STAATKUNDIG

EN

STAATHUISHOUDKUNDIG

JAARBOEKJE

VOOR

1849.

EERSTE JAARGANG.

AMSTERDAM,

JOHANNES MÜLLER.

GEDRUKT BIJ C. A. SPIN & ZOON.

INHOUD.

INLEIDING,

BEVATTENDE

EENE GESCHIEDKUNDIGE SCHETS VAN ONS GRONDWETTIG STAATSREGT.

De 1ste December 1813 kan als de dag beschouwd worden, waarop de grondslagen van ons grondwettig staatsregt het eerst gelegd zijn.

Bange jaren van onderdrukking waren voorafgegaan, toen de terugtogt van den Franschen dwingeland op nieuw de hoop op onafhankelijkheid in ons Vaderland deed herrijzen. In het laatst van November vestigde zich in 's Gravenhage een *Algemeen Bestuur*, met den Graaf GIJSBERT KAREL VAN HOGENDORP aan het hoofd, en de Nederlandsche Natie was bij de herleving van hare vrijheid gedachtig aan de groote en onwaardeerbare diensten door de Prinsen van het Huis van Oranje aan het Vaderland bewezen, Algemeen werd de behoefte gevoeld, dat een Prins uit dat Huis op nieuw aan het hoofd van den Staat zoude geplaatst worden. Bij het terugzien op de vroegere geschiedenis was men echter overtuigd, dat het niet wenschelijk voor het Vaderland zoude zijn, hem op nieuw de beperkte *stadhouderlijke waardigheid* op te dragen. Men had ondervonden,

tot hoe vele botsingen en geschillen zoodanige magt aanleiding gaf.

Het was in deze omstandigheden, dat de Commissarissen van het *Algemeen Bestuur* te Amsterdam, den eersten December 1813, den Prins van Oranje als Souverein Vorst uitriepen, in eene *Proclamatie*, waarin tevens de toezegging werd gedaan: *uwe burgerlijke vrijheid zal door wetten, door eene de vrijheid waarborgende constitutie, zekerder dan ooit gegrondvest zijn.*

De Proclamatie van den PRINS VAN ORANJE van den 2den December 1813, was een weerklank op die woorden. De Prins verklaarde daarin: *Gij wilt het, Nederlanders! dat ik u meer zal zijn dan ik u, zonder mijne afwezendheid, zoude geweest zijn. Uw vertrouwen, uwe liefde legt de Souvereiniteit in mijne handen, en van alle zijden dringt men op de aanneming daarvan, wijl de nood van het Vaderland, wijl de toestand van Europa dit vordert.*

Welaan dan. Ik zal mijne bedenkingen aan uwe wenschen opofferen. Ik aanvaarde, wat Nederland mij aanbiedt, maar ik aanvaarde het ook alleen onder waarborging eener vrije constitutie, welke uwe vrijheid tegen volgende mogelijke misbruiken verzekert, ik aanvaarde het in het volle gevoel der verpligting, welke mij deze aanneming oplegt. Mijne voorouders hebben uwe onafhankelijkheid doen geboren worden, de handhaving daarvan zal de nimmer ophoudende taak van mij en de mijnen zijn.

De Graaf VAN HOGENDORP, die echte Vaderlander, wiens gedachten gedurende de Fransche onderdrukking op het toekomstig lot van het Vaderland gevestigd waren geweest, had eene Schets van eene *Grondwet* vervaardigd, die hij aan den Souvereinen Vorst aanbood [1].

---

[1] *Men vindt* deze schets achter de Aanteekening op de Grondwet

Bij de BESLUITEN van 21 en 29 December 1813, werden door den Souvereinen Vorst, de leden der Commissie ter ontwerping eener *Grondwet* benoemd, naar aanleiding van voormelde *Schets*.

Deze Commissie stelde een Ontwerp op, dat later aan het oordeel van eene vergadering van zes-honderd personen werd voorgelegd.

De Souvereine Vorst toch meende, dat geene Grondwet kon worden in werking gebragt, die niet vooraf aan het oordeel van het Nederlandsche Volk was onderworpen, en ten einde aan dit verlangen gevolg te geven, meende hij geenen beteren weg te kunnen inslaan, dan door eene Commissie eene vergadering ten getale van zes honderd personen te doen oproepen, die, of door uitstekende bekwaamheden, of door vermogen, of door vroegere ambtsbetrekkingen onder de notabele ingezetenen konden worden gerangschikt. Ter eere van de benoemde Commissie mag worden vermeld, dat in de oproeping van die personen, de meeste onpartijdigheid was in acht genomen, en als eene geschiedkundige bijzonderheid mag het vermeld worden, dat onder hen niet weinige voorkomen, die zich vroeger als hevige tegenstanders van het Huis van Oranje in de Geschiedenis des Vaderlands hadden bekend gemaakt, terwijl bijna alle namen van hen, die in die dagen eenige vermaardheid bezaten, er onder gevonden worden.

Nadat in deze vergadering van notabelen de Souvereine Vorst met eene korte aanspraak het Ontwerp had overgegeven, en de Heer C. F. VAN MAANEN, eerste President van het

---

van den Heer THORBECKE, en de ophelderende aanmerkingen op dezelve van den ontwerper in *De Regeringsvorm der Ver. Nederl.*, door Mr. *R. METELERKAMP.*

Hoog-Geregtshof, het in eene uitvoerige Redevoering [1] had toegelicht, werd het met eene aanzienlijke meerderheid van stemmen aangenomen, en kort daarna als *Grondwet* van den Staat afgekondigd. Onder de bepalingen, in deze Grondwet vervat, behoorde: dat de Souvereine Vorst een jaarlijksch inkomen zoude genieten van ƒ1,500,000, ter gedeeltelijke voldoening waarvan aan hem in vollen eigendom als patrimoniëel goed zouden worden overgegeven, zoo vele Domeinen als een zuiver inkomen van vijf tonnen gouds zouden kunnen opleveren; dat er een Raad van State zoude zijn van niet meer dan 12 leden; dat de Staten-Generaal zouden bestaan uit ééne Kamer, wier zittingen niet openbaar zouden zijn; dat de leden dier Vergadering zouden benoemd worden door de Staten der Provinciën, gekozen door de ridderschap, de steden en het platte land, en dat de Souvereine Vorst gehouden zou zijn de Christelijk Hervormde Godsdienst te belijden.

Bij de aanneming dezer *Grondwet* schijnen echter de omstandigheid des tijds en de algemeene zucht om de Souvereiniteit van het Huis van Oranje door die aanneming te bevestigen, eenen grooten invloed te hebben uitgeoefend. Het ontbrak toch niet aan vele kundige mannen, die reeds toen onderscheidene gebreken in die Grondwet meenden te bespeuren. Onder deze behoorde de Hoogleeraar J. M. KEMPER, een der Commissarissen in het *Algemeen Bestuur* te Amsterdam, die inzonderheid de benoeming der leden van de Staten-Generaal door de Provinciale Staten afkeurde, en

[1] Men vindt die, even als de overige handelingen betreffende de *aanneming* der Grondwet, in de reeds aangehaalde *Regeringsvorm der Ver. Ned.*, door METELERKAMP.

in het algemeen van oordeel was, dat men te veel van het oude in de nieuwe Grondwet had behouden [1].

Deze gebreken zijn echter bij de Herziening der Grondwet, welke een gevolg was van onze vereeniging met België, slechts gedeeltelijk verholpen. Bij die Grondwet erlangde de Souvereine Vorst den titel van KONING DER NEDERLANDEN, en werd zijn inkomen verhoogd tot ƒ2,400,000; de Staten-Generaal werden verdeeld in twee Kamers, waarvan de eene werd zamengesteld uit leden, door den Koning voor hun leven benoemd, terwijl de andere Kamer bestond uit 110 leden door de Staten der provinciën gekozen, met bepaling, dat de zittingen dier Kamer in het openbaar zouden worden gehouden; het artikel omtrent de Godsdienst van den Vorst werd ingetrokken, en in de Staatsregeling werden voorts nog onderscheidene veranderingen gemaakt.

Het Journaal van een der Belgische leden [2] van de Commissie, tot opstelling van die Grondwet benoemd, van de beraadslagingen daarover gehouden, verspreidt een belangrijk licht over de geschiedenis dier Grondwet. Als een opmerkelijk feit mag het vermeld worden, dat de Noord-Nederlandsche leden der genoemde Commissie de oprigting van eene Eerste Kamer als geheel overbodig beschouwden, en dat de Staten-Generaal der Vereenigde-Nederlanden, aan wie het ontwerp ter goedkeuring werd voorgedragen, de openbaarheid der zittingen van de Tweede Kamer hoogelijk afkeurden.

Deze Grondwet van 1815 hebben wij onveranderd behou-

---

[1] Verg. *Verh. Redevoeringen en Staatk. geschriften van* J. M. KEMPER, Dl. III, bl. 95.

[2] *Journaal van* RAEPSAET in het 4de Deel der hier na te melden *Handelingen bij* BELINFANTE.

den tot op de Belgische omwenteling. Eene Commissie, dadelijk na dien opstand benoemd om die Grondwet te herzien, gedeeltelijk uit Belgen, gedeeltelijk uit Noord-Nederlanders bestaande, heeft niets opgeleverd, door de spoedig daarop gevolgde feitelijke scheiding. De Koning verminderde echter dadelijk Zijn inkomen op een millioen gulden, buiten de inkomsten der Domeinen, hem als patrimoniëel goed afgestaan.

De gebreken, die men bij de toepassing van de Grondwet van 1815 had opgemerkt, gevoegd bij den vermeerderden wensch naar volksinvloed op de Staten-Generaal, deed echter in de noordelijke provinciën de behoefte eener grondwetsherziening naar veler oordeel dringend gevoelen.

Nadat Koning WILLEM I, eene Grondwetsherziening in de openingsrede in den jare 1831 had toegezegd, werd daarop voortdurend met meerdere kracht aangedrongen, tot dat eindelijk de Grondwetsherziening van 1840 werd verkregen [1]. Deze bragt echter geene veranderingen te weeg, dan de zoodanige, welke door de scheiding van België volstrekt noodzakelijk waren geworden, en had staatkundig geen ander gevolg dan door het ongunstig oordeel, dat over die herziening werd uitgesproken, de achting en den eerbied voor de hoogste Staatswet te vermeerderen.

Men bleef dan ook na die veranderingen op eene meer uitgebreide herziening aandringen. In het midden van het jaar 1843 inzonderheid werd het aandringen op eene Grondwetsherziening meer en meer algemeen, totdat zij eindelijk, nadat in 1845 door negen leden der Staten-Generaal een voorstel daartoe gedaan, maar door de Tweede Kamer was

---

[1] Zie *Handelingen van de Herziening der Grondwet in* 1840, bij BELINFANTE, *te 's Gravenhage.*

verworpen [1], in het jaar 1847, in de openingsrede der Staten-Generaal, door de Regering werd toegezegd.

Men verzekert, dat de eerste voorstellen omtrent deze herziening, door de Ministers ontworpen, veel vrijzinniger waren dan de 27 wetsontwerpen, welke later aan de Staten-Generaal zijn aangeboden. De sluijer, die hierover nog verspreid ligt, zal de geschiedenis eenmaal opligten, maar zeker is het, dat de aanbieding der 27 ontwerpen in de maand Maart 1848, zoowel bij het verlichtste gedeelte der Natie als bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal een' pijnlijken en smartelijken indruk veroorzaakte, die aan het doorluchtig Hoofd van den Staat niet verborgen bleef.

Doordrongen van het gewigt der zaak en het oog slaande op de buitengewone omstandigheden, waarin Europa zich geplaatst vond, gaf de Koning toen aan den Voorzitter der Tweede Kamer te kennen, dat hij genegen was eene ruimere Grondwetsherziening tot stand te brengen en dat Hij gaarne van de Tweede Kamer zoodanige voorstellen zoude ontvangen, als zij zoude meenen in het belang des Vaderlands te moeten voorstaan.

In het daarop gevolgd Verslag der Tweede Kamer, van 16 Maart 1848, leest men daaromtrent het volgende:

I. Nagenoeg algemeen hebben in de Afdeelingen de leden der Kamer zich tegen het behoud der standen verklaard, voor zooverre die, volgens de bestaande Grondwet, als staatkundige ligchamen, politieke regten uitoefenen.

II. Slechts door zeer weinige leden der Kamer is het ver-

---

[1] *Zie Handelingen omtrent dit voorstel*, te 's Gravenhage bij BELINFANTE, met de Redevoeringen, bij MÜLLER te Amsterdam, zonder de Redevoeringen.

langen geuit, dat de regeling der verkiezingen geheel mogt worden overgelaten aan de wet. De zeer groote meerderheid, die de hoofdbeginselen omtrent dit aangelegen punt voortdurend in de Grondwet zelve wenscht opgenomen te zien, heeft zich tegen het invoeren van regtstreeksche verkiezingen voor het benoemen van de leden der Tweede Kamer, der Provinciale Staten en der gemeenteraden verklaard. Van de weinige leden, die dit anders algemeene gevoelen niet deelden, ontkenden enkelen de bezwaren niet, die ook hunnes inziens welligt aan de regtstreeksche verkiezingen verbonden waren, meenende zij echter, dat die bezwaren onder anderen door de bepalingen bij de wet omtrent den census der kiezers konden worden weggenomen.,

Bijna dezelfde overgroote meerderheid heeft het gevoelen voorgestaan, dat de verkiezingen voor de plaatselijke en provinciale vertegenwoordiging en voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal behoorden plaats te hebben door kiescollegiën, dadelijk door stemgeregtigden, wier bevoegdheid uit de wet zou voortvloeijen, te benoemen, zoodat voortaan alleen van verkiezingen met éénen trap de rede zou kunnen zijn. Enkele leden, die zich vóór regtstreeksche verkiezingen gestemd toonden, hebben te kennen gegeven zich, wanneer hun gevoelen geen genoegzamen weêrklank vond, wel met zoodanige verkiezingen met éénen trap te kunnen vereenigen.

Eindelijk is, mede met eene overgroote meerderheid, het gevoelen voorgestaan, dat als kies-collegiën voor de benoeming van de leden der Tweede Kamer van de Staten-Generaal, de Provinciale Staten niet behouden kunnen blijven.

III. Nagenoeg eenstemmig is het verlangen geuit, dat de Eerste Kamer der Staten-Generaal in stand blijve, mits in *de zamenstelling* en inrigting van dit deel der wetgevende

magt afdoende verbeteringen worden gebragt, en bij de wet bepalingen worden vastgesteld, die nog veel meer, dan bij twee der reeds ingediende wets ontwerpen tot wijziging der Grondwet het geval is, de strekking kunnen hebben, om die Kamer aan hare bestemming te doen beantwoorden.

IV. De groote meerderheid wenscht, dat het regt der leden van de Tweede Kamer tot het voorstellen van amendementen op door den Koning aan de overweging der Staten-Generaal onderworpene wets-voordragten op ruimeren voet geregeld worde dan bij de aanhangige wets-ontwerpen het geval is. Zij wenscht in de grondwet uitgedrukt te zien, dat dit regt alleen beperkt zal zijn door de verpligting, dat over geen amendement zal mogen worden beraadslaagd, dan nadat eene overweging daaromtrent in de Afdeelingen heeft plaats gehad.

V. Bijna al de leden achten het noodzakelijk, dat aan beide de Kamers der Staten-Generaal bij de Grondwet het regt worde toegekend, om zich afzonderlijk bij adressen aan den Koning te wenden.

VI. Niet langer mag, naar het algemeen gevoelen, in onze Grondwet de uitdrukking van eene der hoofd-voorwaarden van het constitutionnele regerings-stelsel ontbreken: »De Koning is onschendbaar; de ministers zijn verantwoordelijk.'' Door de opneming in de Grondwet van die beginselen, wordt van zelven het bestaan van een eigenlijk gezegd ministerie gewaarborgd, zoodat alsdan daarover geene verdere bepalingen in de Grondwet gevorderd worden.

VII. Afgescheiden van de zoo even bedoelde algemeene staatkundige verantwoordelijkheid, die voor eene regeling bij de wet minder vatbaar schijnt, heeft men nagenoeg eenstemmig eene *regeling der ministeriele* verantwoordelijkheid

bij de wet verlangd, beter en vollediger dan thans, volgens de art. 75 en 76 der Grondwet en volgens andere wetten bestaat.

VIII. Op zeer weinige uitzonderingen na, wenschen de leden aan den Koning het regt toegekend te zien, om de Tweede Kamer der Staten-Generaal te ontbinden.

IX. Algemeen heeft men de overtuiging uitgesproken, dat de Staten-Generaal op de wetgeving voor de koloniën niet denzelfden invloed behooren uit te oefenen, als op die voor het moederland.

Daarentegen kan de groote meerderheid der leden geen genoegen nemen met hetgeen omtrent dit aangelegen punt bij de aanhangige wets-ontwerpen tot wijziging der Grondwet wordt voorgesteld. Die zelfde meerderheid verlangt, dat de reglementen op het beleid der regering voor de overzeesche bezittingen bij de wet worden vastgesteld.

Sommige leden waren daarenboven van gevoelen, dat nog meerdere waarborgen dan thans bestaan, of bij het reeds aangehaalde wets-ontwerp zijn voorgesteld, voor het rigtig geldelijk beheer in de koloniën en met opzigt tot het batig slot, dat de Oost-Indische bezittingen opleveren, behooren verleend te worden. De groote meerderheid echter was van meening, dat juist de behandeling van het bedoelde wets-ontwerp de meest geschikte gelegenheid aanbiedt, om dit alles meer gezet in overweging te nemen, en behoudt zich dan ook voor, om hare wenschen en inzigten te dezen aanzien nader en bepaald bloot te leggen.

X. Eene aanzienlijke meerderheid heeft zich voor zoodanig eene verandering in de Grondwet verklaard, volgens welke de begrootingen van ontvangsten en uitgaven des Rijks voortaan telkens voor den tijd van één jaar zouden worden vastgesteld.

XI. De meerderheid wenscht in de Grondwet het beginsel uitgedrukt te zien, dat, op de wijze bij de wet te bepalen, aan de wetgevende magt rekening en verantwoording van de staats-inkomsten en uitgaven zal worden gedaan.

XII. De zeer groote meerderheid verlangt openbare beraadslagingen van de Eerste Kamer, als eene voorwaarde van haar voortdurend bestaan. Evenzoo wenscht die meerderheid openbaarheid voor de Provinciale Staten en gemeenteraden, op eenen door de wet te regelen voet.

XIII. Met uitzondering van zeer weinige leden, heeft men zich vóór de regeling van het militair regtswezen bij de wet verklaard.

XIV. Men wenscht nagenoeg algemeen in de Grondwet gezuiverde voorschriften opgenomen te zien omtrent de wijze, waarop daarin voortaan veranderingen en wijzigingen zullen kunnen worden gebragt. Daarbij heeft men het oog op zoodanige voorschriften, die, zonder de zaak te gemakkelijk te maken, den loop daarvan vereenvoudigen en alle thans bestaande onzekerheid omtrent sommige punten doen ophouden.

XV. Algemeen is de wensch uitgedrukt, dat althans al de wetten, die tot het nieuw in te voeren kiesstelsel betrekking hebben, bij de Tweede Kamer worden ingediend in de zitting der Staten-Generaal, onmiddellijk volgende op die, waarin de thans behandelde herziening der Grondwet zal zijn tot stand gebragt.

Na het behandelen dezer hoofdpunten is nog door eenige weinige leden de meening geuit, dat de vrijheid van Godsdienst niet genoegzaam bij de bestaande Grondwet gewaarborgd was; dringende zij dien ten gevolge er op aan, dat van dit hun gevoelen bepaaldelijk in het tegenwoordig verslag zou blijken. —

Na de mededeeling van dit verslag benoemde de Koning reeds den volgenden dag eene Commissie, bestaande uit de Heeren: Mr. DIRK DONKER CURTIUS, Mr. J. M. DE KEMPENAER, Mr. L. C. LUZAC, Mr. L. D. STORM en Mr. J. R. TORBECKE, om met het oog op de mededeeling van de Tweede Kamer der Staten-Generaal eene gewijzigde Grondwet te ontwerpen.

Deze Commissie heeft op den 11den April een *Ontwerp* met de bijgevoegde *Memorie van Toelichting* aan den Koning aangeboden, welk Ontwerp door den Ministerraad herzien en later in de Tweede Kamer, in onderscheidene bepalingen gewijzigd, overeenkomstig de bestaande Grondwet, aan eene dubbele Tweede Kamer, in de maand September laatstleden, is onderworpen, die al de ontwerpen heeft aangenomen; waarna zij, nadat de Eerste Kamer daaraan eveneens hare goedkeuring had verleend, den 3den November als Staatswet zijn gepubliceerd [1].

In de tegenwoordige Grondwet zijn bijna al de verbeteringen, waarop jaren lang alle gematigde voorstanders van vooruitgang hebben aangedrongen, tot stand gebragt. In dezelve is eene aanmerkelijke uitbreiding aan de politieke regten gegeven, de Tweede Kamer der Staten-Generaal is meer in verband gebragt met het Volk, de Vrijheid van Godsdienstoefening gehandhaafd, die van Onderwijs, waarop zoo lang was aangedrongen, is er in verleend, terwijl de bepaling, dat er overal in het Rijk van overheidswege voldoend openbaar Lager Onderwijs zal gegeven worden, een

---

[1] De Geschiedenis van de laatste Grondwetsherziening, is vervat in de beide volgende werken: *Handelingen over de Herziening der Grondwet* 1847—1848 bij GEBR. BELINFANTE, te 's Gravenhage en *Geschiedenis en beginselen der Grondwet voor het Koningrijk der Nederlanden volgens de beraadslagingen door de Staten-Generaal*, door Mr. J. C. VOORDUYN, *te Utrecht, bij* BIELEFELD.

waarborg daarstelt, dat dit kostbare kleinood, waarop elke verlichte Natie den hoogsten roem moet dragen, zal bewaard worden, enz. In één woord, de Grondwet, die wij thans bezitten, is waardig door een vrijheidminnend volk op hoogen prijs geschat te worden. De plaats gehad hebbende Grondwetsherziening mag derhalve als eene zegenrijke gebeurtenis voor het Nederlandsche Volk aangemerkt worden, al is ook de waarschuwing van vele leden der Staten-Generaal niet te verwaarloozen, dat men niet te veel van de Grondwet moet verwachten. Volksgeluk hangt slechts voor een gedeelte van eene Grondwet af en volkswelvaart bijna in het geheel niet. Onder slechte wetten heeft men bloeijende tijden beleefd, terwijl de beste wetten onmagtig waren om verlorene welvaart terug te roepen.

Het heeft echter bij deze herziening niet ontbroken aan verschil van gevoelen. Dat verschil heeft zich inzonderheid bepaald bij de drie volgende punten:

Velen hebben hunne vrees te kennen gegeven dat de grondwettige bepalingen omtrent de vereenigingen tot ongelegenheden zoude aanleiding geven, terwijl anderen hierin niet het minste gevaar hebben gezien, bij de bepaling dat de wet de uitoefening van dat regt in het belang der openbare orde zoude regelen en beperken. Omtrent de noodzakelijkheid van den Raad van State en de Eerste Kamer der Staten-Generaal, zijn de gevoelens zeer verdeeld geweest. De tijd zal moeten beslissen, aan welke zijde hier het meest juiste inzigt heeft bestaan.

Het grootste verschil is echter geweest omtrent het stelsel van Verkiezingen voor de Tweede Kamer. Terwijl bijna alle voorstanders van staatkundigen vooruitgang zich overtuigd hielden van de dringende noodzakelijkheid van het Kiesstelsel te veranderen, verschilde men echter omtrent den

vorm. De Regering met een zeer groot gedeelte der Natie was van oordeel, dat geene andere wijze van verkiezing dan bij *regtstreeksche keuze* mogelijk was, terwijl een aanzienlijk gedeelte der Natie de meening was toegedaan, dat bij eene *verkiezing met één' trap* niet alleen meerdere uitbreiding van deelneming aan het Kiesregt kon gegeven worden, maar ook veel meer de zelfstandigheid en vrijheid bij de keuzen en de ware volksbelangen beschermd konden worden, dan zulks bij *regtstreeksche verkiezingen* mogelijk was. De tijd zal ook hier moeten beslissen, of de nieuwe grondwettige bepalingen in de daad bevorderlijk zijn geweest aan het waarachtig volksbelang.

Velen van hen, die de verkiezing met éénen trap uit overtuiging waren toegedaan, meenden echter den strijd voor hunne denkwijze te moeten opgeven, bij het gevaar, dat in eene verwerping dezer Grondwetsherziening bestond. Welke de waarde van hun gevoelen ook zijn moge, dit is buiten allen twijfel zeker, dat bij regtstreeksche verkiezingen inzonderheid van de algemeene belangstelling en van de staatkundige verlichting der kiezers het welzijn des Vaderlands afhangt. Drijven de kiezers op den oppervlakkigen stroom der dagelijksche opinie, zoeken zij zich geene zaakkennis van de openbare aangelegenheden eigen te maken, laten zij hun oordeel over personen alleen leiden door hetgeen anderen hun verzekeren, dan hangt het lot des Vaderlands van het toeval af, of wel van de schikkingen van eenige weinige personen, die de leiding der verkiezing op zich nemen. Wanneer de kiezers zich daarentegen de moeite willen getroosten de wetten van hun Vaderland in de staatsaangelegenheden grondig te kennen en met onvooringenomenheid de handelingen van de Volksvertegenwoordigers gadeslaan, *zonder zich door* schoonklinkende woorden te laten mislei-

den, kunnen de regtstreeksche verkiezingen een zegen voor het Vaderland zijn.

Toen de Grondwetsherziening nog niet tot stand gebragt was, was vrijmoedige, bedaarde, vredelievende discussie pligt voor ieder, die het Vaderland lief had; nu de herziene Grondwet tot Staatswet is aangenomen, is elk burger tot welgemeende en trouwe opvolging der Grondwet geroepen, en niet het minst vervult hij zijnen burgerpligt, die bij het bestaan van regtstreeksche verkiezingen de kennis aan het Staatsbestuur zoekt te bevorderen.

De publieke opinie is, de tegenwoordige geschiedenis verkondigt deze waarheid elken dag, de groote beweegkracht, waardoor de staatkunde wordt bepaald. Wanneer die publieke opinie gevoed wordt door grondige overweging der maatschappelijke behoeften, wanneer de beginselen van eene *verlichte* Staatkunde, wanneer de waarheden der Staathuishoudkunde, waarop het in den tegenwoordigen tijd zoo zeer aankomt, in de hoofden van velen indringen en daaruit een algemeen gevoel van regt en van hetgeen voor waarachtig volksbelang nuttig is, geboren wordt, kan men daarvan de meeste vruchten voor het Vaderland verwachten. Men behoeft dan niet te zoeken naar bekwame Volksvertegenwoordigers en naar kundige kiezers, die deze bekwaamheden weten te waarderen. Wanneer daarentegen de publieke opinie niets anders is dan die meening, die uit de dagelijksche gesprekken opwelt, dan is uit hare verlevendiging weinig nut, maar integendeel veel gevaar te vreezen.

De gebeurtenissen die in het jaar 1848 in Europa hebben plaats gehad, bevatten vele lessen voor Vorsten en volken. Dat niemand ze verwaarlooze!

Dat het jaar 1848 voor Nederland de aanvang moge zijn van een krachtig werkzaam en degelijk volksleven! Daartoe

moeten allen hunne krachten inspannen, daartoe moet ieder, die zich er toe in staat acht, iets toebrengen, daartoe zullen wij dit Jaarboekje zoeken dienstig te maken. Voor elken burger is het belangrijk, acht te geven op de toepassing der nu gewijzigde Grondwet en kennis te nemen van die algemeene Staatsstukken, die met de geheele inrigting van ons Staatsbeheer in verband staan.

GRONDWET

VOOR HET

KONINGRIJK DER NEDERLANDEN.

EERSTE HOOFDSTUK.

Van het Rijk en zijn Inwoners.

Art. 1. Het Koningrijk der Nederlanden bestaat in Europa uit de tegenwoordige provinciën: Noordbrabant, Gelderland, Zuidholland, Noordholland, Zeeland, Utrecht, Friesland, Overijssel, Groningen, Drenthe en het Hertogdom Limburg, behoudens de betrekkingen van het Hertogdom Limburg, met uitzondering der vestingen Maastricht en Venlo en van hare kringen, tot het Duitsche verbond.

2. De wet kan provinciën en gemeenten vereenigen en splitsen.

De grenzen van den Staat, van de provinciën en gemeenten kunnen door de wet worden veranderd.

3. Allen die zich op het grondgebied van het Rijk bevinden, hetzij ingezetenen of vreemdelingen, hebben gelijke aanspraak op bescherming van persoon en goederen.

De wet regelt de toelating en de uitzetting van vreemdelingen, en de algemeene voorwaarden, op welke ten aanzien van hunne uitlevering verdragen met vreemde mogendheden kunnen worden gesloten.

4. De uitoefening der burgerlijke regten wordt door de wet bepaald.

5. Om eenig burgerschapsregt te hebben moet men Nederlander zijn.

6. Ieder Nederlander is tot elke landsbediening benoembaar.

Geen vreemdeling is hiertoe benoembaar, dan volgens de bepalingen der wet.

7. De wet verklaart wie Nederlanders zijn.

Een vreemdeling wordt niet dan door eene wet genaturaliseerd.

8. Niemand heeft voorafgaand verlof noodig, om door de drukpers gedachten of gevoelens te openbaren, behoudens ieders verantwoordelijkheid volgens de wet.

9. Ieder ingezeten heeft het regt om verzoeken aan de bevoegde magt schriftelijk in te dienen, mits die persoonlijk en niet uit naam

van meer worden onderteekend, welk laatste alleen kan geschieden door of van wege ligchamen, wettelijk zamengesteld of als zoodanig erkend, en in dat geval niet anders dan over onderwerpen tot hunne bepaalde werkzaamheden behoorende.

10. Het regt der ingezetenen tot vereeniging en vergadering wordt erkend.

De wet regelt en beperkt de uitoefening van dat regt in het belang der openbare orde.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van den Koning.

EERSTE AFDEELING.

Van de Troonopvolging.

11. De Kroon der Nederlanden is en blijft opgedragen aan Zijne Majesteit WILLEM FREDERIK, Prins van Oranje-Nassau, om door Hem en Zijne wettige nakomelingen te worden bezeten erfelijk, overeenkomstig de navolgende bepalingen.

12. De wettige nakomelingen van den regerenden Koning, zijn de kinderen reeds geboren, of die nog mogten geboren worden, uit zijn tegenwoordig huwelijk met Hare Majesteit FREDERIKA LOUISA WILHELMINA, Prinses van Pruissen; en voorts in het algemeen alle afstammelingen, welke geboren zullen worden uit een huwelijk door den Koning, met gemeen overleg der Staten-Generaal aangegaan, of toegestemd.

13. De Kroon gaat over door regt van eerstgeboorte, des dat de oudste zoon van den Koning, of wel het mannelijk oir van den oudsten zoon bij representatie, opvolgt.

14. Bij ontstentenis van mannelijk oir uit den oudsten zoon gesproten, gaat de Kroon over op diens broeders of hun mannelijk oir, insgelijks door regt van eerstgeboorte en representatie.

15. Bij geheele ontstentenis van mannelijk oir uit het Huis van Oranje-Nassau, gaat de Kroon over op de dochters van den Koning door regt van eerstgeboorte.

16. Ook dochters van den Koning ontbrekende, brengt de oudste dochter van de oudste nedergaande mannelijke lijn uit den laatsten Koning, de Koninklijke waardigheid in haar Huis over, en wordt bij voor-overlijden door hare afstammelingen gerepresenteerd.

17. Zoo er geene mannelijke nedergaande lijn uit den laatsten Koning bestaat, erft de oudste nedergaande vrouwelijke lijn, des dat de mannelijke tak vóór de vrouwelijke tak, en de oudste vóór de jongere, en in iedere tak mannen vóór vrouwen, en ouder vóór jonger den voorrang hebben.

18. Wanneer de Koning zonder nakomelingschap sterft, en er geen mannelijk oir uit het Huis van Oranje-Nassau overig is, volgt hem

zijne naaste bloedverwante, mits van den Koninklijken Huize zijnde, op, en wordt mede bij voor-overlijden, door hare afstammelingen gerepresenteerd.

19. Wanneer eene vrouw de Kroon in een ander Huis heeft overgebragt, treedt dit Huis in alle de regten van het oorspronkelijk Stamhuis, en de vorige artikelen zijn op hetzelve toepasselijk, met dat gevolg, dat haar mannelijk oir vóór alle vrouwen of vrouwelijke afstammelingen erft, en geene andere lijn geroepen wordt, zoolang iemand van hare nakomelingen in leven is.

20. Eene Prinses, buiten toestemming der Staten-Generaal, een huwelijk hebbende aangegaan, heeft geen regt tot de Kroon.

Eene Koningin, buiten die toestemming een huwelijk aangaande, doet afstand van de Kroon.

21. Bij ontstentenis van nakomelingschap uit den tegenwoordigen Koning WILLEM FREDERIK VAN ORANJE-NASSAU, gaat de Kroon over op deszelfs zuster, Prinses FREDERIKA LOUISA WILHELMINA VAN ORANJE, douairière van wijlen CAREL GEORGE AUGUST, Erfprins van Brunswijk-Lunenburg, of hare wettige nakomelingen, uit zoodanig nader huwelijk, als door dezelve, overeenkomstig art. 12, mogt worden aangegaan.

22. Indien ook de wettige nakomelingschap van deze Vorstin ontbreekt, gaat het erfregt over op het wettig mannelijk oir van Prinses CAROLINA VAN ORANJE, zuster van wijlen Prins WILLEM DEN VIJFDEN, en gemalin van wijlen den Prins van Nassau-Weilburg, insgelijks door regt van eerstgeboorte en representatie.

23. Wanneer bijzondere omstandigheden eenige veranderingen in de opvolging van den troon noodzakelijk maken, is de Koning bevoegd, daaromtrent eene voordragt te doen, te behandelen op de wijze, ten aanzien van verandering in de Grondwet, in artt. 196, 197 en 199 voorgeschreven.

24. Hetzelfde vindt plaats, wanneer er geen bevoegde opvolger naar deze Grondwet bestaat.

Is de opvolger niet benoemd of ontbreekt hij bij overlijden des Konings, dan geschiedt de benoeming door de Staten-Generaal, daartoe in dubbelen getale bij eengeroepen, in vereenigde zitting.

25. In de gevallen in artt. 21, 22, 23 en 24 omschreven, wordt de troonopvolging geregeld naar de bepalingen van artt. 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18 en 19.

26. De Koning kan geene vreemde Kroon dragen, met uitzondering van die van Luxemburg.

In geen geval kan de zetel der regering buiten het Rijk worden verplaatst.

TWEEDE AFDEELING.

Van het inkomen der Kroon.

27. Behalve het inkomen uit de domeinen, door de wet van den 26sten *Augustus 1822 afgestaan* en in 1848 door den Koning tot kroon-

domeinen aan den Staat teruggegeven, geniet Koning WILLEM II een jaarlijksch inkomen van één millioen gulden uit 's Lands kas.

Bij elke nieuwe troonsbeklimming wordt het inkomen der Kroon door de wet geregeld.

28. Den Koning worden tot deszelfs gebruik, zomer- en winterverblijven in gereedheid gebragt, voor welker onderhoud echter niet meer dan ƒ 50,000 jaarlijks, ten laste van den Lande kunnen worden gebragt.

29. De Koning en de Prins van Oranje zijn vrij van alle personele lasten.

Geen vrijdom van eenige andere belasting wordt door hen genoten.

30. De Koning rigt zijn Huis naar eigen goedvinden in.

31. Het jaarlijksch inkomen eener Koningin-weduwe, gedurende haren weduwelijken staat, uit 's Lands kas is ƒ 150,000.

32. De oudste van des Konings zonen, of verdere mannelijke nakomelingen, die de vermoedelijke erfgenaam is van de Kroon, is des Konings eerste onderdaan, en voert den titel van PRINS VAN ORANJE.

33. De Prins van Oranje geniet als zoodanig uit 's Lands kas een jaarlijksch inkomen van ƒ 100,000, te rekenen van den tijd dat hij den ouderdom van achttien jaren zal hebben vervuld; dit inkomen wordt gebragt op ƒ 200,000, na het voltrekken van een huwelijk, overeenkomstig art. 12 dezer Grondwet.

DERDE AFDEELING.

Van de Voogdij des Konings.

34. De Koning is meerderjarig als zijn achttiende jaar vervuld is.

35. Zoolang de Koning minderjarig is, staat hij onder de voogdij van eenige leden van het koninklijk Huis en eenige aanzienlijke Nederlanders.

36. De voogdij wordt geregeld en de voogden worden benoemd door eene wet.

Over het ontwerp dier wet nemen de Staten-Generaal hun besluit in eene vereenigde zitting der beide Kamers.

37. Deze wet wordt nog bij het leven van den Koning, voor het geval der minderjarigheid zijns opvolgers, gemaakt. Mogt dit niet zijn geschied, zoo worden, is het doenlijk, eenige der naaste bloedverwanten van den minderjarigen Koning over de regeling der voogdij gehoord.

38. Alvorens de voogdij te aanvaarden, legt elk der voogden, in eene vereenigde zitting van de beide Kamers der Staten-Generaal, in handen van den voorzitter, den volgenden eed of belofte af:

»Ik zweer (beloof) trouw aan den Koning; ik zweer (beloof) »al de pligten, welke de voogdij mij oplegt, heilig te vervul»len, en er mij bijzonder op te zullen toeleggen, om den Ko»ning gehechtheid aan de Grondwet en liefde voor zijn volk in »te boezemen.

»Zoo waarlijk helpe mij God almagtig!" (»Dat beloof ik!")

39. Ingeval de Koning buiten staat geraakt de regering waar te nemen, wordt in het noodige toezigt over zijn persoon voorzien naar de voorschriften, omtrent de voogdij van een minderjarigen Koning in art. 36 en volgende bepaald.

VIERDE AFDEELING.

Van het Regentschap.

40. Gedurende de minderjarigheid van den Koning wordt het koninklijk gezag waargenomen door eenen Regent.

41. De Regent wordt benoemd door eene wet, die tevens de opvolging in het regentschap, tot 's Konings meerderjarigheid toe, kan regelen. Over het ontwerp dier wet nemen de Staten-Generaal hun besluit in eene vereenigde zitting der beide Kamers.

De wet wordt nog bij het leven van den Koning, voor het geval der minderjarigheid zijns opvolgers, gemaakt.

42. Het koninklijk gezag wordt mede aan eenen Regent opgedragen, in geval de Koning buiten staat geraakt de regering waar te nemen.

Wanneer dit aan den Raad van State, vereenigd met de hoofden der ministeriële departementen, na een naauwkeurig onderzoek, is gebleken, roept deze vergadering onverwijld de Staten-Generaal in dubbelen getale bijeen, om hun van het voorhanden geval verslag te doen.

43. De Staten-Generaal onderzoeken het verslag, en, zoo zij in een besluit, in vereenigde zitting der beide Kamers in dubbelen getale genomen, er de juistheid van erkend hebben, wordt in den vorm eener plegtig af te kondigen wet verklaard, dat het geval, in het vorig artikel bedoeld, aanwezig is.

44. Wanneer de Prins van Oranje zijn achttiende jaar niet heeft vervuld, wordt in het regentschap, gelijk in art. 40 en 41 is bepaald, voorzien voor zoolang de Koning tot het waarnemen der regering buiten staat blijft, en de Prins van Oranje zijn achttiende jaar niet heeft vervuld.

45. De Regent legt, in eene vereenigde zitting van de beide Kamers der Staten-Generaal, in handen van den voorzitter den volgenden eed of belofte af:

»Ik zweer (beloof) trouw aan den Koning; ik zweer (beloof), »dat ik in de waarneming van het koninklijk gezag, zoo lang »de Koning minderjarig is (zoo lang de Koning buiten staat blijft »de regering waar te nemen), de Grondwet van het Rijk steeds »zal onderhouden en handhaven.

»Ik zweer (beloof), dat ik de onafhankelijkheid en het grond»gebied des Rijks met al mijn vermogen zal verdedigen en be»waren; dat ik de algemeene en bijzondere vrijheid, en de »regten van alle des Konings onderdanen, en van elk hunner »zal beschermen, en tot instandhouding en bevordering van de

»algemeene en bijzondere welvaart alle middelen aanwenden, »welke de wetten ter mijner beschikking stellen, gelijk een »goed en getrouw Regent schuldig is te doen.

«Zoo waarlijk helpe mij God almagtig!" (»Dat beloof ik!")

46. Wanneer de Prins van Oranje zijn achttiende jaar vervuld heeft, is hij, in het geval van art. 42, van regtswege Regent.

47. Tot dat in het geval, in art. 42 aangewezen, de Prins van Oranje of de benoemde Regent het Regentschap heeft aanvaard, wordt het koninklijk gezag waargenomen door de vergadering, zamengesteld als in art. 42 is voorgeschreven.

Hetzelfde vindt plaats, zoo, bij overlijden des Konings, een Regent voor den minderjarigen opvolger of ook de bevoegde opvolger ontbreekt, tot dat de benoemde Regent of opvolger de regering heeft aanvaard.

De leden van deze vergadering leggen in handen van den door hen gekozen voorzitter, en deze in eene vereenigde zitting van de beide Kamers der Staten-Generaal, den volgenden eed of belofte af:

»Ik zweer (beloof) dat ik, als lid (voorzitter) van dezen rege- »ringsraad, in de waarneming van het koninklijk gezag de Grond- »wet zal helpen onderhouden en handhaven.

»Zoo waarlijk helpe mij God almagtig!" (»Dat beloof ik!")

48. Eene wet bepaalt, bij de benoeming van den Regent of bij de aanvaarding van het regentschap door den Prins van Oranje, de som, die op het jaarlijksch inkomen van de Kroon zal worden genomen voor de kosten van het regentschap.

Deze bepaling kan gedurende het regentschap niet worden veranderd.

49. De Koning, op wien art. 43 is toegepast, herneemt zoodra mogelijk de waarneming der regering, krachtens eene wet, waarin die, welke in het genoemde artikel is bedoeld, wordt afgeschaft.

Tot aan deze afschaffing zijn de hoofden der ministeriële departementen, gelijk de voogden, persoonlijk gehouden, aan de Kamers der Staten-Generaal, zoo dikwerf het wordt gevraagd, van des Konings toestand verslag te doen.

VIJFDE AFDEELING.

Van de Inhuldiging des Konings.

50. De Koning, de regering aanvaard hebbende, wordt zoodra mogelijk plegtig beëedigd en ingehuldigd binnen de stad Amsterdam, in eene openbare en vereenigde zitting der beide Kamers van de Staten-Generaal.

51. In deze vergadering wordt door den Koning de volgende eed of belofte op de Grondwet afgelegd:

»Ik zweer (beloof) aan het Nederlandsche volk dat ik de »Grondwet van het Rijk steeds zal onderhouden en handhaven.

»Ik zweer (beloof) dat ik de onafhankelijkheid en het grond- »gebied des Rijks met al mijn vermogen zal verdedigen en be-

»waren; dat ik de algemeene en bijzondere vrijheid en de regten van alle mijne onderdanen zal beschermen, en tot instandhouding en bevordering van de algemeene en bijzondere welvaart alle middelen zal aanwenden, welke de wetten ter mijner beschikking stellen, zoo als een goed Koning schuldig is te doen.

»Zoo waarlijk helpe mij God almagtig!" (»Dat beloof ik!")

52. Na het afleggen van dezen eed of belofte wordt de Koning in dezelfde vergadering gehuldigd door de Staten-Generaal, wier voorzitter de volgende plegtige verklaring uitspreekt, die vervolgens door hem en elk der leden, hoofd voor hoofd, beëedigd of bevestigd wordt:

»Wij ontvangen en huldigen, in naam van het Nederlandsche volk en krachtens de Grondwet, U als Koning; wij zweren (belooven), dat wij uwe onschendbaarheid en de regten uwer kroon zullen handhaven; wij zweren (belooven) alles te zullen doen wat goede en getrouwe Staten-Generaal schuldig zijn te doen.

»Zoo waarlijk helpe ons God almagtig!" (»Dat belooven wij!")

ZESDE AFDEELING.

Van de Magt des Konings.

53. De Koning is onschendbaar; de ministers zijn verantwoordelijk.

54. De uitvoerende magt berust bij den Koning.

55. De Koning heeft het opperbestuur der buitenlandsche betrekkingen.

56. De Koning verklaart oorlog. Hij geeft daarvan onmiddellijk kennis aan de beide Kamers der Staten-Generaal, met bijvoeging van zoodanige mededeelingen, als hij met het belang en de zekerheid van het Rijk bestaanbaar acht.

57. De Koning maakt en bekrachtigt vredes- en andere verdragen met vreemde mogendheden.

Hij deelt den inhoud dier verdragen mede aan de beide Kamers der Staten-Generaal, zoodra hij oordeelt dat het belang en de zekerheid van het Rijk zulks toelaten.

Verdragen, welke, hetzij afstand of ruiling van eenig grondgebied des Rijks in Europa of in andere werelddeelen, hetzij eenige andere bepaling of verandering, wettelijke regten betreffende, inhouden, worden door den Koning niet bekrachtigd, dan nadat de Staten-Generaal die bepaling of verandering hebben goedgekeurd.

58. De Koning heeft het oppergezag over zee- en landmagt.

De militaire officieren worden door hem benoemd. Zij worden door hem bevorderd, ontslagen of op pensioen gesteld, volgens de regels door de wet te bepalen.

De pensioenen worden door de wet geregeld.

59. *De Koning heeft het opperbestuur der koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen.*

De reglementen op het beleid der regering aldaar worden door de wet vastgesteld.

Het muntstelsel wordt door de wet geregeld.

Andere onderwerpen deze koloniën en bezittingen betreffende, worden door de wet geregeld, zoodra de behoefte daaraan blijkt te bestaan.

60. De Koning doet jaarlijks aan de Staten-Generaal een omstandig verslag geven van het beheer dier koloniën en bezittingen en van den staat waarin zij zich bevinden.

De wet regelt deze wijze van beheer en verantwoording der koloniale geldmiddelen.

61. De Koning heeft het opperbestuur van de algemeene geldmiddelen. Hij regelt de bezoldiging van alle collegiën en ambtenaren, die uit 's Lands kas worden betaald.

De wet regelt de bezoldiging van de ambtenaren der regterlijke magt.

De Koning brengt de bezoldigingen op de begrooting der staatsbehoeften.

De pensioenen der ambtenaren worden door de wet geregeld.

62. De Koning heeft het regt van de munt. Hij vermag zijne beeldtenis op de muntspeciën te doen stellen.

63. De Koning verleent adeldom.

Vreemde adeldom kan door geen Nederlander worden aangenomen.

64. Ridder-orden worden door eene wet, op het voorstel des Konings ingesteld.

65. Vreemde orden, waaraan geene verpligtingen verbonden zijn, mogen worden aangenomen door den Koning, en, met zijne toestemming, door de Prinsen van zijn Huis.

In geen geval mogen de onderdanen des Konings vreemde ordesteekenen, titels, rang of waardigheid aannemen, zonder zijn bijzonder verlof.

66. De Koning heeft het regt van gratie van straffen, door regterlijke vonnissen opgelegd.

Wanneer het veroordeelingen betreft tot drie jaren gevangenis en daar beneden en tot geldboete, hetzij te zamen, hetzij afzonderlijk, oefent de Koning dat regt uit, na gehoord advijs van den regter die het vonnis heeft gewezen; in de overige zaken, na gehoord advijs van den Hoogen Raad.

Amnestie en abolitie worden niet dan door eene wet toegestaan.

67. Dispensatie wordt door den Koning slechts verleend van eene bepaalde wet, in de gevallen door de wet omschreven.

68. De Koning beslist alle geschillen van bestuur, welke tusschen twee of meer provinciën ontstaan, wanneer hij die niet in der minne kan doen bijleggen.

69. De Koning draagt aan de Staten-Generaal ontwerpen van wet voor, en doet zoodanige andere voorstellen, als hij noodig oordeelt.

Hij heeft het regt om de voorstellen, hem door de Staten-Generaal gedaan, al of niet goed te keuren.

70. De Koning heeft het regt, om de Kamers der Staten-Generaal, elke afzonderlijk of beide te zamen, te ontbinden.

Het besluit, waardoor die ontbinding wordt uitgesproken, houdt tevens den last in tot het verkiezen van nieuwe Kamers binnen veertig dagen, en tot het zamenkomen der nieuw verkozen Kamers binnen twee maanden.

ZEVENDE AFDEELING.

Van den Raad van State en de Ministeriële Departementen.

71. Er is een Raad van State, welks zamenstelling en bevoegdheid worden geregeld door de wet.

De Koning is voorzitter van den Raad, en benoemt de leden.

De Prins van Oranje heeft echter, nadat zijn achttiende jaar is vervuld, zitting van regtswege en eene raadgevende stem.

72. De Koning brengt ter overweging bij den Raad van State alle voorstellen, door hem aan de Staten-Generaal te doen, of door deze aan hem gedaan, alsmede alle algemeene maatregelen van inwendig bestuur van den Staat en van zijne koloniën en bezittingen in andere werelddeelen.

Aan het hoofd der uit te vaardigen wetten en bevelen wordt melding gemaakt, dat de Raad van State deswege gehoord is.

De Koning neemt wijders de gedachten van den Raad van State in over alle zaken van algemeen of bijzonder belang, waarin hij zulks noodig oordeelt.

De Koning alleen besluit, en geeft telkens van zijn genomen besluit kennis aan den Raad.

73. De Koning stelt ministeriële departementen in, benoemt er de hoofden van, en ontslaat die naar welgevallen.

De hoofden der ministeriële departementen zorgen voor de uitvoering der Grondwet en der andere wetten, voor zooverre die van de Kroon afhangt.

Hunne verantwoordelijkheid wordt geregeld door de wet.

Alle Koninklijke besluiten en beschikkingen worden door een der hoofden van de ministeriële departementen mede onderteekend.

DERDE HOOFDSTUK.

Van de Staten-Generaal.

EERSTE AFDEELING.

Van de Zamenstelling der Staten-Generaal.

74. De Staten-Generaal vertegenwoordigen het geheele Nederlandsche volk.

75. De Staten-Generaal zijn verdeeld in eene Eerste- en Tweede Kamer.

76. De leden der Tweede Kamer worden in de kiesdistricten, waarin het Rijk verdeeld wordt, gekozen door de meerderjarige ingezetenen, Nederlanders, in het volle genot der burgerlijke en burgerschapsregten, en betalende in de directe belastingen eene som, die, overeenkomstig met de plaatselijke gesteldheid, doch niet beneden het bedrag van *f* 20, noch boven dat van *f* 160, in de kieswet zal worden vereischt.

77. Het getal van de leden der Tweede Kamer wordt bepaald naar de bevolking, voor ieder 45,000 één.

De verdere regels ten aanzien van het kiesregt stelt de kieswet.

78. De Eerste Kamer bestaat uit 39 leden.

Zij moeten behooren tot de hoogst aangeslagenen in de rijks-directe belastingen.

Het getal dezer hoogst aangeslagenen, waaruit zij worden gekozen, wordt in elke provincie zoo bepaald, dat op iedere drie duizend zielen één, die tevens de overige vereischten bezit om lid dezer Kamer te zijn, verkiesbaar is.

Deze overige vereischten zijn dezelfde, welke voor de leden der Tweede Kamer worden gevorderd.

Zij worden verkozen door de Provinciale Staten in de volgende verhouding:

Noordbraband	5
Gelderland	5
Zuidholland	7
Noordholland	6
Zeeland	2
Utrecht	2
Friesland	3
Overijssel	3
Groningen	2
Drenthe	1
Limburg	3
	39

Ingeval van vereeniging of splitsing van provinciën, voorziet dezelfde wet, die dit beveelt, in de wijziging, welke daardoor in deze verhouding noodig zal worden bevonden.

TWEEDE AFDEELING.

Van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

79. Om tot lid der Tweede Kamer verkiesbaar te zijn, wordt alleen vereischt dat men Nederlander, in het volle genot der burgerlijke en burgerschapsregten zij en den ouderdom van dertig jaren hebbe vervuld.

80. Die te gelijk of op meer dan ééne plaats tot lid van de Eerste of van de Tweede of van beide Kamers is gekozen, verklaart welke dier benoemingen hij aanneemt.

81. De leden der Tweede Kamer hebben zitting gedurende vier jaren.

De helft van hen valt om de twee jaren uit, volgens een daarvan te maken rooster. De uitvallende zijn dadelijk weder verkiesbaar.

82. De leden stemmen, elk volgens eed en geweten, zonder last van of ruggespraak met hen, die benoemen.

83. Bij het aanvaarden hunner betrekking leggen zij, ieder op de wijze zijner godsdienstige gezindheid, den volgenden eed of belofte af:

»Ik zweer (beloof) getrouwheid aan de Grondwet.

»Zoo waarlijk helpe mij God almagtig! (»Dat beloof ik!")

Alvorens tot dien eed of belofte te worden toegelaten, leggen zij den volgenden eed (verklaring en belofte) van zuivering af:

»Ik zweer (verklaar), dat ik, om tot lid van de Tweede Ka- »mer der Staten-Generaal te worden benoemd, directelijk of »indirectelijk, aan geene personen, hetzij in of buiten het be- »stuur, onder wat naam of voorwendsel ook, eenige giften of »gaven beloofd of gegeven heb, noch beloven of geven zal.

»Ik zweer (beloof), dat ik, om iets hoegenaamd in deze be- »trekking te doen of te laten, van niemand hoegenaamd eenige »beloften of geschenken aannemen zal, directelijk of indirectelijk.

»Zoo waarlijk helpe mij God almagtig! (»Dat verklaar en be- »loof ik!")

Deze eeden (beloften en verklaring) worden afgelegd in handen van den Koning, of in de vergadering der Tweede Kamer, in handen van den voorzitter, daartoe door den Koning gemagtigd.

84. De voorzitter wordt door den Koning benoemd voor het tijdperk eener zitting, uit eene door de Kamer aangeboden opgave van drie leden.

85. De leden genieten, tot vergoeding der reiskosten, eens, heen en terug, voor elke zitting, zoodanige som, als naar de afstanden door de wet zal worden geregeld.

Als verdere schadeloosstelling wordt hun toegelegd eene som van *f* 2000 's jaars.

Deze schadeloosstelling wordt, voor den tijd der zitting, niet genoten door hen, die gedurende de geheele zitting afwezig bleven.

DERDE AFDEELING.

Van de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

86. De leden der Eerste Kamer hebben zitting gedurende negen jaren.

Een derde gedeelte treedt om de drie jaren af, volgens een daarvan te maken rooster. *De uitvallende* leden zijn dadelijk weder verkiesbaar. *Art. 82 is op hen* van toepassing.

106. Over eenig ingekomen voorstel des Konings wordt door de volle Kamer niet beraadslaagd, dan nadat het is overwogen in de onderscheidene afdeelingen, waarin al de leden der Kamer zich verdeelen en welke op gezette tijden bij loting vernieuwd worden.

107. De Tweede Kamer heeft het regt wijzigingen in een voorstel des Konings te maken.

108. Wanneer de Tweede Kamer tot aanneming van het voorstel, hetzij onveranderd, hetzij gewijzigd, besluit, zendt zij het aan de Eerste Kamer met het volgende formulier:

»De Tweede Kamer der Staten-Generaal zendt aan de Eerste »Kamer het hiernevensgaande voorstel des Konings, en is van »oordeel, dat het, zoo als het daar ligt, door de Staten-Ge»neraal behoort te worden aangenomen."

Wanneer de Tweede Kamer tot het niet aannemen van het voorstel besluit, geeft zij daarvan kennis aan den Koning met het volgende formulier:

»De Tweede Kamer der Staten-Generaal betuigt den Koning »haren dank voor zijnen ijver in het bevorderen van 's Rijks »belangen, en verzoekt hem eerbiedig het gedane voorstel in »nadere overweging te nemen."

109. De Eerste Kamer overweegt, met inachtneming van art. 106, het voorstel zoodanig als het door de Tweede Kamer is aangenomen.

Wanneer zij tot aanneming van het voorstel besluit, geeft zij daarvan kennis aan den Koning en aan de Tweede Kamer met de volgende formulieren:

»Aan den Koning.

»De Staten-Generaal betuigen den Koning hunnen dank voor »zijnen ijver in het bevorderen van 's Rijks belangen, en ver»eenigen zich met het voorstel, zoo als het daar ligt."

»Aan de Tweede Kamer.

»De Eerste Kamer der Staten-Generaal geeft aan de Tweede »Kamer kennis, dat zij zich heeft vereenigd met het voorstel »betrekkelijk......., op den....... aan haar door de Tweede »Kamer toegezonden."

Wanneer de Eerste Kamer tot niet-aanneming van het voorstel besluit, geeft zij daarvan kennis aan den Koning en aan de Tweede Kamer met de volgende formulieren:

»Aan den Koning.

»De Eerste Kamer der Staten-Generaal betuigt den Koning »haren dank voor zijnen ijver in het bevorderen van 's Rijks »belangen, en verzoekt hem eerbiedig het gedane voorstel in »nadere overweging te nemen."

»Aan de Tweede Kamer.

»De Eerste Kamer der Staten-Generaal geeft aan de Tweede

»Kamer kennis, dat zij den Koning eerbiedig heeft verzocht »het voorstel betrekkelijk........, op den....... aan haar »door de Tweede Kamer toegezonden, in nadere overweging te »nemen."

110. De Staten-Generaal hebben het regt voorstellen van wet aan den Koning te doen.

111. De voordragt daartoe behoort uitsluitend aan de Tweede Kamer, die het voorstel overweegt op gelijke wijze als zulks ten aanzien van 's Konings voorstellen is bepaald, en, na aanneming, aan de Eerste Kamer verzendt met het volgende formulier:

»De Tweede Kamer der Staten-Generaal zendt aan de Eerste »Kamer het hiernevens gaande voorstel, en is van oordeel, dat »de Staten-Generaal daarop 's Konings bewilliging behooren te »verzoeken."

112. Wanneer de Eerste Kamer, na daarover op de gewone wijze te hebben beraadslaagd, het voorstel goedkeurt, zendt zij het aan den Koning met het volgende formulier:

»De Staten-Generaal, oordeelende dat het nevensgaande voor»stel zou kunnen strekken tot bevordering van 's Rijks belangen, »verzoeken eerbiedig daarop 's Konings bewilliging."

Voorts geeft zij daarvan kennis aan de Tweede Kamer met het volgende formulier:

»De Eerste Kamer der Staten-Generaal geeft kennis aan de »Tweede Kamer, dat zij zich heeft vereenigd met het van haar »op den.. ... ontvangen voorstel betrekkelijk......, en daar»op namens de Staten-Generaal 's Konings bewilliging heeft ver»zocht.

Wanneer de Eerste Kamer het voorstel niet goedkeurt, zoo geeft zij daarvan kennis aan de Tweede Kamer met het volgende formulier:

»De Eerste Kamer der Staten-Generaal heeft geene genoegzame »reden gevonden om op het hiernevens teruggaande voorstel »'s Konings bewilliging te verzoeken."

113. Andere voordragten, dan voorstellen van wet, kunnen door elke Kamer afzonderlijk aan den Koning worden gedaan.

114. De Koning doet de Staten-Generaal zoo spoedig mogelijk kennis dragen, of hij een voorstel van wet, door hen aangenomen, al dan niet goedkeurt. Die kennisgeving geschiedt met een der volgende formulieren:

»De Koning bewilligt in het voorstel."

of:

»De Koning houdt het voorstel in overweging."

115. Alle voorstellen van wet, door den Koning en de beide Kamers der Staten-Generaal aangenomen, verkrijgen kracht van wet en worden door den Koning afgekondigd.

De wetten zijn onschendbaar.

116. De wijze van afkondiging der wetten, en de tijd wanneer zij verbindende zijn, worden door de wet geregeld.

Het formulier van afkondiging is het volgende:

»Wij, enz........, Koning der Nederlanden, enz........
»allen, die deze zullen zien of hooren lezen, saluut! doen »te weten:

»Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat enz.

(De beweegredenen der wet.)

»Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en »met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevon-»den en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij »deze, enz.

(De inhoud der wet.)

»Gegeven," enz.

117. Ten aanzien der algemeene maatregelen van inwendig bestuur van den Staat, bepaalt de wet insgelijks de wijze van afkondiging en het tijdstip, waarna zij zullen werken.

118. De Grondwet en andere wetten zijn alleen voor het Rijk in Europa verbindende, tenzij het tegendeel daarin wordt uitgedrukt.

ZESDE AFDEELING.

Van de Begrooting.

119. Door de wet worden de begrootingen van alle uitgaven des Rijks vastgesteld, en de middelen tot dekking aangewezen.

120. De ontwerpen der algemeene begrootings-wetten worden jaarlijks van wege den Koning aan de Tweede Kamer aangeboden, dadelijk na het openen der gewone vergadering van de Staten-Generaal, vóór den aanvang van het jaar waarvoor de begrootingen moeten dienen.

121. Geen hoofdstuk der begrooting van uitgaven kan meer dan die voor één departement van algemeen bestuur behelzen.

Ieder hoofdstuk wordt in een of meer ontwerpen van wet vervat.

Door zoodanige wet kan overschrijving worden toegestaan.

122. De verantwoording van de staats-uitgaven en ontvangsten over elk dienstjaar wordt, onder overlegging van de door de Rekenkamer goedgekeurde rekening, aan de wetgevende magt gedaan.

Het slot der rekening wordt door de wet vastgesteld.

VIERDE HOOFDSTUK.

Van de Provinciale Staten en de Gemeentebesturen.

EERSTE AFDEELING.

Van de zamenstelling der Provinciale Staten.

123. De leden der Provinciale Staten worden voor zes jaren, *onmiddellijk door* de ingezetenen, bezittende de vereischten in art. 76 *vermeld, naar de* bepalingen der wet gekozen.

De helft dier leden treedt om de drie jaren af.

124. Niemand kan te gelijk zijn lid der Eerste Kamer van de Staten-Generaal en lid der Staten eener provincie, noch ook lid der Staten van meer dan ééne provincie.

125. De leden der Provinciale Staten leggen, bij het aanvaarden hunner betrekking, ieder op de wijze zijner godsdienstige gezindheid, den volgenden eed of belofte af:

»Ik zweer (beloof) trouw aan de Grondwet en aan de wetten »des Rijks.

»Zoo waarlijk helpe mij God almagtig!" (»Dat beloof ik!")

Zij worden tot dien eed (belofte) toegelaten na alvorens te hebben afgelegd den eed (verklaring en belofte) van zuivering, hierboven in art. 83 voor de leden der Staten-Generaal bepaald.

126. De Staten vergaderen zoo dikwerf in het jaar als de wet bepaalt, en bovendien wanneer zij door den Koning buitengewoon worden bijeengeroepen.

De vergaderingen zijn openbaar, met hetzelfde voorbehoud als ten aanzien van de vergadering der Kamers van de Staten-Generaal is bepaald in art. 96.

127. De leden der Staten stemmen, elk volgens eed en geweten, zonder last van of ruggespraak met hen die benoemen.

128. Omtrent het beraadslagen en stemmen gelden de regels, in de artt. *100*, 101 en 102 ten aanzien van de Kamers der Staten-Generaal voorgeschreven.

TWEEDE AFDEELING.

Van de magt der Provinciale Staten.

129. De Staten dragen jaarlijks de kosten van hun bestuur, voor zooveel het rijks-bestuur is, aan den Koning voor, die ze, in geval van goedkeuring, op de begrooting der staatsbehoeften brengt.

De begrooting der enkel provinciale en huishoudelijke inkomsten en uitgaven, door de Staten mede jaarlijks opgemaakt, vereischt 'sKonings goedkeuring.

Provinciale belastingen tot dekking dezer uitgaven, door de Staten aan den Koning voorgedragen, vereischen bekrachtiging door de wet.

130. De Staten worden belast met de uitvoering der wetten en koninklijke bevelen, betrekkelijk tot die takken van algemeen binnenlandsch bestuur, welke de wet zal aanwijzen, en zoodanige andere bovendien, welke de Koning goedvindt hun op te dragen.

131. Aan de Staten wordt de regeling en het bestuur van het provinciaal huishouden door de wet overgelaten.

Behoudens de voorschriften in art. 129 moeten alle zoodanige reglementen en verordeningen, als zij voor het provinciaal belang noodig oordeelen te maken, aan de goedkeuring van den Koning worden onderworpen.

Zij zorgen dat de doorvoer, en de uitvoer naar en invoer uit andere provinciën *geene belemmering* ondergaan.

132. Zij trachten alle geschillen tusschen gemeentebesturen in de minne te doen bijleggen. Indien zij daarin niet slagen, dragen z het geval, zoo het een geschil van bestuur betreft, aan den Konin ter beslissing voor.

133. De Koning heeft het vermogen de besluiten der Staten, di met de wetten of het algemeen belang strijdig zijn, te schorsen (te vernietigen. De wet regelt de gevolgen.

134. De Staten kunnen de belangen van hunne provinciën en va hare ingezetenen bij den Koning en bij de Staten-Generaal voorstaar

135. De wijze waarop het gezag en de magt, aan de Provincial Staten opgedragen, worden uitgeoefend, wordt door de wet geregeld

136. De Staten benoemen uit hun midden een collegie van Gede puteerde Staten, waaraan, volgens de regels door de wet te stellen de dagelijksche leiding en uitvoering van zaken worden opgedragen en zulks hetzij de Staten zijn vergaderd of niet.

137. De Koning stelt in alle provinciën commissarissen aan, m de uitvoering zijner bevelen en met het toezigt op de verrigtinge der Staten belast.

Deze commissarissen zitten voor in de vergadering der Staten, e in die der Gedeputeerde Staten, en hebben stem in laatstgenoem collegie.

DERDE AFDEELING.

Van de Gemeentebesturen.

138. De zamenstelling, inrigting en bevoegdheid der gemeenteb sturen worden, nadat de Provinciale Staten zijn gehoord, door (wet geregeld, met inachtneming der voorschriften, in de volgenc artikelen vervat.

139. Aan het hoofd der gemeente staat een raad, welks lede onmiddellijk door de ingezetenen, op de wijze door de wet te r gelen, voor een bepaald aantal jaren worden verkozen.

De voorzitter wordt door den Koning ook buiten de leden va den raad benoemd, en ook door hem ontslagen.

Om kiezer in eene gemeente te zijn, moet men de vereischte bezitten in art. 76 gevorderd; de belasting-som, daar bepaald, wor echter op de helft gebragt.

140. Aan den raad wordt de regeling en het bestuur van de hui houding der gemeente overgelaten. Op de verordeningen, welke h te dien aanzien maakt en aan de Provinciale Staten moet medede len, is art. 133 van toepassing.

141. De besluiten der gemeentebesturen, rakende de beschikkir over gemeente-eigendom en zoodanige andere burgerlijke regtshai delingen welke de wet aanwijst, alsmede de begrootingen van i komsten en uitgaven, worden aan de goedkeuring der Provincia Staten onderworpen.

142. Het besluit van een gemeentebestuur tot het invoeren, *wi zigen of afschaffen* eener plaatselijke belasting, wordt voorgedrage

aan de Staten zijner provincie, die daarvan verslag doen aan den Koning, zonder wiens goedkeuring daaraan geen gevolg mag worden gegeven.

De wet geeft algemeene regels ten aanzien der plaatselijke belastingen.

Zij mogen den doorvoer, en den uitvoer naar en invoer uit andere gemeenten niet belemmeren.

143. De wet regelt ook het opmaken der begrootingen en het opnemen en sluiten der plaatselijke rekeningen.

144. De gemelde besturen kunnen de belangen van hunne gemeenten en van hare ingezetenen voorstaan bij den Koning, bij de Staten-Generaal en bij de Staten der provincie waartoe zij behooren.

VIJFDE HOOFDSTUK.

Van de Justitie.

EERSTE AFDEELING.

Algemeene beschikkingen.

145. Er wordt alom in de Nederlanden regt gesproken in naam des Konings.

146. Er is een algemeen wetboek van burgerlijk regt, van koophandel, van strafregt, van burgerlijke regts- en van strafvordering, en van de zamenstelling der regterlijke magt.

De wet regelt insgelijks het regtsgebied over het krijgsvolk en de schutterijen.

Zij regelt ook de regtspraak over geschillen en overtredingen in zake aller belastingen.

147. Niemand kan van zijn eigendom worden ontzet, dan ten algemeene nutte en tegen voorafgaande schadeloosstelling.

De wet verklaart vooraf dat het algemeen nut de onteigening vordert.

Eene algemeene wet regelt de uitzondering op het vereischte van zoodanige verklaring ten behoeve van vestingbouw en den aanleg, het herstel of onderhoud van dijken, bij besmetting en andere dringende omstandigheden.

De bovengenoemde vereischten van voorafgaande verklaring door eene wet, en van voorafgaande schadeloosstelling kunnen niet worden ingeroepen, wanneer oorlog, brand of watersnood eene onverwijlde inbezitneming vorderen. Het regt van den onteigende op schadeloosstelling wordt hierdoor echter niet verkort.

148. Alle twistgedingen over eigendom of daaruit voortspruitende regten, over schuldvordering en andere burgerlijke regten, behooren bij uitsluiting tot de kennis van de regterlijke magt.

Aan haar behoort insgelijks, behoudens de uitzonderingen door de wet te bepalen, *de beslissing* over burgerschapsregten.

149. De regterlijke magt wordt alleen uitgeoefend door regters, welke de wet aanwijst.

150. Niemand kan tegen zijnen wil worden afgetrokken van den regter, dien de wet hem toekent.

De wet regelt de wijze, waarop geschillen over bevoegdheid, tusschen de administrative en regterlijke magt ontstaan. worden beslist.

151. Buiten de gevallen in de wet bepaald, mag niemand in hechtenis worden genomen, dan op bevel van den regter, inhoudende de redenen der gedane aanhouding. Dit bevel moet bij, of zoo spoedig mogelijk na de aanhouding beteekend worden aan dengene, tegen wien het is gerigt.

De wet bepaalt den vorm van dit bevel, en den tijd binnen welken alle aangeklaagden moeten worden verhoord.

152. Wanneer een ingezeten, in buitengewone omstandigheden, door het politiek gezag is gearresteerd, is hij, op wiens bevel zoodanige arrestatie plaats heeft gehad, gehouden daarvan terstond kennis te geven aan den plaatselijken regter, en hem voorts den gearresteerde binnen den tijd van drie dagen over te leveren.

De criminele regtbanken zijn verpligt, elke in haar ressort, te zorgen dat zulks stiptelijk worde nagekomen.

153. Niemand mag de woning eens ingezeten diens ondanks binnentreden, dan op last eener magt, door de wet bevoegd verklaard dien last te geven, en volgens de vormen in de wet bepaald.

154. Het geheim der aan de post of andere openbare instelling van vervoer toevertrouwde brieven is onschendbaar, behalve op last des regters, in de gevallen in de wet omschreven.

155. Op geene misdaad mag als straf gesteld worden de verbeurdverklaring van goederen, den schuldige toebehoorende.

156. Alle vonnissen moeten de gronden, waarop zij rusten, en in strafzaken de artikelen der wet, waarop de veroordeeling rust, vermelden, en met open deuren worden uitgesproken.

De teregtzittingen zijn openbaar, behoudens de uitzonderingen in het belang der openbare orde en zedelijkheid, door de wet vast te stellen.

TWEEDE AFDEELING.

Van den Hoogen Raad en de Regterlijke Collegiën.

157. Er bestaat voor het geheele Rijk een opperste geregtshof, onder den naam van Hooge Raad der Nederlanden, waarvan de leden door den Koning, uit eene nominatie, volgens art. 158, worden benoemd.

158. Van eene voorgevallene vacature wordt door den Hoogen Raad aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal kennis gegeven, die, ter vervulling daarvan, eene nominatie van vijf personen aan den Koning aanbiedt, ten einde daaruit eene keuze te doen. De *Koning benoemt* den president uit de leden van den Hoogen Raad *en heeft de* regtstreeksche aanstelling van den procureur-generaal.

159. De leden der Staten-Generaal, de hoofden der ministeriële departementen, de gouverneurs-generaal of de hooge ambtenaren onder een anderen naam met gelijke magt bekleed in de koloniën of bezittingen des Rijks in andere werelddeelen, de leden van den Raad van State en de commissarissen des Konings in de provinciën staan, wegens ambtsmisdrijven, ter vervolging hetzij van Koningswege, hetzij van wege de Tweede Kamer, te regt voor den Hoogen Raad.

160. De wet bepaalt welke andere ambtenaren en leden van hooge collegiën, wegens ambtsmisdrijven, voor den Hoogen Raad te regt staan.

161. De Hooge Raad oordeelt over alle actiën, waarin de Koning, de leden van het Koninklijke Huis, of den Staat als gedaagden worden aangesproken, met uitzondering der reële actiën, die voor den gewonen regter worden behandeld.

162. De Hooge Raad heeft het toezigt op den geregelden loop en de afdoening van regtsgedingen, alsmede op het nakomen der wetten bij alle regterlijke collegiën. Hij kan hunne handelingen, beschikkingen en vonnissen, wanneer die met de wetten strijdig zijn, vernietigen en buiten werking stellen, volgens de bepaling door de wet daaromtrent te maken.

163. De leden en de procureur-generaal bij den Hoogen Raad, de leden van de geregtshoven, zoo die er zijn, en van de regtbanken van eersten aanleg, worden voor hun leven aangesteld.

Al dezen en de zoodanigen, die voor een bepaalden tijd zijn aangesteld, kunnen worden afgezet of ontslagen door regterlijke uitspraak, in de gevallen in de wet te bepalen. Zij kunnen, op eigen verzoek, door den Koning worden ontslagen.

ZESDE HOOFDSTUK.

Van de Godsdienst.

164. Ieder belijdt zijne godsdienstige meeningen met volkomen vrijheid, behoudens de bescherming der maatschappij en harer leden tegen de overtreding der strafwet.

165. Aan alle kerkgenootschappen in het Rijk wordt gelijke bescherming verleend.

166. De belijders der onderscheidene godsdiensten genieten allen dezelfde burgerlijke en burgerschapsregten, en hebben gelijke aanspraak op het bekleeden van waardigheden, ambten en bedieningen.

167. Alle openbare godsdienstoefening binnen gebouwen en besloten plaatsen wordt toegelaten, behoudens de noodige maatregelen ter verzekering der openbare rust.

Onder dezelfde bepaling blijft de openbare godsdienstoefening buiten de gebouwen en besloten plaatsen geoorloofd, waar zij thans naar de *wetten en reglementen* is toegelaten.

168. De traktementen, pensioenen en andere inkomsten van welken aard ook, thans door de onderscheidene godsdienstige gezindheden of derzelver leeraars genoten wordende, blijven aan dezelve gezindheden verzekerd.

Aan de leeraars, welke tot nog toe uit 's Lands kas geen, of een niet toereikend traktement genieten, kan een traktement toegelegd, of het bestaande vermeerderd worden.

169. De Koning waakt, dat alle kerkgenootschappen zich houden binnen de palen van gehoorzaamheid aan de wetten van den Staat.

170. De tusschenkomst der Regering wordt niet vereischt bij de briefwisseling met de hoofden der onderscheidene kerkgenootschappen, noch, behoudens verantwoordelijkheid volgens de wet, bij de afkondiging van kerkelijke voorschriften.

ZEVENDE HOOFDSTUK.

Van de Financiën.

171. Geene belastingen kunnen ten behoeve van 's Lands kas worden geheven, dan uit krachte van eene wet.

172. Geene privilegiën kunnen in het stuk van belastingen worden verleend.

173. De verbindtenissen van den Staat jegens zijne schuldeischers worden gewaarborgd. De schuld wordt jaarlijks in overweging genomen ter bevordering der belangen van de schuldeischers van den Staat.

174. Het gewigt, de gehalte en de waarde der muntspeciën worden door de wet geregeld.

175. Het toezigt en de zorg over de zaken van de Munt, en de beslissing der geschillen over het allooi, essai en wat dies meer zij, worden door de wet geregeld.

176. Er is eene Algemeene Rekenkamer, welker zamenstelling en taak door de wet worden geregeld.

Bij het openvallen eener plaats in deze Kamer zendt de Tweede Kamer der Staten-Generaal eene opgave van drie personen aan den Koning, die daaruit kiest.

De leden der Rekenkamer worden voor hun leven aangesteld. Hunne bezoldiging wordt door de wet geregeld.

Het 2de lid van art. 163 is op hen van toepassing.

ACHTSTE HOOFDSTUK.

Van de Defensie.

177. Het dragen der wapenen tot handhaving der onafhankelijkheid van den Staat en tot beveiliging van zijn grondgebied, blijft een der eerste pligten van alle ingezetenen.

178. De Koning zorgt, dat er ten allen tijde eene toereikende Zee- en Landmagt onderhouden worde, aangeworven uit vrijwilligers, hetzij inboorlingen of vreemdelingen, om te dienen in of buiten Europa, naar de omstandigheden.

179. Vreemde troepen worden niet dan met gemeen overleg des Konings en der Staten-Generaal in dienst genomen.

180. Er is steeds eene nationale militie, zoo veel mogelijk zamen te stellen uit vrijwilligers, om te dienen, op de wijze in de wet bepaald.

181. Bij gebrek aan genoegzame vrijwilligers, wordt de militie voltallig gemaakt door loting uit de ingezetenen, die op den eersten Januarij van elk jaar hun twintigste jaar zijn ingetreden. De inschrijving geschiedt een jaar te voren.

182. Zij, die aldus in de militie te land zijn ingelijfd, worden in vredestijd, na eene vijfjarige dienst ontslagen.

Is de Staat in oorlog of in andere buitengewone omstandigheden, zoo kan eene wet, jaarlijks te vernieuwen, hen tot langere dienst verpligten.

183. De militie te land komt, in gewone tijden, jaarlijks eenmaal te zamen, om, gedurende niet langer dan zes weken, in den wapenhandel te worden geoefend, tenzij de Koning het raadzaam mogt oordeelen, dat zamenkomen geheel of gedeeltelijk achterwege te laten.

De Koning kan een deel der militie, door de wet te bepalen, doen zamenblijven.

De ligting van het loopende jaar kan tot eerste oefening hoogstens twaalf maanden onder de wapenen gehouden worden.

184. In geval van oorlog of andere buitengewone omstandigheden, kan de Koning de militie te land, hetzij geheel, hetzij ten deele, buitengewoon bijeenroepen.

Ten zelfden tijd roept de Koning de Staten-Generaal bijeen, opdat eene wet het zamenblijven der militie, zooveel noodig, bepale.

185. De lotelingen bij de militie te land mogen niet dan met hunne toestemming naar de koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen worden gezonden.

186. Een gedeelte der militie kan voor de dienst ter zee worden bestemd, op de wijze door de wet te bepalen.

Voor dat gedeelte wordt, behalve andere door de wet toe te kennen voordeelen, een korter diensttijd bepaald.

Het voorgaande artikel is op deze zeemilitie niet van toepassing.

187. Al de kosten voor de legers van het Rijk worden uit 's Lands kas voldaan.

De inkwartieringen en het onderhoud van het krijgsvolk, de transporten en leverantiën, van welken aard ook, voor 's Konings legers of vestingen gevorderd, kunnen niet dan tegen schadeloosstelling, op den voet in de reglementen bepaald, ten laste van één of meer inwoners of gemeenten worden gebragt.

De uitzondering voor tijden van oorlog regelt de wet.

188. In de gemeenten worden schutterijen opgerigt.

Zij dienen in tijd van gevaar en oorlog tot verdediging des vaderlands, en ten allen tijde tot behoud der inwendige rust.

189. De sterkte en inrigting der militie en der schutterijen worden geregeld door de wet.

NEGENDE HOOFDSTUK.

Van den Waterstaat.

190. De Koning heeft het oppertoezigt over alles wat betreft den waterstaat, de wegen en bruggen daaronder begrepen, zonder onderscheid of de kosten daarvan worden betaald uit 's Lands kas of op eene andere wijze gevonden.

191. De wet regelt het algemeene en het bijzondere bestuur van den waterstaat in den bovengemelden omvang.

192. De Provinciale Staten hebben binnen hunne provinciën het toezigt op alle wateren, bruggen, wegen, waterwerken en waterschappen; zij zijn bevoegd, onder goedkeuring des Konings, in de bestaande inrigtingen en reglementen der waterschappen, behoudens de bepalingen der twee voorgaande artikelen, veranderingen te maken en nieuwe vast te stellen. De besturen dezer waterschappen kunnen aan de Staten daartoe voordragten doen.

193. De Staten hebben het toezigt over alle vereenigingen, ontgrondingen, indijkingen, droogmakerijen, mijnwerken en steengroeven binnen hunne provincie, behoudens de bevoegdheid des Konings, om het onmiddelijk toezigt, daarover te voeren, aan anderen op te dragen.

TIENDE HOOFDSTUK.

Van het Onderwijs en het Armbestuur.

194. Het openbaar onderwijs is een voorwerp van de aanhoudende zorg der Regering.

De inrigting van het openbaar onderwijs wordt, met eerbiediging van ieders godsdienstige begrippen, door de wet geregeld.

Er wordt overal in het Rijk van overheidswege voldoend openbaar lager onderwijs gegeven.

Het geven van onderwijs is vrij, behoudens het toezigt der overheid, en bovendien, voor zoover het middelbaar en lager onderwijs betreft, behoudens het onderzoek naar de bekwaamheid en zedelijkheid des onderwijzers; het een en ander door de wet te regelen.

De Koning doet van den staat der hooge-, middelbare- en lagere scholen jaarlijks een uitvoerig verslag aan de Staten-Generaal geven.

195. Het armbestuur is een onderwerp van aanhoudende zorg der Regering, en wordt door de wet geregeld. De Koning doet van de verrigtingen dienaangaande jaarlijks een uitvoerig verslag aan de Staten-Generaal geven.

ELFDE HOOFDSTUK.

Van veranderingen.

196. Elk voorstel tot verandering in de Grondwet wijst de voorgestelde verandering duidelijk aan. De wet verklaart dat er grond bestaat om het voorstel, zoo als zij het voorstelt, in overweging te nemen.

197. Na de afkondiging dezer wet worden de Kamers ontbonden. De nieuwe Kamers overwegen dat voorstel en kunnen niet dan met twee derden der uitgebragte stemmen de aan haar overeenkomstig voornoemde wet voorgestelde verandering aannemen.

198. Geene verandering in de Grondwet of in de erfopvolging, mag gedurende een Regentschap worden gemaakt.

199. De veranderingen in de Grondwet, door den Koning en de Staten-Generaal vastgesteld, worden plegtig afgekondigd en bij de Grondwet gevoegd.

ADDITIONNELE ARTIKELEN.

Art. 1. Alle bestaande autoriteiten blijven voortduren, tot dat zij door andere, volgens deze Grondwet, zijn vervangen.

2. De wet regelt de schadevergoeding, toe te kennen aan hen, die door of ten gevolge van de herziening der Grondwet betrekkingen verliezen, hun voor hun leven opgedragen.

3 Alle op het oogenblik der afkondiging van de veranderingen in de Grondwet verbindende wetten, reglementen en besluiten worden gehandhaafd, tot dat zij achtervolgens door anderen worden vervangen.

4. De heerlijke regten betreffende voordragt of aanstelling van personen tot openbare betrekkingeu zijn afgeschaft.

De opheffing der overige heerlijke regten en de schadeloosstelling der eigenaren kunnen door de wet worden vastgesteld en geregeld.

5. De voorstellen:

1°. der wet regelende het kiesregt en de benoeming van afgevaardigden ter Eerste en Tweede Kamer,

2°. van provinciale en gemeente-wet,

worden voorgedragen in *de eerste* zitting der Staten-Generaal, volgende op *de afkondiging der* veranderingen in de Grondwet.

De ontwerpen van wet, betreffende de verantwoordelijkheid der ministers, de nieuwe regterlijke inrigting, het onderwijs en armbestuur, en tot uitoefening van het regt van vereeniging en vergadering, worden zoo mogelijk in diezelfde zitting, en in allen geval niet later dan in de daarop volgende, voorgesteld.

De wetten op het beleid der regering in de koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen worden binnen drie jaren na de afkondiging dezer veranderingen in de Grondwet voorgedragen.

6. De eerste aftreding van een derde der leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal zal plaats hebben met den derden Maandag in September 1851; die van de helft der leden van de Tweede Kamer met den derden Maandag in September 1850; beide volgens een rooster, te regelen door de wet, in art. 5, n°. 1 vermeld.

7 bevat het voorloopig kiesreglement.

VOORLOOPIG KIESREGLEMENT.

Art. 1. Na de afkondiging der veranderingen in de Grondwet houden de beide Kamers der Staten-Generaal van regtswege op te bestaan met den dag der opening der nieuwe Kamers.

De Koning bepaalt het tijdstip dier opening.

Tot aan dien tijd blijven de eerstgenoemde Kamers bestaan en hare opening voor dit jaar bepaald op den derden Maandag in October.

De afkondiging wordt geacht te hebben plaats gehad op den dag der uitgifte van het *Staatsblad*, waarin deze veranderingen zijn opgenomen.

2. De leden der nieuwe Tweede Kamer worden gekozen ten getale van 68, door kiesvergaderingen, bestaande:

a. uit hen, die in de steden, volgens de reglementen voor het bestuur der steden, zoo als deze op iedere plaats in werking zijn, de vereischten bezitten, om tot kiezers te worden benoemd, met dien verstande, dat het vereischte belastings-bedrag te Amsterdam tot *ƒ* 160 wordt verminderd, en te Hindelopen, Ylst, Sloten en Stavoren tot op *ƒ* 20 wordt verhoogd;

b. uit hen, die ten platte lande, volgens de reglementen op de zamenstelling der Staten in de provinciën, zoo als deze op iedere plaats in werking zijn, stemgeregtigd zijn, met dien verstande, dat het vereischte belastings-bedrag wordt verhoogd:

voor	Noordbraband	tot op *ƒ* 32
"	Gelderland	" " " 32
"	Zuidholland	" " " 40
"	Noordholland	" " " 40
"	Zeeland	" " " 40
"	*Utrecht*	" " " 40
"	*Friesland*, behalve de eilanden	" " " 30

voor Overijssel	tot op	*ƒ* 32
〃 Groningen	〃 〃	〃 32
〃 Drenthe	〃 〃	〃 20
〃 Limburg	〃 〃	〃 20
〃 de Friesche eilanden Ameland en Schiermonnikoog.	〃 〃	〃 20

Geene redenen van uitsluiting komen in aanmerking, dan die in art. 3 der reglementen voor het bestuur der steden en in art. 21 der reglementen omtrent de zamenstelling der Staten van de provinciën zijn vastgesteld.

3. Terstond na de in art. 1 vermelde afkondiging houden de hoofden der plaatselijke besturen zich bezig met het opmaken der lijsten van de in art. 2 omschreven kiesgeregtigden. Zij doen die lijsten vóór den 15den dag na gezegde afkondiging ter inzage van het publiek leggen.

4. Binnen acht dagen na de kennisgeving dat de lijsten ter inzage zijn gelegd, dienen de ingezetenen hunne bezwaren in geschrift, vrij van zegel, aan het plaatselijk bestuur in.

5. Over deze bezwaren en de juistheid der lijsten in het algemeen wordt door den stedelijken of gemeenteraad ten spoedigste beslist. De lijsten worden vóór den veertigsten dag na de afkondiging in art. 1 vermeld gesloten en op nieuw ter algemeene kennisneming gelegd, met bekendmaking daarvan.

6. Elke provincie wordt door Gedeputeerde Staten verdeeld in zooveel hoofd-kiesdistricten, als de bevolking het getal van nagenoeg 45,000 malen bevat, te weten:

Noordbraband	9
Gelderland	8
Zuidholland	13
Noordholland	10
Zeeland	4
Utrecht	3
Friesland	5
Overijssel	5
Groningen	4
Drenthe	2
Limburg	5
	68

De Gedeputeerde Staten kunnen, ten gerieve der kiezers, onderkiesdistricten en derzelver hoofdplaatsen aanwijzen. Het openen der stembiljetten geschiedt echter alleen in de eveneens door Gedeputeerde Staten aan te wijzen hoofdplaatsen der hoofd-kiesdistricten.

7. De stedelijke en gemeentebesturen zenden binnen 24 uren afschrift der gesloten lijsten, zoo aan het bestuur der hoofdplaats van het hoofd-kies*district, als aan* dat der hoofdplaats van het onder-*kiesdistrict, waarin hunne* gemeenten gelegen zijn.

8 De kiezers-vergaderingen worden, na voorafgaande oproeping der kiezers, gehouden in de hoofdplaatsen der hoofd-kiesdistricten vòòr den 50sten dag na de afkondiging in art. 1 vermeld, behoudens het bepaalde bij het 2de lid van art. 6.

9. Elk kiezer ontvangt, nevens zijn brief van oproeping, twee stembiljetten ter invulling, waarop het zegel van de hoofdplaats van het hoofd- of onder-kiesdistrict staat afgedrukt.

10. Het hoofd van het plaatselijk bestuur, of die hem, volgens de reglementen, vervangt, is voorzitter der vergadering.

De twee jongste leden van den stedelijken of gemeenteraad zijn stemopnemers; beiden teekenen de namen op van elken kiezer die een stembiljet in de bus komt doen. In de hoofd-kiesdistricten teekenen zij bovendien bij het ledigen der bus de uitgebragte stemmen op.

De oorspronkelijke lijsten der kiezers die in de onderkiesdistricten hunne stembiljetten in de bus hebben gedaan, worden door de hoofden der plaatselijke besturen onverwijld met de gesloten stembussen aan den voorzitter der vergadering in het hoofd-kiesdistrict opgezonden.

11. Er zijn twee stembussen, eene voor de verkiezing van leden der Tweede, de andere voor die van candidaten voor de Eerste Kamer.

12. Elk kiezer brengt zijne stem uit op één afgevaardigde voor de Tweede, en twee candidaten voor de Eerste Kamer.

13. Om tot lid der Tweede Kamer verkiesbaar te zijn, wordt alleen vereischt dat men Nederlander, in het volle genot der burgerlijke en burgerschapsregten zij, en den ouderdom van dertig jaren hebbe vervuld.

14. Tot de verkiesbaarheid als lid der Eerste Kamer worden dezelfde vereischten gevorderd, die in het voorgaande artikel zijn opgenoemd, en daar te boven dat men behoore tot de hoogst aangeslagenen in de rijks-directe belastingen.

Het getal dezer hoogst aangeslagenen, waaruit zij worden gekozen, wordt in elke provincie zóó bepaald, dat op iedere drie duizend zielen één, die tevens de voornoemde vereischten bezit om lid dezer Kamer te zijn, verkiesbaar is.

15. De ambtenaar die in een hoofd-kiesdistrict ter verkiezing voorzit, is in dat district niet verkiesbaar.

16. In elke provincie houden de Gedeputeerde Staten zich, terstond na de afkondiging der veranderingen in de Grondwet, bezig met het opmaken van de lijst van hen, die, naar art. 14, tot afgevaardigden der Eerste Kamer verkiesbaar zijn.

17. De lijst wordt bij afschrift in alle steden en hoofdplaatsen van kiesdistricten der provincie gedurende acht dagen ter visie gelegd.

18. Bezwaren tegen de lijst moeten binnen acht dagen in geschrift, vrij van zegel, aan de Gedeputeerde Staten zijn ingediend.

19. De Gedeputeerde Staten, de lijst na onderzoek der bezwaren, zoo als zij zullen vinden te behooren, hebbende verbeterd, sluiten *die voor* den vijftienden dag na afloop van den termijn, in het *vorige artikel bepaald.*

Zij brengen de gesloten lijst terstond door middel van het provinciaal blad of een openbaar nieuwspapier ter kennis van het publiek.

Afschrift daarvan zenden zij onverwijld aan den Minister van Binnenlandsche Zaken, die dezelve in de *Nederlandsche Staats-Courant* doet plaatsen.

20. Na afloop der stem-opneming worden de beide processen-verbaal, staande de vergadering, opgemaakt, en, na voorlezing door den voorzitter, met twee stem-opnemers geteekend.

Zij behelzen:

1°. de namen der kiezers, die gestemd hebben;

2°. de namen der personen, op wie stemmen zijn uitgebragt en het getal der op ieder uitgebragte stemmen.

De tegenwoordig zijnde kiezers kunnen besluiten dat alleen het tweede gedeelte zal worden voorgelezen.

21. Afschrift van elk proces-verbaal wordt aanstonds ter inzage gelegd der ingezetenen, en het oorspronkelijke, met de stembiljetten, verzegeld, binnen vier en twintig uren aan de Gedeputeerde Staten der provincie gezonden.

22. De namen van hen, die in elk hoofd-kiesdistrict zijn gekozen en het getal stemmen op hen uitgebragt, worden door de Gedeputeerde Staten in een afzonderlijk proces-verbaal voor elke Kamer verzameld en zoo spoedig mogelijk openbaar gemaakt.

23. Voor de benoeming tot afgevaardigde of candidaat wordt de volstrekte meerderheid der uitgebragte stemmen gevorderd.

24. Bijaldien voor het lidmaatschap der Tweede, of het candidaatschap der Eerste Kamer, niemand bij de eerste stemming de volstrekte meerderheid heeft erlangd, wordt onmiddelijk voor iedere keuze een dubbeltal opgemaakt, bestaande uit de beide personen, die het grootste aantal stemmen hebben verworven.

Zijn bij de eerste stemming de beide plaatsen voor het candidaatschap der Eerste Kamer onvervuld gebleven, zoo worden van de vier personen, die het grootste aantal stemmen hebben verworven, de eerste en derde op het eene, de tweede en vierde op het ander dubbeltal gebragt.

Tot de op de dubbeltallen gebragte personen bepaalt zich de keuze der aanwezige kiesgeregtigden.

Bij gelijkheid van stemmen is de oudste in jaren benoemd.

25. Hij, die tot lid der Tweede Kamer is verkozen, ontvangt van de Gedeputeerde Staten een door den Voorzitter geteekend uittreksel van het in art. 20 bedoelde proces-verbaal, waaruit van zijne verkiezing blijkt.

Dit uittreksel is de geloofsbrief van den afgevaardigde, waarnevens hij aan de Kamer overlegt:

1°. een uittreksel uit de registers van geboorte, of, bij gemis, eene acte van bekendheid, waaruit tijd en plaats zijner geboorte blijken.

2°. eene door hem zelven af te geven verklaring, vermeldende alle openbare betrekkingen die hij bekleedt.

26. De gekozene voor de Tweede Kamer, niet genegen om de benoeming aan te nemen, geeft daarvan ten spoedigste kennis aan de Gedeputeerde Staten, die de plaatselijke besturen van het hoofd-kiesdistrict gelasten, binnen den kortst mogelijken tijd eene nieuwe verkiezing te doen plaats hebben.

27. Hij, die in meer dan één hoofd-kiesdistrict tot lid der Tweede Kamer is gekozen, verklaart, dadelijk na ontvangst van het in art. 25 bedoelde uittreksel, schriftelijk aan de Gedeputeerde Staten, welke dier benoemingen hij aanneemt.

De Gedeputeerde Staten nemen hierop, voor de andere plaats of plaatsen, gelijken maatregel als in het geval van het voorgande artikel.

28. De processen-verbaal der verkiezingen van de candidaten voor het lidmaatschap der Eerste Kamer worden onmiddelijk door de Gedeputeerde Staten aan den Minister van Binnenlandsche Zaken ingezonden, die dezelve den Koning aanbiedt.

De Koning kiest uit die candidaten 39 leden der Eerste Kamer.

29. De door den Koning gekozene leden der Eerste Kamer ontvangen van de Gedeputeerde Staten der provincie, in welke zij tot candidaten werden gekozen, ieder gelijk uittreksel als in het eerste gedeelte van art. 25 is vermeld, om, benevens het besluit des Konings, waarbij zij zijn gekozen, hun tot geloofsbrief te strekken.

Zij leggen daarbij aan de Eerste Kamer over gelijke stukken, als onder n'. 1 en 2 van het laatste gedeelte van datzelfde art. 25 worden gevorderd.

30. Indien een of meer gekozen leden der Eerste Kamer die benoeming niet aanvaarden of bevonden worden de wettelijke vereischten niet te bezitten, kiest de Koning andere in hunne plaats, uit dezelfde voordragt van candidaten, in het vorig artikel vermeld.

31. Vóór de opening der Eerste Kamer van de Staten-Generaal benoemt de Koning haren voorzitter.

Bij het openen der Tweede Kamer bekleedt de oudste van jaren den voorzitterstoel.

In beide Kamers benoemen de voorzitters drie commissiën, elk van drie leden, tot onderzoek der geloofsbrieven. Na afloop van dat onderzoek in de Tweede Kamer, althans zooveel het zonder uitstel kan worden ten einde gebragt, maakt deze Kamer, uit de toegelatene afgevaardigden zamengesteld, eene lijst van drie leden, aan den Koning ter benoeming van haren voorzitter aan te bieden.

Beide Kamers houden zich, tot dat zij nieuwe bepalingen hebben vastgesteld, aan de laatst vastgestelde reglementen van orde der vorige Kamers.

32. Aan Gedeputeerde Staten der onderscheidene provinciën wordt overgelaten alle zoodanige maatregelen te nemen, als tot de rigtige uitvoering van dit voorloopig kiesreglement vereischt worden, en alle oprijzende geschillen of bezwaren te beslissen.

VERDEELING DES RIJKS

IN

Hoofd-kiesdistricten en Onder-kiesdistricten,

Naar aanleiding van artikel 6 *der Wet van den* 11[den] *October* 1848, Staatsblad N°. 70, *houdende herziening van de additionele artikelen der Grondwet.*

NOORD-BRABAND, *in* 9 *Hoofd-kiesdistricten.*

1ste Hoofd-kiesdistrict 's Hertogenbosch met onderdistrict in Geffen; bevolking 47,452.

2de Hoofd-kiesdistrict Grave met onderdistricten Boxmeer en Oss; bevolking 45,297.

3de Hoofd-kiesdistrict Tilburg met onderdistrict in Boxtel; bevolking 42,461.

4de Hoofd-kiesdistrict Heusden met onderdistrict in Woudrichem en Waalwijk; bevolking 41,005.

5de Hoofd-kiesdistrict Helmond met onderdistricten in Asten, Budel en Vechel; bevolking 47,541.

6de Hoofd-kiesdistrict Eindhoven met onderdistricten in St. Oedenrode, Oirschot en Bladel; bevolking 45,365.

7de Hoofd kiesdistrict Breda met de gemeenten Ginneken c. a., Teteringen, Prinsenhage, Etten-en-Leur, Rijsbergen, Zundert c. a., met onderdistrict in Chaam, met Alphen-en-Riel en Baarle-Nassau; bevolking 40,414.

8ste Hoofd-kiesdistrict Zevenbergen met de gemeenten Klundert, Willemstad, Stand-daar-buiten, H. en L. Zwaluwe, Oudenbosch-en-Oudgastel c. a., met onderdistrict in Oosterhout, met 's Gravenmoer, Raamsdonk, Geertruidenberg, Made-en-Drimmelen, Terheyden en Dongen; bevolking 41,964.

9de Hoofd-kiesdistrict Bergen-op-Zoom, met de gemeenten Putten, Ossendrecht, Woensdrecht c. a., Huibergen, Halsteren, Nieuw-Vosmeer en Steenbergen met onderdistrict in Roosendaal, met Rucphen c. a., Hoeven c. a., Dinteloord c. a., Fijnaart c. a., Wouw.

GELDERLAND, *in* 8 *Hoofd-kiesdistricten.*

1ste HOOFD-KIESDISTRICT. Hoofdplaats Arnhem. ONDER-KIESDISTRICTEN Arnhem, Rheden en Rozendaal, Apeldoorn, Ede, Renkum en Doorwerth; bevolking 46,605.

2de HOOFD-KIESDISTRICT. Hoofdplaats Harderwijk. ONDER-KIESDISTRICTEN. Harderwijk en Ermelo, Elburg en Doornspijk, Oldebroek, Hattem, Heerde, Putten, Nijkerk, Barneveld, Hoevelaken en Scherpenzeel; bevolking 44,922.

3de HOOFD-KIESDISTRICT. Hoofdplaats Zutphen. ONDER-KIESDISTRICTEN. Zutphen, Gorssel, Warnsveld, Vorden, Hengelo, Steenderen, Brummen, Voorst, Epe; bevolking 47,252.

4de HOOFD-KIESDISTRICT. Hoofdplaats Ruurlo. ONDER-KIESDISTRICTEN. Ruurlo, Borculo, Lochem, Laren en Verwolde, Neede, Eibergen, Groenlo, Winterswijk, Aalten, Dinxperlo, Lichtenvoorde, Zelhem; bevolking 45,535.

5de HOOFD-KIESDISTRICT. Hoofdplaats de stad Doetinchem. ONDER-KIESDISTRICTEN. Doetinchem stad en Doetinchem ambt, Hummelo en Keppel, Doesborgh, Angerlo, Wehl, Didam, Duiven en Westervoort, Zevenaar, Herwen en Pannerden, Bergh, Gendringen, Wisch; bevolking 46,035.

6de HOOFD-KIESDISTRICT. Hoofdplaats Elst. ONDER-KIESDISTRICTEN. Elst, Huissen, Bemmel en Gent. Valburg en Loenen, Dodewaard en Hemmen, Echteld en IJzendoorn, Wamel, Tiel, Maurik, Lienden, Kesteren, Wageningen, Heteren; bevolking 46,565.

7de HOOFD-KIESDISTRICT. Hoofdplaats Nijmegen. ONDER-KIESDISTRICTEN. Nijmegen, Ubbergen, Millingen, Groesbeek, Over-Asselt en Heumen, Wijchen, Balgoij en Keent, Burgharen, Batenburg en Horssen, Apeltern, Druten, Ewijk en Beuningen; bevolking 47,593.

8ste HOOFD-KIESDISTRICT. Hoofdplaats Zalt-Bommel. ONDER-KIESDISTRICTEN. Zalt-Bommel, Rossum. Hurwenen en Heerewaarden, Dreumel, Driel, Amerzoden, Hedel en Neder-Hemert, Brakel, Poederoijen en Zuilichem, Gameren en Kerkwijk, Haaften en Waardenburg, Varik, Op-Hemert en Est en Opijnen, Zoelen en Wadenoijen, Buren, Beusichem, Buurmalsen, Culenborg, Beest, Geldermalsen, Deil, Herwijnen, Vuren; bevolking 47,355.

ZUID-HOLLAND, *in* 13 *Hoofd-kiesdistricten.*

1ste HOOFD-KIESDISTRICT. Leyden, Zoeterwoude, Voorschoten. Bevolking 43,133 zielen.

2de HOOFD-KIESDISTRICT. Leyderdorp, Koudekerk. ONDER-KIESDISTRICTEN. Katwijk aan den Rijn c. a. met Katwijk aan Zee. *Rijnsburg.* Valkenburg. Oegstgeest c. a. — Sassenheim. Warmond. *Lisse. Hillegom.* De Vennip. — Noordwijk-Binnen met Noordwijk

aan Zee c. a. Noordwijkerhout. Voorhout. — *Alkemade* c. a. Hoogmade. Rijnsaterswoude. Woubrugge. Boekhorst (Vrije- en Lage-). — *Hazerswoude*. Benthuizen c. a. Hoogeveen. — *Alphen* en Rietveld. Aarlanderveen. Oudshoorn c. a. Boskoop c. a. Zwammerdam. (Hoofdkiesdistrict Leiderdorp. Bevolking 42,440 zielen.)

3de Hoofd-kiesdistrict. Gouda. Moordrecht. Broek c. a. Waddinxveen (Noord-). Waddinxveen (Zuid-). Middelburg. Reeuwijk. Sluipwijk. Stein (Land van). Onder-kiesdistricten. *Oudewater* Weide (Lange- Ruige-). Hekendorp c. a. Oukoop. Papekop. — *Haastrecht* en Vliet. Stolwijk. Gouderak. — *Woerden*. Waarder. Barwoutswaarder en Bekenes. Rietveld en de Bree. Bodegraven. — *Nieuwkoop* en Noorden. Ter Aar c. a. Zevenhoven c. a. Nieuwveen c. a. Achttienhoven c. a. (Hoofd-kiesdistrict Gouda. Bevolking 44,373 zielen.)

4de Hoofd-kiesdistrict. Gorinchem. Hardinxveld. Schelluinen. Giessen-Nieuwkerk c. a. Kedichem c. a. Spijk. Arkel c. a. Nieuwland (Land van Arkel). Onder-kiesdistricten, *Leerdam*. Asperen. Heukelom. Schoonderwoerde c. a. Leerbroek c. a. — *Vianen*. Hagestein. Everdingen c. a. Leksmond c. a. Hei- en Boeikop. — Meerkerk. Ameide. Tienhoven. Noordeloos c. a. Hoogblokland. Hoornaar. — *Nieuwpoort*. Langerak. Grootammers c. a. Goudriaan (Oud- en Nieuw). Ottoland. Nederslingeland. Peursum. — *Schoonhoven* 's Heeraartsberg en Bergambacht. Ammerstol. Vlist c. a. Zuidbroek. — *Streefkerk*. Laagblokland. Brandwijk. Molenaarsgraaf en Bleskensgraaf. (Hoofd-kiesdistrict Gorinchem. Bevolking 43,343 zielen.)

5de Hoofd-kiesdistrict. Dordrecht. Dubbeldam. Wieldrecht. Mijl c. a. (de). Onder-kiesdistricten. *Sliedrecht*. Giessendam c. a. Wijngaarden. Hofwegen. — *Papendrecht* c. a. Alblasserdam. Alblas (Oud). Lekkerland (Nieuw). — *Lekkerkerk*. Berkenwoude c. a. Ouderkerk aan den IJssel. Krimpen aan den IJssel. Stormpolder. Krimpen aan de Lek. (Hoofd-kiesdistrict Dordrecht. Bevolking 44,771 zielen.

6de Hoofd-kiesdistrict. 's Gravenhage $^1/_2$. Onder-kiesdistrict. *Monster* en Terheijde c. a. Loosduinen. 's Gravesande. c. a. (Hoofdkiesdistrikt 's Gravenhage $^1/_2$. Bevolking 41,904 zielen.)

7de Hoofd-kiesdistrict. 's Gravenhage $^1/_2$. Wassenaar c. a. Onder-kiesdistrict. Voorburg. Rijswijk c. a. (Hoofd-kiesdistrict 's Gravenhage $^1/_2$. Bevolking 42,323 zielen.)

8ste Hoofd-kiesdistrict. Delft. Hof van Delft. c. a. St. Maartensregt c. a. Schipluiden. Hodenpijl. Groeneveld. Ackersdijk c. a. Abtsregt. Vrijenban c. a. Pijnacker c. a. Nootdorp, Onder-kiesdistricten. *Naaldwijk* en Hondsholredijk c. a. Wateringen c. a. de Lier. — *Maassluis*. Maasland. Rozenburg. — *Zeywaard*. Zoetermeer. Stompwijk c. a. Veur c. a. Moercapelle c. a. (Hoofd-kiesdistrict Delft. Bevolking 42,693 zielen.)

9de Hoofd-kiesdistrict. *Rotterdam* $^1/_2$. 41,517 zielen.

10de *Hoofd-kiesdistrict*. *Rotterdam* $^1/_2$. 41,516 zielen.

11de Hoofd-kiesdistrict. Schiedam. Zouteveen. Kethel c. a. Mathenesse (Oud- en Nieuw-). Nieuwland c. a. Overschie c. a. Onder-kiesdistricten. *Vlaardingen.* Vlaardinger-Ambacht. Delfshaven c. a. — *Hillegersberg.* Bergschenhoek. Bleiswijk. Schiebroek. Zevenhuizen. Berkel. Tempel. — *Kralingen.* Cappelle op den IJssel c. a. Nieuwerkerk aan den IJssel. (Hoofd-kiesdistrict Schiedam. Bevolking 42,769 zielen.)

12de Hoofd-kiesdistrict. Ridderkerk. IJsselmonde c. a. Barendrecht c. a. (Oost- en West-). Heerjansdam. Rijsoort en Strevelshoek. Onder-kiesdistricten. *Zwijndrecht.* Meerdervoort. Hendrik-Ido-Ambacht. Kijfhoek. Lindt c. a. (Groote). Lindt (Kleine) Sandelingen-Ambacht. Heeroudelandsambacht. — *Charlois.* Katendrecht. Pernis c. a. — *Rhoon* c. a. Hoogvliet. Poortugaal c. a. — *Heinenoort.* Beijerland (Oud-). Beijerland (Nieuw-). Goidschalksoord. Mijnsheerenland. Maasdam c. a. Puttershoek. — *Streijen.* Streijensas. Numansdorp. Klaaswaal c. a. Westmaas c. a. 's Gravendeel c. a. (Hoofd-kiesdistrict Ridderkerk. Bevolking 43,336 zielen.)

13de Hoofd-kiesdistrict. Brielle. Oostvoorne c. a. Nieuwenhoorn c. a. Vierpolders. gen. Nieuwl. Zwartewaal. Onder-kiesdistricten. *Hellevoetsluis.* Hellevoet (Nieuw-). Struiten (Oud- en Nieuw-). Rockanje c. a. Naters c. a. — *Zuidland* c. a. Biert c. a. Simonshaven c. a. Hekelingen c. a. Oudenhoorn. — *Geervliet.* Spijkenisse c. a. Heenvliet c. a. Abbenbroek. — *Beijerland* (Zuid-). Goudswaard. Piershil. — Goedereede. Ouddorp c. a. Stellendam. — *Dirksland.* Onwaard c. a. Roxenisse. Melissant c. a. — *Middelharnis.* Sommelsdijk. — *Tonge* (Oude-). Tonge (Nieuwe-). Herkingen (Oud- en Nieuw-). Ooltgensplaat. Bommel (den). Stad aan 't Haringvliet. (Hoofd-kiesdistrict Brielle. Bevolking 43,755 zielen.)

NOORD-HOLLAND, *in* 10 *Hoofd-Kiesdistricten.*

Amsterdam was verdeeld in 5 Hoofd-kiesdistricten. Het 1ste Hoofd-kiesdistrict bestond uit de inwoners der wijken 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 en 14 (44,471 z.); het 2de Hoofd-kiesdistrict uit de inwoners der wijken 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31 en 60 (47,314 z.); het 3de Hoofd-kiesdistrict uit de inwoners der wijken 30, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45 en 46 (47,054 z.); het 4de Hoofd-kiesdistrict uit de wijken 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57 en 59 (48,007 z.); het 5de Hoofd-kiesdistrict uit de inwoners der wijken 15 en 58 en de vijf buitenwijken, en uit de onder-kiesdistricten *Diemen*, Watergraafsmeer, Sloten c. a., Houtrijk en Polanen. — *Ouder-Amstel*, Nieuwer-Amstel, Rietwijkeroord, Uithoorn. — *Aalsmeer*, Leymuiden, Kalslagen (47,173 zielen).

6de Hoofd-kiesdistrict. Haarlem. Spaarndam. Spaarnwoude. Haarlemmerliede. Zuid-Schalkwijk. Schoten. Zandvoort. Heemstede. Ben-

nebroek. Berkenrode. Bloemendaal. ONDER-KIESDISTRICTEN. *Beverwijk.* Velzen. Wijk aan Zee en Duin. Limmen. Castricum. — *Bergen.* Schoorl. Egmond aan Zee. Egmond Binnen. Wimmenum. Heilo. Bevolking 46,928 zielen.

7de HOOFD-KIESDISTRICT. Alkmaar. ONDER-KIESDISTRICT. *Terschelling.* — *Texel.* Vlieland. — *Wieringen.* — *Den Helder.* — *De Zijpe.* Calantsoog. Petten. Wieringerw. — *Schagen.* — *Haringcarspel.* St. Maarten. Warmenhuizen. Barsingerhorn. — *Oud-Carspel.* Broek op Langedijk. Noord-Scharwoude. Zuid-Scharwoude. St Pancras. Koedijk. Bevolking 47,670 zielen.

8ste HOOFD-KIESDISTRICT. HOORN. Berkhout. Avenhorn. Grosthuizen. Scharwoude. Beets. Schardam. Oudendijk. ONDER-KIESDISTRICTEN. *Enkhuizen.* Bovencarspel. — *Medemblik.* Opperdoes. Twisk. Wervershoof. Andijk. — *Blokker.* Wognum. Zwaag. Schellinkhout. Wijdenes. — *Hoogcarspel.* Westwoud. Grootebroek. Venhuizen. — *Spanbroek.* Opmeer. Hensbroek. Obdam. Midwoud. Zijbecarspel. Nibbixwoud. — *Hoogewoud.* Abbekerk. Winkel. Oude Niedorp. Nieuwe Niedorp. Veenhuizen. Bevolking 48,041 zielen.

9de HOOFD-KIESDISTRICT. EDAM. Oosthuizen. Middelie. Kwadijk. Warder. — ONDER-KIESDISTRICTEN. *Purmerend.* Ilpendam. — *Monnikendam.* Marken. Broek in Waterland. Katwoude. — *Nieuwendam.* Landsmeer. Buiksloot. Schellingwoude. Ransdorp. — *Weesp.* Weespercarspel. Nederhorst den Berg. — *Muiden.* — *Naarden.* Bussum. Huizen. Blaricum. — *Hilversum.* Laren. 'sGraveland. Kortenhoef. Ankeveen. Bevolking 44,832 zielen.

10de HOOFD-KIESDISTRICT. Zaandam. — ONDER-KIESDISTRICTEN. *Beemster.* — *Zaandijk.* Wormer. Wijde Wormer. Jisp. Koog aan de Zaan. Oostzaan. — *Crommenie.* Westzaan. Assendelft. Wormerveer. — *De Rijp.* Graft. Zuid- en Noord-Schermer. Schermerhorn. — *Uitgeest.* Akersloot. Heemskerk. — *Ursem.* Heer Hugowaard. Oudorp. Otterbeek. Bevolking 47,469 zielen.

ZEELAND, *in 4 Hoofd-Kiesdistricten.*

1ste HOOFD-KIESDISTRICT. Hoofdplaats MIDDELBURG, bestaande uit de stad en hare ambachten. ONDER-KIESDISTRICTEN. *Vlissingen*, met de gemeente Koudekerke, Oost- en West-Souburg en Ritthem. — *Veere.* Hoofdplaats Veere, met de gemeente Gapinge, St. Laurens en Vrouwepolder. — *Arnemuiden.* Hoofdplaats Arnemuiden, met de gemeenten Kleverskerke en Nieuw- en St. Joosland. — *Oostkapelle.* Hoofdplaats Oostkapelle, met de gemeenten Aagtekerke, Domburg, Grijpskerke en Serooskerke. — *Westkapelle.* Hoofdplaats Westkapelle, met de gemeenten Biggenkerke, Meliskerke en Zoutelande. Bevolking 37,686 zielen.

2de HOOFD-KIESDISTRICT. Hoofdplaats ZIERIKZEE, bevattende de *stad Zierikzee en Pont-ambacht*, met de gemeenten Kerkwerve en

Noordgouwe. ONDER-KIESDISTRICTEN. *Brouwershaven*. Hoofdplaats Brouwershaven, met de gemeenten Bommenede, Dreischor, Duivendijke en Zonnenmaire. — *Haamstede*. Hoofdplaats Haamstede, met de gemeenten Burgh, Elkerzee, Ellemeet, Noordwelle, Renesse en Serooskerke. — *Oosterland*. Hoofdplaats Oosterland, met de gemeenten Bruinisse, Nieuwkerk en Ouwerkerk. — *Tholen*. Hoofdplaats Tholen, met de gemeenten Oudvossemeer, Poortvliet, St. Annaland en St. Philipsland. — *St. Maartensdijk*, met de gemeenten Scherpenisse. — *Cortgene*. Hoofdplaats Cortgene, met de gemeenten Cats, Colijnsplaat en Wissekerke. Bevolking 37,755 zielen.

3de HOOFD-KIESDISTRICT. Hoofdplaats GOES, met de gemeenten 's Heer Hendrikskinderen, Kattendijke, Kloetinge en Wolphaartsdijk. ONDER-KIESDISTRICTEN. *Krabbendijke*. Hoofdplaats Krabbendijke, met de gemeenten Fort Bath, Kruiningen, Rilland en Waarde. — *'s Gravenpolder*. Hoofdplaats 's Gravenpolder, met de gemeenten 's Heer Abtskerke, Hoedekenskerke en Nisse. — *Oudelande*. Hoofdplaats Oudelande, met de gemeenten Baarland. Driewegen, Ellewoutsdijk en Overzande. — *Heinkenszand*. Hoofdplaats Heinkenszand, met de gemeenten Borsselen. 's Heer Arendskerke en 's Heerenhoek. — *Kapelle*. Hoofdplaats Kapelle, met de gemeenten Schore, IJerseke en Wemeldinge. — *Hulst*. Hoofdplaats Hulst, met de gemeenten Boschkapelle, Clinge, Graauw en St. Jansteen. — *Hontenisse*. Hoofdplaats Hontenisse, met de gemeenten Hengstdijk, Ossenisse en Stoppeldijk. — Bevolking 41,038 zielen.

4de HOOFD-KIESDISTRICT. Hoofdplaats SLUIS, bevattende de stad Sluis met de gemeenten Aardenburg, Eeden, Heille, Retranchement, St. Anne ter Muijde en St. Kruis. ONDER KIESDISTRICTEN. *Oostburg*. Hoofdplaats Oostburg., met de gemeenten Schoondijke, Waterlandkerkje en Zuidzande. — *IJzendijke*. Hoofdplaats IJzendijke, met de gemeenten Biervliet en Hoofdplaat. — *Groede*. Hoofdplaats Groede, met de gemeenten Breskens, Cadzand en Nieuwvliet. — *Axel*. Hoofdplaats Axel, met de gemeenten Hoek Koewacht, Neuzen en Zaanslag. — *Sas van Gent*. Hoofdplaats Sas van Gent, met de gemeenten Overslag, Philippine, Westdorpe en Zuiddorpe. — Bevolking 38,442 zielen.

UTRECHT, *in 3 Hoofd-kiesdistricten*.

1ste HOOFD-KIESDISTRICT. UTRECHT 49,753 zielen.

2de HOOFD-KIESDISTRICT. AMERSFOORT. — Duits, Hoogland, Leusden, Stoutenburg. ONDER-KIESDISTRICTEN. *Baarn*. Bunschoten, Eemnes, Soest, de Vuursche. — *Veenendaal*. — Renswoude, Woudenberg. — *Rhenen*. — *Amerongen*. Darthuizen, Doorn, Leersum, Maarn. — *Wyk bij Duurstede*. Cothen, Langbroek, Odijk, Sterkenburg, Werkhoven. — *Zeijst*. Bunnik, Driebergen, Rijsenburg, Rijnauwen, 30,514 zielen.

3de Hoofd-kiesdistrict. IJsselstein, Benschop. Onder-kiesdistricten. *Houten.* Oudwulven, Schalkwijk, Schonauwen, Tull en 't Waal. — *Jutphaas.* Vreeswijk. — *Lopik.* Cabauw, Honkoop, Jaarsveld, Polsbroek (Noord), Polsbroek (Zuid), Willige Langerak, Zevender. — *Montfoort.* Achthoven, Linschoten, Snelrewaard, Willeskop, Wulverhorst. — *Harmelen.* Gerverskop, Laagniekoop, Oudenrijn, Veldhuizen. — *Kamerik.* Houtdijken, Kockengen, 's Gravesloot, Teckop, Zegveld. — *Maarssen.* Achttienhoven, Haar Zuijlens, Maarsseveen, Maarssenbroek, Tienhoven, Vleuten, Westbroek, Zuijlen. — *Maartensdijk.* De Bilt, Loosdrecht. — *Loenen.* Abcoude, Baambrugge, Abcoude Proostdij, Loendersloot, Nichtevecht, Vreeland. — *Mijdrecht.* Oudhuijzen, Vinkeveen, Waverveen, Wilnis. — *Breukelen Nijenrode.* Nijenrode, Breukelen St. Pieters, Portengen, Ruwiel. — Bevolking van het 3de hoofd-kiesdistrict 50,516 zielen.

VRIESLAND, *in* 5 *Hoofd-kiesdistricten.*

1ste Hoofd-kiesdistrict. Leeuwarden, uit de stad Leeuwarden en de grietenijen Leeuwarderadeel, Idaarderadeel, Menalduadeel en Tietjerksteradeel.

2de Hoofd-kiesdistrict. Dockum, uit de stad Dockum, de grietenijen Ferwerderadeel, Westdongeradeel, Oostdongeradeel, Dantumadeel, Kollumerland en Nieuwkruisland, Achtkarspelen en de eilanden Ameland en Schiermonnikoog.

3de Hoofd-kiesdistrict. Heerenveen (Schoterland), uit de grietenijen Smallingerland, Opsterland, Ooststellingwerf, Weststellingwerf, Schoterland, Ængwirden en Utingeradeel.

4de Hoofd-kiesdistrict. Sneek, uit de steden Sneek, IJlst, Sloten, Workum, Hindelopen en Stavoren en de grietenijen Wijmbritseradeel, Hemelumer Oldephaart en Noordwolde, Gasterland, Lemsterland, Doniawerstal, Haskerland, Rauwerderhem en Hennaarderadeel.

5de Hoofd-kiesdistrict. Franeker, uit de steden Franeker, Harlingen en Bolsward en de grietenijen Wonseradeel, Franekeradeel, Barradeel, 't Bildt en Baarderadeel.

Bovendien zijn als Onder-kiesdistricten aangewezen:

In het 1ste Hoofd-kiesdistrict. De grietenijen Idaarderadeel. Hoofdplaats *Grouw.* — Menaldumadeel. Hoofdplaats *Menaldum.* — Tietjerksteradeel. Hoofdplaats *Bergum.*

In het 2de Hoofd-kiesdistrict. De grietenijen Ferwerderadeel. Hoofdplaats *Ferwerd.* — Westdongeradeel. Hoofdplaats *Holwerd.* — Oostdongeradeel. Hoofdplaats *Metslawier.* — Dantumadeel. Hoofdplaats *Rinsumageest.* — Kollumerland en Nieuwkruisland. Hoofdplaats *Kollum.* — Achtkarspelen. Hoofdplaats *Buitenpost.* — Ameland. Hoofdplaats *Nes.* Schiermonnikoog.

In het 3de Hoofd-kiesdistrict. De grietenijen Smallingerland. Hoofdplaats *Dragten*. — Opsterland. Hoofdplaats *Beetsterzwaag*. — Ooststellingwerf. Hoofdplaats *Oldeberkoop*. — Weststellingwerf. Hoofdplaats *Wolvega*. — Utingeradeel. Hoofdplaats *Oldeboorn*.

In het 4de Hoofd-kiesdistrict. De stad *Sloten*. De grietenij Gaasterland. Hoofdplaats *Balk*. — De steden *Workum*, *Hindelopen*, *Stavoren*. De grietenijen Hemelumer Oldephaert en Noordwolde. Hoofdplaats *Koudum*. — Lemsterland. Hoofdplaats *Lemmer*. — Doniawerstal. Hoofdplaats *Langweer*. — Haskerland. Hoofdplaats *Joure*. — Rauwerderhem. Hoofdplaats *Rauwerd*. — Hennaarderadeel. Hoofdplaats *Wommels*.

In het 5de Hoofd-kiesdistrict. De steden *Harlingen* en *Bolsward* en de grietenijen Wonseradeel. Hoofdplaats *Bolsward*. — Barradeel. Hoofdplaats *Sexbierum*. — 't Bildt. Hoofdplaats *St. Anna Parochie*. — Baarderadeel. Hoofdplaats *Weidum*.

OVERIJSSEL *in* 5 *Hoofd-kiesdistricten*.

1ste Hoofd-kiesdistrict. Zwolle. Onder-kiesdistricten. *Zwollerkerspel*. Zalk. — *Avereest*. — *Dalfsen*. Nieuwleusen. — *Hasselt*. — *Staphorst*. Bevolking 41,066 zielen.

2de Hoofd-kiesdistrict. Kampen. Onder-kiesdistricten. *IJsselmuiden*. Kamperveen. Schokland. Wilsum. Grafhorst. — Stad *Vollenhoven*. Ambt Vollenhoven. Blokzijl. — *Zwartsluis* Genemuiden. Wanneperveen. — *Kuinre*. Blankenham. — *Oldemarkt*. — *Steenwijk*. Steenwijkerwold. Giethoorn. Bevolking 40,446 zielen.

3de Hoofd-kiesdistrict. Deventer. Onder-kiesdistricten. *Diepenveen*. Bathmen. Holten. Raalte. — *Heino*. — *Hellendoorn*. — *Olst*. — *Wijhe*. Bevolking 40,910 zielen.

4de Hoofd-kiesdistrict. Almelo. Onder-kiesdistricten. *Ambt Almelo*. Vriesenveen. — *Borne*. — *Rijssen*. Wierden. — *Ootmarssum*. Denekamp. — *Tubbergen*. — *Stad Ommen*. Ambt Ommen. den Ham. — Stad *Hardenberg*. Ambt Hardenberg. Gramsbergen. Bevolking 44,739 zielen.

5de Hoofd-kiesdistrict. Enschedé. Onder-kiesdistricten. *Lonneker*. — *Oldenzaal*. Losser. — *Haaksbergen*. — *Weerseloo*. Stad Delden. Ambt Delden. Hengelo. — *Goor*. Markelo. Diepenheim. Bevolking 44,848 zielen.

GRONINGEN, *in* 4 *Hoofd-kiesdistricten*.

1ste Hoofd-kiesdistrict. Groningen, met de gemeenten Haren, *Noorddijk*, *Adorp* en Hoogkerk. Onder-kiesdistrict *Hoogezand*.

2de Hoofd-kiesdistrict, onderdendam, met de gemeenten Bedum,

Winsum, Baflo, Eenrum, Kloosterburen, Middelstum, Ulrum. ONDER-KIESDISTRICT *Leens*, met Ulrum. Kloosterburen en Eenrum. — *Uskwert* met Warffum en Kantens. — *Zuidhorn*. Aduard, Ezinge en Oldehove. — *Grijpskerk* en Grootegast. — De *Leek*, Marum en Oldekerk.

3de HOOFD-KIESDISTRICT, APPINGADAM, met Delfzijl en Bierum. ONDER-KIESDISTRICTEN *Loppersum* met Ten Boer, Stedum en 't Zandt. — *Uithuizen* en Uithuizermeeden. — *Slechteren*. — *Nieuwolde*, Termunten en Midwolde. — *Zuidbroek*, Noordbroek en Sappemeer.

4de HOOFD-KIESDISTRICT, WINSCHOTEN, met Bellingewolde, Muntendam, Veendam, Wildervank, Meeden en Scheemda. ONDER-KIESDISTRICT *Veendam*, Wildervank, Muntendam en Meeden. — *Oude-Pekela* en Nieuwe-Pekela. — *Wedde*, Oostwedde en Vlagtwedde. — *Beerta*, Finsterwolde en Nieuwe Schans.

DRENTHE, *in* 2 *Hoofd-kiesdistricten.*

1ste HOOFD-KIESDISTRICT. ASSEN.
2de Idem HOOGEVEEN. Voorts in elke gemeente één onder-kiesdistrict.

LIMBURG, *in* 5 *Hoofd-kiesdistricten.*

1°. HOOFD-KIESDISTRICT. MAASTRICHT, zamengesteld uit de volgende gemeenten: Maastricht, Oud-Vroenhoven, Sint-Pieter, Meerssen, Amby, Bemelen, Berg en Terblijt, Borgharen, Bunde, Geulle, Heer, Houthem, Itteren, Ulestraeten, Eysden, Gronsveld, Mesch, Rijckholt, Sint Geertruide.

2°. HOOFD-KIESDISTRICT. ROERMOND, met een onder-kiesdistrict, hoofdplaats *Weert*; moetende de kiezers der hierna te vermelden gemeenten, als het 2de hoofd-kiesdistrict uitmakende, met betrekking en tot het uitbrengen der eerste verkiezingen zich te Roermond of te Weert vervoegen, te weten:

Te *Roermond*, Roermond, Melick en Herkenbosch (ieder afzonderlijk), Herten, Linne, Maasniel, St. Odilienberg, Posterholt, Swalmen, Vlodorp, Heel, Beegden, Wessem, Haelen, Buggenum, Horn, Neer, Nunhem, — Te *Weert*, Weert, Nederweert, Stamproij, Roggel, Heythuizen, Neeritter, Ittervoort, Grothem, Thorn, Baexem, Meijel.

3°. HOOFD-KIESDISTRICT. VENLO met een onder-kiesdistrict, hoofdplaats *Bergen*; moetende de kiezers der hierna te vermelden gemeenten, als het 3de hoofd- kiesdistrict uitmakende, met betrek-

king en tot het uitbrengen der eerste verkiezingen, zich te Venlo of te Bergen vervoegen, als volgt; te weten:

Te *Venlo*, Venlo, Arcen en Velden, Tegelen, Belfeld, Kessel, Maasbrée, Helden, Beesel, Horst, Grubbenvorst, Sevenum. — Te *Bergen*, Bergen, Gennep, Mook, Ottersum, Wanssum, Meerloo, Venraij, Broekhuijzen.

4°. Hoofd-kiesdistrict. Sittard, met een onder-kiesdistrict, hoofdplaats *Susteren*, moetende de kiezers der hierna te vermelden gemeenten, als het 4de hoofd-kiesdistrict uitmakende, met betrekking en tot het uitbrengen der eerste verkiezingen, zich te Sittard of te Susteren vervoegen, als volgt, te weten:

Te *Sittard*, Sittard, Amstenrade, Bingelrade, Broek Sittard, Brunssum, Geleen, Jabeek, Merkelbeek, Munstergeleen, Oorsbeek, Schinveld, Schinnen, Spanbeek, Beck, Elsloo, Stein. — Te *Susteren*, Born, Grevenbicht, Nieuwstad, Obbicht, Urmond, Echt, Maasbracht, Montfort, Ohe en Laak, Roosteren, Stevensweert.

5°. Hoofd-kiesdistrict. Heerlen, met een onderkiesdistrict, hoofdplaats Gulpen: moetende de kiezers der hierna te melden gemeenten, als het 5de hoofdkiesdistrict uitmakende, met betrekking en tot het uitbrengen der eerste verkiezingen, zich te Heerlen of te Gulpen vervoegen, als volgt; te weten: Te *Heerlen*, Heerlen, Klimmen, Eijgelshoven, Hoensbroek, Kerkrade Nieuwenhagen, Nuth, Rimburg, Schaesberg, Schimmert, Ubach over Worms, Voerendaal, Wijnandsrade, Hulsberg, Valkenburg. — Te *Gulpen*, Gulpen, Bocholz, Oud-Valkenburg, Schin op Geul, Simpelveld, Slenaken, Strucht, Wittem, Wijlré, Vaals, Margraten, Noorbeek, Mheer, Cadier en Keer.

DE VERKIEZINGEN.

NOORD-BRABAND.

Iste Kiesdistrict. *'s Hertogenbosch.*

In eene bijeenkomst van 300 stemgeregtigden, aldaar den 21sten October gehouden, werd, nadat men de bedoeling dier vereeniging kenbaar gemaakt had, een programma voorgedragen, dat 102 personen in eene latere vergadering met hunne handteekening bekrachtigden. Zij nam tot leuze aan: *Vrijheid, openbaarheid en orde*, en koos tot leden van het bestuur de Heeren Dr. *de Poorter*, Mr. *Versfelt*, Mr. *N. Sassen*, *J. J. van der Linde*, *G. B. Tombrink*, *J. T. Luykx*, *L. van Meerwyk*, Mr. *Bergman*, Dr. *van Hall*, Dr. *van Heyst* en *H. Bogaerts*. Na nog herhaalde malen te zijn vergaderd, nam die vereeniging tot kandidaten voor de Tweede Kamer aan: de Heeren Mr. *N. F. C. J. Sassen*, Mr. *J. L. A. Luyben* en Mr. *F. J. Jespers*, en tot die voor de Eerste Kamer Mr. *J. B. van de Mortel* met 147 en de Heer *L. H. Rouppe van der Voort* met 120 stemmen.

Het resultaat der verkiezing was aldus: Van de 999 stemmen werden er 845 uitgebragt, als: voor het lid der Tweede Kamer 376 op Mr. *N. F. C. J. Sassen*, 357 op Mr. *J. L. A. Luyben* en 68 op Mr. *F. J. Jespers*. De overige stemmen waren verdeeld. — Tot kandidaten voor de Eerste Kamer werden verkozen Mr. J. B. H. VAN DE MORTEL en de Heer L. H. ROUPPE VAN DER VOORT.

Bij de herstemming verkreeg de Heer Mr. J. L. A. LUYBEN 426 stemmen en de Heer *Sassen*, 423, zoodat eerstgenoemde tot lid der Tweede Kamer benoemd werd.

IIde Kiesdistrict. *Grave.*

De Heeren Jhr. Mr. *G. van Sasse van Ysselt*, *P. J. M. Hermans*, *C. G. van Dieren*, *A. F. de Ruyter* en *J. H. R. van Roer*, werden te Grave benoemd als leden eener commissie om kandidaten voor de beide kamers voor te dragen, terwijl in het onder-kiesdistrict Boxmeer, mede eene *vereeniging van kiezers* werd daargesteld. Laatstgenoemde

bijeenkomst stelde eene commissie aan, bestaande uit de Heeren Mr. *Verheijen*, *J. G. Hermans*, *L. J. Simonis*, *C. S. Ryke* en *H. Kerstens*, die bij eene missive aan de burgemeesters van iedere gemeente, onder dit district ressorterende, de medewerking inriep tot bevordering eener goede keuze.

Tot lid der Tweede Kamer, werd bij de verkiezing met groote meerderheid van stemmen benoemd Mr. J. B. HENGST; tot 1sten kandidaat voor de Eerste Kamer Jhr. Mr. L. VAN SASSE VAN YSSELT met 702 van de 775 uitgebragte stemmen, terwijl voor den 2den kandidaat geene volstrekte meerderheid bestond tusschen de Heeren *F. J. T. de Bruyn* en *P. J. M. Hermans*.

Bij de herstemming werd echter de Heer F. J. T. DE BRUYN, Wijnhandelaar te Helmond, tot 2den kandidaat voor de Eerste Kamer benoemd, met 384 tegen 70 stemmen, die de Heer *Hermans* bekwam.

IIIde KIESDISTRICT. *Tilburg*.

Ingevolge eene door eene commissie uit de kiesgeregtigden alhier gedane oproeping werd den 21sten te Tilburg eene vergadering gehouden, in welke uit eenige voorgestelde kandidaten, bij stemming de Heere *Sasse van Ysselt* 66, *Verheyen* 38, *Lightenvelt* 16, *de Wys* 11, *Storm* 8 en *Byvoet* 6 stemmen verkregen, zoodat de beide eersten tot kandidaten voor de Eerste Kamer werden geproclameerd. Tot kandidaat der Tweede Kamer vereenigde de Heer *Mutsaers* al de stemmen op zich.

De uitslag der verkiezing was aldus: van de 782 stemmen werden er 649 uitgebragt; als: voor het lidmaatschap der Tweede Kamer 607 op den Heer Mr. J. A. MUTSAERS en voor dat der Eerste Kamer 592 op Jhr. Mr. L. J. B. VAN SASSE VAN YSSELT en 540 op Jhr. Mr. F. H. VERHEYEN.

IVde KIESDISTRICT. *Heusden*.

Eene vereeniging van kiesgeregtigden benoemde in dit district tot leden van het bestuur de Heeren *B. Verhey van den Boogaerd*, *Hanedoes van Almkerk*, *C. Schiffer*, *V. G. A. Boll*, *van der Min* en *C. F. J. Pape*, uit welke commissie echter de Heer *Boll* zijn ontslag nam, uit hoofde van gerezene geschillen. In eene, den 14den November gehoudene bijeenkomst van 80 personen, legde de Heer *C. Schiffer* zijne politieke geloofsbelijdenis af en stelde zich als kandidaat voor de Tweede Kamer voor, waarin hij door den Heer *van Diggelen* werd ondersteund, die in zijne daarbij gehoudene redevoering tevens eenen rondgaanden brief van den Heer *J. Vreede*, kantonregter te Woudrichem, aan burgemeesteren in dat district, gispte. Dit werd door den Heer *Boll* zoo euvel opgenomen, dat hij de vergadering verliet en hierin door eenige andere personen werd gevolgd.

De orde hersteld zijnde ging men tot eene stemming over, waarin

van de 68 uitgebragte stemmen zich 57 op den Heer *C. Schiffer* en 7 op Mr. *Metman* als kandidaten voor de Tweede Kamer vereenigden; de overige waren in blanco. Tot kandidaten voor de Eerste Kamer koos men de Heeren *Verhey van de Boogaerd* met 49 en *Hanedoes van Almkerk* met 47 van de 66 stemmen, terwijl de Heer *van der Kolff* als 1ste kandidaat 3 en als 2de 9 stemmen bekwam. Men benoemde vervolgens subcommissiën om werkzaam te zijn tot bevordering dier kandidaten en stelde de Heeren *J. Straver* en *B. Brack* in plaats van den afgetreden Heer *Boll* tot leden der commissie aan.

Er werden bij de verkiezing 781 stemmen uitgebragt, waarvan tien van onwaarde werden geoordeeld. Met 388 stemmen werd de Heer C. SCHIFFER tot lid der Tweede Kamer benoemd, terwijl de Heeren *L. Metman* er 345, *H. J. de Grez* 35, *J. L. A. Luyben* 2 en Baron *Mackay* er 1 verkreeg.

Tot 1sten kandidaat der Eerste Kamer werd verkozen de Heer B. VERHEY VAN DEN BOOGAERD. Voor den 2den kandidaat waren de stemmen verdeeld tusschen de Heeren *A. N. J. Hanedoes van Almkerk* met 371, *Drossaerts van Drongelen* met 148, Baron *van den Bogaarde* met 65 en Jhr. *Verheijen* met 58 stemmen. — De Heer A. N. HANEDOES VAN ALMKERK werd bij de herstemming tot 2den kandidaat benoemd, met 391 stemmen tegen 277 op Jhr. *F. H. Verheijen.*

Vde Kiesdistrict. *Helmond.*

Aldaar vestigde zich de keuze der stemgeregtigden voor den kandidaat der Tweede Kamer op den Heer Mr. *J. B. Bots* en voor die der Eerste Kamer op de Heeren *F. J. T. de Bruyn* en *L. van Sasse van Ysselt*, terwijl in het onder-district Vechel, waar het definitief bestuur der kiesvereeniging bestond uit de Heeren *H. P. van den Bergh*, *J. A. de Munck*, *P. A. van der Ven* en *B. W. van Hagen* op de lijst der kandidaten voor de Tweede Kamer werden gebragt de Heeren Mr. *Storm*, *J. B. Bots*, Mr. *F. Sassen*, Prof. *Thorbecke* en *K. van Vessem* en op die voor de Eerste Kamer de Heeren *F. J. T. de Bruyn*, Jhr. *L. van Sasse van Ysselt*, *Nahuys van Burgst*, *Rouppe van der Voort* en *H. de Wys.*

De uitslag der verkiezing was als volgt: er werden 398 stemmen uitgebragt. Tot lid der Tweede Kamer werd benoemd de Heer Mr. J. B. BOTS met 377 stemmen. Tot kandidaten voor de Eerste Kamer Jhr. L. J. B. VAN SASSE VAN YSSELT met 384 en de Heer F. J. T. DE BRUYN met 372 stemmen.

VIde Kiesdistrict. *Eindhoven.*

Den 20sten November vereenigden zich de kiezers der stad Eindhoven met die van het geheele district, waarin zich onderscheidene commissiën gevormd hadden, zoo als te Oirschot — waar de Heeren *P. F. Guljé*, *F. J. Vissers*, *H. B. Smits*, *T. A. Fret* en S. A. Ryn-

bende tot eene dusdanige commissie benoemd waren en de Heer Mr. *A. J. H. van Baar* zich als kandidaat opgedaan, doch nadat de Heeren Jhr. *de Jong* en *van der Heyden* de meeste stemmen op zich hadden vereenigd, daarvan afgezien had — en te St. Oedenrode, waar men de Heeren *J. van Roy*, Dr. *T. W. Pastoors*, *P. de Jong*, *M. van den Broek* en *W. Wijnen* als dusdanig had benoemd.

Bij stemming vereenigden de meeste stemmen op zich de Heeren Jhr. *van der Beken Pasteel*, *O. O. van den Berg*, *Guljé*, *J. C. Smitz Jz.*, *Sasse van Ysselt* en *de Lacourt* als kandidaten voor de Eerste Kamer en voor de Tweede Kamer de Heeren *J. F. van der Heyden* en *J. O. de Jong*.

Bij de verkiezing werd tot lid der Tweede Kamer benoemd de Heer J. F. VAN DER HEYDEN met 414 van de 581 stemmen; tot 1sten kandidaat voor de Eerste Kamer Jhr. Mr. M. A. J. VAN DER BEKEN PASTEEL met 549, en bij herstemming tot 2den kandidaat Jhr. L. VAN SASSE VAN YSSELT, die bij de verkiezing met den Heer *W. F. Guljé* op het dubbeltal was gebragt, met 185 tegen 141 stemmen.

VIIde KIESDISTRICT. *Breda*.

Den 12den November vereenigde, zich aldaar, een aantal kiezers, die tot leden van bestuur benoemden de Heeren Mr. *E. de Man Ez.*, Mr. *K. A. Meeussen*, *P. J. J. Michielsen*, Mr. *P. J. J. Hollingérus-Pijpers*, Mr. *C. van Dam*, *J. J. L. Ingenhousz* en *L. D. G. Teychiné*. In eene latere vergadering kwamen bij eene stemming vooral in aanmerking de Heeren Mr. *L. D. Storm* en Mr. *F. Jespers* voor de kandidatuur der Tweede Kamer en voor die der Eerste de Heeren *J. C. van Mierlo HEz.*, *Nahuys van Burgst*, Mr. *Ch. Cuijpers* en *H. P. van den Dries*, de laatste met algemeene stemmen. Hieruit koos men later tot kandidaten de Heeren *Storm*, *van Mierlo* en *Cuijpers*. — De Handels-Societeit te Breda benoemde tevens den 20sten November in eene bijeenkomst van 90 personen tot kandidaten voor de Eerste Kamer de Heeren *H. G.* Baron *Nahuijs van Burgst* en *J. C. van Mierlo*, na wie het meest in aanmerking kwamen de Heeren *C. F. Cuijpers*, *A. J. Ingenhousz*, *J. de Poorter*, Mr. *C. Pels Rijcken* en *J. de Ram*, nadat zij vroeger reeds de Heer Mr. *L. D. Storm* tot kandidaat voor de Tweede Kamer had geproclameerd.

De verkiezing leverde het volgende resultaat op: uitgebragte stemmen 967. Tot lid der Tweede Kamer Mr. L. D. STORM met 819 stemmen; de Heer Mr. *P. Gouverneur* verkreeg er 125. Tot 1sten kandidaat voor de Eerste Kamer Mr. J. C. VAN MIERLO H.EZN. met 842 stemmen. Tweede kandidaat, geene volstrekte meerderheid tusschen de Heeren Mr. *C. F. Cuypers*, die 281 en Mr. *H. G.* Baron *Nahuys van Burgst* die 280 stemmen verkregen. Voorts bekwamen voor het lidmaatschap der Eerste Kamer de Heeren *H. de Wys* 282, Mr. *C. Pels Rycken* 152. *A. J. Ingenhousz* 34 en Baron *W. H. E. van der Borch* 26 stemmen. — *Bij de herstemming* werd Mr. C. F. CUYPERS tot 2den kandidaat voor de

Eerste Kamer benoemd met 535 van de 804 uitgebragte stemmen terwijl de Heer *Nahuys van Burgst* er 247 bekwam.

VIIIste Kiesdistrict. *Zevenbergen.*

Den 22sten November vergaderden al de commissiën in dit district te Breda en benoemden definitief bij acclamatie: voor de Eerste Kamer *H. P. van den Dries*, burgemeester te Oudenbosch, als 1sten en *A. Smits*, te Oosterhout, als 2den kandidaat, terwijl Mr. *F. J. Jespers*, raadsheer in het Prov. Geregtshof van Noord-Braband als kandidaat voor de Tweede Kamer werd aangenomen, nadat de Heer *B. P. Homme* verzocht had niet in aanmerking te komen.

Bij de verkiezing verkreeg dan ook van de 906 uitgebragte stemmen Mr. F. J. JESPERS, raadsheer te 's Bosch, de meerderheid van 589 stemmen als lid der Tweede Kamer. Na hem werden de meeste stemmen gebragt op de Heeren Mr. *J. J. Loke*, regter te Breda (241) en op Mr. *Groen van Prinsterer* (42); de overige waren verdeeld. Voor de Eerste Kamer benoemde men de Heeren H. P. VAN DER DRIES met 548 en A. W. SMITS met 539 stemmen, na welke het meest in aanmerking kwamen de Heeren *Nahuys van Burgst* met 232 stemmen en *A. Ingenhousz* met 110 stemmen.

IXde Kiesdistrict. *Bergen op Zoom.*

In eene den 17den November te Bergen op Zoom gehoudene vergadering van 190 personen, waaronder vele van de buitengemeenten, werd tot kandidaat voor de Tweede Kamer gekozen de Heer Mr. *L. D. Storm* met 178 stemmen, terwijl Mr. *Meeussen* 128 en de Hoogleeraar *Thorbecke* er 18 verkregen.

Bovendien koos men in het onderdistrikt Rozendaal in eene zeer talrijke vergadering van kiesgeregtigden dier gemeente bij acclamatie tot kandidaten voor de Eerste Kamer de Heeren Mr. *L. A. Lightenvelt* en Mr. *H. van Berkel* lid der Prov. Staten van Zuid-Holland en oud burgemeester van Delft, en voor de Tweede Kamer den Heer Mr. *P. Gouverneur* te Breda, terwijl behalve deze keuze een aantal kiesbevoegden en voorstanders van de oude leer der Gereformeerde kerk uit de gemeente Fijnaart en Heijningen voorts bij aankondiging in het *Handelsblad*, d. d. 19 November aan hunne kiesbevoegde vrienden in hun district, tot kandidaten aanbevolen voor de Eerste Kamer: *Ph. J.* Baron *van Zuylen van Nyevelt* uit Utrecht, en *O. W. A.* Graaf *van Bylandt van Mariënweerd* uit Mariënweerd en tot lid der Tweede Kamer Mr. *G. Groen van Prinsterer* uit 's Hage.

De verkiezing leverde het volgende resultaat op. Tot lid der Tweede Kamer met overgroote meerderheid Mr. *L. D. Storm* met 525 van de 901 uitgebragte stemmen. (Het geheele cijfer van stemgeregtigden bedroeg 1108.) — De Heer *Gouverneur* verkreeg 327 stemmen. De stem-

ming voor de kandidaten der Eerste Kamer leverde geene volstrekte meerderheid op, zoodat men twee dubbeltallen opmaakte uit de Heeren *C. F. Cuypers* en Mr. *H. van Berkel* en Mr. *L. A. Lightenvelt* en Jhr. *L. van Sasse van Ysselt*. Bij de herstemming werden uit deze de Heeren VAN BERKEL burgemeester van Delft en LIGHTENVELT, minister, als kandidaten voor de Eerste Kamer benoemd. De Heer *Storm* elders gekozen zijnde, werd bij herkiezing in zijne plaats met 422 stemmen benoemd de Heer Mr. K. A. MEEUSSEN met 422 stemmen tegen 308 die de Heer *Gouverneur* bekwam.

GELDERLAND.

Iste Kiesdistrict. *Arnhem.*

In eene den 11den November gehoudene vereeniging, vroeger reeds bijeengekomen op de bijeenroeping van een twintigtal kiezers en waarvan men de Heeren Mr. *J. W. Schiff*, Mr. *H. W. Taay*, Mr. *W. Staats Evers*, *J. Kolfschoten*, *R. M. Dullert*, Mr. *G. Everts* en Mr. *J. H. G. Boissevain* tot leden der commissie benoemd had, werd door de ongeveer 300 aanwezige personen eene lijst van kandidaten opgemaakt voor de Tweede Kamer uit de Heeren Mr. *W. H. Dullert*, Mr. *J. M. de Kempenaer*, Jhr. Mr. *Nedermeijer van Rosental*, Mr. *Evekink Busgers*, Prof. *Thorbecke*, den Schout-bij-Nacht *van Son*, Mr. *J. van Ackersdyk* en Mr. *J. van 's Gravenweert*; en voor de Eerste Kamer uit Baron *van Heeckeren van Enghuijzen*, Baron *Brantzen van de Zype*, Baron *Nagell van Wisch*, den Heer *Brandts van 't Joppe*, Jhr. Mr. *van Nispen van Sevenaer*, Baron *van Bylandt van Mariënweerd*, en de Heeren *G. H. Andres* en *R. M. Dullert*. Uit deze personen verkoos men tot kandidaten voor de Eerste Kamer *H. J. C. J.* Baron *van Heeckeren van Enghuijzen*, *G. H. Andres* en de Graaf *van Ranzow* en voor de Tweede Jhr. Mr. *J. T. H. Nedermeijer van Rosenthal*. Na hen kwamen het meest in aanmerking de Heeren Mr. *W. H. Dullert* voor de Tweede Kamer en *G. L. C. H.* Graaf *van Ranzow* en Baron *Brandzen van de Zype* voor de Eerste Kamer.

Vroeger hadden zich reeds op uitnoodiging van den Heer *A. van Daalen* in het onder-kiesdistrict Ede eenige kiezers vereenigd, die met genoemden Heer, den Heer *J. C. Fischer*, tot bestuurders dier vereeniging verkozen. Zij stelden tot kandidaten voor de Tweede Kamer de Heeren Mr. *Nedermeijer van Rosenthal* en *van 's Gravenweert* en tot die voor de Eerste Kamer de Heeren Baron *van Heeckeren van Enghuyzen* en *van Wassenaar Catwyk*; bovendien kwamen nog in aanmerking de Heeren *Ackersdyk* voor de Tweede en *van Lynden van Hemmen*, *Brantzen van de Zype*, *van Dam van Isselt* en Baron *van Nagell van Wisch*.

De uitslag der verkiezingen was aldus: uitgebragte stemmen 851,

waaronder 27 van onwaarde. Tot lid der Tweede Kamer Jhr. Mr. NEDERMEIJER VAN ROSENTHAL met 432 stemmen. Tot 1sten kandidaat der Eerste Kamer (waarvoor 844 stemmen waren uitgebragt benevens 5 blanco biljetten) Baron H. J. C. J. VAN HEECKEREN VAN ENGHUYZEN; tot 2den kandidaat de Heer G. H. ANDRES, bij herstemming met 362 stemmen tegen den Heer Baron *Brantzen van de Zype*, die 246 stemmen verkreeg. Overigens kwamen voor het lid der Tweede Kamer nog in aanmerking Mr. *W. H. Dullert* 330, *J. Bakker* 16, Mr. *J. van 's Gravenweert* 16, Prof. *Thorbecke* en *E.* Baron *van Lynden* ieder 8 en Mr. *L. C. Luzac* 2 stemmen.

IIde Kiesdistrict. *Harderwijk.*

Voor dit district deden zich als kandidaten voor de Heeren Mr. *G. A. de Meester* en *L. N.* Graaf *van Randwijk.* In de Over-Veluwe waren de gevoelens zeer verdeeld; terwijl in Elburg eenige kiesgeregtigden partij kozen voor den Heer *Nedermeijer van Rosenthal*, was er eene andere partij onder de leiding van Ds. *Vlieger*, die den Heer *Groen van Prinsterer* voorstond en in den omtrek beval men den Generaal *Nahuijs* en Kapitein *Knoop* aan.

Te Elburg werd eindelijk aan eene commissie van 3 personen het vormen van een gros voor kandidaten opgedragen, die daartoe als zoodanig voorstelden, voor de Tweede Kamer de Heeren *Nedermeijer van Rosenthal*, *Groen van Prinsterer*, *Bijland van Mariënweerd*, *van Dam van Isselt* en *J. M. de Kempenaar.*

Vervolgens werd op eenen bepaalden dag te Ermelo eene vereeniging gehouden van kiezers uit het geheele district, in welke tot kandidaten werden aangenomen de Heeren *Nedermeijer van Rosenthal* voor de Tweede Kamer en Mr. *G. Groen van Prinsterer* en *H. F. van Meurs van Hulshorst* voor de Eerste Kamer.

Bij de verkiezingen werd dan ook tot lid der Tweede Kamer benoemd de Heer Jhr. Mr. *J. T. H. Nedermeijer van Rosenthal*; tot 1sten kandidaat voor de Eerste Kamer Mr. G. GROEN VAN PRINSTERER en voor den 2den kandidaat waren de stemmen verdeeld tusschen de Heeren Mr. *H. P. van Meurs* en *W. J. E.* Baron *van Lynden van Hemmen.* De Heer *Nedermeijer* echter ook wegens Arnhem benoemd zijnde bedankte voor dit district, en dus moest er ook voor het lid der Tweede Kamer herstemd worden. Bij die herstemming verkoos men met 285 stemmen, tegen 207, die de Heer Baron *van Lynden* verkreeg, den Heer Mr. H. F. VAN MEURS tot 2den kandidaat der Eerste Kamer.

In eene gehoudene bijeenkomst van kiezers te Harderwijk formeerde men vervolgens een drietal voor het lid der tweede Kamer bestaande uit de Heeren Mr. *H. J. de Man*, Mr. *C. L. Vitringa* en den Schout-bij-Nacht *van den Bosch.*

De herstemming *leverde echter* geene volstrekte meerderheid (273) op,

dewijl zich 262 stemmen vereenigden op den Heer Mr. *G. Groen van Prinsterer*, 255 op Mr. *M. J. de Man*, 12 op den Heer *E. B. van den Bosch*, 10 op Mr. *C. L. Vitringa*, en de overige op verschillende personen.

Bij de derde stemming werd de Heer Mr. G. GROEN VAN PRINSTERER met 332 tegen 216 stemmen, die zich op den Heer *de Man* vereenigden tot lid der Tweede Kamer benoemd.

IIIde KIESDISTRICT. *Zutphen.*

De Heeren Mr. *R. W. Tadema*, *van Zuylen van Nyeveld van den Ehze* en de Majoor *E. van Löben-Sels* stelden zich in dit district als kandidaten voor de Tweede Kamer voor. Den 8sten November werd te Zutphen onder voorzitterschap van den Heer *Roosegaarde* eene vereeniging van stemgeregtigden gehouden, doch verschil van gevoelens over de kandidatuur van den Heer *Thorbecke* bragt eene splitsing in de vergadering te weeg.

Terwijl de Heer Mr. *W. R. Tadama* in eene vergadering van kiezers te Voorst de meerderheid van stemmen op zich vereenigde, bekwam hij in eene later te Brummen gehoudene bijeenkomst als kandidaat voor de Tweede Kamer 30 stemmen tegen den Heer *Löben-Sels* 10 en Prof. *Thorbecke* 5; ook benoemde men in die vergadering tot kandidaten voor de Eerste Kamer Mr. *H. J. Thooft*, *J. A. J.* Baron *Sloet*, Mr. *M. J. de Man* en Baron *van Palland van Barlham*.

In het onder-district Gorssel stelde men in eene bijeenkomst als kandidaten voor de Tweede Kamer voor Baron *van Zuylen van Nyeveld*, Prof. *Thorbecke* en den Majoor *van Löben-Sels* en voor de Eerste Kamer Mr. *H. J. Thooft* en Mr. *van Dijk*.

Ook werden in de vergadering te Zutphen, onder de leuze: *Redding door bezuiniging*, tot kandidaten voor de Eerste Kamer aangewezen de Heeren *H. J. Thooft* en *G. Groen van Prinsterer*, terwijl men in eene den 16den November gehoudene vergadering van kiezers uit Zutphen en onderdistricten den Heer *G. P. C. van Heeckeren* tot President verkoos, waarna men als kandidaten voor de Tweede Kamer stemde de Heeren *E. van Löben-Sels*, *W. R. Tadama*, *van Zuylen van Nijeveld* en Prof. *Thorbecke* en voor de Eerste Kamer de Heeren *van Panhuijs*, Mr. *van Dijk van 't Veldt*, Mr. *H. J. Thooft*, Mr. *van Nagell van Wisch* en Mr. *M. J. van Löben-Sels*, terwijl de vier Heeren *Ittersum*, *Umbgrove*, *Kerkhoven* en *Versteghe van der Bosch*, op wie zich eenige stemmen hadden vereenigd, voor die onderscheiding bedankten.

De verkiezingen voor dit district leverden het volgende resultaat op: uitgebragte stemmen 704. Geene volstrekte meerderheid voor het lid der Tweede Kamer tusschen de Heeren *Thorbecke* met 342, Mr. *R. W. Tadema* met 246, den Majoor *van Löben-Sels* met 98; *van Zuylen van Nyevelt* met 14 stemmen enz. Er waren drie billetten van onwaarde. Voor de Eerste Kamer tot 1sten kandidaat de Heer H. J. 'T HOOFT met 403 stemmen, terwijl er geene volstrekte meerderheid bestond tusschen de Hee-

ren *Groen van Prinsterer* met 173 en van *Nagell van Wisch* met 145 stemmen. Bij herstemming werd tot lid der Tweede Kamer verkozen Mr. *J. R. Thorbecke* met 450 tegen 247 stemmen, die de Heer Mr. *R. W. Tadema* op zich vereenigde, en tot 2den kandidaat voor de Eerste Kamer Mr. C. L. W. J. Baron NAGELL VAN WISCH met 384 tegen 290 stemmen, die Heer *Groen van Prinsterer* bekwam. De Heer *Thorbecke* bedankte echter voor zijne benoeming, zoodat men ten tweede male moest herstemmen. De vereeniging: *Redding door Bezuiniging*, prees als nu den Heer Mr. W. H. DULLERT aan, die dan ook bij de eindverkiezing met 337 stemmen tegen 264 op Mr. *R. W. Tadema* als lid der Tweede Kamer werd benoemd.

IVde KIESDISTRICT. *Ruurlo.*

Den 13den November werd voor het geheele kiesdistrict eene vergadering gehouden, onder de leiding van den Heer *W. C. H. Staring.* Daarin werden tot kandidaten voor de Tweede Kamer voorgesteld de Heeren *J. P. P. van Zuylen van Nyeveldt*, Baron *van Nagell van Wisch*, *J. van Dissel Jzn.* Med. Dr. te Groenlo, die echter bedankte, *W. van Heeckeren tot Kell*, *Thorbecke* en *van Nagel tot Ampsen*. Vervolgens stelde men tot kandidaten voor de Eerste Kamer voor de Heeren *Kerkhoven te* Twello. *Isendoorn d'Allois te* Vaassen, *van Nagell van Wisch*, Dr. *van Basten Batenburg*, burgemeester te Lichtenvoorde, *van Roijen* te Zwolle, *van Voorst tot Voorst* en *van Rappard*, Ex-Minister.

Bij de verkiezing werd tot lid van de Tweede Kamer verkozen Mr. J. P. P. Baron VAN ZUYLEN VAN NYEVELT; tot eersten kandidaat voor de Eerste Kamer Mr. C. S. W. J. Baron VAN NAGELL VAN WISCH, en voor den tweeden was geene volstrekte meerderheid tusschen de Heeren *J. Kerkhoven* van Twello en *E. W. van Dam van Isselt*. Bij herstemming werd tot 2den kandidaat voor de Eerste Kamer benoemd de Heer J. KERKHOVEN met 320 stemmen tegen de Heer *van Dam van Isselt* die 35 stemmen bekwam.

Vde KIESDISTRICT. *Doetinchem.*

Ook in dit district werden de verkiezingen voorbereid door eene kiesvergadering, die tot leden der commissie verkoos de Heeren *G. C. van Weilen*, President, *J. van Eggeren*, *J. Verhoeven*, *C. M. V. Nispen*, *J. Geene*, *H. Rutjes*, *R. Timmermans*, *J. Reijnders* en *B. van Kempen.*

Voor de Tweede Kamer leverde voor dit district de stemming geene volstrekte meerderheid op en moest er over gestemd worden tusschen de Heeren *Nedermeyer van Rosenthal* en *van Nispen van Sevenaer*. Tot eersten kandidaat voor de Eerste Kamer werd verkozen Mr. C. S. W. J. Baron VAN NAGELL VAN WISCH, en voor den tweeden kandidaat moest overeengestemd worden *tusschen H. J. C. J.* Baron van Heeckeren van *Enghuijzen en Mr. C. E. J. F. van Nispen van* Pannerden. Terwijl zich

op den Heer *van Heeckeren van Enghuijzen* 279 stemmen bij de herkiezing vereenigde, werd de Heer VAN NISPEN VAN PANNERDEN met 300 stemmen tot tweeden kandidaat voor de Eerste Kamer benoemd.

Met 289 tegen 287 stemmen, die de Heer *Nedermeijer van Rosenthal* bekwam, werd Jhr. I. A. C. A. VAN NISPEN VAN SEVENAER tot lid der Tweede Kamer benoemd.

VIde KIESDISTRICT. *Elst.*

In het onder-kiesdistrict Tiel werd den 14den November eene vereeniging van kiezers gehouden en beraadslaagd over de keuze van leden voor de beide Kamers. Men benoemde vervolgens de Heeren *M. van Winsen*, *C. de Jong* en *Coster van Voorhout* tot eene commissie om zich in verbinding met de overige onder-kiesdistricten te stellen, terwijl ook te Wageningen die verkiezingen werden voorbereid.

Er werden bij de stemming uitgebragt 832 stemmen. Tot lid der Tweede Kamer, werd benoemd de Heer Mr. A. W. ENGELEN Kantonregter te Tiel met 478 stemmen. Tot kandidaat voor de Eerste Kamer koos men bij herstemming de Heeren Mr. C. C. VAN LIDTH DE JEUDE met 376 stemmen tegen *W. J. E.* Baron *van Lynden van Hemmen* met 326 en Mr. J. RAU VAN GAMEREN met 493 stemmen tegen den Heer *B. A. van der Monde*.

VIIde KIESDISTRICT. *Nijmegen.*

Verscheidene liberalen en notabele ingezetenen in de stad Nijmegen vereenigden zich aldaar tot de voorloopige verkiezing van de leden der Staten-Generaal. Het bestuur dier bijeenkomst bestond uit de Heeren *C. Alders*, Mr. *H. C. Payen* en Mr. *E. G. Boesses*.

Den 16den hield deze vereeniging, welke tot leus aangenomen had: »*Bezuiniging door vereenvoudiging*," weder eene bijeenkomst, waarin door de in eene vorige vergadering benoemde commissie als kandidaten werden voorgesteld, de Heeren *Nedermeijer van Rosenthal*, *van Zuylen* en *W. van Lynden*, waarbij door verschillende leden nog opgegeven werden de Heeren *Thorbecke*, *van Roijen*, *de Man*, *van Troijen*, Officier van Justitie aldaar, Advocaat *Paijen* en Mr. *Vermeer*, plaatsvervangend Kantonregter te Nijmegen.

Den 18den November hield zij hare laatste vergadering, doch toen eenige leden van de regering en eenige andere personen de zaal binnentraden, verklaarde de president dat men niet vrij was in de overwegingen, waarom hij de vergadering sloot; het bestuur trad vervolgens af en deze vergadering werd ontbonden.

Den 19den vereenigden zij zich echter weder onder den naam van *Burgerpligt*, en maakte in een programma bekend: dat de vereeniging in hare vergadering had besloten te zullen stemmen voor het lidmaatschap der Tweede Kamer uit de Heeren Jhr. Mr. *C. E. J. F. van Nispen van Pannerden*, te Zevenaar, Mr. *J. T. H. Nedermeijer* Ridder

der *van Rosenthal*, te Arnhem, Mr. *J. A. van Roijen*, te Zwolle, Mr. *J. R. Thorbecke*, te Leyden en Mr. *J. P. P.* Baron *van Zuylen van Nyeveld* te Almen en als kandidaten voor het lidmaatschap der Eerste Kamer uit de Heeren: *W. E. J.* Baron *van Balveren*, te Nijmegen; Mr. *C. S. W. J.* Baron *van Nagell tot Wisch*, te Wisch; Jhr. Mr. *C. J. E. F. van Nispen van Pannerden*, te Zevenaar; Jhr. *J. A. C. A. van Nispen van Sevenaar*, te Sevenaar en Mr. *J. T. H. Nedermeijer* Ridder *van Rosenthal*, te Arnhem. Uit deze kandidaten verkoos men vervolgens de Heeren Mr. *Nedermeijer* Ridder *van Rosenthal* voor de Tweede en Baron *van Balveren* en Jhr. *van Nispen van Pannerden* voor de Eerste Kamer.

Den 20sten Nov. werd er bovendien eene vergadering van R. C. kiezers gehouden, in welke als kandidaten benoemd werden: voor de Tweede Kamer Jhr. *Dommer van Poldersveldt*, te Ubbergen, met 200 stemmen, *van Nispen van Pannerden* met ruim 190, Mr. *R. O. B. Verheijen*, Griffier bij het Kantongeregt, met 6 en *de Man* met 5 stemmen.

Als lid der Eerste Kamer stelde zich mede aldaar voor de Heer Mr. *Scheers van Harencarspel*, oud lid der Tweede Kamer.

Onder voorzitting van den Baron *van Scherpenzeel Heusch* werden in eene andere vergadering van kiesgeregtigden tot kandidaten voorgesteld, voor de Tweede Kamer: Jhr. *G. E. G. C. K. Dommer van Poldersveldt* met 349 stemmen en voor de Eerste Kamer Jhr. *van Nispen van Pannerden* met 353 en Mr. *van Berkel*, Oud-Burgemeester van Delft, met 351 stemmen.

Eindelijk werd den 24sten in eene eerste algemeene bijeenkomst van kiezers in het zevende hoofd-kiesdistrict van Gelderland verkozen: tot kandidaat voor de Tweede Kamer Mr. *H. J. de Man* met 75, — en voor de Eerste Kamer mede de Heer *de Man* en de Baron *van Balveren*.

De uitslag der verkiezingen was aldus: voor de Tweede Kamer Jhr. G. E. G. C. K. DOMMER VAN POLDERSVELDT met 500 stemmen tegen Mr. *de Man*, met 206, Mr. *van Rosenthal* met 54 stemmen enz. — Voor de Eerste Kamer werden gekozen bij groote meerderheid de Heeren Jhr. Mr. C. E. J. F. VAN NISPEN en Mr. H. VAN BERKEL. Het getal der uitgebragte stemmen was 786.

VIIIste KIESDISTRICT. *Zalt-Bommel.*

In dit district verklaarde zich een aantal stemmen voor den Heer Mr. *J. C. van Heusden Jz.*, Vice-President in het provinciaal Geregtshof te 's Bosch, als kandidaat voor de Tweede Kamer, terwijl in eene te Zalt-Bommel, den 18den November, uit het geheele district gehoudene vergadering, met algemeene stemmen als zoodanig het meest in aanmerking kwam de Heer *van Dam van Isselt*, en men voor die der Eerste Kamer voorstelde de Heeren *van Rosenthal*, *de Man*, Baron *van Aylva van Pallandt van Waardenburg* en Neerynen Graaf van Bylandt *van Mariënweerd*, *Dutry van Haaften* en *Viruly* van Vuren en Dalem.

Bij de ter verkiezing uitgebragte stemmen waren er, van de 826, drie van onwaarde; de Heer E. W. VAN DAM VAN ISSELT bekwam er 644, en werd alzoo tot lid der Tweede Kamer benoemd, de Baron *van Nispen van Pannerden* 144 en de overigen verdeeld tusschen elf andere personen. — Voor de Eerste Kamer verkregen de Heeren Baron *van Pallandt* 391, Graaf *van Rylandt* 372, Mr. *de Man* 246, Mr. *van Rosenthal* 244, *van Brienen* 140; *Dutry* 108, *M. J. Versteegh* 76, *van Barneveldt* 39, *Viruly* 8, *Lidth de Jeude* 6 en *Rau van Gameren* 2 stemmen, zoodat er tusschen de Heeren van *Aylva van Pallandt van Waardenburg en Neerynen* en Mr. *M. J. de Man* en tusschen de Heeren *O. W. A.* Graaf *van Bijlandt van Mariënweerd* en Mr. *J. H. T.* Jhr. *Nedermeijer* Ridder *van Rosenthal* moest herstemd worden. Bij die herstemming verkregen de Heeren H. W. Baron AYLVA VAN PALLAND en O. W. A. Graaf BYLANDT VAN MARIENWEERD, de meeste stemmen als kandidaten voor de Eerste Kamer.

ZUID-HOLLAND.

Iste KIESDISTRICT. *Leyden.*

In de aldaar den 16den November gehoudene vergadering, stelde men eenige punten van overeenkomst en ondernam men eene proefstemming. De uitslag daarvan was dat van de 52 stemmen, zich 44 vereenigden op den Heer *Gevers van Endegeest*, 5 op Prof. *Cock* (die echter verzocht niet in aanmerking te komen) 2 op Prof. *Tijdeman* en 1 op den Heer *van Golstein.*

Twee dagen later vereenigden zich weder 146 personen, zoo uit Leyden zelf als uit de onder-kiesdistricten onder voorzitterschap van den Heer Mr. *D. Tiboel Siegenbeek.* Het resultaat dezer vereeniging was, dat bij eene schriftelijke voorstelling de stemmen aldus verdeeld waren: de Heeren *Thorbecke* 89, *Gevers van Endegeest* 31, *A. Hartevelt Jz.* 4, enz. Bij eene nadere stemming kwamen het meest in aanmerking de Heeren *Gevers van Endegeest* en *Thorbecke* en later werden beiden als kandidaten voorgesteld, terwijl men voor de Eerste Kamer verkoos de Heeren *H. van Berkel*, Mr. *P. G. van Outeren*, *A. Hartevelt* en *G. H. Ysselstein.*

In de den 24sten November te Leyden gehoudene vereeniging van kiesgeregtigden, onder voorzitting van den Heer *J. Bake*, reeds in eene vroegere vergadering met de Heeren *A. B. van der Boon Mesch* en *Sikkel Groos* als leden van het bestuur benoemd, werden als kandidaten voor de Eerste Kamer benoemd de Heeren *P. H.* Baron *Taets van Amerongen* met 65, Z. K. H. Prins *Frederik* en *C. Leembruggen* met 23, Dr. *C. W. H. Kaathoven* (die later daarvoor bedankt heeft) met 22 en Jhr. Mr. *J. L. Cremer van den Borch van Heemstede* met 13 stemmen.

De stemming had het volgende resultaat: Ter stemming opgekomen 423 personen; afwezig gebleven 59; volstrekte meerderheid 212 stemmen. Tot lid der Tweede Kamer Mr. J. R. THORBECKE met 217 stemmen. Overigens bekwamen als zoodanig de Heeren Jhr. *D. T. Gevers van Endegeest* 196 en *Verwey Mejan* 2 stemmen, de overige waren verdeeld en 1 billet niet behoorlijk ingevuld.

Tot eersten kandidaat voor de Eerste Kamer *P. H.* Baron *Taets van Amerongen tot Natewitsch* 184 tegen Mr. *H. van Berkel* te Delft met 155 stemmen. Tot tweeden kandidaat: Mr. *G. P. van Outeren* met 169 tegen *C. Leembruggen* met 124 stemmen; voorts 54 op Jhr. Mr. *D. T. Gevers van Endegeest;* 35 op *A. Hartevelt Jz.;* 24 op Mr. *G. Groen van Prinsterer;* 13 op *Steengracht van Duivenvoorde;* 13 op Z. K. H. Prins *Frederik;* 11 op *van den Borch van Heemstede;* 10 op *J. van Heukelom Jr.*, 5 op *G. H. Ysselstein* en Mr. *L. C. Luzac* enz.

Bij de op den 5den December plaats gehad hebbende herstemming kwamen op 391 kiesgeregtigden, welke uitbragten, op den Heer P. H. Baron TAETS VAN AMERONGEN TOT NATEWISCH 226 en op Mr. G. P. VAN OUTEREN 207 stemmen, zoodat deze beiden tegen de Heeren Mr. *H. van Berkel* met 135 en *C. Leembruggen* met 156 als kandidaten voor de Eerste Kamer werden benoemd. —

IIde Kiesdistrict. *Leijderdorp.*

In het onder-kiesdistrict Alphen vereenigde zich een aanzienlijk getal kiesgeregtigden om eenheid in de keuze van vertegenwoordigers in hun district te verkrijgen en ten einde ook daarin gemeenschappelijk met de overige onderdeelen van hun hoofddistrict te handelen, terwijl men in eene vereeniging te Noordwijk, uit die gemeente, Voorhout en Noordwijkerhout tot leiders en gecommitteerden benoemden de Heeren Mr. *Stokman Bosse*, Dr. *Merz* en Mr. *C. C. van der Schalk*. Tot kandidaten voor de Eerste Kamer stelde men vervolgens voor de Heeren Mr. *H. van Berkel*, Oud-Burgemeester van Delft en *J. van Heukelom*, Fabrikant te Leyden; terwijl voor de Tweede Kamer werden aangewezen de Heeren *Verwey Mejan* en Prof. *Thorbecke*. De gecombineerde distrikten vereenigden zich vervolgens den 23sten Nov. te Leyden. Als toen vereenigde zich op de Heeren Mr. *G. W. Verwey Mejan*, Prof. *Thorbecke*, Mr. *D. T. Gevers van Endegeest* en *S. Piek* de meeste stemmen voor de Tweede Kamer en voor de Eerste op Z. K. H. Prins *Frederik* en de Heeren *D. T. Gevers van Endegeest*, Mr. *H. van Berkel*, Mr. *G. W. Verwey Mejan*, *G. Visser* en Mr. *G. Groen van Prinsterer*.

Bij de verkiezing had voor geene der Kamers eene volstrekte meerderheid plaats, dewijl van de 814 uitgebragte stemmen zich 348 op Prof. Mr. *J. R. Thorbecke*, 211 op Mr. *G. W. Verwey Mejan*, 151 op den Heer *Gevers van Endegeest*, en 361 op den Heer *Piek*, als Leden voor de Tweede Kamer vereenigden.

Voor den eersten kandidaat der Eerste Kamer waren 302 stemmen

uitgebragt op Jhr. Mr. *D. T. Gevers van Endegeest* en 261 op *P. Huidekoper* en voor den tweeden kandidaat 298, op Mr. *H. van Berkel*, en 252 op Z. K. H. Prins *Frederik*.

Voor de Tweede Kamer werd bij de herstemming tot lid benoemd Mr. G. W. VERWEY MEJAN met 520 stemmen tegen Mr. *Thorbecke* die er 206 bekwam, en voor de Eerste Kamer Jhr. Mr. D. T. GEVERS VAN ENDEGEEST met 419 stemmen, tegen den Heer *P. Huidekoper* 268, en Z. K. H. Prins FREDERIK der Nederlanden met 399 tegen 290 stemmen op den Heer *H. van Berkel*.

IIIde Kiesdistrict *Gouda*.

Twee en vijftig Commissarissen, door de kiezers van onderscheidene gemeenten van dit district benoemd, hielden den 17den November te Gouda eene vergadering en bepaalden dat tot kandidaten voor de Tweede Kamer zouden worden aanbevolen de Heeren Mr. *L. C. Luzac*, *A. van Rijckevorsel Hz.* en Mr. *D. Donker Curstius* en tot kandidaten voor de Eerste Kamer de Heeren *J. J. Holtzman*, te Amsterdam, *V. Viruly van Vuren en Dalen*, Z. K. H. Prins *Frederik* en *J. van Vollenhoven* te Rotterdam.

Bij de verkiezing bekwam niemand de volstrekte meerderheid, maar moest eene herstemming plaats hebben tusschen de Heeren Mr. *G. M. van der Linden* te 's Gravenhage en Mr. *J. R. Thorbecke* te Leiden. — Laatstgenoemde bedankte echter bij eene missive voor dit kandidaatschap, en beval daarin zijnen tegenpartij den Heer *van der Linden* zeer aan. Voor de Eerste Kamer moest herstemd worden tusschen de Heeren *J. J. Holtzman* 361, *Viruly* 171, *Joost van Vollenhoven* 278 en *Caan van Hoekenburg* 155. Eerstgenoemde had, doch wat laat, verzocht niet in aanmerking te komen.

Met groote meerderheid van stemmen, verkoos men vervolgens tot lid der Tweede Kamer Mr. G. M. VAN DER LINDEN en tot kandidaten voor de Eerste Kamer de Heeren J. J. HOLTZMAN van Amsterdam en J. VAN VOLLENHOVEN van Rotterdam. De Heer *van der Linden* verkreeg 315, en Mr. *Thorbecke* 239 stemmen; terwijl voor de Eerste Kamer de Heeren *Holtzman* 334, *van Vollenhoven* 309, *Viruly* 191 en *Caan van Hoekenburg* 174 stemmen bekwamen.

IVde Kiesdistrict. *Gorinchem*.

Behalve eene bijeenkomst van de burgemeesters der hoofdplaatsen van dit district, op uitnoodiging van den burgemeester van Gorinchem vereenigd, om zoo veel mogelijk eenheid in de verkiezingen te brengen, kwamen ook den 14den November aldaar eenige stemgeregtigden bijeen, die tot bestuurders kozen de Heeren Mr. *W. A. van Aken*, *C. de Gijzelaar*, *W. M. van Hooydonk*, *R. J. de Kroes* en *J. van Andel Cz.* Deze vereeniging stelde tot kandidaten voor de Tweede Kamer voor de Heeren Mr. *A. Boxman* en Mr. P. L. Begram van Jaarsveld, uit

welke zij eerstgenoemde verkoos en tot die van de Eerste Kamer de Heeren *P. J. de Raadt* en Mr. *G. Groen van Prinsterer.*

Ook in het onder-kiesdistrict Vianen koos men uit de op de nominatie gebragte Heeren, Mr. *Boxman*, *Begram van Jaarsveld* en Mr. *G. M. van der Linden*, den Heer *Boxman* tot kandidaat voor de Tweede Kamer en stelde tot kandidaten voor de Eerste Kamer de Heeren Mr. *F. A. van Hall*, Mr. *L. C. Luzac* en Mr. *P. L. Begram van Jaarsveld.*

Voor de Tweede Kamer werd met 690 stemmen tot lid verkozen Mr. A. BOXMAN, terwijl de Heer *Begram van Jaarsveld* er 116 bekwam. Tot eersten kandidaat der Eerste Kamer werd benoemd de Heer Mr. G. GROEN VAN PRINSTERER met 647 stemmen, en voor den tweeden kandidaat moest er overgestemd worden tusschen de Heeren *P. J. de Raadt van Hendrik-Ido-Ambacht* die 395 Mr. *L. C. Luzac* die 278 *Begram van Jaarsveld* die 121 Mr. *F. A. van Hall* die 96 stemmen bekwamen. Bij de herstemming werd als zoodanig de Heer Mr. L. C. LUZAC verkozen, met 338 van de 642 uitgebragte stemmen en bekwam de Heer *de Raadt* er 304.

Vde KIESDISTRICT. *Dordrecht.*

De Heer *Jan Schouten Senior*, daartoe aangezocht, noodigde alle kiesgeregtigden uit dit geheele kiesdistrict uit, om zich den 16den November in het Locaal *het Hof van Holland*, te Dordrecht, te vereenigen.

In die bijeenkomst verkregen de meeste stemmen voor het kandidaatschap der Tweede Kamer de Heeren Mr. *J. S. Lotsij* te Dordrecht; Prof. *Thorbecke*, Mr. *J. Crans*, Raadsheer in het Prov. Ger. van Zuid-Holland, Prof. *Ackersdijk*, die echter bij eventuele benoeming niet in aanmerking wenschte te komen, te Utrecht; Jhr. Mr. *J. de Bosch-Kemper*, Adv.-Generaal bij het Prov. Ger. van Noord-Holland en Mr. *P. Blussé van Oud-Alblas*, te Dordrecht; later vormde men 2 viertallen, bestaande uit de Heeren Mr. *J. de Bosch-Kemper* 65, Mr. *J. R. Thorbecke* 52 en Mr. *J. S. Lotsij* 50 stemmen, en voor de Eerste Kamer Z. K. H. Prins *Frederik* met 85 en de Heeren *A. Vos* met 82, Jhr. *Jantzon van Erffrente van Capelle* met 33 en *C. Smit* met 18 stemmen.

Daarentegen noodigde de Heer *C. W. O. van Dorsser* uit naam der *commissie, benoemd door eene vereeniging van kiezers uit verschillende gemeenten in het district Dordrecht*, alle kiezers, *die eene eerlijke en getrouwe uitvoering der nieuwe Grondwet voorstonden* uit, zich den 17den November te vereenigen en stelde daarbij als kandidaten voor de Tweede Kamer voor Mr. *P. Blussé van Oud-Alblas*, Prof. *J. R. Thorbecke* en Prof. *J. Ackersdijk.*

Deze vereeniging bepaalde hare keuze voor de Eerste Kamer op Z. K. H. Prins *Frederik* en den Heer *A. Vos*, Koopman te Dordrecht, en voor de Tweede Kamer op Mr. *Thorbecke* te Leyden.

De uitslag der verkiezing voor dit district was aldus: uitgebragte stemmen 570. Tot lid der Tweede Kamer bij herkiezing Mr. J. S. LOTSY met 274 stemmen tegen 237, die zich op den Heer *Thorbecke* hadden vereenigd. Tot kandidaten voor de Eerste Kamer Z. K. H. Prins FREDERIK DER NEDERLANDEN en de Heer A. VOS. Bij de eerste stemming hadden zich vereenigd op de Heeren *Thorbecke* 259, *Lotsy* 54, Mr. *P. Blussé van Oud-Alblas* 54, Mr. *J. Crans* 20, Mr. *J. de Bosch Kemper* 9, Mr. *Faber van Riemsdijk* 8, Mr. *G. A. Struijck* 5 en nog 8 personen 1 stem.

VI en VIIde KIESDISTRICT. *'s Gravenhage.*

De Heeren *A. G. C. Alsche*, *C. A. J. Beelaarts van Blokland*, *A. Elink Sterk*, Jhr. *E. B. Wittert van Hoogland*, *F. van Hogendorp* en *P. Mouton Jr.*, riepen de kiesbevoegden van het zesde district op ten einde eene met de letter en den geest der nieuwe Grondwet overeenkomende keuze voor de leden der Staten-Generaal te bewerkstelligen. Deze vereeniging stemde een aantal kandidaten, waaronder de Heeren *Boreel van Hogelanden* 84, *Mackaij* 38, *J. C. Baud* 6, *Verweij Mejan* 7 en de overige minder dan 5 stemmen verkregen. — Bij eene latere stemming bekwamen de Heeren *Boreel van Hogelanden* 102, *D. Donker Curtius* 22, Baron *Mackaij* 16, *Verweij Mejan* 7, enz. zoodat de beide eerste als kandidaten werden geproclameerd voor de Tweede Kamer. — Voor de Eerste Kamer werden benoemd Baron *van Zuijlen van Nijeveld* met 78, *E. van Oudermeulen* met 78, *A. Nolet* met 72 en Mr. *J. A. Philipse* met 60 stemmen. Na hen kwamen het meest in aanmerking de Heeren *J. C. Baud* 29, *Verweij Mejan* 13, Mr. *Hoffman* 8, *Koens* 7, enz.

Eene andere vereeniging, in het gebouw der Vrijmetselaren, van kiezers uit het VIde en VIIde district, van ongeveer 200 personen, met de eerste bemoeijingen van welke de Heeren Baron *L. van der Goes van Derksland*, Baron *van Borsselen* en Kolonel *de Stuers* zich belastten, benoemde benevens deze Heeren, tot leden van het bestuur de Heeren Jhr. *de Brauw*, *C. D. Heldewier* en Mr. *J. Philipse* en verkoos voor het VIde district tot kandidaat voor de Tweede Kamer den Heer Jhr. Mr. *Boreel van Hogelanden* en tot kandidaten voor de Eerste *H.* Baron *van Zuijlen van Nijevelt* en Mr. *J. A. Philipse* en voor het VIIde district voor de Tweede Kamer den Heer Mr. *P. C. Schooneveld* en voor de Eerste Kamer de Heeren *J. C. Baud* en *H.* Baron *van Zuijlen van Nijevelt.*

Behalve genoemde vereenigingen werd te 's Gravenhage nog eene andere door eenige R. C. ingezetenen gevormd, onder den naam van *de Toekomst.* Zij benoemde een bestuur uit de Heeren Graaf *Duchastel*, Baron *Wittert van Hoogland*, Mr. *J. F. A. Leesberg* en *A. F. Logher* en vier commissarissen, als voor het VIde district de Heeren *L. M. Hermans* en *J. F. van Hierdt* en voor het VIIde district de Heeren *E. P. Borst* en *S. J. Knaapen Jzn.* Als kandidaten benoemde zij voor het VIde district voor de Tweede Kamer Mr. *D. Donker Curtius* en de Heeren *A. Nolet* van Schiedam en E. van *Oudermeulen* voor

de Eerste Kamer. Voor het VIIde district verkoos zij voor de Tweede Kamer Mr. *P. C. Schooneveld* en voor de Eerste Kamer de Heeren *Steengracht van Duivenvoorde* en *T. Polak Danielsz.*

Ook werd aan de Protestantsche kiesbevoegden van het VIde en VIIde district eenen brief toegezonden, geteekend door het *bestuur van* △, waarbij voor de Tweede Kamer werden aanbevolen de Heeren *W. Boreel van Hogelanden* en *G. W. Verweij Mejan* en voor de Eerste *H. van Zuijlen van Nijevelt*, *W. Jochems*, *A. F. J. A. van der Duijn van Maasdam* en *J. C. Baud.*

De Heeren *P. J. van der Burgh*, *G. J. van Doeveren*, *M. J. van Gigch*, *Kraijenhoff*, *Dav. H. Levyssohn*, *G. M. van der Linden*, *G. Nicola*, *J. Brouwer Starck*, *J. G. H. van Tets* en *H. L. Troost* zich vereenigende met de gevoelens in de oproeping der bovengenoemde Heeren *Alsche* c. s. uitgedrukt, noodigden insgelijks de kiezers van het VIIde district tot eene vereeniging uit. Men benoemde in die bepaalde bijeenkomst de heeren van wie de uitnoodiging was uitgegaan tot leden van het bestuur, onder presidentschap van den Heer Mr. *M. J. van Gigch.* Nadat men een aantal personen tot kandidaten had voorgesteld, verkregen voor het lidmaatschap der Tweede Kamer in eene latere vergadering de Heeren *P. C. Schooneveld* 147, *Verweij Mejan* 107, *Hoffman* 9 en de overige personen minder dan 3 stemmen, zoodat de beide eerste als kandidaten werden benoemd. Voor de Eerste Kamer bekwam Jonkhr. *Steengracht van Duivenvoorde* 86, de Heer *T. Polak Danielsz*, die verzocht had niet in aanmerking te komen, 61 en de Heeren Mr. *J. A. Philipse* 81, *J. C. Baud* 72, en Mr. *G. W. Verweij Mejan* 50 stemmen. De overige waren verdeeld op Z. K. H. Prins *Frederik* 26, *E. van Oudermeulen* 21, Mr. *M. A. F. H. Hoffman* 19, Mr. *G. Groen van Prinsterer* 18, *L. J. Enthoven* 13, Baron *Huijssen van Kattendijke* en Jhr. Mr. *Caen van Hoekenburg* 10 stemmen.

Ook kunnen wij hier nog melding maken van eenen rondgaanden brief van de Heeren *G. N. de Kempenaer* en *F. G. A. Gevers Deynoot* tegen de mogelijke verkiezing van de Heeren *H.* Baron *van Zuijlen van Nijeveld* en *J. C. Baud*, waarop de Heer *van Zuijlen van Nijeveldt* een antwoord gaf.

De uitslag der verkiezingen voor het VIde district was als volgt: Uitgebragte stemmen 589. Van onwaarde 1 voor de Tweede en 2 voor de Eerste Kamer. Benoemd tot lid der Tweede Kamer Jhr. Mr. W. BOREEL VAN HOGELANDEN, met 347 stemmen. Geene volstrekte meerderheid voor de kandidaten der Eerste Kamer. Op de dubbeltallen werden gebragt, voor den eersten kandidaat de Heeren *E. van Oudermeulen* met 271 en *H.* Baron *van Zuylen van Nyevelt* met 256, voor den tweeden kandidaat Mr. *J. A. Philipse* met 362 en *A. Nolet* met 186 stemmen.

Verder waren uitgebragt voor het lidmaatschap der Tweede Kamer op de Heeren Mr. *Dirk Donker Curtius* 182, Mr. G. W. Verwey Mejan 15, *A. E.* Baron *Mackay* 12, Mr. *P. C. Schooneveld* 7, Mr. J. A. Philipse, Ridder *F. de Stuers* en Mr. *M. J. van Gigch* 3, Mr. M. A. F. H. Hoff-

man 2 en 14 enkele stemmen. Voor de kandidatuur der Eerste Kamer vereenigden de Heeren *J. C. Baud* 47; Mr. *G. Groen van Prinsterer* 28, Mr. *G. W. Verweij Mejan* 13; Z. K. H. Prins *Frederik* 8; Jhr. *W. Boreel van Hogelanden* 8; *W. Jochems* 7; Jhr. *Caan van Hoekenburg*, *M. A. F. H. Hoffman*, Jhr. *N. J. Steengracht van Duivenvoorde* ieder 6 en *T. Polak Daniels* 5 stemmen; de overige 45 waren verdeeld bij kleinere getallen. Bij de herstemming werden de Heeren E. VAN OUDERMEULEN en Mr. J. A. PHILIPSE, de eerste met 270, de tweede met 346 stemmen als kandidaten voor de Eerste Kamer benoemd.

Voor het VIIde district: Getal stemmen 615; af twee blanco briefjes, blijft 613; volstrekte meerderheid 308.

Tot lid van de Tweede Kamer Mr. P. C. SCHOONEVELD met 343 stemmen.

Geene volstrekte meerderheid voor de kandidaten der Eerste Kamer.

Dubbeltallen voor den eersten kandidaat: de Heeren Jhr. *N. J. Steengracht van Duivenvoorde* 224, met *J. C. Baud* 105.

Dubbeltallen voor den tweeden kandidaat: Mr. *J. A. Philipse* 211 met *T. Polak Danielsz.* 158.

Overigens bekwamen voor de Tweede Kamer nog stemmen: De Heeren Mr. *G. W. Verwey Mejan* 182, *M. A. F. H. Hoffman* 43, *A. E.* Baron *Mackaij* 10, Jhr. *W. Boreel van Hogelanden* 8; Mr. *D. Donker Curtius*, *A. Elink Sterk*, en Kolonel *de Stuers* 4; Prof. *Thorbecke* 3; *van Schoneveld* en Jhr. *Caan van Hoekenburg* 2 en 9 personen ééne stem.

Voor het kandidaatschap der Eerste Kamer kwamen voorts nog in aanmerking: Mr. *G. W. Verweij Mejan* 117, *H.* Baron *van Zuylen van Nyevelt* 111, Mr. *G. Groen van Prinsterer* 39, Jhr. Mr. *H. J. Caan van Hoekenburg* 33, Mr. *M. A. F. H. Hoffman* 26; *E. van der Oudermeulen* 20; Z. K. H. Prins *Frederik* 16; *L. J. Enthoven* 8; Mr. *L. C. Luzac* 7; *A. Nolet* en Jhr. *W. Boreel van Hogelanden* 6, en de overige 39 stemmen verdeeld op 28 onderscheiden personen. Bij eene nadere stemming werden tot kandidaten voor de Eerste Kamer benoemd de Heeren Jhr. N. J. STEENGRACHT VAN DUIVENVOORDE met 274 en Mr. J. A. PHILIPSE met 317 stemmen.

VIIIste KIESDISTRICT. *Delft.*

In eene den 6den November aldaar gehoudene voorloopige kiezersvergadering van 104 personen werd eene commissie benoemd, bestaande uit de Heeren *C. Hoekwater*, Mr. *H. A. A. van Berkel*, *D. van Koetsveld*, Mr. *R. J. C. Metelerkamp* en Mr. *C. E. Overgaauw Pennis*. Men bragt vervolgens verschillende namen uit voor kandidaten der Tweede Kamer, waaronder ook die van de leden des bestuurs, de Heeren *Hoekwater*, *van Koetsveld*, *van Berkel* en *Metelerkamp*. Zij aanvaardden die benoeming en leiden hunne betrekking in de commissie neder, terwijl voor hen in eene volgende vereeniging als bestuurders gekozen werden de Heeren *L. A. van Berkel*, *J. D. Hoekwater J. Azn.*, *J. P. van Marcelis Hartsinck* en Mr. *J. van Kuijk*. Men stemde daarna onderscheidene kandidaten voor de Eerste Kamer, waaronder vooral in aanmerking kwamen de Heeren *C. Hoekwater* en *W. Wintgens*.

Op de lijst der kandidaten voor de Eerste Kamer werden geplaatst de Heeren *Caan van Hoekenburg*, *L. H. Viruly van Veenenburg*, Mr. *H. van Berkel*, Z. K. H. Prins *Frederik*, *C. J. Nolet*, *J. C. Baud*, *Verweij Mejan*, *Gevers van Endegeest*, *S. van der Lelij*, *G. Graafland*, Ridder *van der Heijm van Duivendijke*; de Jonge *van Campens Nieuwland*, *W. Jansen*, *M. A. F. H. Hoffman* en *C. Hoekwater*, welke laatste echter bedankte.

Er werden bij de verkiezing uitgebragt 760 stemmen.

Als eerste kandidaat voor de Eerste Kamer benoemd: Jhr. CAAN VAN HOEKENBURG.

Als tweede kandidaat: geene volstrekte meerderheid tusschen de Heeren *van Berkel* 300 en *C Hoekwater* 131 stemmen.

Voor het lid der Tweede Kamer waren de stemmen verdeeld tusschen de Heeren Mr. *H. van Berkel* 300, Mr. *W. Wintgens* 250 en *C. Hoekwater* 131.

Bij herstemming werd tot tweeden kandidaat der Eerste Kamer benoemd de Heer C. HOEKWATER met 421 tegen 347 stemmen, welke de Heer Mr. *H. van Berkel* op zich vereenigde, en tot lid der Tweede Kamer de Heer Mr. W. WINTGENS met 419 tegen 348 stemmen, die de Heer Mr. *H. A. A. van Berkel* bekwam.

IXde en Xde KIESDISTRICT. *Rotterdam.*

Op eene oproeping van den Heer Mr. *Aart Veder* in de Rotterdamsche Courant vereenigden zich 192 personen den 11den November ter bestemder plaatse, tot eene voorloopige verkiezing.

In deze vergadering werden de Heeren *Veder* tot president en *Jan van der Hoop Jacobsz.* bij acclamatie tot Secretaris benoemd en vormde men eene lijst van onderscheidene kandidaten, als de Heeren *A. van Rijckevorsel Hs.*, *E. P. de Monchij*, *Jacq H. van der Kuhn*, Mr. *M. A. F. H. Hoffman*, *H. T. Löhnis*, Mr. *J. R. Thorbecke*, Mr. *W. T. Gevers Deijnoot* en *J. C. Baud*. De Heeren *J. B.*, Mr. *W. C.* en Mr. *R. A. Mees*, Mr. *A. Veder*, *P. H. Tromp*, *F. van Vollenhoven*, *J. T. Wilkens*, Mr. *T. T. Gleichman*, *J. Rueb*, *B. Verbrugge*, Mr. *T. A. Leesberg*, Mr. *A. Schadee*, *Joost van Vollenhoven*, *C. M. St. Martin*, *G. Duuring*, *G. A. Blankenheym*, Mr. *J. van Dam van Noordeloos*, *D. Vis Blokhuijzen* en Mr. *A. H. Bichon*, die daarbij ook genoemd waren, verzochten niet in aanmerking te komen, terwijl de Heer *Hoffman* voor de kandidatuur der Eerste Kamer bedankte. Uit de overgeblevene kandidaten verkregen van de 217 deelnemers, bij eene stemming voor de Tweede Kamer de Heeren *van Rijckevorsel* 138, *de Monchy* 92, *Gevers Deynoot* 57, *Hoffman* 45, *van der Veen* 40, *Thorbecke* 31, *Baud* 15 en de Heer *Löhnis* 12 stemmen, zoodat eerstgenoemde tot kandidaat voor het tiende district en de Heer C. P. *de Monchij* voor het negende werd verkozen.

Voor de Eerste Kamer werden vervolgens op de lijst gebragt de

Heeren *D. Blankenheijm*, *J. C. Baud*, *J. F. Hoffman*, Mr. *A. F. H. Hoffman*, Jhr. Mr. *D. G. van Teijlingen van Kamerik*, Prins *Frederik der Nederlanden*, *Jac. van Hoboken*, Mr. *A. T. Prins*, Mr. *G. Groen van Prinsterer*, Mr. *L. C. Luzac*, Mr. *P. C. Hoynck van Papendrecht* en *W. Baartz*, terwijl de Heeren *M. Viruly van Vuren en Dalem*, *Ledeboer*, *Burger*, *Havelaar*, *Verbrugge* en *A. van der Hoop Jz.* buiten aanmerking verzochten te blijven. Uit deze kandidaten koos men bij stemming en herstemming: voor het IXde district de Heeren *J. C. Baud* en Mr. *L. C. Luzac*, voor het Xde district Mr. *M. A. F. H. Hoffman* en Z. K. H. Prins *Frederik der Nederlanden*.

Uitslag der verkiezingen voor het IXde district. Getal stemmenden 304. Tot lid der Tweede Kamer verkozen, de Heer E. P. DE MONCHY met 166 stemmen.

Eerste kandidaat der Eerste Kamer, de Heer J. C. BAUD met 218 stemmen.

Tweede kandidaat geene volstrekte meerderheid tusschen de Heeren *D. Blankenheym* 143 en Mr. *L. C. Luzac* 74. De Heer D. BLANKENHEYM werd bij herstemming met 129 stemmen tegen den Heer *Luzac* met 96 stemmen als zoodanig benoemd.

Uitslag der verkiezingen voor het Xde district: Uitgebragte stemmen 300. Tot lid der Tweede Kamer A. VAN RYCKEVORSEL HZ. 195 stemmen. Eerste kandidaat der Eerste Kamer M. A. F. H. HOFFMAN 198. Tweede kandidaat Prins FREDERIK DER NEDERLANDEN 172 stemmen.

Xde KIESDISTRICT. *Schiedam.*

Den 11den November had te Schiedam mede eene vereeniging plaats van kiesbevoegden uit de stad en uit den omtrek; 111 kiezers namen daaraan deel. Bij eene stemming kwamen het meest in aanmerking voor deTweede Kamer Mr. *K. L. A. van der Horst* uit 's Gravenhage met 34 stemmen, Mr. *Poortman* Adv. en Notaris te Schiedam met 25 en de Heer *Rijnbende*, Burgemeester dier stad (die zich als kandidaat voor de Tweede Kamer had aangeboden) met 18 stemmen. Voor de Eerste Kamer vereenigden de Heer Mr. *P. Loopuyt* te Schiedam, Z. K. H. Prins *Frederik*, *J. G. Beukers* en *A. Nolet* de meeste stemmen op zich, terwijl de Heeren *Loopuyt* en *Poortman*, hunne benoeming onvereenigbaar achtende met hun lidmaatschap in het bestuur, aftraden, en de Heer Dr. *A. de Maas* het voorzitterschap daarin van genoemden Heer *Poortman* overnam.

In eene vereeniging te Vlaardingen kwamen voor de kandidaten der Tweede Kamer het meest in aanmerking de Heeren *A. Kwak*, Mr. *K. L. A. van der Horst*, Mr. *W. C. Mees*; *K. A. Poortman*, *E. W. van Dam van Isselt*, Mr. *J. R. Thorbecke*, *S. Rijnbende*, *A*, *Hoogendijk Jz.*; *F. van Holst*, Mr. *Groen van Prinsterer*, *Anemaet*, Baron *J. C. van Golstein en Jhr. W. Boreel van Hogelanden* en voor de Eerste Kamer: de Heeren Mr. *P. Loopuyt*, Z. K. H. Prins Frederik, *J. G. Beukers*, *A. van Rijckevorsel Hz.*, *J. de Willigen*, E. W. van Dam van Isselt; F. van

Holst, *M. A. F. H. Hoffman*, Mr. *G. Groen van Prinsterer*, *A. Nolet*, Mr. *D. Donker Curtius*, Mr. *L. C. Luzac* en *P. van der Hilst.*

Onder het bestuur van de Heeren *P. Keijser Pz.*, *J. J. Kerkhoff* en Mr. *F. J. Tollens* hield men verder te Bleiswijk eene bijeenkomst welke door 77 personen werd bijgewoond. Voor de Tweede Kamer stelde men met 59 stemmen den Heer *Poortman* en met 51 den Heer *S. Rijnbende* voor. — Voor de Eerste Kamer verkregen de Heeren *Loopuyt* 73, Z. K. H. Prins *Frederik* 58, *M. A. F. H. Hoffman* 10, *A. van Rijckevorsel* 3 en enkele 1 stem.

Bij de verkiezing werden 607 stemmen, waarvan 2 van onwaarde, uitgebragt.

Tot lid der Tweede Kamer werd benoemd Mr. K. A. POORTMAN met 446 stemmen.

Tot eersten kandidaat der Eerste Kamer Mr. P. LOOPUYT met 529 stemmen.

Voor den 2den kandidaat was er geene meerderheid tusschen den Heer *S. Rijnbende* met 226, en Prins *Frederik der Nederlanden* 197 stemmen.

Voorts kwamen voor de Tweede Kamer nog in aanmerking Mr. *K. L. A. van der Horst* 83, *S. Rijnbende* 22, Mr. *R. A. Metelerkamp* 3, Mr. *W. C. Mees* 22 en Mr. *A.* Baron *Mackaij* en voor de Eerste Kamer Z. K. H. Prins *Frederik* 197, *J. G. Beukers* 84 en *A. Nolet* 64. Bij de herkiezing werd de Heer S. RYNBENDE Burgemeester van Schiedam met 266 tegen Z. K. H. Prins *Frederik* die 119 stemmen bekwam, tot tweeden kandidaat voor de Eerste Kamer benoemd.

XIIde KIESDISTRICT. *Ridderkerk.*

Er werden in dit kiesdistrict geene gemeenschappelijke vereenigingen gehouden. Te Ridderkerk zelf werden bij eene plaatselijke oproeping van kiesgesregtigden uit die gemeente tot kandidaten voor de Eerste kamer aanbevolen de Heeren Mr. *R. T.* Baron *Groeninx van Zoelen*, *O. B. 't Hooft* te Dordrecht, Mr. *P. C. Hoynck van Papendrecht* te Rotterdam en *P. J. de Raadt van Hendrik Ido Ambacht* te Barendrecht; en voor de Tweede Kamer de Heeren *L. Kluit* te Mijnsheerenland, *W. Wijnaendts* te Oud-Beijerland, *D. Molenaar* (die zich daartoe aanbevolen had) te IJsselmonde en *A. Vogelenzang* te Heinenoord.

Te Rijsoord benoemde men in eene vergadering de Heeren *Groeninx van Zoelen*, *'t Hooft*, *Hoynck van Papendrecht* en *de Raadt* voor de Eerste en *W. Wijnaendts*, *L. Kluit* en *A. Vogelenzang* voor de Tweede Kamer terwijl genoemde Heer *W. Wijnaendts* van zijne kandidatuur afstand deed ten behoeve van den Heer *L. Kluit*, die in eene voorloopige vergadering te 's Gravendeel met den Heer Mr. *J. S. Lotsij* de meeste stemmen op zich vereenigd had.

Ook te Zwijndrecht werd meergemelde Heer *W. Wijnaendts* met de Heeren Mr. *W. T. Gevers Deijnoot* en Prof. *Thorbecke* voor de Tweede Kamer als kandidaat aangenomen, terwijl voor de Eerste de keuze

viel op de Heeren *Luzac*, *Groeninx van Zoelen*, *Groen van Prinsterer* en *'t Hooft*.

Ook te Rhoon kwamen de Heeren *de Raadt* en *Wijnaendts* voor de Tweede Kamer het meest in aanmerking en voor de Eerste Kamer de Heeren *Hoynck van Papendrecht*, *J.* en *A. van Hoboken* en *van der Heijm van Duijvendijke*.

Eindelijk benoemde men te Oud-Beijerland — waar 49 kiezers hun beklag inleverden aan de Gedeputeerde Staten, dat men hunne gemeente, die 3780 bewoners telde niet en wel het een uur van daar gelegene Heinenoord, dat slechts 1050 inwoners had, als hoofdplaats van het kiesdistrict aangewezen had — tot kandidaten voor de Tweede Kamer de Heeren *W. Wijnaendts* en *L. Kluit* en voor de Eerste Kamer Z. K. H. Prins *Frederik* en Graaf *van der Duijn van Maasdam*.

De uitslag der verkiezingen leverde voor geene der beide Kamers eene volstrekte meerderheid op. Zij was voor de Eerste Kamer 304 voor de Tweede Kamer 302 stemmen. Voor de Eerste Kamer waren de stemmen uitgebragt op de Heeren *O. B. 't Hooft* 225, *Groeninx van Zoelen* 212, *P. J. de Raadt van Hendrik-Ido Ambacht* 173, Prins *Frederik* 85, *Hoynck van Papendrecht* 59, *Mast* 32, *Jantzen van Erffrente van Capelle* 31, *Prins* te Rotterdam 28, *Groen van Prinsterer* 45, *Luzac* 27, *Kwak* 25, *van den Burg van* Heinenoord 21, *Kleijnjan* 20, *J. van Hoboken* en *van Zuijlen van Nijevelt* 17, *Rijckevorsel* 15, *P. Loopuyt* 14, *Rijnbende* 13, *Blussé van Zuidland* 11 en nog 74 stemmen verdeeld in minder dan 10 stemmen op 28 personen.

Voor de Tweede Kamer verkregen de Heeren *A. Vogelenzang*, te Heinenoord 196, Mr. *W. Wijnaendts*, te Oud-Beijerland 146, *L. Kluit*, burgemeester te Mijnsheerenland 89, *P. J. de Raadt van H. I. Ambacht* 84, Mr. *J. S. Lotsij* 34. *D. Molenaar* 10, *Thorbecke* 9, *Groen van Prinsterer* 6, *van Dam van Isselt* 5 stemmen, enz. Bij de herstemming werd de Heer Mr. W. WIJNAENDTS tot lid der Tweede Kamer benoemd en tot kandidaten voor de Eerste Kamer de Heeren O. B. 'T HOOFT en Jhr. Mr. R. F. Baron GROENINX VAN ZOELEN.

XIIIde Kiesdistrict. *Brielle*.

De Heeren *J. W. Hein*, Mr. *W. Jongejan*, Mr. *W. J. C. van den Honert*, *H. P. de Kanter*, *P. van Andel*, Mr. *J. S. R. Sandifort*, Mr. *A. R. Visser*, *J. D. Pruijt*, *W. F. C.* Baron *Bentinck*, *Vlieland van Rockanje* en *J. Trouw* riepen bij eene circulaire al de kiezers van het district Brielle, die zich met hunne daarin geuite beginselen konden vereenigen, tegen den 17den November op. In die vergadering kwamen het meest in aanmerking de Heeren *A. Kwak van Zwartewaal* en *L. C. Luzac*, terwijl in eene volgende bijeenkomst tot kandidaten voor de Tweede Kamer verkozen werden de Heeren Mr. *S. H. Anemaet* en Mr. *L. Metman*.

De uitslag der verkiezing was als volgt: Tot lid der Tweede Kamer Mr. S. H. ANEMAET, te Sommelsdijk met 614 van de 677 stemmen.

Tot eersten kandidaat der Eerste Kamer: de Heer A. KWAK VAN ZWARTEWAAL met 380 van de 670 stemmen. Tot tweeden kandidaat verkregen de Heeren *A. van Weel Dz.*, te Ooltgensplaat 209 en Mr. *L. C. Luzac* 149 stemmen. Zoodat tusschen beide moest herstemd worden. Bij de herstemming bekwam de Heer D. VAN WEEL DZ. 311 en Mr. *L. C. Luzac* 151 stemmen, zoodat eerstgenoemde tot lid der Tweede Kamer werd benoemd.

NOORD-HOLLAND.

I—Vde Kiesdistrict. *Amsterdam.* [1]

Behalve dat de Amsterdamsche Courant N°. 268, voor deze kiesdistricten als kandidaten voor de Tweede Kamer aanbeval de Heeren Mr. *M. H. Godefroi*, Mr. *C. Backer*, Mr. *F. A. van Hall*, Mr. *J. J. Uitwerf Sterling* en Mr. *J. S. van Naamen* en voor de Eerste Kamer de Heeren *van Brienen van de Groote Lindt* (die echter voor deze onderscheiding bedankte), *A. F. Insinger*, *A. Willink*, *D. J. van Lennip*, *A. van der Hoop*, *P. Huidekoper*, *F. van der Oudermeulen*, *B. A. van Verschuer*, *D. Borski* en *J. Corver Hooft*, zocht het dagblad *de Tijd* de keuze te vestigen op de Heeren Jhr. Mr. *C. Backer*, *J. Heemskerk Bzn.*, *G. L. Baud*, Mr. *W. J. C. van Hasselt*, *H. van Beeck Vollenhoven*, als kandidaten voor de Tweede Kamer en als die voor de Eerste Kamer behalve op bovengenoemde Heeren *van Brienen*, *van Verschuer* en *Huidekoper* op Mr. *H. J. Koenen*, Mr. *J. W. van Romunde*, Jhr. Mr. *F. Bosch van Drakenstein*, *W. Willink Jr.*, *H. J. Doucé van Troostwijk*, Mr. *C. Diemont* en *T. L.* Graaf *van Westerholt en Gijsenberg*; terwijl de Heer *J. Kruseman*, Oud-Directeur-Generaal van Financiën in Ned. Indië zich voor het lidmaatschap der Tweede Kamer aanbeval.

Ingevolge eene oproeping van de Heeren *B. Donker Curtius*, *H. Croockewit*, *S. P. Lipman*, *A. van Geuns*, *A. Huidekoper*, *Berg van Dussen Muilkerk*, *H. Rahusen*, *H. van Beeck Vollenhoven*, *S. Cool*, *J. F. Alberdingh Thijm*, *W. H. Warnsinck Bz.*, *D. A. Walraven*, *J. F. Broms*, *Paul van Vlissingen*, *J. W. Kerkhoven* en *A. W. F. Herckenrath*, vereenigden zich den 14den November een aantal kiezers ter bepaalde plaats. Na eenige discussiën, benoemde men eene commissie, bestaande uit de Heeren van wie de oproeping was uitgegaan (van welke echter de Heeren *Berg*, *Broms* en *Herckenrath* zich verontschuldigden) en nog 13 anderen, als de Heeren *C. A. den Tex*, *W. H. Suringar*, *J. Bosscha*, *G. J. Boissevain*, *J. de Bosch Kemper*,

---

[1] Men zie hierover breeder Mr. S. P. LIPMAN. De Amsterdamsche verkiezingen enz., *Amst. bij* A. ZWEESAARDT EN ZOON, en het Kandidaatschap van den Heer *Mr.* F. A. VAN HALL, *enz.* door denzelfde.

W. Vrolik, J. van Lennep, Lurasco, J. Kooij, F. Bosch van Drakenstein, F. van der Oudermeulen en *F. Rendorp* en den Heer *Bosch Reitz* als plaatsvervanger.

Blijkens het *verslag*, door deze commissie vervolgens uitgebragt, hadden de Heeren Jhr. Mr. *J. de Bosch Kemper* en *F. L. H. J. Bosch van Drakenstein* zich van het lidmaatschap der commissie verschoond, had de Heer *G. C. Bosch Reitz* dat vervolgens aangenomen, terwijl de Heer *W. Vrolik* gemeend had de commissie te moeten verlaten.

De commissie had voorts de lijst der door de kiesgeregtigden opgegevene kandidaten tot rigtsnoer genomen, zelve daarbij nog eenige namen gevoegd en beval alsnu voor de Tweede Kamer aan de Heeren Mr. *M. H. Godefroi*, Mr. *C. Backer*, Mr. *F. A. van Hall*, (op wien zich 18 leden der commissie hadden vereenigd terwijl 7 de voorkeur aan den Heer *J. P. C. Ruloffs*, gewezen Directeur-Generaal van Financiën van Nederl. Indië en Staatsraad in buitengewone dienst hadden gegeven); *P. C. Gulcher*, (die 12 tegen Mr. *J. S. van Naamen* met 8 stemmen had verkregen) en *J. Heemskerk Bzn.* (voor wien 19 leden zich hadden verklaard, terwijl 2 zich op den Heer *P. Bruining* Kapt.-Luitenant der Kon. Marine hadden vereenigd).

Voor de Eerste Kamer droeg de commissie voor de Heeren Mr. *D. J. van Lennep* en *A. F. Insinger*, *A. Voombergh* en *B. A.* Baron *van Verschuer*, *D. Borski* en *C. D. Crommelin*, *A. van der Hoop* en Mr. *J. W. van Romunde* en Mr. *C Diemont* en Mr. *P. L. H. J. Bosch van Drakenstein*.

Deze Heeren hadden behalve de Heer *van der Hoop* de schriftelijke verklaring afgelegd, bij eene eventuele benoeming die te zullen aanvaarden; de Heeren *Huidekoper* en *G. J. Baud* hadden om ambtsbetrekking gewenscht niet in aanmerking te komen, terwijl een van de leden der commissie, zich niet kunnende vereenigen met de keuze der commissie geen deel aan de beraadslagingen had genomen.

Hoewel de Heer *Lipman* het verslag wenschte afgekeurd te zien, nam de vereeniging het echter met groote meerderheid aan, waarop genoemde Heer als lid der commissie zijne demissie nam. Voor ieder district verantwoordde zich vervolgens de commissie en stemde men voor de verschillende kandidaten met dat gevolg, dat in het eerste district de Heeren *Godefroi* 54, *D. D. Buchler* 48, Mr. *S. Vissering* 18, *Wiardi Beckman* 7 en voor de Eerste Kamer *A. F. Insinger* 107, *A. Ebeling* 79 en *D. J. van Lennep* 25 stemmen verkregen; terwijl men in eene bijzondere bijeenkomst in het gebouw *Zeemanshoop* eenparig voor de Eerste Kamer den Heer *A. Ebeling* en voor de Tweede den Heer *J. F. Broms* aanwees; laatstgenoemde verklaarde echter die kandidatuur niet te kunnen aanvaarden.

Voor het tweede district verkregen voor de Tweede Kamer Mr. *C. Backer* 70 en *P. Bruining* 15 en voor de Eerste Kamer Baron *A. van Verschuer* 67, *L. P. Labouchère* 51 en *J. Brouwer Ancher* 14 stemmen.

Na eenige discussiën over de verkiezing van den Heer *van Hall*, die *door den Heer Lipman* bestreden werd, en nadat men inplaats van *den Heer Ruloffs* (die bedankt had) den Heer J. van der Vinne voor-

gesteld, den Heer *P. Bruining* aanbevolen, en bij weigering van den Heer *C. D. Crommelin* voor de Eerste Kamer de Heeren *D. Borski* en *W. C. van Vollenhoven* had voorgedragen, ging men in het derde district tot eene geheime stemming over. Daarbij verkregen voor de Eerste Kamer de Heeren *D. Borski* 100, *W. C. van Vollenhoven* 101, *A. van der Hoop* 13, *L. C. Luzac* 10 stemmen en voor de Tweede Kamer Mr. *F. A. van Hall* 85, *P. Bruining* 27, *van der Vinne* 23 en *J. Heemskerk Bz.* 5 stemmen.

Bij eene geheime stemming voor het vierde district verkregen van de 130 stemmenden de Heeren *J. S. van Naamen* 57, *Gulcher* 45 en *Buchler* 19 stemmen en voor de Tweede Kamer de Heeren Mr. *J. M. Deutz van Assendelft* 80, Mr. *J. W. van Romunde* 70, *A. van der Hoop* 14 en *J. van Eik* 12 stemmen.

Eindelijk vereenigden zich eenige kiesgeregtigden uit het vijfde district. Na aanbeveling van de Heeren *J. Heemskerk Bz.*, *J. J. Teding van Berkhout*, Mr. *J. S. van Naamen* en Z. K. H. Prins *Frederik* en *Corver Hooft* werden bij stemming uitgebragt op de Heeren *van Naamen* 23, *J. Heemskerk Bz.* 20 en *J. J. Teding van Berkhout* 3 stemmen als kandidaten voor de Tweede Kamer en voor de Eerste Kamer op de Heeren *Corver Hooft* 27, *C. Diemont* 25, *Bosch van Drakenstein* 16 en Z. K. H. Prins *Frederik* 13 stemmen.

De uitslag der verkiezingen voor Amsterdam was als volgt:

Voor de Tweede Kamer, eerste district. In de stembus bevonden 355 billetten. Volstrekte meerderheid 178. De Heeren *M. H. Godefroi* 219, *D. D. Buchler* 71, *M. Wiardi Beckman* 15, *S. Vissering* 6, *W. J. C. van Hasselt* 7, *J. F. Broms* 4, *J. Heemskerk* 3, *van Hall* 3, *Teding van Berkhout* 3, *Ebeling* 2, *C. Backer* 2, *J. Spengler* 2, *E. J. Asser* 2 stemmen.

Tweede district. Biljetten 356. Volstrekte meerderheid 179. De Heeren Jhr. Mr. *C. Backer* 276, *F. A. van Hall* 10, *P. Bruining* 16, *W. J. C. van Hasselt* 8, *J. Heemskerk Bz.* 5, *M. H. Godefroi* 52, *S. Vissering* 2, *J. J. Uytwerff Sterling* 2, *J. J. Teding van Berkhout* 4 stemmen. — Derde district. Biljetten 370. Volstrekte meerderheid 186. De Heeren *F. A. van Hall* 203, *P. Bruining* 109, *J. Heemskerk Bzn.* 5, *J. J. van der Vinne* 5, *J. J. Teding van Berkhout* 6, *J. F. Broms* 3, *M. Wiardi Beckman* 3, *C. Backer* 3, *J. R. Thorbecke* 2, Prins *Frederik der Nederlanden* 2, *D. D. Buchler* 2, *W. J. C. van Hasselt* 2, *J. J. A. Santhagens* 2, *J. L. Kruseman* 2, *H. van Beeck Vollenhoven* 2 stemmen. Overigens werden nog in deze Stembus 4 Biljetten gevonden, waarop twee namen vermeld waren en twee andere Biljetten met benoemingen van kandidaten voor de Eerste Kamer.

Vierde district. Biljetten 340. Volstrekte meerderheid 171. De Heeren *H. C. Gulcher* 64, *D D. Büchler* 57, *J. Heemskerk Bz.* 5, *W. J. C. van Hasselt* 7, *J. S. van Naamen* 170, *F. A. van Hall* 1, *J. J. Uitwerff Sterling* 4, *M. H. Godefroi* 3, *J. F. Broms* 2, *P. Bruining* 2 en Mr. *J. de Bosch Kemper* 2 stemmen.

Behalve deze biljetten bevonden zich in de bus nog drie andere, die niet waren *ingevuld*.

*

Vijfde district. Biljetten, Amsterdam 199. Aalsmeer 50. Ouder- en Nieuwer-Amstel 179, te zamen 428. De Heeren *J. Heemskerk Bijsterusz* 186, *J. S. van Naamen* 130, *W. J. C. van Hasselt* 25, *J. F. Broms* 11, *C. Backer* 10, *F. A. van Hall* 7, *L. J. de Bruin Kops* 6, *A. Mackay* 5, *J. R. Thorbecke* 5, *M. H. Godefroi* 5, *J. W. van Romunde* 4, *E. W. van Dam van Isselt* 3, *Verweij Mejan* 3, *J. J. Teding van Berkhout* 3, *F. L. H. J. Bosch van Drakenstein* 2, *P. Post Wz.* 2, *C. Diemont* 2, *J. Corver Hooft* 2 stemmen.

Voor de Eerste Kamer, eerste district. Biljetten 337. Volstrekte meerderheid 179. De Heeren *A. F. Insinger* 288, *A. Ebeling* 164, *D. J. van Lennep* 55, *G. Groen van Prinsterer* 44, *J. W. van Romunde* 30, *J. Brouwer Ancher* 23. *E. B. Rubens* 11, *F. van der Oudermeulen*, 9, *E. J. Asser* 9, *A. van der Hoop* 6, *C. Diemont* 5, *W. G. van Vollenhoven* 5, *S. P. Lipman* 5, *P. Huidekoper* 5, *F. Rendorp* 4, *Bosch van Drakenstein* 4, Prins *Frederik* 3, *van Brienen van de Groote Lindt* 3, *J. S. van Naamen* 3, *J. van Eijk* 3, *A. Voombergh* 3, *E. J. Koch* 2, *M. H. Godefroi* 2, *Nahuis van Burgst* 2, *H. van Beek Vollenhoven* 2, *D. D. Buchler* 2, *D. Borski* 2 stemmen.

Tweede district. Biljetten 356. De Heeren *B. A.* Baron *van Verschuer* 197, *S. P. Labouchère* 173, *J. W. van Romunde* 73, *H. G.* Baron *Nahuijs van Burgst* 42, *H. L. J.* Ridder *de Stuers* 37, *A. F. Insinger* 15, *G. Groen van Prinsterer* 13, *A. van der Hoop* 12, *J. Brouwer Ancher* 12, *Josua van Eik* 11, *C. Diemont* 9, *D. Borski* 8, *A. Willink* 9, *W. C. van Vollenhoven* 7, *F. L. H. J. Bosch van Drakenstein* 7, *P. Huidekoper* 6, *D. J. van Lennep* 6, *H. Voombergh* 5, *F. Rendorp* 4, Mr. *L. C. Luzac* 4, *F. van der Oudermeulen* 3, *C. Backer* 3, *E. L.* Baron *Tuijll van Serooskerken* 3, Prins *Frederik der Nederlanden* 3, Mr. *F. A. van Hall* 2, *P. van Naamen van Scherpenzeel* 2, *A. W. van Brienen van de Groote Lindt* 2, *W. Willink Jr.* 2, *C. D. Crommelin* 2, Mr. *R. J. Thorbecke* 2, *H. J. Koenen* 2 stemmen.

Derde district. Biljetten 365. Volstrekte meerderheid 183. De Heeren *D. Borski* 216, *W. C. van Vollenhoven* 197, *A. van der Hoop* 71, *L. C. Luzac* 55, *J. F. H. Nedermeijer* Ridder *van Rozenthal* 52, *J. van Eik* 21, *Ananias Willink* 13, *J. W. van Romunde* 12, *A. F. Insinger* 8, *G. Groen van Prinsterer* 8, *J. Brouwer Ancher* 6, *C. D. Crommelin* 4, *P. Huidekoper* 4, *B. Kooij Jz.* 4, *W. Willink Jz.* 3, *H. J. J.* Ridder *de Stuers* 3, *H. van Beeck Vollenhoven* 3, *A. Ebeling* 3, *F. L. H. J. Bosch van Drakenstein* 3, *J. Corver Hooft* 3, *H. Zuijlen van Nijevelt* 4, *J. J. Teding van Berkhout* 3, *Huijdecoper van Seijst* 2, *Thorbecke* 2 stemmen.

Vierde district. Biljetten 337. Volstrekte meerderheid 169. De Heeren *Jozua van Eijk* 62, *J. van Eijk* 9, *F. Rendorp* 2, *J. W. van Romunde* 137, *J. M. Deutz van Assendelft* 179, *J. B. Stoop* 12, *F. A. van Hall* 3, *D. Borski* 8, *C. Diemont* 5, *F. L. H. J. Bosch van Drakenstein* 15, *Z. K. H.* Prins *Frederik* 10, *J. S. van Naamen* 3, *B. Trakranen* 2, *A. F. Insinger* 13, *W. C. van Vollenhoven* 10, *D. Rutgers van Rozenburg* 2, *L. C. Luzac* 4, S. P. Labouchere 4, *W. Willink Jr.* 4,

Corver Hooft 4, *P. Huidekoper* 2, *P. C. Gulcher* 2, *A. Ebeling* 2, *J. J. Teding van Berkhout* 2, *J. Brouwer Ancher* 9, *B. A. Verschuer* 2, *F. van der Oudermeulen* 5, *A. Willink* 2, *C. D. Crommelin* 2, *J. Heemskerk Bz.* 2 stemmen.

Vijfde district. Biljetten. Amsterdam 200. Aalsmeer 50. Ouder- en Nieuwer-Amstel 179, te zamen 429. De Heeren *C. Diemont* 288, *J. Corver Hooft* 161, *F. L. H. J. Bosch van Drakenstein* 143, Mr. *J. W. van Romunde* 34, Prins *Frederik* 25, *P. Huidekoper* 23, *D. Borski* 21, *A. van der Hoop* 20, *J. Brouwer Ancher* 20, *D. J. van Lennep* 12, Mr. *Groen van Prinsterer* 1 , *A. F. Insinger* 9, *Josua van Eik* 7, *C. D. Crommelin* 5, *A. H. Wickevoort Crommelin* 6, *A. Heemskerk Bz.* 6, *E. B. Rubens* 4, *F. van der Oudermeulen* 3, *J. S. van Naamen* 3, *F. A. van Hall* 3, *W. C. van Vollenhoven* 3, *S. P. Lipman* 3, *E. J. Koch* 2, *J. G. Baud* 2, *L. C. Luzac* 2, Baron *van Verschuer* 2, *W. J. C. van Hasselt* 2, *G. Vrolik* 2, *Brandtzen van de Zijp* 2, *Deutz van Assendelft* 2 stemmen.

Behalve genoemde kandidaten verkregen nog verscheidene andere eene stem.

De slotsom was alzoo, met betrekking tot de Tweede Kamer. Eerste district, gekozen de Heer Mr. M. H. GODEFROI. Tweede district gekozen de Heer Jhr. Mr. C. BACKER. Derde district gekozen de Heer Mr. F. A. VAN HALL. Vierde district verbleven tusschen de Heeren Mr. *J. S. van Naamen* en *P. C. Gulcher*. Vijfde district verbleven tusschen de Heeren *J. Heemskerk Bz.* en Mr. *J. S. van Naamen*. En met betrekking tot de Eerste Kamer. Eerste district, gekozen de Heer A. F. INSINGER, en voor de tweede kandidatuur verbleven tusschen de Heeren *A. Ebeling* en *D. J. van Lennep*. Tweede district, gekozen de Heer B. A. VAN VERSCHUER en verbleven voor de tweede kandidatuur tusschen de Heeren *S. P. Labouchère* en *J. W. van Romunde*. Derde district, gekozen D. BORSKI en W. C. VAN VOLLENHOVEN. Vierde district, verbleven voor de eerste kandidatuur tusschen de Heeren Jhr. *J. M. Deutz van Assendelft* en *A. van der Hoop*, en voor de tweede kandidatuur tusschen de Heeren Mr. *J. W. van Romunde* en *J. van Eik*. Vijfde district gekozen de Heer Mr. C. DIEMONT, en voor de tweede kandidatuur verbleven tusschen de Heeren Mr. *J. Corver Hooft* en Mr. *F. L. H. L. Bosch van Drakenstein*.

De Heer *A. Ebeling* verzocht vervolgens bij de herstemming niet in aanmerking te mogen komen, waarna er den 15den December in het eerste, tweede, vierde en vijfde hoofddistrict eene herstemming plaats had, met dezen uitslag.

Tot leden van de Tweede Kamer: Vierde hoofd-district, tusschen de Heeren Mr. *J. S. van Naamen* en *P. C. Gulcher*, gekozen de Heer Mr. J. S. VAN NAAMEN, met 200 van de 311 stemmen. Vijfde hoofd-district, tusschen de Heeren *J. Heemskerk Bz.* en Mr. *J. S. van Naamen*, gekozen de Heer J. HEEMSKERK BZ., met 238 van de 412 stemmen. — Tot kandidaten voor de Eerste Kamer: Eerste hoofddistrict, tusschen de Heeren *A. Ebeling* en Mr. *D. J. van Lennep*, gekozen de Heer A. EBELING, met 182 van de 273 stemmen. Tweede hoofd-district, tusschen de Heeren *S. P. Labouchère* en Mr. *J. W. van Romunde*, gekozen de Heer

S. P. LABOUCHÈRE, met 197 van de 320 stemmen. Vierde hoofd-district, 1°. tusschen de Heeren Mr. *J. M. Deutz van Assendelft* en *A. van der Hoop*, gekozen de Heer Mr. J. M. DEUTZ VAN ASSENDELFT, met 168 van de 591 stemmen, 2°. tusschen de Heeren Mr. *J. W. van Romunde* en *J. van Eik*, gekozen de Heer J. VAN EIK, met 174 van de 591 stemmen. Vijfde hoofd-district, tusschen de Heeren Mr. *J. Corver-Hooft* en Mr. *F. L. H. J. Bosch van Drakenstein*, gekozen de Heer Mr. J. CORVER-HOOFT, met 225 van de 404 stemmen.

VIde KIESDISTRICT. *Haarlem*. Uitgebragte stemmen 524.

In de vergadering van den 13den November, aldaar onder presidentschap van den Heer Mr. *P. Teding van Berkhout*, die in de Haarl. Courant eene oproeping tot vereeniging van kiezers uit dit district gedaan had, en waarin de Heer Mr. *J. F. T. van Valkenburg* tot secretaris benoemd werd, ging men over tot eene stemming, waarbij de Heeren Mr. *W. H. van Voorst* 146, Mr. *P. Elias* 6 en Mr. *C. Diemont* 5 stemmen verkregen. Deze drie heeren werden op de aanbevelingslijst geplaatst. Zeven personen bekwamen hierbij nog minder dan 5 stemmen.

In de den 20sten gehoudene derde bijeenkomst van 140 personen, waarvan bij eene stemming zich vereenigden voor de Eerste Kamer op de Heeren Mr. *A. A. Del Court van Krimpen* 62; Jhr. *L. J. Quarles Ufford* 37; Mr. *A. H. van Wickevoort Crommelin* 35 en Mr. *C. Diemont* 31 stemmen, waren de overige verdeeld op de Heeren *van Beeck Vollenhoven* 25, Baron *van Brienen van de Groote Lindt* 19, Jhr. *W. P. Barnaart van Bergen* 15, Jhr. *J. P. Teding van Berkhout* 12, Mr. *van Romunde* 9, Mr. *F. A. van Hall* 6, *Brouwer Ancher* 4, *A. van der Hoop* en *F. van der Oudermeulen* 3 en 13 personen 1 stem, terwijl ook in het onderdistrict Beverwijk de keuze voor de Tweede Kamer viel op den Heer *van Voorst* en voor de Eerste Kamer op de Heeren *A. W. van Brienen van de Groote Lindt*, *C. Diemont*, *L. Boreel* en *W. C. van Vollenhoven*.

De uitslag der verkiezingen was als volgt: Uitgebragte stemmen 524. (Het geheele district bevatte 626 stemgeregtigden). Tot lid der Tweede Kamer Mr. W. H. VAN VOORST met 449 stemmen.

Voor de kandidaten der Eerste Kamer geene volstrekte meerderheid tusschen Mr. *A. A. Del Court van Krimpen* 222, en Mr. *C. Diemont* 215, en tusschen Jhr. *L. J. Quarles van Ufford* 197 en Mr. *Bosch van Drakenstein* 112 stemmen. — Bij herkiezing werden tot kandidaten voor de Eerste Kamer benoemd. Jhr. L. J. QUARLES VAN UFFORD met 240 en Mr. C. DIEMONT met 228 stemmen.

VIIde KIESDISTRICT. *Alkmaar*.

Ten gevolge eener oproeping van den Heer Mr. *P. A. de Lange* en *onder diens presidentschap* terwijl de Heeren Jhr. *D. C. Dedieu Fon-*

tein Verschuer als vice-president en *J. C. Vonk* tot secretaris benoemd werd, had te Alkmaar den 15den eene vereeniging van ruim 200 personen plaats, daarin werden als kandidaten voor de Tweede Kamer voorgesteld de Heeren *J. T. Koorn Jr.*, Mr. *C. van Foreest*, *S. A. de Moraaz*, Mr. *G. van Leeuwen*, Mr. *J. A. Kluppel*, *J. G. A. Verhoef*, Mr. *P. A. de Lange* en Mr. *C. Sandenberg Mathiesen*, alle welke heeren deze kandidatuur aannamen behalve de Heeren *Verhoef*, die het in beraad zou nemen en de Heer *Koorn* die voor de eer der benoeming bedankte.

Terwijl in eene voorloopige vergadering van 18 Personen, den 17den November te Texel gehouden, besloten werd al de kiezers van dit onderdistrict op te roepen en alsdan aan te bevelen de Heeren *de Moraaz*, *van Leeuwen* en *van Foreest* voor de Tweede en *J. C. Baud*, *van Brienen* en *Mathiesen* voor de Eerste Kamer, vereenigden zich den 20ste 180 leden te Alkmaar op de gedane bijeenroeping. Als kandidaten voor de Eerste Kamer werden voorgesteld de Heeren Mr. *Del Court van Krimpen*, *Hoeufft van Velzen*, Mr. *P. van Akerlaken*, Mr. *J. de Bosch Kemper*, *H. J. Koenen*, *J. W. van Romunde*, *Brouwer Ancher*, *K. Brantjes*, Z. K. H. Prins *Frederik*, *F. A. van Hall* en *S. P. Lipman*. Bij stemming over de kandidaten der Tweede Kamer verkregen de Heeren *S. A. de Moraaz* 6 , Mr. *G. van Leeuwen* 53, Jhr. Mr. *C. van Foreest* 7 en Mr. *J. Kluppel* 3 stemmen.

Eindelijk hield men den 23sten aldaar nog eene vergadering, waarin de meeste stemmen bekwamen de Heeren *van Romunde*, *Brandjes*, *Brouwer Ancher*, Mr. *J. H. Koenen*, Mr. *F. A. van Hall*, Mr. *Del Court van Krimpen*, *Hoeufft van Velzen*, Z. K. H. Prins *Frederik* en Mr. *P. van Akerlaken*.

Uitslag der verkiezingen: getal stemmenden 956; volstrekte meerderheid 479; verkozen voor de Tweede Kamer S. A. DE MORAAZ met 503 stemmen; na hem bekwam de Heer *G. van Leeuwen* er 438. Voor de Eerste Kamer verkregen de Heeren *J. W. van Romunde* 277, *H. Hoeufft van Velzen* 178, *P. Huidekoper* 189 en *A. A. Delcourt van Krimpen* 171 stemmen, zoodat daaromtrent eene herkiezing moest plaats vinden. Deze herkiezing leverde het volgende resultaat op. Tot eersten kandidaat voor de Eerste Kamer de Heer H. HOEUFFT VAN VELZEN met 623 stemmen tegen 257 op den Heer Mr. *J. W. van Romunde* en tot tweeden kandidaat de Heer P. HUIDEKOPER met 595 stemmen tegen 295 op den Heer *A. A. Delcourt van Krimpen*.

VIIIste KIESDISTRICT. *Hoorn.*

Te Hoorn vormde zich mede eene voorloopige vereeniging van kiezers, onder voorzitterschap van den Heer *de Bruin Kops* en den Heer *C. Schuit Dz.* tot secretaris. Zij stelde tot kandidaten voor de Eerste Kamer de Heeren Mr. *T. van Bredenhoff de Vicq van Oosthuizen* en Jhr. Mr. *P. van Akerlaken* en voor de Tweede Kamer Jhr. P. *Opperdoes Alewijn*, *terwijl ook* te Medemblik en te Enkhuizen der-

gelijke bijeenkomsten gehouden werden. In die te Medemblik stelde men tot bestuur aan de Heeren *Gerdenier*, *Pilaar* en *Koning* en vormde men eene lijst van kandidaten voor de Eerste Kamer uit de Heeren *Ebeling*, *Broms*, *P. Huidekoper*, *van den Oudermeulen*, *van Akerlaken*, *Quarles van Ufford*, *Brandsen van de Zijpe* en den Schout-bij-Nacht *van Son;* terwijl men voor de Tweede Kamer verkoos de Heeren *Beijerman*, *Tengbergen*, *Opperdoes Alewijn*, Baron *van Golstein*, *W. H. Suringar*, *Luzac*, *Ackersdijk*, *W. J. C. van Hasselt* en *Thorbecke*. Later koos men de Heeren *P. Huidekoper* en *van der Oudermeulen* voor de Eerste en voor de Tweede Kamer Mr. *W. J. C. van Hasselt*. Te Enkhuizen stelde men voor de Eerste Kamer voor Jhr. Mr. *P. van Akerlaken* en *C. Sandenberg Matthiesen van Petten van Nolmerban* en voor de Tweede Mr. *W. J. C. van Hasselt* en Jhr. *E. Opperdoes Alewijn*.

De uitslag der verkiezingen voor dit district was als volgt: van de 1025 uitgebragte stemmen werd met 519 Mr. W. J. C. VAN HASSELT tot lid der Tweede Kamer verkozen, terwijl de Heeren Jhr. *E. Opperdoes Alewijn* er 332 en *Winterberg* 127 bekwam. De Heer *van Hasselt* ook in het IXde district verkozen zijnde, bedankte echter voor deze benoeming, zoodat er eene herstemming moest plaats hebben, waarbij de Heer *Opperdoes Alewijn* openlijk verzocht niet in aanmerking te komen. Men vormde nu te Medemblik in eene vereeniging van kiezers een viertal uit de Heeren *Pilaar*, *Winterberg*, *Heemskerk* en de *Lange*. Voor de Eerste Kamer werden de Heeren F. VAN DER OUDERMEULEN met 521 en Jhr. Mr. P. VAN AKERLAKEN met 517 stemmen tot kandidaten benoemd, terwijl de Heer *P. Huidekoper* er 479 en de Heer *van Bredenhoff de Vicq* 479 bekwamen.

Bij de herkiezing werd tot lid der Tweede Kamer benoemd E. E. SCHELTINGA WINTERBERG met 561 stemmen; de Heer *J. C. Pilaar* verkreeg er 477.

IXde KIESDISTRICT. *Edam*.

Den 6den November vereenigden zich negen stembevoegden in de societeit *de Eensgezindheid* aldaar. Men besloot al de kiesgeregtigden uit het hoofddistrict, ten getale van 159 op te roepen, terwijl de Heeren *N. Cos*, *C. H. Zoutmaat Brugman* en *H van Leeuwen Jr.* als leden van het voorloopig bestuur werden benoemd.

In eene volgende vergadering van 105 personen werden genoemde Heeren definitief aangesteld en bij stemming tot kandidaat voor de Tweede Kamer benoemd de Heer Mr. *W. J. C. van Hasselt*, Regter in de Arrond. Regtbank te Amsterdam en voor de Eerste Kamer de Heeren *E. J. Koch* te Amsterdam en Jhr. Mr. *P. van Akerlaken* te Hoorn.

Ook te Purmerend nam men in eene bijeenkomst van 54 kiezers als kandidaten voor de Tweede Kamer aan de Heeren Mrs. *W. J. C. van Hasselt* en *W. H. van Voorst* en voor de Eerste Kamer de Heeren *J. F. Insinger*, *van der Oudermeulen*, *Koch* en *Laan Willink*.

Te Hilversum verkregen de Heeren *Brandjes*, *Proper* en Mr. *W. J. C. van Hasselt* de meeste stemmen als kandidaten voor de Tweede Kamer en voor de Eerste de Heeren *Corver Hooft* en *Brouwer Ancher*.

Terwijl in eene te Weesp gehoudene bijeenkomst van kiezers, ten getale van 69 personen de Heeren *van Hasselt* en *C. Backer* voor de Tweede en *Corver Hooft*, *Koch*, *J van Eik Jr.* en *Rittershausen* voor de Eerste Kamer de meeste stemmen verkregen, werd 3 dagen vroeger onder de leiding van den Heer *Cos* van Edam, te Amsterdam eene andere bijeenkomst gehouden, waarbij de Heer Mr. *W. J. C. van Hasselt* 200 stemmen op zich vereenigde tegen den Heer Mr. *C. Backer* dien men hem tegen overstelde 7. Voor de Eerste Kamer werden o. a. de Heeren *E. J. Koch*, Mr. *J. Corver Hooft*, *H. F. Insinger* en *F. van der Oudermeulen* aangewezen.

De uitslag der stemming was aldus: uitgebragte stemmen 718. Tot lid der Tweede Kamer, Mr. W. J. C. VAN HASSELT met 582 stemmen. Na hem bekwamen de Heeren Mr. *C. Backer* 74, Mr. *C. P. L. Brugmans* 20, Baron *Mackay* 11, *van Ghert* 10, *Corver Hooft* 4, *Brouwer Ancher* 3 stemmen enz. — Tot eersten kandidaat der Eerste Kamer de Heer A. F. INSINGER. Tot tweeden kandidaat geene meerderheid tusschen de Heeren *J. Corver Hooft* en F. VAN OUDERMEULEN, die beide 265 stemmen verkregen, doch van welke laatstgenoemde bij de herstemming de meerderheid bekwam.

Xde KIESDISTRICT. *Zaandam*.

Den 20sten hield men te Zaamdam eene tweede bijeenkomst van stemgeregtigden, nadat men in de vorige tot voorzitter den Heer *J. Dozij* benoemd had. Tot stemming overgegaan zijnde, koos men met algemeene stemmen den Heer Mr. *H. J. Smit*, als kandidaat der Tweede Kamer, en de Heeren *P. Huidekoper* met 107 en *H. van Beeck Vollenhoven* met 104 van de 135 stemmen tot die voor de Eerste, waarmede de verschillende commissiën uit de onderdistricten zich ereenigden .

De uitslag der verkiezingen was als volgt: Uitgebragte stemmen 833 van de 993 kiesbevoegden. — Tot lid der Tweede Kamer Mr. H. J. SMIT, te Zaandam, met 648 stemmen. Tot eersten kandidaat der Eerste Kamer H. VAN BEECK VOLLENHOVEN met 671 stemmen, en tot tweeden kandidaat bij herstemming (daar beiden, de eerste met 395 en de volgende met 186 stemmen op het dubbeltal gebragt waren) de Heer P. HUIDEKOPER met 583 tegen 55 stemmen, die de Heer Mr. *C. Diemont* bekwam.

ZEELAND.

Iste KIESDISTRICT. *Middelburg.*

In eene den 15den November te Vlissingen gehouden vereeniging van stemgeregtigden, waarin men reeds vroeger de Heeren *P. Uyttenhooven*, Mr. *S. van der Swalme* en *Q. Harder* tot leden van het bestuur verkoos, werd een viertal van kandidaten voor de Tweede Kamer geformeerd uit de Heeren *A. J. de Smit van den Broecke*, Mr. *A. F. Sifflé*, Mr. *Groen van Prinsterer* en Mr. *C. A. Fokker*; laatstgenoemde bedankte echter voor die onderscheiding, waarom men den Heer *Slicher van Domburg* voor hem in de plaats stelde, terwijl men tot kandidaten voor de Eerste Kamer verkoos Z. K. H. Prins *Frederik* en Mr. *W. N. Lambrechtsen.*

Ook in het onder-kiesdistrict Westcappelle hield men eene vereeniging, waarin men tot kandidaten voor de Tweede Kamer benoemde de Heeren *Sifflé* en *Thorbecke.*

Te Middelburg zelf werd bij advertentie in de Zeeuwsche Courant eene bijeenkomst gehouden, waarin men tot leden van bestuur benoemde de Heeren Mr. *Ph. van den Broeke*, *J. J. Tak Brouwer*, *A. H. G. Fokker* en *J. J. de Kanter*. Na een gros te hebben geformeerd, waarvan de Heeren *Ph. van den Broeke*, *A. J. de Smit van den Broecke* en Mr. *D. van Eik* verzochten te worden afgeschrapt, verkregen bij stemming successievelijk de meeste stemmen voor het lidmaatschap der Eerste Kamer de Heeren Jhr. Mr. *M. C. Paspoort van Grijpskerke* en Mr. *W. C. M. de Jonge van Ellemeet.* Bij de stemming, herstemming en overstemming in die vereeniging kwamen voorts nog in aanmerking de Heeren Jhr. Mr. *A. F. Sifflé*, Mr. *C. A. Fokker*, Jhr. Mr. *M. G. Paspoort van Grijpskerke*, *Ph. J. Bachine* en Mr. *S. de Wind.*

De uitslag der verkiezingen voor dit district was als volgt. — Door de 859 kiesbevoegden werden uitgebragt 688 stemmen als op de Heeren Mr. G. G. SLICHER VAN DOMBURG 470, zoodat deze tot lid der Tweede Kamer werd benoemd; Mr. *A. F. Sifflée* 44, Mr. *J. R. Thorbecke* 37, Mr. *G. Groen van Prinsterer* 23; de overige stemmen waren verdeeld over 34 personen; in blanco en van onwaarde 9.

Voor de Eerste Kamer was geene volstrekte meerderheid tusschen Jhr. Mr. *C. Paspoort van Grijpskerke* 290 en Mr. *W. N. Lambrechtsen* 126; en tusschen Mr. *W. C. M. de Jonge van Ellemaat* 265 en van Z. K. H. Prins *Frederik der Nederlanden* 122. De overige waren verdeeld over 36 personen. Bij herstemming koos men uit deze kandidaten de Heeren Jhr. Mr. W. C. PASPOORT VAN GRYPSKERKE en Mr. W. C. M. DE JONGE VAN ELLEMEET, nadat de Heer *Lambrechtsen* voor de kandidatuur had bedankt.

IIde Kiesdistrict. *Zierikzee.*

Ook te Zierikzee werden de verkiezingen voorbereid door eene vereeniging bijeengeroepen door de Heeren *W. C. de Crane*, *F. A. van Zandijk*, Mr. *J. Boeije*, Mr. *J. W. D. van Dongen*, *C. de Wit*, *D. van der Vliet*, Dr. *F. Keller*, *J. A. Mulock Houwer*, Dr. *H. Goemans*, Mr. *J. J. Ermerins*, Mr. *H. A. van Adrichem* en Mr. *C. van der Lek de Clercq*, die daarbij verklaarden, noch voor hen, noch voor hunne betrekkingen eenige kandidatuur te bedoelen; terwijl men in eene vereeniging van 130 kiezers uit het onderkiesdistrikt Tholen te St. Maartensdijk als kandidaat voor de Tweede Kamer stelde den Heer Mr. *G. A. Fokker* en voor die der Eerste Kamer de Heeren Mr. *W. C. M. de Jonge van Ellemeet* eñ Mr. *C. van der Lek de Clercq*. Ook kwamen voor laatstgemelde nog in aanmerking de Heeren Jhr. *W. C. M. de Jonge* en Jhr. Mr. *J. A.* Ridder *van der Heim van Duijvendijke*.

Als lid der Tweede Kamer werd aldaar benoemd Mr. G. A. FOKKER; tot eersten kandidaat der Eerste Kamer Mr. C. VAN DER LEK DE CLERCQ, en tot tweeden kandidaat de Heer W. C. DE CRANE.

IIIde Kiesdistrict. *Goes.*

In eene vereeniging van kiezers te Goes van 130 à 140 personen verkoos men tot leden van het bestuur de Heeren Mr. *M. P. Blaaubeen*, Dr. *R. B. van den Bosch*, *W. A. de Laat de Kanter* en *A. Smallegange*. Men vormde vervolgens een gros van 42 personen, waaruit — nadat de president voorlezing gedaan had van eenen brief van eenige notable ingezetenen uit de onderdistricten Hulst en Houtenisse, waarbij de Heer *Ph. J. Bachiene* aanbevolen werd, — een twaalftal werd gestemd, bestaande uit de Heeren Mr. *M. P. Blaaubeen* 47, Mr. *J. J. van Deinse* 33, *R. D. van den Bosch* 18, *J. G. J. van den Bosch* 11, *Ph. J. Bachiene* 5, en de overige minder dan 3 stemmen. Daaruit formeerde men een zestal en nadat reeds vroeger de Heer *Blaaubeen* en nu ook de Heeren *L. de Fouw* en *J. van den Bosch* verzocht hadden niet verder in aanmerking te komen, stelde men voor de kandidatuur der Tweede Kamer een drietal op, bestaande uit de Heeren *van Deinse*, *Bachiene* en *R. B. van den Bosch* en voor de Eerste Kamer *J. G. J. van den Bosch* en *A. Kakebecke* waarbij men voegde de Heeren Mr. *F. N. van der Bilt* en Jhr. *P. C. van Citters*.

Bij de verkiezing vereenigden zich op de Heeren *Bachiene* 259 en Mr. *van Deinse* 246 stemmen. Daar hier geene volstrekte meerderheid was, moest er tusschen die beide Heeren herstemd worden, even als voor de Eerste Kamer tusschen de Heeren *J. G. J. van den Bosch*, *F. N. van der Bilt*, *A. Kakebecke Jz.* en *C. L. de Maere*. De herstemming leverde dit resultaat op. Tot lid der Tweede Kamer werd benoemd de Heer P. J. BACHIENE met 324 tegen Mr. *H. J. van Deinse* met 226 stemmen.

en tot kandidaten voor de Eerste Kamer de Heeren J. G. J. VAN DEN BOSCH met 324 en Mr. F. N. VAN DER BILT met 278 stemmen.

IVde KIESDISTRICT. *Sluis.*

Den 10den November vereenigden zich te Oostburg 74 kiezers uit het geheele district. Als president dier vergadering werd gekozen de Heer *H. G. Hammacher*, Notaris te Groede en tot secretaris de Heer *J. C. O. Benteijm*, Notaris te IJzendijke. Bij eene stemming verkregen de Heeren Mr. *A. F. Sifflé* en Mr. *D. van Eck*, beide te Middelburg, ieder 26 stemmen; de overige waren in blanco of verdeeld. Bij herstemming bekwam de eerste 19 en de laatste 40 stemmen, terwijl uit het kanton Axel, waarvan de kiezers, wegens den grooten afstand niet verschenen, aan den Heer *van Eck*, bij eenen brief nog 38 stemmen werden toegevoegd, waarna ook de minderheid aan dezen heer hare stem gaf, en die alzoo bij acclamatie als kandidaat voor de Tweede Kamer werd aangenomen. Ook benoemde men aldaar tot kandidaten voor de Eerste Kamer de Heeren *A. Kakebeeke* en *A. Pické.*

Bij de verkiezing werden dan ook van de 634 stemmen 495 uitgebragt op den Heer Mr. D. VAN ECK als lid der Tweede Kamer, terwijl voor de Eerste Kamer de stemming werd gestaakt tusschen de Heeren *A. Kakebeeke Jz.* met 309, *A. Pické* met 305, *A. B. Thomaes* met 115 en *C. L. de Maere* met 68 stemmen. Bij de herstemming werden de Heeren A. KAKEBEEKE JZ. met 422 en A. PICKÉ met 413 van de 571 stemmen tot kandidaten voor de Eerste Kamer gekozen.

UTRECHT.

Iste KIESDISTRICT. *Utrecht.*

De Heeren *J. S. Vernede, G. W. Vreede, J. G. Beeldsnijder van Vosholl, Ras, P. A. Broers, G. J. van Mansvelt, A. J. van Hoey Schildhouwer, J. W. van Hoijtema* en *A. Vrolik* riepen tegen den 14den November de kiesgeregtigden van dit district tot eene voorloopige verkiezing op.

In deze bijeenkomst werden de Heeren *Vernéde* tot president, *P. Ras* tot secretaris en *J. W. van Bosch* en *van Hoey Schildhouwer* tot stemopnemers benoemd en vereenigden zich 322 stemmen op den Heer *J. K.* Baron *van Golstein* als kandidaat voor de Tweede Kamer, terwijl voor de Eerste Kamer de stemmen grootendeels op de Heeren *Martens van Sevenhoven* 146, *J. W. U. Bosch* 105, *E. W. Ram* 168 en *W. H. de Heus* 162 werden gevestigd.

Van de 534 uitgebragte stemmen (het geheele district telde er 650)

werden er 532 gebragt op den Heer Mr. J. K. Baron VAN GOLSTEIN, zoodat deze tot lid der Tweede Kamer werd benoemd.

Tot eersten kandidaat der Eerste Kamer Jhr. Mr. J. C. MARTENS VAN SEVENHOVEN, president van het Prov. Geregtshof van Utrecht, met 320 stemmen.

Voor den tweeden kandidaat was geene volstrekte meerderheid tusschen de Heeren *W. H. de Heus*, fabrikant te Utrecht 243 en Mr. *J. W. H. Bosch* 193. Bij de herstemming verkreeg de Heer DE HEUS van de circa 500 stemmen er 336, zoodat hij tot tweeden kandidaat voor de Eerste Kamer verkozen werd.

Overigens waren de stemmen voor de Eerste Kamer aldus verdeeld op de Heeren Jhr. *W. E. Ram* 183, *S. van Waleheren* 110, *J. D. C. C. W.* Baron *d'Ablaing van Giessenburg* 10, *G. Groen van Prinsterer* 8, en de overigen minder dan 4 stemmen.

IIde KIESDISTRICT. *Amersfoort.*

De Heeren *J. S. van Nes* en de Generaal *Nepveu* vermeenden het hun door eenige kiesbevoegden uit dit en het district IJsselstein toegedachte lidmaatschap niet te kunnen aanvaarden.

Te Amersfoort werd, na voorafgaande oproeping van een dertigtal der geachtste ingezetenen dier stad, die zich eene commissie verkozen had, bestaande uit de Heeren Mr. *J. van Dam van Isselt*, *H. G. van den Burgh*, *A. D. Methorst*, Dr. *A. van der Leeuw* en Mr. *A. G. Weijers*, den 11den November eene vergadering gehouden, waarin met de meeste eenparigheid voorgesteld en aangenomen werden als kandidaten voor de Tweede Kamer Mr. *S. van Walcheren*, van Amersfoort en voor de Eerse Kamer de Heeren *J. W. H. Bosch* en Mr. *J. C. Martens van Sevenkoven*, beide van Utrecht.

Ter zelfder tijd werden in eene bijeenkomst te Darthuzien als kandidaten voor de Eerste Kamer genoemde Heer *Martens van Sevenhoven* en *W. H. van Nellesteijn van Broekhuizen*, en voor de Tweede Kamer *J. D. C. C. W.* Baron *d'Ablaing van Giessenburg* voorgesteld, terwijl in eene den 19den aldaar hernieuwde bijeenkomst voor het geheele district die keuze werd goedgekeurd.

De uitslag der verkiezingen voor dit district was als volgt:

Getal der uitgebragte stemmen 725.

Voor het lid der Tweede Kamer geene volstrekte meerderheid tusschen Mr. *S. van Walcheren* 314 en *J. D. C. C. W.* Baron *d'Ablaing van Giessenburg* 309.

De overige stemmen uitgebragt op de Heeren *H. Menso* 70 en *J. Hora Siccama* 12 enz.

Eerste kandidaat der Eerste Kamer Jhr. M. J. C. MARTENS VAN SEVENHOVEN 470.

Tweede kandidaat geene volstrekte meerderheid tusschen Mr. J. W. *H. Bosch* 308 en *W. H. van Nellestein* 235 stemmen.

De *overigen waren verdeeld op* de Heeren Mr. P. de Beaufort 176,

Mr. *S. van Walcheren* 81, *A. P. G. G. C.* Baron *van Knobelsdorff* 48, *J. D. C. C. W.* Baron *d'Ablaing van Giessenburg* 28, Mr. *J. A. Grothe*, *J. E. Pesters van Cattenbroek* 11, *W. H. de Heus* 10 enz.

Bij de herstemming werd de Heer S. VAN WALCHEREN met 408 stemmen tegen den Heer *Ablaing van Giessenburg* die er 278 verkreeg tot lid der tweede Kamer benoemd. Tot tweeden kandidaat voor de Eerste Kamer verkreeg de Heer J. W. H. BOSCH 354 en de Heer *van Nellestein* 329 stemmen.

IIIde KIESDISTRICT. *IJsselstijn.*

Ter vergadering van kiezers, den 17den November te Utrecht gehouden, onder voorzitting van den Heer Mr. *J. K. van Nes*, door wien in gemeenschap met de Heeren *van Meerkerk* en *Storij van Blokland* de uitnoodiging daartoe geschied was, waren ongeveer 100 stemgeregtigden bijeen. Bij eene eerste stemming waren de stemmen verdeeld tusschen de Heeren *van Rappard*, Oud-Minister, die 21, *H. van Asch van Wijk*, op wien de meerderheid in eene voorloopige vergadering te Breukelen zich had vereenigd, die 20 en *C. C. U. van Doorn*, Oud-Agent van het Domein, die 37 stemmen op zich hadden vereenigd. De overige stemmen waren zeer verdeeld. Bij eene herstemming verkregen de Heeren *van Doorn* 45, *van Rappard* 29, en *van Asch van Wijk* 23 stemmen.

Voor de kandidaten der Eerste Kamer bekwamen de Heeren *J. A. Grothe* 30, *Martens van Sevenhoven* 24, *d'Ablaing* en *Geissenberg* 23, *Beeldsnijder van Voshol* 15, *W. E. Ram* 14, *Spengler* 10, *J. U. W. Bosch van Drakenstein* 7, de overige 6 of minder stemmen.

De Tweede vereeniging had den 22sten plaats in het gebouw van *Kunsten en Wetenschappen* te Utrecht. Van de 133 stemmen vereenigden zich toen 66 op den Heer *van Rappard*, 65 op *E. C. U. van Doorn* en 2 briefjes in blanco. Voor de Eerste Kamer waren de stemmen aldus verdeeld: op de Heeren *H. A. Spengler* 90, *J. A. Grothe* 78, *Martens van Sevenhoven* 41, *G. Duuring* 14, *d'Ablaing* van *Giessenberg* 10, *H. J. Ras* 10, *Beeldsnijder van Voshol* 5, enz.

Reeds vroeger werd in eene voorloopige vergadering, te Loenen aan de Vecht gehouden, een bureau zamengesteld uit de Heeren Jhr. Mr. *C. T. van der Brugghen*, *E. E. Gousset van Heel*, *J. Volkmaars* en *E. van Beuzekom.* Voor de Tweede Kamer werden vervolgens voorgesteld de Heeren *van Beeck Vollenhoven*, Jhr. *van Rappard*, *Melvill van Carnbee*, *van Doorn*, *G. L. Baud*, Mr. *Vernède*, Prof. Mr. *Vreede*, Mr. *Drieling* en Mr. *van Hoijtema.* En voor de Eerste Kamer Mr. *J. G. van Nes*, Mr. *J. A. Grothe*, *d'Ablaing van Giessenburg* en *G. Duuring*, waaruit later werden benoemd de Heeren *van Doorn* en Baron *Melvil van Carnbée* en voor de Eerste Kamer *Grothe*, *Spengler*, Baron *d'Ablaing* en *Martens van Sevenhoven.*

Bij de stemming werden uitgebragt 1027 billetten. Hiervan vereenigden zich op de Heeren E. C. W. van Doorn 396, J. G. Dolmans 385,

van Rappard 266 stemmen, zoodat tusschen de beide eerste eene herstemming voor het lidmaatschap der Tweede Kamer moest plaats hebben. Voor de Eerste Kamer ontbrak even eens eene volstrekte meerderheid tusschen de Heeren Mr. *J. A. Grothe* 515, Mr. *J. W. H. Bosch* 411, *J. C. Martens van Sevenhoven* 332 en *F. H. Spengler* 313 stemmen. Bij herstemming werd de Heer VAN DOORN tot lid der Tweede Kamer benoemd met 618 stemmen tegen 393 die zich op den Heer *Dolmans* vereenigden. Voor de Eerste Kamer verkoos men de Heeren GROTHE met 577 en SPENGLER met 593 stemmen.

FRIESLAND.

Iste KIESDISTRICT. *Leeuwarden.*

Te Leeuwarden benoemde men de Heeren *J. H. Boelens*, Mr. *J. van der Veen* en *B. H. van der Haar* tot eene commissie voor de verkiezingen in dit district. Men beval in eene onder presidium van genoemden Heer *van der Veen* gehoudene vereeniging, vooral tot kandidaten voor de Tweede Kamer aan de Heeren Mr. *A. F. Jongstra* te Heerenveen, *H. B. Hugenholtz*, lid der Prov. Staten, *R. J. van der Leij*, Geneesheer te Hallum, Mr. *H. U. Huguenin*, Lid der Arrond. Regtb. te Sneek en Mr. *B. H. van der Haar* te Leeuwarden, en als kandidaten der Eerste Kamer Jhr. *G. R. G. van Swinderen*, Grietman van Gaasterland, Jhr. Mr. *P. J. B. Vegelin van Claerbergen*, Lid der Prov. Staten, *R. J. van der Leij*, *L. P. Prins*, Geneesheer te Olberkoop, Mr. *G. N. Mulier*, Lid van de Sted. Raad te Leeuwarden, terwijl daarenboven onderscheidene stemmen werden uitgebragt op de Heeren Mr. *Daam Fockema*, oud Lid der Tweede Kamer, *G. W. Wassenaar*, *E. P. Brunger*, *H. Klugkist Hesse* en Mr. *J. van der Veen*, die echter in geene aanmerking wenschte te komen.

Eene andere vergadering van 160 personen, noodigde allen, *die uitvoering wenschte te geven aan het programma van* 13 *Mei*, *bezuiniging door vereenvoudiging*, tot eene afzonderlijke vereeniging uit, terwijl van den anderen kant zich eene commissie van kiezers uit het district Leeuwarden vormde, die eene vereeniging wilde tot stand brengen, om vertegenwoordigers te kiezen, bekend door regtschapenheid, zelfstandigheid van karakter, kunde en oordeel.

Den 22sten vereenigden zich te Leeuwarden zoodanige stemgeregtigden die zich met het politiek programma van den Heer Mr. *J. van der Veen* c. s. niet konden vereenigen, ten getale van 68 personen. Tot eersten kandidaat voor de Eerste Kamer werd daarin verkozen Mr. *P. P. J. Vegelin van Claerbergen* van de Joure, bij eene tweede stemming met 45 tegen 21 stemmen, die zich op den Heer Mr. *U. H. Wielinga Huber*, Raadsheer in het Prov. Geregtshof vestigden. *Deze werd daarop tot* tweeden kandidaat benoemd met 41

tegen 20 stemmen die op Dr. *Sjeerp Brouwer*, oud Lid der Tweede Kamer vielen.

Voor het lidmaatschap der Tweede Kamer kreeg Mr. *Binse Albarda* bij de eerste stemming 30 en Mr. *A. IJpey*, Officier der Arr. Regtbank te Leeuwarden 16 stemmen, bij eene herstemming, de eerste 40, de laatste 21, zoodat Mr. *B. Albarda* tot kandidaat voor de Tweede Kamer werd geproclameerd.

Den 29sten November, den dag voor de verkiezing, werden te Leeuwarden bij vele kiesgeregtigden gedrukte briefjes rondgezonden *door het bestuur der vereeniging van stemgeregtigden in het eerste Hoofd-kiesdistrict van Friesland* onderteekend, waarin tot kandidaten voor de Eerste Kamer werden voorgesteld Dr. *S. Brouwer* en Mr. *W. Buma* en voor de Tweede Mr. *B. Albarda.* Een uur later ontvingen dezelfde stembevoegden een ander briefje, onderteekend door *het bestuur der centrale Friesche politieke vereeniging: Vooruitgang*, met berigt dat bij die vereeniging werden gesteld: tot kandidaten der Eerste Kamer *L. G. A.* Graaf *van Limburg Stirum* en Jhr. *G. R. G. van Swinderen* en voor de Tweede Kamer Mr. *B. H. van der Haer.*

Tot lid der Tweede Kamer werd bij de verkiezing gekozen Mr. BINSE ALBARDA met 344 van de 519 uitgebragte stemmen. Na hem had Mr. *B. H. van der Haer* er 131.

Tot eersten kandidaat der Eerste Kamer werd benoemd de Heer L. G. A. Graaf VAN LIMBURG STIRUM met 254 stemmen (er waren 23 stemmen weggevallen). Voor den tweeden kandidaat moest overgestemd worden tusschen de Heeren Dr. *S. Brouwer* die 234 en *G. R. G. van Swinderen*, die 182 stemmen bekwam, waaruit men bij herstemming voor de Eerste Kamer verkoos Jhr. G. R. G. VAN SWINDEREN met 193 stemmen, terwijl Dr. *S. Brouwer* er 156 bekwam.

IIde KIESDISTRICT. *Dockum.*

In het onder-kiesdistrict Kollum werd mede onder het bestuur van de Heeren *Klugkist Hesse*, *Andreae* en *Eskes* eene vergadering gehouden. Van de 33 aanwezige personen vereenigden de meeste stemmen op zich voor het lidmaatschap der Tweede Kamer de Heeren *H. B. Hugenholtz*, *S.* Baron *van Heemstra*, Mr. *B. Albarda*, Mr. *D. J. A.* Baron *van Harinxma thoe Slooten*, Mr. *J. van der Veen*, Mr. *U. Willinga Huber*, *N. van Heloma* en voor de Eerste Kamer de Heeren *L. G. A.* Graaf *van Limburg Stirum*, Jhr. *P. B. J. Vegelin van Claerbergen*, *H. Klugkist Hesse* (die echter voor die onderscheiding bedankte), *O. P. Waller* en Jhr. *G. R. G. van Swinderen.*

Voor de Tweede Kamer de Heeren Mr. *B. Albarda* 47, Prof *Thorbecke* 39, *ten Bruggen Hugenholz* 38, Mr. *Jongstra* 30, *Klaassens* 7, Mr. *IJpey* 6, Dr. *P. J. Gortener* 5, Dr. *B. J. van der Leij* 4 stemmen; zoodat de drie eerste als kandidaten gesteld werden.

Te Dockum zelf werd eene vereeniging gehouden onder voorzitterschap van den Heer *J. H. Warren*; bij stemming verkregen daarin

voor de Eerste Kamer Jhr. *P. B. Vegelin van Claerbergen* 25, Jhr. *G. R. G. van Swinderen* 45, Jhr. *L. G. A.* Graaf *van Limburg Stirum* 14 en Jhr. *S. van Welderen Rengers* 8 stemmen.

De uitslag der stemming was aldus: Uitgebragte stemmen 650.
Tot lid der Tweede Kamer Mr. B. ALBARDA met 343 stemmen. Na hem had de Heer *Hugenholtz* 257.
Tot eersten kandidaat der Eerste Kamer Jhr. G. R. G. VAN SWINDEREN 338.
Voor den tweeden kandidaat geene volstrekte meerderheid tusschen de Heeren de *Blocq van Haarsma* 200 en *van Limburg Stirum* 190 stemmen, zoodat daarvoor eene herstemming plaats moest hebben even als voor het lid der Tweede Kamer, dewijl de Heer *Albarda* de benoeming voor het eerste district aannam. Bij die herstemming benoemde men met 234 tegen 222, die op den Heer Jhr. *de Blocq van Haarsma* vereenigd werden, den Heer L. G. A. Graaf VAN LIMBURG STIRUM voor de Eerste Kamer, en met 336 van de 550 stemmen, den Heer TER BRUGGEN HUGENHOLZ voor de Tweede Kamer, waarvoor Mr. *J. Biersma Oosting* er 134 bekwam.

IIIde KIESDISTRICT. *Heerenveen.*

Den 20sten November had te Heerenveen eene vereeniging van stemgeregtigden plaats uit dit hoofd-kiesdistrict en eenige onderkiesdistricten. Er waren 70 personen tegenwoordig, van welke de volstrekte meerderheid van stemmen voor het lid der Tweede Kamer zich bepaalden op den Heer *Heloma van Wolvega*, lid der Tweede Kamer, terwijl na deze de Heer *Everts* Raadsheer in het Prov. Geregtshof het meest in aanmerking kwam.
De Heeren *Harinxma thoe Slooten*, *de Blocq van Scheltinga* en *Prins* hadden verzocht bij eene keuze voor de Tweede Kamer niet in aanmerking te komen, terwijl tevens bekend was dat de Heer *Vegelin van Claerbergen* in gelijk gevoelen ten zijnen opzigte deelde. Bij de nu volgende stemming voor de Eerste Kamer, verkreeg de Heer *Lijcklama à Nijeholt van Oldeboom*, Lid der Tweede Kamer de overgroote meerderheid en als tweeden kandidaat verkoos men bij eene herstemming tegen den Heer *van Swinderen van Rijs*, den Heer *van Limburg Stirum* van Kollum.

De uitslag der verkiezing was als volgt: uitgebragte stemmen 594, waarvan voor het lidmaatschap der Tweede Kamer op de Heeren Mr. *N. van Heloma* 293, Mr. *A. F. Jongstra* 227, *U. A. Everts* 57 en de overige 17 stemmen op een aantal andere personen verdeeld waren.
Voor kandidaten der Eerste Kamer had de Heer L. G. A. Graaf VAN LIMBURG STIRUM de vereischte meerderheid met 301 stemmen, terwijl verder Jhr. *W. A. Lycklama van Nyeholt* 240, Jhr. *P. B. J. Vegelin van Claerbergen* 269 en Dr. *D. P. Prins* 214 stemmen verkregen.
Ondanks de *tegenovergestelde* meening van den Heer Mr. A. F. Jongstra, *ging men tot eene dadelijk* herstemming over, waarbij de Hee-

ren *Heloma* 135 en Mr. *Jongstra* 120 stemmen bekwamen voor de Tweede Kamer en voor de Eerste Kamer de Heeren *Vegelin van Claerbergen* 43 en *W. H. Lycklama à Nyeholt* 91 stemmen, zoodat het resultaat der geheele verkiezingen in dat district was als volgt.

Tot lid der Tweede Kamer Mr. N. VAN HELOMA, tot eersten kandidaat der Eerste Kamer L. G. A. Graaf VAN LIMBURG STIRUM, tot tweeden kandidaat Jhr. W. H. LYCKLAMA à NYEHOLT.

IVde KIESDISTRICT. *Sneek.*

Den 18den October vereenigden zich te Sneek ruim 30 ingezetenen dier stad. Deze vergadering nam tot leuze aan: *bezuiniging door vereenvoudiging* en benoemde vervolgens eene commissie van 8 leden, die eene oproeping aan de stemgeregtigden binnen die stad deed. In eene latere bijeenkomt verkoos men voor de Eerste Kamer als kandidaten Jhr. *Vegelin van Claerbergen*, Jhr. *G. R. G. van Swinderen*, Mr. *S. van Welderen* Baron *Rengers* en Jhr. *F. van Eisinga* en voor de Tweede Kamer de Heeren *van Heemstra*, Minister van Eeredienst, Mr. *Binse Albarda*, Mr. *N. van Heloma*, Mr. *A. Jongstra*, *P. J. Costerus* en Mr. *Dirks*. Later formeerde men uit deze personen een drietal uit de Heeren Dr. *P. J. Costerus*, Mr. *B. Albarda* en Mr. *J. Dirks*, terwijl de plaatsen van Jhr. *Vegelin van Claerbergen* en Jhr. Mr. *F. J. J. van Ysinga*, die beiden bedankten voor het lidmaatschap der Eerste Kamer aangevuld werden door de Heeren *L. G. A.* Graaf *van Limburg Stirum* en Mr. *G. N. Mulier*.

De uitslag der verkiezingen was als volgt: Tot lid der Tweede Kamer werd benoemd Mr. *B. Albarda* met 370 stemmen en tot kandidaten voor de Eerste Kamer de Heeren Jhr. G. R. G. VAN SWINDEREN en Mr. S. VAN WELDEREN Baron RENGERS. De Heeren Dr. *P. J. Costerus* had 156 en Mr. *A. F. Jongstra* 135 stemmen voor de Tweede Kamer verkregen. Vermits de Heer *Albarda* zijne benoeming voor het eerste district aannam, moest er eene herstemming voor de Tweede Kamer plaats hebben.

Deze herstemming leverde weder geene volstrekte meerderheid op, dewijl van de 798 billetten de Heeren *P. J. Costerus* 397, Jhr. *Vegelin van Claerbergen* 191 en Mr. *A. F. Jongstra* 146 stemmen bekwamen, en de overigen verdeeld waren. — Eindelijk werd de Heer Dr. P. J. COSTERUS, rector der Latijnsche school te Sneek met 354 tegen 322 stemmen, op Jhr. *Vegelin van Claerbergen*, tot lid der Tweede Kamer benoemd.

Vde KIESDISTRICT. *Franeker.*

Te Bolsward werden mede de verkiezingen voorbereid onder de leiding van de Heeren Dr. *G. Hamming*, *H. J. Lijcklama à Nijeholt*, *M. H. Kingsma* en Mr. *Horstma Mulier*, terwijl ook de Bildsche kiesbevoegden diergelijke vereenigingen hielden.

In de bijeenkomst te Franeker gehouden, koos men voor den kandidaat der Tweede Kamer den Heer Mr. B. Albarda en voor de Eer-

mer de Heeren Jhr. *G. R. G. van Swinderen* en Jhr. Mr. *P. B. J. Vegelin van Claerbergen.*

Onder de leiding van de Heeren *M. van der Plaats*, *A. J. Rodenhuis* en *J. S. Hannema* vereenigden zich bovendien den 21sten November 287 personen in het onder-kiesdistrikt Harlingen, die als kandidaten voor de Eerste Kamer verkozen Jhr. Mr. *P. J. B. Vegelin van Claerbergen* en Jhr. *G. R. G. van Swinderen.*

De verkiezingen leverden het volgende resultaat: tot lid der Tweede Kamer werd gekozen Mr. B. ALBARDA en tot kandidaten voor de Eerste Kamer L. G. A. Graaf VAN LIMBURG STIRUM en Jhr. G. R. G. VAN SWINDEREN. Voor de Tweede Kamer kwamen verder nog in aanmerking Mr. *U. A. Evertz* met 166, Mr. *Groen van Prinsterer* met 50, Mr. *J. Dirks* 16 en Mr. *A. F. Jongstra* 9 stemmen. De Heer *Albarda* nam de benoeming voor het eerste district aan, waardoor er eene herstemming voor de Tweede Kamer plaats moest hebben. Deze herstemming leverde het volgende resultaat op: uitgebragte stemmen 725; Mr. *J. Dirks* bekwam daarbij 330 (10 verkeerd of onduidelijk op hem gebragt) Mr. *A. T. Jongstra* 206, Mr. *Groen van Prinsterer* 128 en Mr. *U. A. Evertz* 29, zoodat tusschen de beide eersten weder herstemd moest worden. In die herstemming bekwam de Heer Mr. J. DIRKS de meerderheid van 38 stemmen boven den Heer Mr. *A. F. Jongstra.*

OVERIJSSEL.

Iste KIESDISTRICT. *Zwolle.*

Onder de leiding van den Heer Dr. *de Gaaij Fortman* vereenigden zich aldaar reeds den 28sten October een aantal stemgeregtigden. Men koos in die bijeenkomst genoemden Heer, Mr. *J. A. van Roijen* en *D. J. Enter Jr.* tot leden van het bestuur en stelde als kandidaten voor de Eerste Kamer voor de Heeren Mr. *A. J. Vos de Wael*, Burgemeester van Zwolle en Mr. *J. A. van Roijen*, en voor de Tweede Kamer, behalve eenige personen die in mindere aanmerking kwamen den Heer *B. W. A. E. Sloet tot Oldhuis.*

Eene andere vereeniging onder bestuur van de Heeren Dr. *E. T. Schaepman*, *J. Zeehuisen* en *T. Breijnck* benoemde dezelfde kandidaten en sloot zich daarna aan eerstgenoemde bijeenkomst aan.

Van de 680 uitgebragte stemmen vereenigde voor het lidmaatschap der Tweede Kamer de Heer Mr. B. W. A. E. SLOET TOT OLDHUIS de meerderheid op zich, dewijl hij 600 stemmen verkreeg. Na dezen kwam nog met 49 stemmen in aanmerking *J. Zeehuizen Jr.*, en eenige andere personen met minder dan 10 stemmen.

Tot kandidaten voor de Eerste Kamer werden verkozen de Heeren Mr.

A. J. VOS DE WAAL met 539 en Mr. J. A. VAN ROYEN met 604 stemmen. Het meest kwamen vervolgens in aanmerking Mr. *J. C. van Haersolte*, *van Haerst* 166, Mr. *G. W.* Baron *van Dedem* 45, Mr. *W. H. Roijer* 16; *J. T. Roessingh Udink* 15, Mr. *B. W. A. E. Sloet tot Oldhuis* 12, Mr. *W. Tobias* 10 en nog 28 andere heeren met minder dan 10 stemmen.

IIde KIESDISTRICT. *Kampen.*

Te Kampen wees men in eene vereeniging van 150 ingezetenen, onder de leiding van de Heeren Mr. *H. A. Wttewael van Stoetwegen*, den 24sten November gehouden, uit een opgemaakt viertal den Heer *Duijmaer van Twist*, van Deventer, tot lid der Tweede Kamer aan, terwijl in eene den 11den gehoudene vereeniging vervolgens de Heeren *Roessingh Udink*, te Denekamp en *R. van Romunde* tot kandidaten voor de Eerste Kamer benoemd werden. In het onderdistrict Steenwijk viel de keuze voor de Tweede Kamer op denzelfden kandidaat, doch voor de Eerste Kamer op de Heeren Mr. *A. J. Vos de Wael* en *G. W.* Baron *van Dedem van den Berg*, met welke keuze men zich te Steenwijkerwald vereenigde, even als te Oldemarkt, waar men in eene vergadering van 29 personen, den 18den November gehouden, met uitzondering van den Heer *Vos de Wael*, voor wien men Mr. *J. T. Roessingh Udink* koos, geheel met de keuze der kandidaten overeenstemde, terwijl de Heer *J. Cornelissen*, te Steenwijk, op wien veler oog gevestigd was, voor de eer eener benoeming bedankte.

Het uitgebragte getal der geldige stembilletten bedroeg 501. Voor de Tweede Kamer benoemde men Mr. A. J. DUYMAER VAN TWIST met 389 stemmen. De Heer Mr. *J. C. Bysterbos* bekwam 112 stemmen; de overige waren verdeeld op onderscheidene personen. Eerste Kamer, eerste kandidaat Mr. J. T. ROESSINGH UDINK 300. Tweede kandidaat tusschen Mr. *J. A. van Royen* 193 en *G. W.* Baron *van Dedem* 161, overigens bekwam *R. van Romunde* 149, *A. J. Vos de Wael* 132, *W. H. Cost Jordens* 47. *F. Lemker* 27, en nog 9 andere personen beneden de 10 stemmen. Bij herstemming verkreeg den Heer Mr. J. A. VAN ROYEN, de volstrekte meerderheid als tweede kandidaat der Eerste Kamer.

IIIde KIESDISTRICT. *Deventer.*

Den 8sten November en later hield men eenige vergaderingen te Deventer, waarin men de leden van het bestuur benoemde, bestaande uit de Heeren *H. Buitenwerf*, *J. L. Vering Bogel*, *F. G. Nourij*, *P. Rommenie*, *J. van Schooten*, *L. F. Piekema*, *W. A. van de Graaf* en *P. Bosscha* en als kandidaten voor de Eerste Kamer aanbeval Mr. *W. H. Cost Jordens* en Mr. *A. J. Vos de Wael* en voor de Tweede de Heeren Jhr. *C. M. Storm van 's Gravezande*, Mr. *A. J. Duijmaer van Twist*, terwijl de Heer *Beijerman*, die ook voorgesteld was, bedankte. *Eenige andere kiesbevoegden* aldaar stelden als kandidaten voor: *voor de Eerste Kamer* de Heer Mr. D. J. Doornick, te Deventer en

voor de Tweede Kamer Mr. *J. R. Thorbecke*, Mr. *T. W. van Marle* en Dr. *de Gaaij Fortman.*

Uitslag der verkiezing: uitgebragte stemmen 742. Tot lid der Tweede Kamer Jhr. C. M. STORM VAN 'S GRAVEZANDE met 397 stemmen. Voorts 218 op de Heeren *Thorbecke* en 112 op *Duymaer van Twist.* — Eerste Kamer Mr. W. H. COST JORDENS en Mr. A. J. VOS DE WAEL.

IVde KIESDISTRICT. *Almelo.*

Te Almelo stelde men als kandidaten voor, voor de Tweede Kamer de Heer *Jacobson*, Pres. der Regtbank te Almelo en voor de Eerste Kamer de Heeren *A. J. Vos de Wael* en *T. J. Roessingh Udink*, terwijl men in het onderdistrict Tubbergen voor de Tweede Kamer Mr. *J. R. Thorbecke* en voor de Eerste de Heeren Mr. *A. F. L.* Graaf *van Rechteren* en Jhr. *F. E. van Bonninghausen* voorstelde.

De uitslag der verkiezingen voor dit district was aldus: Getal uitgebragte stemmen 515. Benoemd tot eersten kandidaat voor de Eerste Kamer Mr. A. F. L. Graaf VAN RECHTEREN met 407 stemmen, en tot tweeden kandidaat geene volstrekte meerderheid tusschen de Heeren Mr. *W. H. Royer* met 239 en Jhr. *F. E. van Bonninghausen* met 150 stemmen. Voor de Tweede Kamer verkoos men den Heer Mr. H. JACOBSON met 387 stemmen, terwijl de Heer *Mr. J. R. Thorbecke* er 172 bekwam; eerstgenoemde bedankte echter voor die benoeming.

In eene vereeniging te Almelo stelde men alsnu weder een tweetal kandidaten voor de Tweede Kamer voor uit de Heeren Mr. *J. van Riemsdijk Jr.* en Mr. *J. H. Warnaars.*

Bij de herstemming werden vervolgens 475 stemmen uitgebragt, waarvan de Heeren Mr. *J. van Riemsdyk Jr.* 199, Mr. *D. Donker Curtius* 153 en *B. P. W. van Diggelen* 108 stemmen verkregen, en men dus ten derden male moest stemmen, terwijl voor den tweeden kandidaat der Eerste Kamer gekozen werd Mr. W. H. ROYER met 312 stemmen tegen 159 op den Heer Jhr. *T. E. van Bönninghausen.* Eindelijk verkoos men Mr. D. DONKER CURTIUS met 267 tegen Mr. *van Riemsdijk* met 213 stemmen tot lid der Tweede Kamer.

Vde KIESDISTRIHT. *Enschede.*

Terwijl men te Enschedé in eene den 6den November gehoudene vergadering van 61 kiesgeregtigden den Heer *B. P. G. van Diggelen*, te Zwolle, voor de Tweede en de Heeren *Ch. de Maere* en *T. J. Roessingh Udink* als kandidaten voor de Eerste Kamer aannam, verkoos men te Oldenzaal voor de Tweede Kamer den Heer *H.* van Sonsbeeck en te Goor voor de Tweede Kamer de Heeren W. Jolink, A. Jannink, *Storm van 's Gravesande*, *G. C. Arntzenius* en Prof. Ackersdijk, en

5*

voor de Eerste Kamer de Heeren *Bosch van Drakenstein*, *van Heeckeren tot Wassenaar* en *Roessingh Udink*.

Uitslag der verkiezingen: uitgebragte stemmen 487.

Eerste Kamer, eerste kandidaat Jhr. G. W. BOSCH VAN DRAKENSTEIN 273, tweede kandidaat J. D. C. VAN HEECKEREN VAN WASSENAER 260; overigens Mr. *J. T. Roessingh Udink* 227, Jhr. *C. L. de Maere* 155, verdeeld op verscheiden personen 49. Tweede Kamer C. M. STORM VAN 'S GRAVEZANDE 261. (Deze Heer echter ook voor het district Deventer benoemd zijnde bedankte hiervoor). *H. van Sonsbeeck* 215, en elf op onderscheidene personen. In plaats van genoemden Heer *Storm*, werd de Heer Mr. M. J. DE MAN bij herstemming met 257 stemmen gekozen, terwijl de Heeren *H. van Sonsbeeck* er 186, Mr. *B. W. Blijdestein* 36 en diversen 9 stemmen verkregen.

GRONINGEN.

Iste Kiesdistrict. *Groningen.*

Den 9den November vergaderde eene geconstitueerde vereeniging van kiesgeregtigden, welke in eene vroegere voorloopige bijeenkomst de Heeren *Joh. Swangman Jr.*, *E. Dommering*, *J. A. Eberwein* en *J. G. Holthuis* tot bestuurders verkozen had. Deze vereeniging benoemde met op ééne na algemeene stemmen den Heer Mr. *B. Wichers* tot kandidaat voor de Tweede Kamer en nam de leus *Vrijheid en Orde* aan. Later formeerde zij een viertal voor de Eerste Kamer, bestaande uit de Heeren Jhr. Mr. *O. J. Quintus*, *J. de Sitter*, *K. K. de Waard* en *G. Reinders*.

Behalve deze, vereenigde zich een 50 tal andere kiesbevoegden onder den naam van *Concordia*. Deze vestigden insgelijks het oog op den Heer *B. Wichers* als kandidaat voor de Tweede Kamer en koos tot leden der directie de Heeren Mr. *W. de Sitter*, *J. J. Sormani*, *H. B. Onnes*, *H. Beekhuis Damsté*, *J. de Boer Jz.*, *A. Calcar*, *W. W. Wouters* en *J. T. Doornbosch*. Zij koos voor kandidaten der Eerste Kamer de Heeren *G. Reijnders* en *K. K. de Waard*.

Eene derde vereeniging, onder bestuur van de Heeren Mr. *A. Spandaw*, Mr. *B. Tellegen*, Prof. *van Swinderen*, *C. van Calcar*, *W. van Boekeren*, Jhr. Mr. *H. J. Trip* en Mr. *J. H. Geertsema Czoon*, noodigde mede meerdere kiesgeregtigden uit. Zij koos insgelijks in eene bijeenkomst den 14den November gehouden, ten getale van 63 kiesgeregtigden denzelfden kandidaat voor de Tweede Kamer, met bijvoeging van de Heeren *W. L. de Sturler*, gepensioneerd Majoor in O. I. dienst en Mr. *A. Oudeman*, Lid der Tweede Kamer, terwijl de Heer *Nap* verzocht niet in aanmerking te komen, even als de Heer Jh. Mr. *J. W. Quintus*. In eene latere vergadering stelde zij tot kandidaten voor de Eerste Kamer Prins *Frederik der*

Nederlanden, Mr. *J. J. Cremers*, Jhr. Mr. *W. Alberda van Ekenstein* en *M. Sichterman van de Brake*.

Nog eene andere bijeenkomst, *Pro-Patria*, verkoos eveneens den Heer *B. Wichers* tot kandidaat voor de Tweede Kamer en voor die der Eerste de Heeren *J. P. Tichelaar*, *G. Reinders*, *W. L. Dijkhuis* en *E. Q. Cleveringa*. De commissiën dezer vier vereenigingen, hielden vervolgens eene gemeenschappelijke bijeenkomst voor de kandidaten der Eerste Kamer en stelde daartoe voor de Heeren *Cremers*, *Reinders*, *de Waard*, *de Sitter*, *Dijkhuis*, *Cleveringa*, *Sichterman van de Brake* en *Quintus*.

Ook in het onder-kiesdistrict Ulrum had den 13den November onder voorzitterschap van den Heer Mr. *W. Wolters* eene bijeenkomst plaats. Als kandidaten voor de Eerste Kamer stelde men daarin voor de Heeren *G. Reinders*, Jhr. Mr. *J. W. Quintus* en Mr. *J. G. Engelkens* en voor de Tweede Kamer Mr. *A. Beckeringh*, *G. Reinders*, Mr. *A. J. van Roijen*, Mr. *P. Brongers*, Mr. *W. Wolters*, *H. H. de Haan*, Mr. *B. Wichers* en Mr. *Diephuis*.

Uitslag der verkiezingen voor dit district. Uitgebragte stemmen voor de Eerste Kamer 838, waarvan 3 in blanco en 9 slechts met ééne stem; geene volstrekte meerderheid tusschen de Heeren *J. de Sitter* 395, Mr. *O. J. Quintus* 255; Mr. *Sichterman van de Brake* 243 en *K. K. de Waard*. De overigen waren verdeeld op de Heeren *G. Reinders* 158, Mr. *J. J. Cremers* 127, *W. L. Dijkhuis* 92, Prins *Frederik der Nederlanden* 37, Mr. *H. J. Engelkens* 30, Mr. *J. W. Quintus* 13, Mr. *J. J. de Sitter* 12 en *J. Q. Cleveringa* 16 stemmen.

Tweede Kamer: Uitgebragte stemmen 836; gekozen Mr. B. WICHERS 700; overigens op de Heeren *W. L. de Sturler* 34, Mr. *A. Oudeman* 22, Mr. *O. Q. J. J. van Swinderen* 14, *L. T. Jorissen* 21, *G. Reinders* en *J. C. van Hassel* 5 en 25 personen met minder stemmen. Bij herstemming werden tot kandidaten voor de Eerste Kamer verkozen de Heeren J. DE SITTER met 565 en K. K. DE WAARD met 382 stemmen.

IIde KIESDISTRICT. *Onderdendam*.

Even als in andere districten vormden zich in het onder-kiesdistrict Grijpskerk eene vereeniging van stemgeregtigden ter voorbereiding voor de verkiezingen.

Bij de verkiezing werden uitgebragt 846 stemmen. Voor de Eerste Kamer werd als eerste kandidaat aangenomen de Heer G. REINDERS te Warffum met 468 stemmen, terwijl er voor den tweeden kandidaat geene volstrekte meerderheid was tusschen de Heeren *K. K. de Waard* te Grijpskerk 361 en Mr. *M. Sichterman van de Brake* 96. Overigens werden uitgebragt op de Heeren *J. de Sitter* 41, Mr. *P. van Swinderen* 56, *G. Elings* 60, Mr. *U. Alberda van Menkema* 32, W. L. Dijkhuis 93, *H. J. Engelkens* 72, *J. P. Tichelaar* 45, P. W. Wiersema 71, *J. H. Leuringh* 85, en onderscheidene personen minder dan 20 stemmen.

Voor de Tweede Kamer eveneens geene volstrekte meerderheid tusschen de Heeren *G. Reinders* 357, en Mr. *A. Oudemans* 112. De overige stemmen werden uitgebragt op de Heeren *J. G. Allershof* 97, Dr. *R. Westerhof* 94, Mr. *A. Beckering* 59, Mr. *P. Brongers* 36 en de overigen minder dan 20. Met groote meerderheid werd bij de herstemming de Heer G. REINDERS tot lid der Tweede Kamer benoemd, en tot kandidaat voor de Eerste Kamer de Heer K. K. DE WAARD.

IVde KIESDISTRICT. *Appingadam.*

Den 16den November had eene vereeniging van 48 kiesbevoegden op uitnoodiging van den Heer Mr. *J. Potter van Loon* plaats. In die vergadering verzocht de Heer *W. J. Mees* niet in aanmerking bij de verkiezingen te komen, terwijl laatstgenoemde als commissaris dezer vergadering werd benoemd, en de Heeren *Reijnders*, *Cleveringa*, *Vos*, *Veltman*, *van der Loeff*, *van der Zwaag*, *Haver*, *Bonthuis Tichelaar*, *Muntinghe Cleveringa* en *Knijpinga* aangesteld werden om in de op den volgenden dag bepaalde vergadering van alle de districten Appingadam te vertegenwoordigen. In die gemeenschappelijke vereeniging werden als kandidaten voorgesteld, voor de Eerste Kamer de Heeren *G. Reijnders* 84, *J. de Sitter* 70, *J. Q. Cleveringa* 49, Mr. *J. F. Fruitier* 39, Jhr. Mr. *W. Alberda van Ekenstein* 28 en M. *W. Sichterman van de Brake* 15. De drie eersten werden dus als kandidaten geproclameerd.

Voor de Tweede Kamer verkregen de Heeren *B. Wichers* 84, *W. Waalkens* 55, *G. Reinders* 48, *J. F. Zijlker* 44, Mr. *G. Diephuis* 31 en Mr. *A. Oudeman* 19 stemmen. De drie eerste vormden alzoo het drietal voor de Tweede Kamer.

Bij de verkiezing werden uitgebragt van de 1586 stembevoegden, 865 billetten als voor de Tweede Kamer op den Heer Mr. B. WICHERS 542, zoodat deze tot lid verkozen werd, doch moest bedanken, dewijl hij het lidmaatschap wegens het eerste district aannam. Bij herstemming werd als nu voor de Tweede Kamer benoemd de Heer J. F. ZYLKER met 530 van de 821 stemmen, die ook wegens de aanvaarding zijner benoeming voor het vierde district moest bedanken. Bij de overstemming was er weder geene volstrekte meerderheid tusschen de Heeren Dr. *R. Westerhoff* 225, Mr. *D. Bonthuis* 117 en *G. W. Wiertsema* 101, *W. Waalkens* 98 en Mr. *W. J. Mees* 133. Overigens waren er op de Heeren *P. W. Wiertsema* 116, *Waalkens* 84, *G. Reinders* 57, *Zylker* 21 en Baron *A. E. Mackay* 12 stemmen gebragt, 5 billetten niet opgekomen en de overigen verdeeld. Voor de Eerste Kamer, tot eersten kandidaat de Heer G. REINDERS met 728 stemmen, voor den tweeden kandidaat geene volstrekte meerderheid tusschen de Heeren J. Q. CLEVERINGA 393 en *J. de Sitter* 306, van welke eerstgenoemde bij de herstemming met groote meerderheid gekozen werd.

IVde Kiesdistrikt. *Winschoten.*

Op uitnoodiging van de Heeren *Engelkens* en *Fresemann Viëtor* vereenigden zich den 10den November te Winschoten een aantal van 60 kiesbevoegden. De Heer *Engelkens* werd daarin tot president en den Heer *Lieve Quintus* tot secretaris benoemd. Den 13den Nov. werden de Heeren Mr. *R. de Sitter*, *J. R. Volkers*, Mr. *J. D. Lieve Quintus* en G. *A. Venema* als afgevaardigden aangesteld om in vereeniging met de afgevaardigden uit de onderdistrikten voor eene al te groote versnippering der stemming voor de Staten-Generaal te waken. Die vereeniging had den 31sten plaats; men benoemde daarin den Heer Mr. *R. de Sitter* tot president en den Heer Jhr. Mr. *J. D. Lieve Quintus* tot secretaris, maakte een gros van kandidaten op en koos daaruit als kandidaten, voor de Tweede Kamer de Heer Mr. *R. de Sitter*, en voor de Eerste Kamer Mr. *J. Freseman Viëtor.*

Bij de verkiezing werden door de 1183 stemgeregtigden 722 stemmen uitgebragt. Voor de Eerste Kamer verkoos men de Heeren Mr. FRESEMAN VIËTOR met 544 en Mr. H. J. ENGELKENS met 485 stemmen. Na dezen kwamen het meest in aanmerking de Heeren *G. Reinders* 179, *J. P. Tichelaar* 29, Mr. *P. J. Quintus* 29, Mr. *W. Lichtenvoort* 60, Mr. *J. J. Cremers* 29, Mr. *E. J. Offerhaus* 21, en *J. de Sitter* 1 stem.
Voor de Tweede Kamer was geene volstrekte meerderheid, dewijl de Heeren Mr. *R. de Sitter* 257, *J. F. Zylker* 207, Mr. *S. C. H. Piccardt* 187, Mr. *J. C. van Slooten* 27, Mr. *G. Diephuis* 24 en Mr. *B. Wichers* 9 stemmen bekwamen. Bij herstemming werd als zoodanig benoemd de Heer J. F. ZYLKER met groote meerderheid.

DRENTHE.

Iste Kiesdistrict. *Assen.*

De Heer *G. Kniphorst*, lid der Tweede Kamer bood zich bij missive van 7 November als kandidaat voor de Eerste Kamer aan, terwijl de Heeren Mr. *J. van Koetsveld* en Mr. *L.* Graaf *Heiden Reinestein* zich als kandidaten voor de Tweede Kamer stelde en de Heer *H. Vos*, daarentegen verzocht niet in aanmerking te komen.
Den 9den November vereenigden zich op uitnoodiging van eenige kiesbevoegden een aantal stemgeregtigden uit Assen en de naburige gemeenten en benoemde eene commissie uit de Heeren Mr. *H. C. Carsten*, Mr. *E. K. J. Bertling*, *H. Remmelts*, *H. Braams* en *F. Prins.*
Bij eene den 16den gehoudene stemning werden als kandidaten voor de Eerste Kamer genoemd de Heeren Jhr. Mr. H. J. L. van der *Wijck (die echter voor die onderscheiding* bedankte), Mr. G. *Kniphorst, Mr. W. J. Tonckens*, Dr. *H. J. Nassau*, Mr. A. Homan, Mr. J.

Tonckens, Mr. *W. Tonckens*, Jhr. *R. H. de Vos van Steenwijk*, *B. H. van Lier*, Jhr. *A. W. van Holthe*, Mr. *W. L. Tonckens*, enz. en voor de Tweede Kamer de Heeren *van der Wijck* (die ook wegens ziekelijkheid bedankte), Mr. *D.* Graaf *van Heiden*, Mr. *H. Vos*, Mr. *Alstorphius Grevelink*, Mr. *J. T. Homan*, Mr. *P. van der Veen*, Mr. *W. Tonckens*, Mr. *G. Kniphorst*, Mr. *W. Goedkoop*, enz.

Bij eene nadere stemming werden als kandidaten voor de Eerste en ook voor de Tweede Kamer de meeste stemmen uitgebragt op den Heer Jhr. Mr. *H. J. L. van der Wijck*, die echter bij zijne weigering bleef, terwijl men in eene vereeniging te Smilde voor de Eerste Kamer benoemde de Heeren Dr. *Nassau* en Jhr. Mr. *H. J. L. van der Wijck* en voor de Tweede Kamer Mr. *J. T. Homan*, Mr. *Alstorphius Grevelink* en Mr. *G. L. Kniphout*.

Bij de verkiezingen werd door de 835 van de 973 kiesbevoegden geene volstrekte meerderheid van stemmen uitgebragt, dewijl zij aldus verdeeld waren: voor de Tweede Kamer op de Heeren Mr. *J. T. Homan* 245, Mr. *L.* Graaf *van Heiden Reinestein* 181, Mr. *P. van der Veen* 114, Mr. *G. Kniphorst* 47, Mr. *L. O. Gratama* 39, Mr. *P. W. A. Grevelink* 32, Mr. *J. Tonckens* 32, Mr. *Hiddingh* 29, Jhr. Mr. *H. J. L. van der Wijck* 15, Dr. *H. J. Nassau* 8, Mr. *H. Homan* 7, *J. Meursing* 7, Jhr. *A. W. van Holthe* 6, *Faber van Riemsdijk* 5, 3 blanco billetten, 4 van onwaarde en de overige op 28 verschillende personen. Voor de Eerste Kamer werden uitgebragt op de Heeren Mr. *G Kniphorst* 321, Dr. *H. J. Nassau* 307, Mr. *W. J. Tonckens* 289, *R. H.* Baron *de Vos van Steenwijk* 176, Mr. *W. Tonckens* 141, Mr. *J. Tonckens* 78, Jhr. Mr. *H. J. L. van der Wijck* 55, Mr. *A. Homan* 52, *H. H. van Lier* 52, Jhr. Mr. *J. A. G.* Baron *de Vos van Steenwijck* 46, Mr. *J. T. Nijsingh* 18, Jhr. *A. W. Holthe* 17, Mr. *W. L. Tonckens* 11, *Z. K. H.* Prins *Frederik* 9, *J. Donker* 7 en Mr. *A. H. Witsenberg* 6 stemmen. Er waren voorts uitgebragt 45 stemmen op onbevoegden, 15 onduidelijk, 9 blanco en de overige op 10 verschillende personen. De Heeren *Homan en Nassau* bedankten echter voor hunne kandidatuur. Bij de herstemming benoemde men tot kandidaten voor de Eerste Kamer de Heeren Mr. R H. Baron DE VOS VAN STEENWIJK en Mr. W. J. TONCKENS en den Heer Mr. *J. T. Homan*, ondanks zijne weigering, tot lid der Tweede Kamer. De Heer *Homan* bleef echter bij zijn besluit, zoodat men weder moest herstemmen. Bij de derde stemming werden 578 stemmen uitgebragt, waarvan de Heeren Mr. *L.* Graaf *van Heiden* 105, Mr. *P. van der Veen* 105, *A. Mackay* 59, Mr. *G. Kniphorst* 53, Mr. *P. W. A. Grevelink* 35 en Mr. *W. Tonckens* 33 verkregen; derhalve moest er weder herstemd worden.

Eindelijk bekwam bij de laatste stemming de Heer Mr. L. Graaf VAN HEIDEN REINESTEIN de meerderheid voor het lidmaatschap der Tweede Kamer.

IIde Kiesdistrict. *Hoogeveen.*

Te Meppel benoemde men in eene vergadering van 86 personen tot kandidaten voor de Eerste Kamer de Heeren Mr. *W. J. Tonckens* en Jhr. Mr. *R. H.* Baron *de Vos van Steenwijck*, voor de Tweede Kamer Mr. *G. L. Kniphorst*, en in eene andere vereeniging voor de Eerste Kamer Mr. *W. J. Tonckens* en Mr. *Johannes Tonckens* en voor de Tweede Kamer den Graaf *van Randwijck*, Oud-Gouvern. van Drenthe.

Te Hoogeveen stelde men voor de Tweede Kamer den Heer Mr. *H. J. Carsten* en voor de Eerste Kamer Mr. *A. H. Witsenborg*, Dr. *H. J. Nassau*, Jh. Mr. *R. H. de Vos van Steenwijk* en Mr. *G. Groen van Prinsterer;* terwijl men in eene vereeniging te Coeverden als kandidaten voor de Eerste Kamer noemde de Heeren Dr. *H. J. Nassau* en Jhr. Mr. *H. J. L. van der Wijck* en voor de Tweede Kamer Mr. *P. W. Alstorphius Grevelink* en Mr. *G. L. Kniphorst.*

De uitslag der verkiezingen voor dit district was aldus: Er moest eene overstemming plaats hebben tusschen de Heeren *van Randwijck*, die 310 en Dr. *Dassen*, die 200 stemmen bekomen had. Tot eersten kandidaat voor de Eerste Kamer werd verkozen Mr. W. J. TONCKENS, voor den tweeden kandidaat moest overgestemd worden tusschen de Heeren Dr. *Nassau* en *N. J. Blom.* Bij herstemming werd tot lid der Tweede Kamer benoemd de Heer Dr. *M. Dassen* met 376 stemmen tegen 373 die zich op den Heer Mr. *L. N.* Graaf *van Randwijck* vereenigden. Tot tweeden kandidaat voor de Eerste Kamer werd verkozen de Heer Dr. H. J. NASSAU met 395 stemmen tegen 350 op den Heer *Blom.* De Heer *Dassen* bedankte echter, zoodat ten tweedemale moest herstemd worden voor het lid der Tweede Kamer. Ofschoon men te Hoogeveen zelf met algemeene stemmen den Heer *G. de Serière* daarvoor verkoos, werd in het geheele hoofdkiesdistrict de Heer Mr. L. N. Graaf VAN RANDWYCK met 409 tegen 259 op den Heer de *Serière* gekozen.

LIMBURG.

Iste Kiesdistrict. *Maastricht.*

Na reeds meermalen vereenigd te zijn geweest, benoemde men te Maastricht in eene nadere bijeenkomst tot leden van het bestuur de Heeren Mr. *P. G. C. van Geusau*. Mr. *W. Sassen*, *de Flize*, *J. P. Wijnaendtskijrt*, *J. M. Nijpels*, Mr. *Verduchène*, *Cl. Reijntjes* en *R. Mulkens.*

Op het gros voor de kandidaten der Eerste Kamer werden vervolgens gebragt de Heeren *P. Regout*, *G. Tielens*, *A. van Riemsdijk*, Gen. Maj. *de Stuers*, Mr. *Copes van Hasselt*, *W. J. Gadiot*, *P. Kerens*, *L. B. A. Vrijthof*, *B. Hermans*, Jhr. *R. H. O. Sandberg*, *K.* Baron de *Bieberstein*, *H. Nierstrasz*, *L. Nijpels*, Jhr. F. Michiels van Kessenich, Mr. *Bonhomme*, *G. J. Rijk*. *B. Lekens* en *J. Chainaije*.

*

Voor de Tweede Kamer: Mr. *E. J. H. Borret*, Jhr. *P. G. C. van Geusau*, Mr. *Lebens*, Mr. *J. Verduchêne*, Mr. *W. Sassen*, Mr. *Silverijser* en Mr. *Waterschoot van de Gracht*.

Behalve de Heer *Ch. Bontamps*, Burgemeester te Venlo, die zich bij gedrukte circulaires aan de kiesbevoegden in Limburg beschikbaar stelde, hadden de Heeren *W. Sassen*, *Verduchêne* en *J. Lebens* zich voor de Tweede Kamer en *P. Regout* en *Copes van Hasselt* voor de Eerste Kamer aanbevolen, terwijl de Heer *G. Tielens Senior* voor de kandidatuur der Eerste Kamer bedankte en later ook de Heeren *Copes van Hasselt*, *Verduchêne*, *de Stuers*, *Sassen* en *H. van Heel* niet meer in aanmerking wenschten te komen.

In eene den 28sten November te Maastricht gehouden kiezersvereeniging, stemde men voor de kandidaten der Eerste Kamer de Heeren *P. Regout*, *G. Tielens*, *L. Nijpels*, Jhr. *A. van Riemsdijk*, Mr. *Copes van Hasselt*, *P. Kerens*, Jhr. *R. H. O. Sandberg*, Baron *de Bieberstein*, *J. Lebens*, *de Stuers*, *H. Nierstrasz*, Jhr. *F. Michiels van Kessenich*, *J. Gadiot*, met meer en *de Rijk*, *Vrijthof*, *de Villers de Pité*, *J. M. Nijpels* en *P. Stevens* met 1 stem.

Voor de Tweede Kamer vereenigde men de stemmen op Mr. *Borret*, Mr. *Lebens*, Mr. *Verduchêne*, Mr. Jhr. *van Geusau*, en Mr. *Silverijser*.

Bij de verkiezing werden er van de 562 stemmen 455 uitgebragt. Voor de Eerste Kamer was de stemming aldus: *P. Regout* 225, Kolonel *Nijpels* 150, *de Villers de Pité* 181, Graaf *O. d'Ansembourg* 127, *G. Tielens* 49, *F. Kerens* 42, *van Riemsdijk* 36 en *Sandberg* 23. De overigen waren verdeeld. Als eersten kandidaat voor de Eerste Kamer werd aldus benoemd de Heer P. REGOUT, terwijl voor den tweeden kandidaat moest herstemd worden tusschen de Heeren *Nypels* en *Villers de Pité*.

Voor de Tweede Kamer werd benoemd de Heer Mr. E. J. H. BORRET met 235 stemmen, terwijl de Heeren *van Scherpenzeel* 125, *Lebens* 79, en eenige andere mindere stemmen verkregen. Bij de herstemming verkreeg voor het tweede kandidaatschap de Heer L. NIJPELS van de 321 stemmen er 193 tegen den Heer *de Villers de Pité* die er 124 bekwam, terwijl er 4 in blanco waren.

IIde KIESDISTRICT. *Roermond.*

Aldaar stelden zich voor de kandidaten voor de Eerste Kamer voor de Heeren *Ch. Petit* en *Beerenbroek*.

Voor de Eerste Kamer werden bij de verkiezing als kandidaten gekozen de Heeren H. DE MAGNEE met 264 en L. F. H. BEERENBROEK met 261 stemmen, terwijl de Heer *Hermans* 126 en de Heer *Rosen* 102 stemmen bekwam. Voor de Tweede Kamer benoemde men den Heer Mr. J. L. M. LECLERCQ; de Heer *Scherpenzeel* bekwam daarbij 127 stemmen.

IIIde Kiesdistrict. *Venlo.*

Den 21sten November hield men wegens dit distrikt eene bijeenkomst te Weel. Van de 18 gemeenten werden aldaar 15 vertegenwoordigd. Door de groote meerderheid werden tot kandidaten aangenomen: Eerste Kamer de Heeren *L. Beerenbroek*, Districts Commissaris te Roermond en *G. de Rijk*, te Steijl; Tweede Kamer *C. H. L. Bontamps*, Oud-Burgemeester van Venlo.

De minderheid welke met die benoemingen geen genoegen nam, verkoos voor de Eerste Kamer *G. J. de Rijk*, *C. Hoffmans* en *L. Beerenbroek* en voor de Tweede Kamer de Heeren *P. M. L. de Lom de Berg*, *C. M. L. Bontamps* en *L. Beerenbroek*.

De uitslag der verkiezingen voor dit district was aldus: Voor kandidaten der Eerste Kamer de Heeren G. J. DE RIJK met 277 en P. C. HOFFMANS 255. Voor de Tweede Kamer geene volstrekte meerderheid tusschen de Heeren *Bontamps* 174, *de Lom de Berg* 137 en *Scherpenzeel Heusch* 128 stemmen.

Bij herstemming werd de Heer P. DE LOM DE BERG met 223 stemmen, tot lid der Tweede Kamer gekozen tegen 185 stemmen, die de Heer *C. H. L. Bontamps* verkreeg.

IVde Kiesdistrict. *Sittard.*

Ook hier vereenigden zich een 80 tal personen, die als kandidaten voor de Eerste Kamer voorstelden de Heeren *O.* Graaf *d'Ansembourg* en *L.* Ridder *de Villers de Pité* en voor de Tweede Kamer de Heer *van Scherpenzeel Heusch.*

Voor de Tweede Kamer leverde de verkiezing ook hier geene volstrekte meerderheid op tusschen de Heeren *van Scherpenzeel*, die 221 en *de la Haye*, die 216 stemmen bekwam. Tot eersten kandidaat voor de Eerste Kamer werd benoemd de Heer Graaf D'ANSEMBOURG met 221 stemmen en voor den tweeden kandidaat moest er herstemd worden tusschen de Heeren *de Villers de Pité* met 115 en *F.* Baron *Michiels van Kessenich* met 191 stemmen, terwijl de Heer *B. Bieberstein* er 146 bekwam. Bij herstemming werd tot lid van de Tweede Kamer benoemd de Baron L. VAN SCHERPENZEEL HEUSCH met 249 stemmen tegen 220 welke de Heer *de la Haye* verkreeg, en tot tweeden kandidaat voor de Eerste Kamer Jhr. DE VILLERS DE PITÉ.

Vde Kiesdistrict. *Heerlen-*

In het onderdistrict Valkenburg, hield men den 19den November eene bijeenkomst, waarin voor de Tweede Kamer werd voorgesteld de Heer Baron van *Scherpenzeel Heusch*, en voor de Eerste Kamer Graaf *Oscar d'Ansembourg* en Jhr. *de Villers* de Pité.

Te Heerlen zelf viel in eene aldaar onder voorzitterschap van den

Burgemeester gehoudene bijeenkomst voor de Eerste Kamer de keuze op de Heeren *M. Colen* en *F. X. Verheijen*, en voor de Tweede Kamer op Mr. *C. Limpens*.

Voor de Eerste Kamer werden bij de verkiezing als kandidaten benoemd de Heeren Graaf O. D'ANSEMBOURG met 415 en L. Ridder DE VILLERS DE PITÉ met 356 stemmen, terwijl daarna in aanmerking kwamen de Heeren *M. Colen* 101 en *F. X. Kehrens de Wylre* met 99 stemmen. Voor de Tweede Kamer werd verkozen L. Baron *van Scherpenzeel Heusch* met 361 stemmen. Na dezen verkregen de Heeren Mr. *de Limpens* 120 en *F. Corneli* 17 stemmen. De Heer *Scherpenzeel* nam de benoeming aan voor het district Sittard, zoodat er eene herstemming moest plaats hebben voor de Tweede Kamer, waarin de Heer L. Ridder DE VILLERS DE PITÉ met 200 van de 384 stemmen werd gekozen.

Bij besluit van Z. M. van den 11den Januarij 1849 werd uit de voorgestelde kandidaten voor de Eerste Kamer eene keuze gedaan, terwijl bij een ander van denzelfden datum beide de Kamers tegen Dingsdag den 13den Februarij 1849 werden opgeroepen.

De Eerste en Tweede Kamer zijn derhalve aldus zamengesteld:

EERSTE KAMER.

Jhr. L. J. B. van Sasse van IJsselt.
Jhr. Mr. M. A. J. van der Beken Pasteel.
Mr. L. A. Lightenvelt.
B. Verheij van den Bogaerd.
J. C. van Mierlo H. Ezn.
H. J. C. J. Baron van Heeckeren van Enghuizen.
Mr. C. S. W. J. Baron van Nagell van Wisch [1].
Jhr. Mr. C. E. J. F. van Nispen van Pannerden.
H. W. Baron van Aylva van Pallandt van Waardenburg en Neerijnen.
Mr. H. F. van Meurs.
Jh. Mr. D. T. Gevers van Endegeest.
M. A. F. H. Hoffman.
Mr. J. A. Philipse.
Jhr. P. H. Baron Taets van Amerongen tot Natewisch.
D. Blankenheijm.
O. B. Thooft.
Jhr. Mr. R. F. Baron Groeninx van Zoelen.
A. F. Insinger.
Baron B. A. van Verschuer [2].
Mr. C. Diemont.
H. van Beeck Vollenhoven.
J. Corver Hooft.
D. Borski.
Mr. W. C. M. de Jonge van Ellemeet.
Mr. C. van der Lek de Clercq.
Jhr. Mr. J. C. Martens van Sevenhoven.
Mr. J. W. H. Bosch.
L. G. A. Graaf van Limburg Stirum. (President)
Mr. S. van Welderen Baron Rengers.
Jhr. G. R. G. van Swinderen.
Mr. A. J. Vos de Wael.
Mr. W. H. Cost Jordens.
J. D. C. Baron van Heeckeren van Wassenaer.
Mr. J. F. Freseman Viëtor.
Mr. H. J. Engelkens.
Mr. W. J. Tonckens.

L. F. H. Beerenbroek.
P. Regout.
G. J. de Rijk.

TWEEDE KAMER.

Mr. J. L. A. Luijben.
Mr. J. B. Hengst.
Mr. J. A. Mutsaers.
C. Schiffer.
J. B. Bots.
J. F. van der Heijden.
Mr. L. D. Storm.
Mr. F. J. Jespers.
Mr. K. A. Meeussen.
Jhr. Mr. J. T. H. Nedermeijer Ridder van Rosenthal.
Mr. G. Groen van Prinsterer.
Mr. W. H. Dullert.
Mr. J. P. P. Baron van Zuijlen van Nijevelt.
Jhr. J. A. C. A. van Nispen van Sevenaer.
Mr. A. W. Engelen.
Jhr. G. E. G. C. K. Dommer van Poldersveldt.
E. W van Dam van Isselt.
Mr. J. R. Thorbecke.
Mr. G. W. Verweij Mejan.
Mr. G. M. van der Linden.
Mr. A. Boxman.
Mr. J. S. Lotsij.
Jhr. W. Boreel van Hogelanden.
Mr. P. C. Schooneveld.
Mr. W. Wintgens.
E. P. de Monchij.
A. van Rijckevorsel Hzn.
Mr. K. A. Poortman.
Mr. W. Wijnaendts.
Mr. S. H. Anemaet.
Mr. M. H. Godefroi.
Jhr. Mr. C. Backer.
Mr. F. A. van Hall.
Mr. J. S. van Naamen.
J. Heemskerk Bzn.
Mr. W. H. van Voorst.
S. A. de Moraaz.
E. T. Scheltinga Winterberg.
Mr. W. J. C. van Hasselt.
Mr. H. J. Smit.
Mr. J. J. Slicher van Domburg.
Mr. G. A. Fokker.
Ph. J. Bachiene.
Mr. D. van Eck.
Mr. J. K. Baron van Goltstein.
Mr. S. van Walcheren.
E. C. U. van Doorn.
Mr. B. Albarda.
J. T. ter Bruggen Hugenholtz.
Mr. N. van Heloma.
P. J. Costerus.
Mr. J. Dirks.
Mr. B. W. A. E. Baron Sloet tot Oldhuis.
Mr. A. J. Duijmaer van Twist.
Jhr.C.M. Storm van 's Gravezande.
Mr. D. Donker Curtius.
Mr. M. J. de Man.
Mr. B. Wichers.
G. Reinders.
Dr. R. Westerhoff.
J. F. Zijlker.
Mr. L. Graaf van Heiden Reinestein.
Mr. L. N. Graaf van Randwijck.
Mr. E. J. H. Borret.
Mr. J. L. H. Leclercq.
P. L. de Lom de Berg.
R. Baron van Scherpenzeel Heusch.
Jhr. L. G. M. Ridder de Villers de Pité.

---

[1] De Baron van Nagell van Wisch overleed echter in het begin van Februarij op zijne reize uit Parijs herwaarts te Leuven.
[2] Deze werd benoemd in plaats van den Heer F. van der Oudermeulen, die voor de op hem gevallene keuze bedankte.

VERANDERINGEN,

VOORGEVALLEN IN HET

NEDERLANDSCHE MINISTERIE

GEDURENDE HET JAAR 1848.

Benoemd.		Afgetreden.
	BUITENLANDSCHE ZAKEN.	
1 Januarij.	Mr. L. N. Graaf van Randwijk.	Bij Besluit van 25 Maart.
Bij Besluit van 25 Maart.	G. Graaf Schimmelpenninck, *tijdelijk.*	Bij Besluit van 13 Mei.
Bij Besluit van 17 Mei.	Baron A. A. Bentinck, *tijdelijk.*	
	JUSTITIE.	
	Jhr. Mr. M. W. de Jonge van Campens Nieuwland.	Bij Besluit van 19 Maart.
Bij Besluit van 19 Maart.	Mr. Dr. Donker Curtius, *tijdelijk.*	
	BINNENLANDSCHE ZAKEN.	
1 Januarij.	Jhr. Ridder Mr. van der Heim van Duijvendijke.	Bij Besluit van 25 Maart.
Bij Besluit van 25 Maart.	Mr. L. C. Luzac, *tijdelijk.*	Bij Besluit van 13 Mei.
Bij Besluit van 13 Mei.	Mr. J. M. de Kempenaer, *tijdelijk.*	
	VOOR DE ZAKEN DER HERVORMDE EN ANDERE EEREDIENSTEN, BEHALVE DIE DER R. C.	
	H. Baron van Zuijlen van Nijevelt.	Bij Besluit van 25 Maart.
Bij Besluit van 25 Maart.	Mr. L. C. Luzac, *tijdelijk.*	Bij Besluit van 30 Junij.
Bij Besluit van 30 Junij.	Mr. S. Baron van Heemstra, tijdelijk.	

Benoemd.	R. C. Eeredienst.	Afgetreden.
	Mr. J. B. van Son.	Bij Besluit van 25 Maart.
Bij Besluit van 25 Maart.	Mr. L. A. Lightenvelt, *tijdelijk*.	
	Marine.	
	De Vice Admiraal J. C. Rijk.	(Tot 25 Maart en van toen af *tijdelijk*.
	Finantien.	
1 Januarij.	Mr. W. L. F. C. Ridder van Rappard.	Bij Besluit van 25 Maart.
Bij Besluit van 25 Maart.	G. Graaf Schimmelpenninck, *tijdelijk*.	Bij Besluit van 13 Mei
	De Raad-adviseur P. A. Ossewaerde, waarnemend tot 3 Junij.	
Bij Besluit van 3 Junij.	Mr. P. P. van Bosse, *tijdelijk*.	
	Oorlog.	
	Luit. Gen. F. C. List.	Bij Besluit van 25 Maart.
Bij Besluit van 25 Maart.	Gen. Maj. C. Nepveu, *tijdelijk*.	Bij Besluit van 13 Mei.
Bij Besluit van 16 Mei.	Gen. Maj. J. H. Voet, *tijdelijk*.	
	Kolonien.	
	J. C. Baud.	Bij Besluit van 25 Maart.
Bij Besluit van 25 Maart.	J. C. Rijk, *tijdelijk*.	

Bij Z. M. Besluiten van 21 November ll. N°. 55, 56, 57, 58 en 59 traden al de ministers af, en werd er een nieuw Ministerie zamengesteld, terwijl bij dat van den 24sten November ook het ministerie van R. C. Eeredienst, waarmede Z. Ex. Mr. L. A. Lightenvelt zoo lang belast was, vervuld werd; zoodat het thans bestaande Ministerie bekleed wordt op de volgende wijze:

Buitenl. zaken.....Mr. L. A. Lightenvelt.
Justitie...........Mr. Dirk Donker Curtius.
Binnenl. zaken ....Mr. J. M. de Kempenaer.
Hervormde en andere behalve de R. C. *Eeredienst.* } Jhr. Mr. S. Baron van Heemstra.

R. C. Eeredienst...Mr. J. A. Mutsaers.
Marine ....De Vice-Adm. J. C. Rijk.
Finantiën ....Mr. P. P. van Bosse.
Oorlog.............Gen. Maj. J. H. Voet.
Koloniën.......... G. L. Baud.

RAAD VAN STATE.

Tijd der Benoeming.	
1840.	Z. M. de Koning, *president*.
1838.	Z. K. H. de Prins van Oranje.
1815.	Z. K. H. Prins Frederik der Nederlanden.
1826.	Jhr. Mr. W. G. van de Poll.
1841.	Mr. W. J. Piepers.
"	Mr. J. T. Netscher.
1842.	Mr. H. van Sonsbeeck.
"	Jhr. J. C. R. van Hoorn van Burgh.
"	Mr. R. Baron van Breugel.
1844.	Jhr. Mr. H. L. Wichers.
1847.	Mr. L. A. Lightenvelt.
"	J. D. Graaf van Rechteren van Ahnen.
3 Julij 1848.	Mr. P. P. van Bosse.
	Mr. C. T. J. Baron de Constant Rebecque (*Secret.*)

GOUVERNEURS DER PROVINCIEN.

Noord-Braband .Mr. A. J. Borret.
Gelderland......W. A. Baron Schimmelpenning van der Oije.
Zuid-Holland...E. J. A. Graaf van Bijlandt.
Noord-Holland..Mr. D. J. van Ewijck van Oostbroek en tot de Bildt.
Zeeland ....Mr. E. Baron van Vredenburch.
Utrecht.........Mr. F. van de Poll.
Friesland ....Jhr. Mr. J. E. van Panhuijs.
Overijssel ......Mr. G. J. Bruce.
Groningen......W. F. L. Baron Rengers.
Drenthe.........Mr. J. A. G. Baron de Vos van Steenwijk tot Havixhorst.
Limburg ....Jhr. Mr. E. J. van Meeuwen.

STAAT VAN BEGROOTING

OVER 1849.

(Staatsblad 1847, N°. 41—52.)

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	GERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
Iste HOOFDSTUK.		
Huis des Konings.		
Iste AFDEELING.		
Eenig artikel.		
Inkomen van den Koning. *f* 1,500,000.00		
Waarvoor wordt gebragt..		*f* 1,000,000.00
IIde AFDEELING.		
Eenig artikel.		
Inkomen van den Prins van Oranje................		" 200,000.00
IIIde AFDEELING.		
Eenig artikel.		
Onderhoud der Koninklijke paleizen...............		*f* 50,000.00
Totaal van het Iste Hoofdstuk......		*f* 1,250,000.00

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	GERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
IIde HOOFDSTUK.		
De Hooge Collegiën van Staat en het Kabinet des Konings.		
Iste AFDEELING. *De Staten-Generaal.*		
ART.		
1 Reis- en verblijfkosten van de Leden der Eerste Kamer.....	f 90,000.00	
2 Verblijfkosten van de leden der Tweede Kamer...........	〃 145,000.00	
3 Reiskosten van de leden der Tweede Kamer......................... (Wet van 27 December 1815, n°. 52.)	〃 8,000.00	
4 Tractementen van de beide griffiers, de ambtenaren en bedienden, benevens daggelden....................	〃 16,700.00	
5 Bureaubehoeften	〃 3,560.00	
6 Locaal en meubelen	〃 4,200.00	
7 Drukwerk.......................	〃 4,090.00	
		f 271,550.00
IIde AFDEELING. *De Raad van State.*		
1 Tractementen van den secretaris van staat, vice-president, en van de leden	f 69,000.00	
2 Tractementen van den secretaris van staat, de referendarissen, de commiesen van staat, de ambtenaren en bedienden, benevens schrijfloonen....	〃 17,112.00	
3 Bureau-behoeften.................	〃 1,579.00	
4 Locaal en meubelen..............	〃 1,171.00	
5 Drukwerk........................	〃 38.00	
6 Reis- en verblijfkosten............	*Memorie.*	
		〃 88,900.00
IIIde AFDEELING. *De Algemeene Rekenkamer.*		
1 Tractement van den voorzitter en van de leden......................... *Art.* 4 der wet van 5 October 1841, (*Staatsblad* n°. 40.)	f 29,000.00	
Transporteren...	f 29,000.00	f 360,450.00

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	GERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
Art. Per transport...*f*	29,000.00	*f* 360,450.00
2 Tractementen van den secretaris en van verdere ambtenaren en bedienden *"*	81,410.00	
3 Bureaubehoeften .... *"*	5,790.00	
4 Locaal en meubelen.............. *"*	3,350.00	
5 Drukwerk .... *"*	950.00	
6 Kosten wegens de opruiming van archieven .... *"*	200.00	
		" 120,700.00
IVde AFDEELING. *De Kanselarij der beide Orden.*		
1 Tractement van den kanselier......	*Memorie.*	
2 Tractementen van den secretaris, de ambtenaren en bedienden .... *"*	5,000.00	
3 Bureaubehoeften .... *"*	650.00	
4 Locaal en meubelen............... *"*	650 00	
5 Drukwerk .... *"*	100.00	
6 Verhoogde soldijen van gedecoreerde militairen, ridders der Militaire Willems-orde .... *"*	57,000.00	
(Artikel 8 der wet van 30 April 1815 n°. 5.)		
7 Toelagen van de broeders der orde van den Nederlandschen Leeuw..... *"*	14,000.00	
(Wet van 29 September 1815 n°. 5.)		
8 Decoratiën, de kosten van het stempelen daaronder begrepen.......... *"*	3,800.00	
		" 81,200.00
Vde AFDEELING. *De Hooge Raad van Adel.*		
1 Tractementen van den voorzitter en van de leden.................... *f*	7,000.00	
2 Tractementen van den secretaris, de ambtenaren en bedienden......... *"*	6,800.00	
3 Bezoldiging van de wapen-herauten.. *"*	2,200.00	
4 Bureaubehoeften .... *"*	1,200.00	
5 Locaal en meubelen............... *"*	350.00	
6 Drukwerk .... *"*	50.00	
		" 17,600.00
VIde AFDEELING. *Het Kabinet des Konings.*		
1 Tractement van den directeur.....*f*	5,000.00	
Transporteren...*f*	5,000.00	*f* 579,950.00

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	GERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
Art. Per transport...ƒ	5,000.00	ƒ 579,950.00
2 Tractementen van de ambtenaren en bedienden......................."	20,780.00	
3 Bureaubehoeften ...."	2,710.00	
4 Locaal en meubelen..............."	1,890.00	
5 Drukwerk ...."	700.00	
6 Reis- en verblijfkosten............"	250.00	
		" 31,330.00

VIIde AFDEELING. *Pensioenen.*

1 Pensioenen, welke in de verschillende grootboeken zijn ingeschreven......ƒ	38,000.00	
2 Pensioenen, welke krachtens artikel 60 der wet van den 9den Mei 1846 (*Staatsblad* n°. 24), ten laste zijn gekomen van den Staat............"	1,659.00	
3 Pensioenen, waarop krachtens de wet van den 9den Mei 1840 (*Staatsblad* n°. 24), na 1°. Julij 1846 regten zullen worden verkregen............	*Memorie.*	
		" 39,659.00
Totaal van het IIde Hoofdstuk......ƒ		650,939.00

IIIde HOOFDSTUK.

Departement van Buitenlandsche Zaken.

Iste AFDEELING. *Kosten van het Departement.*

1 Tractement en tafelgeld van den Minister..........................ƒ	18,000.00	
2 Tractementen en bezoldigingen van den secretaris-generaal, de ambtenaren, geëmploijeerden en bedienden.."	30,712.00	
3 Bureaubehoeften..................."	13,700.00	
4 Locaal en meubelen..............."	1,500.00	
5 Drukwerk........................"	400.00	
9 Reis- en verblijfkosten............"	200.00	
		" 64,512.00
Transporteren............ƒ		64,512.00

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	GERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
Per transport............		*f* 64,512.00
IIde AFDEELING. *Kosten, vallende op de buitenlandsche zendingen en consulaten.*		
ART.		
1 Tractementen en bezoldigingen van het personeel der gezantschappen...	*f* 301,610.00	
2 Tractementen en bezoldigingen van het personeel der consulaten, alsmede spendatie-gelden..................	" 63,050.00	
3 Non-activiteits-tractementen van diplomatieke en consulaire ambtenaren, tijdelijk tot geen bepaald gezantschap of consulaat behoorende............	" 8,100.00	
4 Equipement en reiskosten voor de gewone buitenlandsche zendingen, alsmede verblijfkosten bij tijdelijke verplaatsing derzelve................	" 10,000.00	
5 Kosten voor buitengewone zendingen.	" 6,000.00	
6 Briefporten, abbonnementen op dagbladen en alle verdere uitschotten, door diplomatieke en consulaire ambtenaren in hunne betrekking gedaan wordende........................	" 21,000.00	
		f 409,760.00
IIIde AFDEELING. *Verschillende uitgaven.*		
1 Reis- en verblijfkosten van staats-postiljons of van personen die als zoodanig met het doen van buitenlandsche reizen belast worden..............	" 2,000.00	
2 Onderstand en transportgelden aan en ten behoeve van militairen, zeelieden en andere behoeftige Nederlanders...	" 3,300.00	
3 Bijdragen aan kassen en inrigtingen buiten 's lands, zoo ten nutte van den handel en der zeevarenden in het algemeen, als ten behoeve der Nederlanders in het bijzonder..........	" 1,200.00	
4 Bijdragen van wege Limburg in de Duitsche Bondskassen..............	" 3,000.00	
5 Geheime uitgaven................	" 4,000.00	
		f 13,500.00
Transporteren............		*f* 487,772.00

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	GERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
Per transport............		*f* 487,772.00
IVde AFDEELING. *Pensioenen en afloopende betalingen.*		
ART.		
1 Pensioenen, welke in verschillende grootboeken zijn ingeschreven......*f*	46,300.00	
2 Pensioenen, welke krachtens art. 60 der wet van den 9den Mei 1846 (*Stbl.* nº. 24) ten laste zijn gekomen van den Staat........................"	4,361.00	
3 Pensioenen, waarop krachtens de wet van 9 Mei 1846 (*Staatsblad* nº. 24), regten zullen worden verkregen....	*Memorie.*	
4 Afloopende betalingen..............."	2,500.00	
		" 53,161.00
Totaal van het IIIde Hoofdstuk......*f*		*f* 540,933.00

IVde HOOFDSTUK.

Departement van Justitie.

Iste AFDEELING. *Kosten van het Departement.*		
1 Tractement van den Minister.......*f*	12,000.00	
2 Tractementen van den secretaris-generaal, de ambtenaren, geëmploijeerden en bedienden, benevens daggelden en schrijfloonen..............."	47,750.00	
3 Bureaubehoeften, licht, brandstoffen, brievenporten, boekwerken en dagelijksche uitgaven................."	5,400.00	
4 Onderhoud van het locaal en mobilair"	3,500.00	
5 Drukloonen......................."	1,200.00	
6 Reis- en verblijfkosten............."	1,000.00	
		f 70,850.00
Transporteren..............		*f* 70,850.00

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
Per transport............		*f* 70,850.00
IIde AFDEELING. *Kosten van de Regterlijke Magt.*		
ART.		
1 Tractement van den president, den vice-president en de leden van den Hoogen Raad, mitsgaders van den procureur-generaal, van de advocaten-generaal, den griffier en de substituut-griffiers; voorts tractementen van de deurwaarders, en eindelijk tractementen en schrijfloonen van de ambtenaren, geëmploijeerden en bedienden..	*f* 112,400.00	
2 Tractementen van de presidenten, vice-presidenten en leden der provinciale geregtshoven, mitsgaders van de procureurs-generaal, van de advocaten-generaal, de griffiers en de substituut-griffiers..........................	″ 367,800.00	
3 Tractementen van de presidenten, vice-presidenten en leden der arrondissements-regtbanken, mitsgaders van de officieren, de substituut-officieren, de griffiers en de substituut-griffiers..	″ 478,450.00	
4 Tractementen van de kanton-regters en derzelver griffiers..............	″ 151,050.00	
De tractementen onder artt. 1, 2, 3 en 4 uitgetrokken zijn (met uitzondering van hetgeen in art. 1 is begrepen voor tractementen van de deurwaarders, ambtenaren, geëmploijeerden en bedienden van den Hoogen Raad, alsmede voor schrijfloonen) gegrond op de wetten van den 18den April 1827 (*Staatsblad* n°. 20); 28 April 1835 (*Staatsblad* n°. 10); 26 Mei 1841 (*Staatsblad* n°. 16, 17 en 18) en van 1 Junij 1830 (*Staatsblad* n°. 12), alle betrekkelijk de organisatie der regterlijke magt en het beleid der justitie.		
5 Tractementen van de deurwaarders bij de provinciale geregtshoven......	″ 10,800.00	
6 Bureau-onkosten..................	″ 11,600.00	
		″ 1,132,100.00
Transporteren...........		*f* 1,202,950.00

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BERAAMD BELOOP OVER 1849 ARTIKEL.	AFDEELING
Per transport..............		f 1,202,950,
IIIde AFDEELING. *Kosten van het Hoog Militair Geregtshof.*		
ART.		
1 Tractementen van den president en de leden, mitsgaders van den advocaat-fiscaal en den substituut advocaat-fiscaal; voorts van den griffier en substituut-griffier en de overige ambtenaren en bedienden................f	53,800.00	
2 Tractementen van de auditeurs-militair in de provinciale kommandementen.............................″	19,800.00	
3 Bureau-onkosten van het hoog militair geregtshof en van den advocaat-fiscaal.″	2,700.00	
4 Onderhoud van het locaal en mobilair.″	1,400.00	
5 Kleeding van de hellebardiers en derzelver kommandeur...............″	630.00	
		f 78,330.
IVde AFDEELING. *Kosten der Gevangenissen.*		
1 Tractement van den inspecteur der gevangenissen.....................f	3,000.00	
2 Tractementen, toelagen, belooningen en vergoedingen der beambten en bedienden voor de huishoudelijke dienst der gevangenissen...........″	81,282.00	
3 Tractementen, toelagen, belooningen en vergoedingen der beambten en bedienden voor de geneeskundige dienst in de gevangenissen...............″	8,275.00	
4 Onderhoud der burgerlijke en militaire gevangenen, zoowel zieken als gezonden, met al den aankleve van dien, daaronder begrepen de voeding, het licht en de brandstoffen voor de beambten, welke daarop aanspraak hebben ....″	337,250.00	
5 Verstrekking en onderhoud van kleeding- en liggingstukken voor gevange-		
Transporteren...f	429,807.00	f 1,281,280

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
Art. Per transport...	*f* 429,807.00	*f*1,281,280.00
nen en voor bewaarders, mitsgaders de wapening van deze laatsten...... "	52,800.00	
6 Kerk- en schoolbehoeften, vracht- en bureau-kosten, druk- en bindwerk van particulieren en kosten voor het schoonhouden der localen en van de vergaderingen der commissiën van administratiën..................... "	7,300.00	
7 Drukwerk ter Algemeene Lands-drukkerij voor de huishoudelijke dienst der gevangenissen................ "	200.00	
8 Arbeidsloonen aan de gevangenen, na korting van 's Rijks aandeel voor de huishoudelijke dienst............. "	6,700.00	
9 Verstrekking en vervoer van geneesmiddelen voor de gevangenen en voor beambten bij de gevangenissen, welke daarvan gebruik maken, alsmede geneeskundige behandeling en verzorging aan burgerlijke genees- en heelkundigen opgedragen.................. "	8,000.00	
10 Transportkosten van veroordeelde gevangenen, benevens reisgeld aan ontslagenen en begrafeniskosten van overleden gevangenen, welker uitgaanskas daartoe ontoereikend is........... "	8,750.00	
11 Reis- en verblijfkosten van ambtenaren voor de dienst der gevangenissen.... "	1,100.00	
12 Tractementen, toelagen, belooningen en vergoedingen der beambten en bedienden bij den arbeid der gevangenen, daaronder begrepen de percentsgewijze en bijzondere belooningen wegens den arbeid.................. "	30,600.00	
13 Reis- en verblijfkosten van beambten voor den arbeid der gevangenen..... "	963.00	
14 Grondstoffen, bereidingsmiddelen, fabricatie- en confectiekosten, druk- en bindwerk van particulieren, vracht- en bureau-kosten en verdere behoeften van den arbeid der gevangenen...... "	86,940,00	
15 Drukwerk der Algemeene Lands-Druk-		
Transporteren...	*f* 633,160.00	*f*1,281,280.00

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
ART. Per transport...	*f* 633,160.00	*f* 1,281,280.00
kerij voor de dienst van den arbeid der gevangenen .... 〃	600.00	
16 Arbeidsloonen aan de gevangenen, na korting van het Rijks-aandeel voor de dienst van den arbeid.............. 〃	31,500.00	
17 Dagelijksch onderhoud en kleine herstellingen der strafgevangenissen en van het mobilair in dezelve, bij voorschot uit 's Rijks schatkist te voldoen, doch later ten laste der provinciën gebragt wordende .... 〃	12,500.00	
18 Groote herstellingen en gewone werken aan de gevangenissen, daaronder begrepen de bijdragen voor de inrigting van huizen van bewaring.......... 〃	30,000.00	
19 Daarstelling van geheel nieuwe gevangenissen......................... 〃	108,750.00	
20 Afstand van grond en gebouwen, behoorende aan het St. Pietershof te Hoorn, ingerigt tot een huis van arrest. 〃	〃	
		〃 816,510.00

Vde AFDEELING. *Geregtskosten.*

1 Tractementen van de geregtsdienaren, van de scherpregters en derzelver adsistenten......................... *f*	119,542.00	
2 Algemeene justitiekosten............ 〃	170,000.00	
		〃 289,542.00

VIde AFDEELING. *Verschillende uitgaven.*

1 Kosten vallende op de te doene reizen door ambtenaren onder het Ministerie van Justitie ressorterende ..... *f*	1,000,00	
2 Belooningen en andere schadeloosstellingen, mitsgaders gratificatiën en onderstandsgelden.................. 〃	7,600.00	
3 Geheime correspondentie-gelden en andere uitgaven, vallende op het beheer der justitie in het algemeen en dat der politie in het bijzonder...... 〃	10,000.00	
Transporteren... *f*	18,600.00	*f* 2,387,332.00

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
ART. Per transport. . . *f*	18,600.00	*f* 2,387,332.00
4 Tractementen en toelagen aan directeurs, commissarissen en dienaren van politie. . . . . "	7,060.00	
		f 25,660.00

VIIde AFDEELING. *Pensioenen.*

1 Pensioenen welke in de verschillende grootboeken zijn ingeschreven. . . . . . . *f*	70,213.00	
2 Pensioenen welke krachtens art. 60 der wet van den 9den Mei 1846 (*Staatsblad* n°. 24) ten laste van den Staat zijn gekomen. . . . . "	8,159.00	
3 Pensioenen waarop, krachtens de wet van den 9den Mei 1846 (*Staatsblad* n°. 24), na 1°. Julij 1846 regt zal worden verkregen.	*Memorie.*	
		" 78,372.00

Totaal van het IVde Hoofdstuk. . . . . *f* 2,491,364.00

Vde HOOFDSTUK.

Departement van Binnenlandsche Zaken.

Iste AFDEELING. *Kosten van het Departement.*

1 Tractement van den Minister. . . . . . . *f* Personeel.	12,000.00	
2 Tractementen van den Secretaris-Generaal, van den Opperhoutvester, van de Raden-Adviseurs en de Ambtenaren, benevens maandgelden en schrijfloonen van geëmploijeerden en daggelden van bedienden. . . . . " Personeel.	140,000.00	
3 Bureau-behoeften. . . . . " Materieel.	13,600.00	
4 Locaal-behoeften en meubelen. . . . . . " Materieel.	5,400.00	

Transporteren. . . *f* 171,000.00

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
ART. Per transport	*f* 171,000.00	
5 Drukwerk........................	〃 7,000.00	
Materieel.		
6 Reis- en verblijfkosten............	〃 2,300.00	
Personeel.		*f* 180,300.00
IIde AFDEELING. *Binnenlandsch bestuur.*		
1 Provinciaal beheer van *Noord-Braband.* Personeel. *f* 49,830.00, Materieel. 〃 10,600.00 } *f* 60,430.00	*f* 60,430.00	
2 Provinciaal beheer van *Gelderland*... Personeel. *f* 49,918.34, Materieel. 〃 9,191.66 } *f* 59,110.00	〃 59,110.00	
3 Provinciaal beheer van *Zuid-Holland*.. Personeel. *f* 50,750.00, Materieel. 〃 9,180.00 } *f* 59,930.00	〃 59,930.00	
4 Provinciaal beheer van *Noord Holland*. Personeel. *f* 49,700.00, Materieel. 〃 6,400.00 } *f* 56,100.00	〃 56,100.00	
5 Provinciaal beheer van *Zeeland*..... Personeel. *f* 42,005.00, Materieel. 〃 8,425.00 } *f* 50,430.00	〃 50,430.00	
6 Provinciaal beheer van *Utrecht*...... Personeel. *f* 31,460.00, Materieel. 〃 4,600.00 } *f* 36,060.00	〃 36,060.00	
7 Provinciaal beheer van *Friesland*.... Personeel. *f* 38,530.00, Materieel. 〃 7,700.00 } *f* 46,230.00	〃 46,230.00	
8 Provinciaal beheer van *Overijssel*.... Personeel. *f* 39,760.00, Materieel. 〃 5,700.00 } *f* 45,460.00	〃 45,460.00	
9 Provinciaal beheer van *Groningen*... Personeel. *f* 34,660.00, Materieel. 〃 5,600.00 } *f* 40,260.00	〃 40,260.00	
Transporteren...	*f* 454,010.00	*f* 180,300.00

Art.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
	Per transport . .	*f* 454,010.00	*f* 180,300.00
10	Provinciaal beheer van *Drenthe*. . . . . *v*	32,680.00	
	Personeel . *f* 28,380.00 / Materieel . *v* 4,300.00 } *f* 32,680.00		
11	Provinciaal beheer van *Limburg* . . . . . *v*	51,210.00	
	Personeel . *f* 43,120.00 / Materieel . *v* 8,090.00 } *f* 51,210.00		
12	Nationale militie en schutterijen . . . *v*	52,580.00	
	Personeel . *f* 43,465.00 / Materieel . *v* 9,115.00 } *f* 52,580.00		
13	Geneeskundige dienst . . . . *v*	15,000.00	
	Personeel . *f* 500.00 / Materieel . *v* 14,500.00 } *f* 15,000.00		
14	IJk der maten en gewigten . . . . *v*	58,874.00	
	Personeel . *f* 58,420.00 / Materieel . *v* 454.00 } *f* 58,874.00		
15	Drukwerk ten behoeve van het Hoofdbestuur tot aanmoediging der Gewapende Dienst . . . . *v*	700.00	
	Materieel.		
16	Plaatsing, onderhoud en inspecteren van grensteekens, alsmede vernieuwen van dezelve . . . . *v*	600.00	
	Personeel . *f* 300.00 / Materieel . *v* 300.00 } *f* 600.00		
17	Medailes voor menschlievende daden . *v*	600.00	
	Materieel.		*v* 666,254.00
	IIIde AFDEELING. *Waterstaat en publieke werken.*		
1	Tractementen van den inspecteur, de hoofd-ingenieurs, ingenieurs, adspiranten en conducteurs . . . . *f*	95,100.00	
2	Reis- en verblijfkosten, benevens kosten van verplaatsing van dezelven . . . *v*	40,000.00	
	Personeel.		
	Transporteren . . . *f*	135,100.00	*f* 846,554.00

ART.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
	Per transport...ƒ	135,130.00	ƒ 846,554.00
3	Bezoldiging der opzigters bij den waterstaat en publieke werken........″ Personeel.	81,429.00	
4	Bezoldiging der brug-, sluis- en dijkwachters........................″ Personeel.	33,000.00	
5	Tractementen van den bouwmeester, de opzigters en werklieden bij de landsgebouwen te 's Gravenhage en te Amsterdam, mitsgaders toelage voor schrijfwerk........................″ Personeel.	3,920.00	
6	Onderhoud en herstelling der landsgebouwen te 's Gravenhage en daarmede in verband staande uitgaven, mitsgaders gasverlichting van het Binnenhof.″ Materieel.	22,050.00	
7	Rivieren........................″ Personeel. ƒ 5,875.45 / Materieel. ″ 246,968.00 } ƒ 252,843.45	252,843.45	
8	Zeehavens en zeewerken..........″ Materieel.	506,743.33	
9	Droogmakerijen....................″ Personeel. ƒ 3,020.00 / Materieel. ″ 25,355.00 } ƒ 28,375.00	28,375.00	
10	Onderhoud en herstelling van wegen, bruggen en daarbij behoorende werken.″ Materieel.	551,011.00	
11	Kanalen........................″ Personeel. ƒ 27,470.00 / Materieel. ″ 333,935.00 } ƒ 361,405.00	361,405.00	
12	Veren en schipbruggen.........ƒ Personeel. ƒ 6,140.00 / Materieel. ″ 26,560.00 } ƒ 32,700.00	32,700.00	
	Transporteren...ƒ	2,008,606.78	ƒ 846,554.00

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BERAAMD BELOOP OVER 1849. Artikel.	Afdeeling.
Art. Per transport...	ƒ 2,608,606.78	ƒ 846,554.00
13 Tegemoetkoming aan aannemers voor geledene verliezen................ƒ Materieel.	2,000.00	
14 Herstelling van buitengewone winterschade en ondersteuning van onvermogende polders.................." Materieel.	50,000.00	
15 Subsidiën aan administratiën, besturen, maatschappijen en instellingen, als bijdrage tot de bekostiging van wegen, kanalen en dergelijke werken......." Materieel.	94,602.00	
16 Peilingen en opnemingen tot het maken van projecten, reis- en verblijfkosten van commissiën tot het onderzoeken van werken en uitschotten daarvoor, alsmede aankoop van boeken en kaarten..........................." Personeel. ƒ 800.00 } ƒ 6,200.00 Materieel. " 5,400.00 }	6,200.00	
17 Reis- en verblijfkosten der commissie voor de uitroeijing van het konijn..." Materieel.	787.00	
18 Grondlasten van ingenomen eigendommen en andere uitgaven van verschillenden aard......................." Materieel.	679.22	
		" 2,162,875.00
IVde afdeeling. *Onderwijs.*		
1 Bezoldiging, bureau- en reis- en verblijfkosten der algemeene ambtenaren voor het onderwijs...........ƒ Personeel. ƒ 6,300.00 } ƒ 6,400.00 Materieel. " 100.00 }	6,400.00	
Transporteren...ƒ	6,400.00	ƒ 3,009,429.00

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
ART. Per transport . . . *f*	6,400.00	*f* 3,009,429.00
2 Reis-, verblijf- en andere kosten der commissie tot het afnemen van examen van de jongelieden die verlangen tot de academische lessen te worden toegelaten . . . . *u*	1,400.00	
Personeel . *f* 1,300.00 / Materieel . *u* 100.00 } *f* 1,400.00		
3 Hoogeschool te Leyden . . . . *u*	111,760.00	
Personeel . *f* 89,324.00 / Materieel . *u* 22,436.00 } *f* 111,760.00		
4 Hoogeschool te Utrecht . . . . *u*	69,710.00	
Personeel . *f* 57,911.00 / Materieel . *u* 11,799.00 } *f* 69,710.00		
5 Hoogeschool te Groningen . . . . *u*	70,430.00	
Personeel . *f* 55,856.40 / Materieel . *u* 14,573.60 } *f* 70,430.00		
6 Latijnsche scholen, gymnasia, collegiën en athenaeum te Maastricht . . . . *u*	42,180.00	
Personeel . *f* 41,655.00 / Materieel . *u* 525.00 } *f* 42,180.00		
7 Provinciale commissie voor het lager onderwijs . . . . *u*	31,450.90	
Personeel . *f* 28,950.00 / Materieel . *u* 2,500.00 } *f* 31,450.00		
8 Jaarwedden en verdere belooningen aan onderwijzers en onderwijzeressen bij de lagere scholen . . . . *u*	141,900.00	
Personeel.		
9 Instituut van doofstommen te Groningen . . . . *u*	6,000.00	
Personeel . *f* 4,000.00 / Materieel . *u* 2,000.00 } *f* 6,000.00		
10 Verschillende uitgaven voor hulp- en aanmoedigingsmiddelen ten behoeve van het onderwijs . . . . *u*	40,700.00	
Personeel . *f* 13,925.00 / Materieel . *u* 26,775.00 } *f* 40,700.00		
		f 521,930.00
Transporteren		*f* 3,531,359.00

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
ART. Per transport...	*f* 100,680.00	*f* 3,531,359.00
20 Teekenscholen en academiën........	〃 2,750.00	
Materieel.		
21 Muzijkscholen......	〃 4,000.00	
Materieel.		
22 Koninklijke academie te Delft.......	*Memorie.*	
23 Octrooijen en aanmoediging van kunst- en volksvlijt en daartoe strekkend onderwijs.........................	〃 7,100.00	
Personeel. *f* 5,600.00 } Materieel. 〃 1,500.00 } *f* 7,100.00		
24 Verschillende uitgaven voor hulp- en aanmoedigingsmiddelen ten behoeve van de kunsten en wetenschappen...	〃 1,330.00	
Personeel. *f* 200.00 } Materieel. 〃 1,130.00 } *f* 1,330.00		
		〃 115,860.00
VIde AFDEELING. *Armwezen.*		
1 Bijdragen in de kosten van verpleging van behoeftige krankzinnigen.......	*f* 18,000.00	
Materieel.		
2 Uitoefening van toezigt over de gestichten van krankzinnigen.............	〃 3,000.00	
Personeel		
3 Bijdragen ter voldoening van hetgeen ter zake der kolonisatie van behoeftigen in de koloniën der Maatschappij van Weldadigheid, volgens het met die instelling overeengekomene, aan haar is verschuldigd, en tot bestrijding der kosten uit die overeenkomst voortvloeijende........................	〃 200,000.00	
Materiaal.		
4 Uitgaven voortvloeijende uit de toepassing der bepalingen van de wet van den 29sten Nivose XIIIde jaar (Bull. des lois n°. 28) (*St.* 1847, n°. 67)	〃 115,000.00	
Materiaal.		〃 336,000.00
Transporteren............		*f* 3,983,219.00

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
ART. Per transport. . .*f*	35,150.00	*f*3,531,359.0
10 's Rijks museum van natuurlijke historie te Leyden. . . . .〃	16,290.00	
Personeel. *f* 11,920.00 Materieel. 〃 4,370.00 } *f* 16,290.00		
11 Kabinetten van archaeologie en van penningen en munten te Leyden. . . . . .〃	5,900.00	
Personeel *f* 5,000.00 Materieel. 〃 900.00 } *f* 5,900.00		
12 's Rijks herbarium te Leyden. . . . . .〃	5,090.00	
Personeel. *f* 4,200.00 Materieel. 〃 890.00 } *f* 5,090.00		
13. Verzameling op het Paveljoen bij Haarlem van kunstwerken van levende meesters. . . . .〃	5,250.00	
Personeel. *f* 1,250.00 Materieel. 〃 4,000.00 } *f* 5,250.00		
14 Koninklijk Nederlandsch Instituut van wetenschappen, letterkunde en schoone kunsten. . . . .〃 Materieel.	12,500.00	
15 Wetenschappelijke reizen en ondernemingen. . . . .〃 Materieel.	800.00	
16 Aanmoediging tot het uitgeven van boek- en plaatwerken. . . . .〃 Materieel.	2,500.00	
17 Inteekening op den aankoop van boekwerken, penningen en andere voorwerpen van kunst of wetenschap. . . . .〃 Materieel.	7,500.00	
18 Eere-medailles. . . . .〃 Materieel.	500.00	
19 Koninklijke Academie van beeldende kunsten . . . .〃	9,200.00	
Personeel. *f* 5,200.00 *Materieel.* 〃 4,000.00 } *f* 9,200.00		
Transporteren. . .*f*	100,680.00	*f*3,531,359.00

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
ART. Per transport...	*f* 100,680.00	*f* 3,531,359.00
20 Teekenscholen en academiën........ Materieel.	„ 2,750.00	
21 Muzijkscholen...... .... Materieel.	„ 4,000.00	
22 Koninklijke academie te Delft.......	*Memorie.*	
23 Octrooijen en aanmoediging van kunst- en volksvlijt en daartoe strekkend onderwijs......................... Personeel. *f* 5,600.00, Materieel. „ 1,500.00 } *f* 7,100.00	„ 7,100.00	
24 Verschillende uitgaven voor hulp- en aanmoedigingsmiddelen ten behoeve van de kunsten en wetenschappen... Personeel. *f* 200.00, Materieel. „ 1,130.00 } *f* 1,330.00	„ 1,330.00	
		„ 115,860.00
VIde AFDEELING. *Armwezen.*		
1 Bijdragen in de kosten van verpleging van behoeftige krankzinnigen....... Materieel.	*f* 18,000.00	
2 Uitoefening van toezigt over de gestichten van krankzinnigen............. Personeel	„ 3,000.00	
3 Bijdragen ter voldoening van hetgeen ter zake der kolonisatie van behoeftigen in de koloniën der Maatschappij van Weldadigheid, volgens het met die instelling overeengekomene, aan haar is verschuldigd, en tot bestrijding der kosten uit die overeenkomst voortvloeijende........................ Materiaal.	„ 200,000.00	
4 Uitgaven voortvloeijende uit de toepassing der bepalingen van de wet van den 29sten Nivose XIIIde jaar (Bull. des lois n°. 28) (*St.* 1847, n°. 67) ...... Materiaal.	„ 115,000.00	„ 336,000.00
Transporteren...........		*f* 3,983,219.00

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
Per transport		ƒ3,983,219.00
VIIIde AFDEELING.		
ART. Nederlandsche Staatscourant en Staatsblad (zie Wet van 26 Nov. 1847 *St.* n°. 66)	„ 41,950.00	
		ƒ 41,950.00
VIIIste AFDEELING. *Nationale Nijverheid.*		
1 Premiën en verdere tegemoetkomingen tot aanmoediging der onderscheidene takken van visscherij	„ 180,000.00	
2 Subsidiën, toelagen, reis- en verblijf- en vacatiekosten en andere uitgaven voor de nationale nijverheid	„ 11,200.00	
Personeel . ƒ 2,900.00 / Materieel . „ 8,300.00 } ƒ 11,200.00		
		„ 191,200.00
IXde AFDEELING. *Opperhoutvesterij.*		
1 Tractementen, bureau-kosten en belooningen van den advocaat-consulent, den inspecteur en de opzieners der jagt, alsmede uitgave van kleeding voor laatstgenoemden	„ 46,600.00	
Personeel . ƒ 46,100.00 / Materieel . „ 500.00 } ƒ 46,600.00		
2 Reis- en verblijfkosten van de leden van den raad van administratie van het fonds van bejaarde en gebrekkige opzieners der jagt, van den advocaat-consulent, den inspecteur, de opzieners en verdere beambten der jagt	„ 4,000.00	
Personeel.		
3 Verschillende uitgaven vallende op het toezigt van de conservatie der jagt en visscherij	„ 10,900.00	
Personeel . ƒ 400.00 / Materieel . „ 10,500.00 } ƒ 10,900.00		
		„ 61,500.00
Transporteren		ƒ4,277,869.00

Per transport............*f* 4,277,869.

Xde AFDEELING. *Pensioenen, lijfrenten, toelagen, gratificatiën en verdere afloopende betalingen.*

Art.		Artikel	Afdeeling
1	Pensioenen welke in de verschillende grootboeken zijn ingeschreven....... Personeel.	*f* 122,000.00	
2	Pensioenen welke, krachtens art. 60 der wet van den 9den Mei 1846 (*Staatsblad* n°. 24), ten last zijn gekomen van den Staat.................... Personeel.	" 22,000.00	
3	Pensioenen waarop, krachtens de wet van den 9den Mei 1846 (*Staatsblad* n°. 24), na 1 Julij 1846 regten zullen worden verkregen................	»	
4	Lijfrenten, toelagen, gratificatiën en verdere afloopende betalingen........ Personeel. *f* 2,964.00, Materieel. " 13,300.00 } *f* 16,264.00	" 16,264.00	
			f 160,264

Totaal van het Vde Hoofdstuk......*f* 4,438.133

VIde HOOFDSTUK.

Departement van de Zaken der Hervormde Eeredienst, enz.

Iste AFDEELING. *Kosten van het Departement.*

Art.		Artikel
1	Tractement van den Minister.......	*f* 8,000.00
2	Tractement van den secretaris-generaal en adviseur, van de ambtenaren, geemploijeerden en bedienden, benevens daggelden........................	" 21,350.00

Transporteren...*f* 29,350.00

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
ART. Per transport...	*f* 29,350.00	
3 Bureau-behoeften..................	" 2,000.00	
4 Locaal en meubelen...............	" 1,600.00	
5 Druk en bindwerk.................	" 1,000.00	
6 Reis- en verblijfkosten............	" 300.00	
		f 34,250.00
IIde AFDEELING. *Protestantsche Kerkgenootschappen.*		
Kosten der Kerkbesturen.		
1 der Hervormden..................	*f* 38,500.00	
2 der Evangelisch-Lutherschen........	" 4,500.00	
3 der Herstelde Lutherschen..........	" 1,800.00	
4 der Remonstranten................	" 500.00	
5 Druk- en bindwerk................	" 1,000.00	
6 Tractementen van Hervormde predikanten..........................	"1,065,685.22½	
7 Idem van Evangelisch-Luthersche predikanten..........................	" 33,840.00	
8 Idem van Herstelde-Luthersche predikanten..........................	" 3,400.00	
9 Idem van Doopsgezinde predikanten..	" 9,200.00	
10 Idem van Remonstrantsche predikanten..............................	" 19,900.00	
11 Idem voor nieuwe standplaatsen, verhoogingen en personele toelagen derzelver plaats vervangende...........	" 4,952.48	
12 Bezoldiging van Hervormde kandidaten.	" 4,000.00	
13 Idem van Luthersche kandidaten....	" 600.00	
14 Kinder-, school- en academie-gelden bij de Hervormden, Lutherschen, Doopsgezinden en Remonstranten.....	" 157,600.00	
Kweekscholen der Godgeleerdheid.		
15 Voor de Lutherschen...............	" 6,500.00	
16 Voor de Remonstranten............	" 1,800.00	
17 Toelagen en gratificatiën aan leeraren, kerkelijke bedienden, weduwen en andere gelijksoortige................	" 17,412.47½	
18 Onderstandgelden, tot opbouw of herstel van kerken en pastorijen.........	" 33,445.34½	
		"1,404,635.52½
Transporteren............		*f* 1,438,885.52½

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
Per transport		*f* 1,438,885,52½
IIIde AFDEELING. *Israëlitisch Kerkgenootschap.*		
Kosten van het kerkelijk bestuur.		
ART.		
1 Tractementen en toelagen aan den secretaris, adjunct-secretaris der hoofdcommissie, de geëmploijeerden ...... *f*	2,725.00	
2 Bureau- en locaalbehoeften en medailles .... 〃	575.00	
3 Reis- en verblijfkosten .... 〃	450.00	
4 Tractementen en toelagen van opperrabijnen, rabijnen-inspecteurs, leeraren, weduwen en kinderen van rabijnen, alsmede tot voorziening in vacante rabinaten .... 〃	5,800.00	
5 Godgeleerd en godsdienstig onderwijs, rabbinale commissie, collegie van examinatoren voor de godgeleerdheid en de godsdienst-onderwijzers, het Israëlitisch seminarium, godsdienstige armenscholen en aankoop van boeken .. 〃	15,000.00	
6 Reis- en verblijfkosten van het rabbinaal collegie en van de algemeene commissie .... 〃	500.00	
7 Onderstandgelden van Israëlitische gemeenten voor synagogen, kerkelijke gebouwen en behoeften .... 〃	3,500.00	
		f 28,550.00
IVde AFDEELING. *Pensioenen en afloopende betalingen.*		
1 Burgerlijke en kerkelijke pensioenen, welke in de verschillende grootboeken zijn ingeschreven .... *f*	178,661.00	
2 Pensioenen, waarop krachtens de wet van 9 Mei 1846 (*Staatsblad* nº. 24) na 1 Julij 1846 regten worden verkregen	*Memorie.*	
3 Subsidie aan het provinciaal kerkbestuur van Friesland, voor predikantsweduwen .... 〃	3,400.00	
4 Afloopende betalingen .... 〃	400.00	
		f 182,461.00
Totaal van het VI Hoofdstuk		*f* 1,649,896.52½

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
VIIde HOOFDSTUK.		
Departement voor de Zaken der Roomsch-Katholijke Eeredienst.		
Iste AFDEELING. *Kosten van het Departement.*		
ART.		
1 Tractement van den Minister....... *f*	8,000.00	
2 Tractementen en belooningen der ambtenaren, geëmploijeerden en bedienden........................ 〃	14,526.00	
3 Bureau-behoeften, bindwerk, brandstoffen en kleine uitgaven.......... 〃	2,250.00	
4 Locaal-behoeften, schoonmaakloonen, meubelen, geringe en dagelijksche reparatiën en andere huishoudelijke onkosten........................... 〃	1,620.00	
5 Drukwerk......................... 〃	230.00	
6 Reis- en verblijfkosten.............. 〃	200.00	
		f 26,826.00
IIde AFDEELING. *Kosten van het kerkelijk bestuur van de Roomsch-Katholijke Eeredienst.*		
1 Tegemoetkoming in de bureau-kosten en schadeloosstelling wegens briefporten der respective kerkvoogden, aartspriesters en landdekens in de onderscheidene kerkressorten............ 〃	6,972.90	
2 Onderhouds-kosten der bisschoppelijke woningen te Amsterdam en te 's Hertogenbosch, met de verdere daartoe betrekkelijke uitgaven.............. 〃	1,400.00	
3 Jaarlijksche toelagen van de secretarissen en kerkvoogden.............. 〃	2,000.00	
4 Uitkeeringen uit de opbrengst der geestelijke goederen, thans als jaarwedden betaald wordende, aan de apostolische administrateurs der vicariaten van 's Hertogenbosch en van Breda; mitsgaders aan *vijf* professoren en *twee* seminariën van de vicariaten......... 〃	7,000.00	
Transporteren... *f*	17,372.00	*f* 26,826.00

Art.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
	Per transport…	ƒ 17,372.00	ƒ 26,826.00
5	Toelagen der landdekens in de decanaten Cuik, Nijmegen, Druten, Amstelland, Kennemerland, Rijnland, Delfland, Schieland, West-Friesland, Noord-Holland en Zeeland…	" 3,200.00	
6	Jaarwedden van den apostolischen administrateur van het vicariaat van Limburg…	" 2,500.00	
7	Jaarwedden van den directeur en de professoren van het seminarie van het vicariaat van Limburg; mitsgaders beurzen van de in dat gesticht opgeleid wordende kweekelingen tot het priesterschap…	" 5,000.00	
			" 28,072.00
	IIIde AFDEELING. *Kosten van de dienstdoende Roomsch-Katholijke geestelijken.*		
1	Vaste jaarlijksche competentiën van 65 pastoors, 19 kapellaans en 9 andere kerkelijke bedienaren…	" 21,745.51½	
2	Jaarwedden of tractementen, toelagen en verdere bezoldigingen van de Roomsch-Katholijke geestelijken in de onderscheidene provincien in het hertogdom Limburg dienstdoende: *Normatief* bedrag… ƒ 446,677.67. Hiervan wordt, in afwachting van de toekomstige kerkelijke organisatie en omschrijving der parochiën, tijdelijk afgetrokken, om gedeeltelijk te worden overgebragt op art. 2 der Vde afdeeling… " 62,351.00	" 384,326.67	
			" 406,072.18½
	IVde AFDEELING. *Kosten van het kerkgenootschap der Oud-Bisschoppelijke Klerezij.*		
1	Jaarwedden van de kerkvoogden der Oud-Bisschoppelijke Klerezij te Ut-		
	Transporteren…		ƒ 460,970.18½

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.		BERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
ART. Per Transport			f 460,970.18½
recht, te Haarlem en te 's Gravenhage; mitsgaders van derzelver algemeene secretaris		f 4,300.00	
2 Jaarwedden of tractementen en toelagen der dienstdoende geestelijken bij de kerkelijke gemeenten der Oud-Bisschoppelijke Klerezij in sommige provinciën:			
Normatief bedrag	f 7,500.00		
Hiervan wordt, in afwachting van de regeling der kerkelijke aangelegenheden, tijdelijk afgetrokken, om gedeeltelijk te worden overgebragt op art. 2 der Vde afdeeling	" 1,200.00	" 6,300.00	
			" 10,600.00
Vde AFDEELING. *Verschillende uitgaven.*			
1 Personele toelagen of tijdelijken onderstand ten behoeve van oude of ziekelijke buiten dienst gestelde geestelijken, gesuprimeerde kloosterlingen en religieusen		" 3,800.00	
2 Onderstandgelden ten behoeve van kerkelijke gemeenten en kerkfabrijken		" 39,000.00	
			" 42,800.00
VIde AFDEELING. *Pensioenen.*			
1 Burgerlijke en kerkelijke pensioenen, welke in verschillende grootboeken zijn ingeschreven		f 48,006.00	
2 Pensioenen waarop, krachtens de wet van den 9den Mei 1846 (*Staatsblad* n°. 24), na 4°. Julij 1846 regten zullen worden verkregen		*Memorie.*	
			" 48,006.00
Totaal van het VIIde Hoofdstuk			f 562,376.18½

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
VIIIste HOOFDSTUK.		
Departement van Marine.		
Iste AFDEELING. *Kosten der Administratie*		
A. *Departement.*		
ART.		
1 Tractement van den Minister.......*f*	12,000,00	
2 Bezoldigingen van den secretaris-generaal, ambtenaren bij het departement, ambtenaren tot de algemeene dienst behoorende en die der verdere geëmploijeerden en bedienden, benevens maand- en daggelden en schrijfloonen〃	99,482.75	
3 Bureau-kosten van ambtenaren tot de algemeene dienst behoorende........〃	800.00	
4 Bureau-behoeften en kleine uitgaven.〃	7,000.00	
5 Locaal-behoeften en meubelen......〃	3,000.00	
6 Drukwerk. ....〃	8,000.00	
B. *Directie der Marine te Amsterdam.*		
7 Bezoldigingen, zoo van den directeur als van de hoofd ambtenaren, geëmploijeerden en bedienden...........〃	34,000.00	
8 Bureau-behoeften en kleine uitgaven.〃	1,400.00	
9 Locaal-behoeften en meubelen.......〃	600.00	
C. *Directie der Marine te Rotterdam, met onderhoorige etablissementen te Hellevoetsluis en Delfshaven.*		
10 Bezoldigingen, zoo van den directeur als van de hoofd-ambtenaren, geëmploijeerden en bedienden...........〃	35,100.00	
11 Bureau-behoeften en kleine uitgaven.〃	1,800.00	
12 Locaal-behoeften en meubelen......〃	1,000.00	
D. *Directie der Marine te Vlissingen.*		
13 Bezoldigingen, zoo van den directeur en kommandant, als van de hoofd-ambtenaren, geëmploijeerden en bedienden.........................〃	26,700.00	
Transporteren...*f*	230,882.75	

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
ART. Per transport...	*f* 230,882,75	
14 Bureau-behoeften en kleine uitgaven.	" 1,500.00	
15 Locaal-behoeften en meubelen......	" 500.00	
E. *Directie der Marine te Willemsoord.*		
16 Bezoldigingen, zoo van den directeur en kommandant, als van de hoofdambtenaren, geëmploijeerden en bedienden.........................	" 24,000.00	
17 Bureau-behoeften en kleine uitgaven.	" 1,300.00	
18 Locaal-behoeften en meubelen......	" 200.00	
F. *Reis- en verblijf-kosten.*		
19 Reis- en verblijf-kosten, zoowel voor de civiele ambtenaren, als voor de militairen, met inbegrip der restitutiën van ten dienste van het Rijk gedane uitschotten..................	" 14,000.00	
		f 272,382.75
IIde AFDEELING. *Kosten niet behoorende tot de marine-aangelegenheden.*		
1 Bezoldigingen van de ambtenaren en geëmploijeerden bij het opzigt over het loodswezen, de betonning, bebakening, zeemerken, kust- en oeververlichting.........................	" 31,836.00	
2 Kosten der betonning, bebakening, zeemerken, kust- en oever-verlichting, met inbegrip der kosten van inspectiën.	" 112,031.00	
3 Toelaag aan de kweekschool voor de zeevaart te Amsterdam............	" 7,000.00	
4 Tractementen en belooningen der ambtenaren en bedienden en verdere kosten voor de dienst der quarantaine.	" 5,650.00	
5 Bezoldiging der havenmeesters en wachters bij de havendienst aan het Nieuwediep en te Helvoetsluis......	" 3,460.00	
		f 159,977.00
IIIde AFDEELING. *Materiëel der zeemagt.*		
1 Aanschaffing van materialen tot aan *bouw, aftimmering*, uitrusting en ge-		
Transporteren............		*f* 432,359.75

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
ART. Per transport		*f* 432,359.75
woon onderhoud van schepen, stoom- en andere werktuigen met den aankleve van dien, wijders de betrekkelijke kosten van transport, inspectiën en keuring; het opvisschen van ankers of andere voorwerpen, enz.	*f* 1,343,000.00	
2 Gewone reparatie en daarstelling van gebouwen en maritime-werken, met inbegrip der quarantaine-plaatsen, met schadeloosstellingen aan aannemers en verdere aankleve dier werkzaamheden	〃 50,000.00	
3 Dagloonen en toelagen der werklieden op 's Rijks werven, daaronder begrepen de kosten van bewaring en bewaking van 's Rijks maritime-etablissementen, magazijnen, enz.; zoomede de kosten van buiten de werven bij particulieren, op tarief of contract, verrigt wordende werkzaamheden	〃 685,900.00	
4 Dagloonen en toelagen der schippers en matrozen op de jagten en werkvaartuigen	〃 23,079.00	
5 Kleeding der jagtvolkeren en hellebardiers	〃 930.00	
6 Kosten van sluis- en bruggegelden voor de werkvaartuigen; mitsgaders jaagloonen, enz. op de kanalen en rivieren	〃 6,000.00	
		f 2,108,909.00
IVde AFDEELING. *Personeel der Zeemagt.*		
1 Het vaste corps der marine	*f* 482,500.00	
2 Het corps mariniers	〃 233,692.80	
3 Kosten der active zeemagt	〃 1,623,628.00	
4 Geneeskundige dienst	〃 54,000.00	
5 Kosten van 's Rijks schepen buiten 's lands, wegens reparatiën, loodsdiensten, quarantaine-kosten, enz.	〃 50,000.00	
6 Kosten van het uit- en inloodsen van 's Rijks schepen en vaartuigen in en uit de havens van dit Rijk	〃 18,000.00	
Transporteren	*f* 2,461,820.80	*f* 2,541,268.75

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
ART. Per transport...	ƒ2,461,820.80	ƒ2,541,268.75
7 Kosten van het maritime instituut te Medemblik, na aftrek van bijdragen der adelborsten	〃 57,598.50	
		〃2,519,419.30

Vde AFDEELING. *Verschillende uitgaven.*

Daaronder begrepen reispenningen aan ontslagen schepelingen, gratificatiën aan weduwen van schepelingen, transportkosten van officieren, die voor 's Rijks rekening uit de Oost- of West-Indiën naar herwaarts worden overgevoerd, en kosten van medailles en onderscheidings-teekenen.

Eenig artikel		〃 2,000.00

VIde AFDEELING. *Pensioenen, gagementen, non-activiteitssoldijen, afloopende betalingen en wachtgelden aan ambtenaren.*

1 Pensioenen, welke in de verschillende grootboeken zijn ingeschreven....	〃 280,000.00	
2 Pensioenen, welke krachtens art. 60 der wet van 9 Mei 1846 (*Staatsblad* nº. 24) ten laste zijn gekomen van den Staat.........	〃 2,794.00	
3 Pensioenen waarop, krachtens de wet van 9 Mei 1846 (*Staatsblad* nº. 24), na 1º. Julij 1846 regten zullen worden verkregen	*Memorie.*	
4 Tijdelijk te verleenen gagementen, non-activiteits-soldijen.........	〃 4,500.00	
5 Afloopende betalingen en wachtgelden aan ambtenaren.........	〃 3,650.00	
		〃 290,944.00
Totaal van het VIIIste Hoofdstuk......		ƒ5,353,632.05

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
IXde HOOFDSTUK. *A.*		
Nationale Schuld.		
Iste AFDEELING. *Interesten, lijfrenten en tontines.*		
ART.		
1 Interessen van een kapitaal van *f* 816,516,100.00, ingeschreven of in te schrijven rentegevende schuld à *twee en een half* per cent, verschijnende 30 Junij en 31 December van ieder jaar........................	*f* 20,412,902.50	
Wet van 14 Mei 1814 (*Staatsblad* nº. 58.)		
2 Interessen van een kapitaal van *f* 120,856,861.00, ingeschreven of in te schrijven rentegevende schuld à *drie* per cent, verschijnende 1 Maart en 1 September van ieder jaar.....	" 3,625,705.83	
Wet van 6 Maart 1844 (*Staatsblad* nº. 14).		
3 Interessen van de schuldbekentenissen van het Amortisatie-syndicaat à *drie en een half* per cent van een kapitaal van *f* 23,008,000.00, verschijnende 1 April en 1 October 1849...........................	" 805,280.00	
Wet van 27 Mei 1830 (*Staatsblad*) nº. 10.)		
4 Interessen van een kapitaal van *f* 237,640,500.00, ingeschreven of in te schrijven rentegevende schuld à *vier* per cent, verschijnende 1 April en 1 October van ieder jaar.......	" 9,505,620.00	
(Wet van 25 Junij 1844 (*Staatsblad* nº. 28).		
5 Interessen door het Rijk gewaarborgd, van een kapitaal van *f* 14,748,500.00 obligatiën ten laste van 's Rijks overzeesche bezittingen à *vier* per cent, verschijnende 1 April en 1 October van ieder jaar......	" 589,940.00	
Wet van 11 Maart 1837 (*Staatsblad* nº. 9).		
Transporteren...	*f* 34,939,448.33	

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.		BERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
ART.	Per transport...	*f* 34,939,448.33	
6	Interessen van de schatkistbiljetten, uitgegeven tot een kapitaal van *f* 9,799,950.00 à *vier* per cent........ Wet van 28 April 1834 (*Staatsblad* n°. 14).	*f* 391,998.00	
7	Interessen van de schatkistbiljetten, waarvan de uitgifte is toegestaan tot een kapitaal van *f* 6,000,000.00 tegen *vier en een half* per cent, zoo voor rente als voor onkosten van uitgiften...... Wet van 27 December 1840 (*Staatsblad* n°. 79).	*Memorie.*	
8	Interessen en borgtogten van rekenpligtige ambtenaren à *vier* per cent, verschijnende 30 Junij en 31 December van ieder jaar, en waarvoor berekend wordt benoodigd te zijn....... Besluit van den Souvereinen Vorst van 15 April 1814, n°. 3 (*Staatsblad* n°. 47).	" 30,000.00	
9	Gewone lijfrenten, verschijnende 1 Januarij 1849...................... Art. 7 der wet van 14 Mei 1814 (*Staatsblad* n°. 58).	" 112,000.00	
10	Lijfrenten ten laste van de domeinen geloopen hebbende................	" 27,500.00	
11	Nijmeegsche tontinaire lijfrenten, verschijnende 1 Januarij 1849.......... Besluit van den Souvereinen Vorst van 25 October 1814, n°. 101.	" 10,000.00	
12	Amortisatie van schuld............. Wet van 27 Mei 1830 (*Staatsblad* n°. 10).	" 300,000,00	
			f 35,810,946.33
	IIde AFDEELING. *Renten en aflossingen van geldleeningen.*		
1	Renten der geldleening van *f* 8,000,000.00, voor de kosten der bedijking en droogmaking van het Haarlemmer-meer, niet te boven gaande *vijf* ten honderd, verschijnende 30 Junij en 31 December van ieder jaar............................. Wet van 22 Maart 1839 (*Staatsblad* n°. 7).	" 380,000.00	
	Transporteren...	*f* 380,000.00	*f* 35,810,946.33

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
ART. Transporteren...	ƒ380,000.00	ƒ35,810,946.33
2 Renten en aflossing der geldleening van ƒ950,000.00, voor den steenweg van Maastricht tot de Geldersche grenzen, niet te boven gaande *vijf* ten honderd, verschijnende 30 Junij en 31 December van ieder jaar.............. 〃	51,400.00	
Wetten van 14 Februarij 1843, (*Staatsblad* nº. 6) en van 9 Mei 1846 (*Staatsblad* nº. 36.)		
Aflossing. ƒ 10,000.00 / Rente . 〃 41,400.00 } ƒ 51,400.00		
3 Renten en aflossing van de geldleening voor den straatweg van Utrecht naar Deventer, verschijnende 1 Mei 1849. 〃	3,170.00	
Aflossing. ƒ 2,000.00 / Rente . 〃 1,170.00 } ƒ 3,170.00		
4 Renten en aflossing van de geldleening voor den straatweg van Zeijst naar Woudenberg, verschijnende 31 December 1849...................... 〃	4,217.50	
Aflossing. ƒ 1,000.00 / Rente . 〃 3,217.50 } ƒ 4,217.50		
5 Renten en aflossing van de geldleening voor den straatweg van Amsterdam naar Naarden, verschijnende 1 April 1849.......................... 〃	11,370.00	
Aflossing. ƒ 3,000.00 / Rente . 〃 8,370.00 } ƒ 11,370.00		
6 Renten en aflossing van de geldleening voor den kiezelweg van Zutphen naar Goor, verschijnende 1 November 1849. 〃	10,707.50	
Aflossing. ƒ 6,000.00 / Rente . 〃 4,707.50 } ƒ 10,707.50		
		ƒ 460,865.00
Totaal van het IXde Hoofdstuk *A*......		ƒ 36,271,811.33

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.

IXde HOOFDSTUK. *B.*

Departement van Finantiën.

Iste AFDEELING. *Kosten van het Departement.*		
ART.		
1 Tractement van den minister...... *f*	12,000.00	
2 Tractementen van den raad-adviseur, den secretaris-generaal en de verdere ambtenaren en bedienden, benevens maand- en daggelden............. "	220,646.40	
3 Bureau-behoeften.................. "	20,660.00	
4 Locaal en meubelen............... "	8,000.00	
5 Drukwerk.......................... "	7,340.00	
6 Reis- en verblijfkosten............ "	1,700.00	
		f 270,346.40

IIde AFDEELING. *Kosten van het Grootboek der Nationale Schuld.*		
1 Tractementen van den secretaris en de verdere ambtenaren en bedienden bij de generale directie van het grootboek, benevens schrijfloonen.. .... "	40,400.00	
2 Bureau-behoeften.................. "	5,000.00	
3 Locaal en meubelen............... "	3,900.00	
4 Drukwerk.......................... "	900.00	
		" 50,200.00

IIIde AFDEELING. *Kosten van de rentebetaling der Nationale Schuld.*		
1 Tractementen van den betaalmeester der nationale schuld en van de verdere ambtenaren en bedienden, benevens maandgeld.................. "	28,135.00	
2 Bureau-behoeften.................. "	2,005.00	
3 Locaal en meubelen............... "	1,300.00	
4 Drukwerk.......................... "	800.00	
		" 32,240.00

Transporteren............ *f* 352,786.40

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BEGROOT BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
Per Transport............		*f* 352,786.40
IVde AFDEELING. *Kosten van het agentschap van het Ministerie van Financiën te Amsterdam.*		
ART.		
1 Tractementen van den staatsraad agent en van de verdere ambtenaren en bedienden..........................	*f* 21,680.00	
2 Bureau-behoeften...................	" 2,650.00	
3 Locaal en meubelen...................	" 4,150.00	
4 Drukwerk..........................	" 950.00	
5 Reis- en verblijfkosten.............	" 300.00	
		" 29,730.00
Vde AFDEELING. *Kosten van administratie der publieke schatkist.*		
1 Jaarwedden van de betaalmeesters in de arrondissementen...............	" 100,500.00	
2 Transportkosten van gelden.........	" 8,000.00	
3 Kosten van invordering der onvervreembare rente van België te goedkomende, krachtens § 1 van art. 63 van het tractaat van 5 November 1842, welke onder de baten is gebragt...... Wet van den 4den Februarij 1843, (*Staatsblad* n°. 3).	" 1,000.00	
		" 109,500.00
VIde AFDEELING. *Kosten van het muntwezen.*		
1 Tractementen van de leden van het collegie van raden en generaalmeesteren der munt......................	" 7,500.00	
2 Bezoldiging van den inspecteur-essaijeur generaal, van den secretaris, de ambtenaren en bedienden bij het collegie en bij het munthuis...........	" 20,975.00	
3 Bureau-behoeften..................	" 930.00	
4 Locaal en meubelen.................	" 320.00	
5 Drukwerk..........................	" 150.00	
6 Reis- en verblijfkosten.............	" 300.00	
7 Onderhoud van het muntgebouw....	" 2,500.00	
Transporteren...	*f* 32,675.00	f 492,016.40

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
ART. Per Transport...ƒ	32,675.00	ƒ 492,016.40
8 Leverantiën en arbeidsloonen, het instrumentwezen en de muntwerkzaamheden betreffende, scheimiddelen voor den essai en belooning voor personeele hulp in laboratorium van den essai..〃	4,600.00	
9 Verlies op de nominale waarde der oude zilveren geldspeciën, muntloon en verdere onkosten daaronder begrepen, voortvloeijende uit de wet van den 18den December 1845 (*Staatsblad* nº. 90)..........〃	500,000.00	
Wet van 30 October 1848 (*Staatsblad* nº. 76).		
		〃 537,275.00
VIIde AFDEELING. *Kosten van het regt van waarborg op de gouden en zilveren werken.*		
1 Bezoldiging van den inspecteur-generaal en de verdere ambtenaren.......〃	41,151.37½	
2 Tractementen en percentsgewijze belooning der ontvangers..........〃	13,300.00	
3 Reis en verblijfkosten..........〃	700.00	
4 Briefporten, keurstempels en verdere gereedschappen, benevens kosten van recherche en surveillance..........〃	1,350.00	
5 Drukwerk..........〃	300.00	
6 Restitutiën en schadeloosstelling voor fatsoengelden..........〃	1,600.00	
		〃 58,401.37½
VIIIste AFDEELING. *Administratie- en perceptiekosten der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen, mitsgaders de kosten in verband met het kadaster.*		
1 Tractementen en belooningen van den inspecteur-generaal en de verdere ambtenaren en geëmploijeerden..........〃	1,506,465.00	
2 Perceptie-kosten..........〃	1,259,150.00	
3 Bureaukosten, benevens toevoorzigt kosten aan de controleurs..........〃	53,450.00	
Transporteren...ƒ	2,819,065.00	ƒ 1,087,692.77½

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
ART. Per transport...	ƒ 2,819,065.00	ƒ 1,087,692.77½
4 Kosten van de scheepvaartregten op den Rijn	ƒ 21,950.00	
5 Kosten van de stoomsleepdienst op de Waal en Rijn	" 180,000.00	
6 Kosten van de regten op de Wester-Schelde	" 4,500.00	
7 Kosten op de buiten- en binnen-vuur-, ton- en bakengelden	" 28,554.47½	
8 Tractementen van de ambtenaren en bedienden voor de ambulante recherche te water en de havendienst	" 38,690.00	
9 Tractementen van de contrôleurs der directe belastingen en van het kadaster	" 28,425.00	
10 Kosten van de opmaking der kohieren voor de grondbelasting	" 5,000.00	
11 Premiën voor aanhalingen, waarvan de boeten of confiscatiën *geene* of *te geringe* aanmoediging opleveren	" 2,500.00	
12 Drukwerk	" 60,000.00	
13 Bindwerk en aanschaffing van bindmaterialen	" 2,000.00	
14 Bezoldiging van den opzigter en werklieden van het brocheerwerk en verdere dienst in het magazijn van het materiëel	" 3,700.00	
15 Aankoop van werktuigen, gereedschappen en verdere benoodigdheden, mitsgaders kosten van onderhoud en herstellingen, verificatie van maten en gewigten hieronder begrepen	" 10,000.00	
16 Briefporten, vrachten van pakketten en verdere transportkosten	" 14,000.00	
17 Aankoop van gronden, opbouw, huur en onderhoud van localen en wachthuizen, vuur en licht in dezelve daaronder begrepen	" 20,000.00	
18 Aankoop, huur en onderhoud van vaartuigen, met inbegrip van het vuur en licht en verdere benoodigdheden op dezelve	" 25,000.00	
19 Veer-, tol- en bruggelden	" 1,000.00	
Transporteren...	ƒ 3,264,384.47½	ƒ 1,087,692.77

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
ART. Per transport...	*f* 3,264,384.47½	*f*1,087,692.77¾
20 Reis- en verblijfkosten, mitsgaders daggelden en vergoeding voor verplaatsings-kosten...................	*f* 12,000.00	
21 Vervolging- en proces-kosten, mitsgaders voor kosten uit aanhalingen en bekeuringen voortvloeijende........	„ 16,000.00	
22 Dekking van te korten in de kassen van de ontvangers der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen.......................	*Memorie.*	
23 Vergoeding voor de bemoeijenissen en kosten, met opzigt tot de behandeling der contentieuse zaken, aan de arrondissements-directeurs en de hoofd- en linie-inspecteurs....................	„ 17,200.00	
		„3,309,584.47½

IXde AFDEELING. *Fonds van de kwade posten op de grondlasten.*

Eenig artikel.

1 Voor ontheffingen, kwijtscheldingen, oninbare posten, onverhaalbare kosten van vervolging en kosten van schadeopnemingen tot bepaling der kwijtscheldingen op de grondlasten....... Art. 2 der wet van 12 Julij 1821 (*Staatsblad* nº. 9).	„ 166,200.00	
2 Ontheffingen, verminderingen, afschrijvingen en oninbare posten ter zake van de belasting op het personeel. Wet van 29 Julij 1848 (*Staatsblad* nº. 32).	„ 372,000.00	
3 Oninbare kosten van vervolging wegens dezelfde belasting............ Wet van 29 Julij 1848 (*Staatsblad* nº. 32).	„ 17,500.00	
4 Kosten van schatting, telling en herziening wegens hetzelfde middel voor rekening van het Rijk verblijvende... Wet van 29 Julij 1848 (*Staatsblad* nº. 32).	„ 10,500.00	
5 Ontheffingen, verminderingen, oninbare posten en afschrijvingen wegens het regt van patent................ Wet van 29 Julij 1848 (*Staatsblad* nº. 32).	„ 116,000.00	
Transporteren...	*f* 682,200.00	*f*4,397,277.25

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
ART. Per transport...	*f* 682,200.00	*f*4,397,277.25
6 Belooningen der zetters ter zake van de hun bij de wet in betrekking tot het regt van patent opgedragen verrigtingen... "	46,000.00	
Wet van 29 Julij 1848 (*Staatsblad* nº. 32).		
7 Oninbare kosten van vervolging, wegens hetzelfde middel... "	6,000.00	
Wet van 29 Julij 1848 (*Staatsblad* nº. 32).		
8 Belooningen of schadeloosstelling toe te kennen aan de personen, belast met de opnemingen volgens artt. 35 en 36 der wet van 21 Mei 1819 (*Stbl.* nº. 34). "	8,000.00	
Wet van 29 Julij 1848 (*Staatsblad* nº. 32).		
		f 742,200.00
Xde AFDEELING. *Administratie- en perceptiekosten van de indirecte belastingen, alsmede van de kosten der Koninklijke Nederlandsche loterij en van de bewaring van het kadaster.*		
1 Bezoldiging van de hoofd-ambtenaren van de indirecte belastingen in de provinciën... "	102,200.00	
2 Bezoldiging der ambtenaren van het algemeen zegelkantoor... "	12,220.00	
3 Kosten voor vuur, licht, schoonhouden der localen, onderhoud van meubelen en bureaukosten van de directe van het algemeen zegelkantoor... "	1,575.00	
4 Papier voor het zegel... "	20,000.00	
5 Bezoldiging der ambtenaren van het buitengewoon zegel... "	8,000.00	
6 Bureaubehoeften voor het buitengewoon zegel, voor inkt, stempels en meerdere kleine uitgaven... "	300.00	
7 Perceptie-kosten der indirecte belastingen en verschillende rijks-ontvangsten, die van de post-directeuren voor de perceptie het zegel op buitenlandsche drukwerken daaronder begrepen.. "	265,000.00	
8 Kosten, vallende op het vervaardigen		
Transporteren...	*f* 409,295.00	*f*5,139,477.25

Art.	BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
	Per transport. . .	*f* 409,295.00	*f*5,139,477.2
	der prijscouranten van de publieke fondsen voor het regt van successie. . . .	〃 2,400.00	
9	Kosten van vervolging en proceskosten.	〃 9,000.00	
10	Bindwerk van registers, briefporten, vrachtloonen, transportkosten en kosten van embellage, ten dienste van het algemeen magazijn van het materiëel.	〃 3,130.00	
11	Drukwerk.	〃 8,430.00	
12	Reis- en verblijfkosten.	〃 1,000.00	
13	Bezoldiging van den directeur en geemploijeerden bij de trekking der Koninklijke Nederlandsche loterij.	〃 4,480.00	
14	Bureaukosten der directie, vuur, licht, schoonhouden der localen, douceur aan de agenten van politie en kleine uitgaven.	〃 1,120.00	
15	Belooning, onkosten en risico van den ontvanger-generaal der Koninklijke Nederlandsche loterij.	〃 20,000.00	
16	Bezoldiging der ambtenaren van het kadaster.	〃 68,370.00	
17	Verplaatsings-kosten en uitschotten der landmeters en teekenaars.	〃 12,320.00	
18	Kosten van bewaring der archieven, bindwerk en andere kleine uitgaven.	〃 1,400.00	
19	Drukwerk.	〃 1,600.00	
20	Dekking van tekorten in de kassen van de ontvangers der indirecte belastingen.	*Memorie.*	
			〃 542,545.0
	XIde AFDEELING. *Administratie-kosten der Posterijen.*		
1	Tractementen van de post-ambtenaren in de provinciën.	〃 227,192.50	
2	Schadeloosstelling voor kantoor en reiskosten en voor huishuur aan de arrondissements-inspecteurs en aan de post-directeuren, mitsgaders voor kleeding aan de conducteurs.	〃 36,425.00	
	Transporteren. . .	*f* 263,617.50	*f* 5,682,022.2

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
ART. Per transport...	ƒ 263,617.50	ƒ 5,682,022.25
3 Kosten van postritten, voetboden-loopen en verdere middelen, strekkende tot overbrenging der brievenmalen..	" 197,000.00	
4 Onderhoud, herstelling en lasten der aan de administratie toebehoorende postgebouwen......................	" 2,422.32½	
5 Bindwerk, landkaarten, stempels en verder materiëel voor het postwezen benoodigd	" 1,000.00	
6 Drukwerk......................	" 4,150.00	
7 Reis- en verblijfkosten............	" 1,000.00	
		" 469,189.82½

XIIde AFDEELING. *Kosten van administratie en lasten der domeinen, mitsgaders van het geldelijk beheer der groote wegen, vaarten of kanalen en veren.*

A. *Domeinen.*

1 Tractementen van opzieners en boschwachters........................	ƒ 7,360.00	
2 Perceptié-kosten van de ontvangers met domein-beheer belast..........	" 21,800.00	
3 Reiskosten van de ontvangers uitsluitend met domeinbeheer belast.....	" 1,200.00	
4 Grondlasten, dijk- en polderlasten..	" 23,713.00	
5 Kosten van dijken, wegen, watergangen, bruggen, duikers, aanwassen, grienden, landerijen en bosschen....	" 14,725.00	
6 Kosten van onderhoud van gebouwen, schuiten en vaartuigen...........	" 11,373.00	
7 Onveranderlijke lasten, vicarijen, prebenden, beneficiën en dergelijke, vervallende in 1849.................	" 96,035.00	
8 Kosten wegens invordering van koopprijzen van domeinen..............	" 5,000.00	
9 Bindwerk en kleine uitgaven van onderscheiden aard.................	" 4.000.00	
10 Kosten van vervolging en proces-kosten............................	" 12,000.00	
11 Grondbelasting, dijk- en polderlasten van het domein van Oorlog........	" 4,079.00	
Transporteren...	ƒ 201,285.00	ƒ 6,151,212.07½

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BERAAMD BELOOP OVER 1849 ARTIKEL.	AFDEELING
ART. Per transport...*f*	201,285.00	*f* 6,151,212.0
12 Kosten van onderhoud van gebouwen en gronden, mitsgaders kleine uitgaven...*〃*	900.00	
13 Tractementen, presentie-gelden en verdere belooningen van het bestuur der visscherijen op de Schelde en Zeeuwsche stroomen...*〃*	1,830.00	
14 Premiën voor het vangen van zeehonden en bruinvisschen...*〃*	1,100.00	
15 Bureau-behoeften en uitgaven van onderscheiden aard...*〃*	490.00	
16 Reis en verblijfkosten...*〃*	300.00	
B. *Geldelijk beheer der groote wegen, vaarten of kanalen en veren.*		
17 Bezoldiging van havenmeesters, tolgaarders, brug- en sluiswachters, mitsgaders van den commissaris van het veer van den Moerdijk op Willemsdorp...*〃*	48,647.00	
18 Bureau- en reiskosten der havenmeesters...*〃*	860.00	
19 Lasten van de groote wegen met geldleeningen bezwaard voor uitkeeringen van tol-opbrengsten en subsidiën in 1849 verschijnende...*〃*	50,416.00	
20 Vaste lasten en uitkeeringen in 1849 verschijnende, grondbelasting, dijk- en polderlasten; mitsgaders kleine uitgaven van onderscheiden aard...*〃*	9,169.00	
21 Drukwerk...*〃*	1,700.00	
		f 316,697.
XIIIde AFDEELING. *Pensioenen.*		
1 Pensioenen, welke in de verschillende grootboeken zijn ingeschreven...*〃*	260,000.00	
2 Pensioenen, welke krachtens artikel 60 der wet van den 9den Mei 1846 (*Staatsblad* n°. 24) ten lasten zijn gekomen van den Staat...*〃*	620,000.00	
Transporteren...*f*	880,000.00	*f* 6,467,909.0

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
ART. Per transport...	ƒ880,000.00	ƒ6,467,909.07½
3 Pensioenen waarop, krachtens de wet van den 9den Mei 1846 (*Staatsblad* n°. 24) na 1°. Julij 1846 regten worden verkregen	*Memorie.*	
4 Subsidie aan het pensioenfonds voor burgerlijke ambtenaren, tot tegemoetkoming in de kosten van beheer, uit hoofde der werkzaamheden, ten gevolge der 2de en 3de afdeeling der wet van den 9den Mei 1846 (*Staatsblad* n°. 24) aan den raad van bestuur opgedragen ...."	5,000.00	
Wetten van den 31sten Maart 1841, (*Staatsblad* n°. 9 en 10).		
		ƒ 885,000.00
Totaal van het IXde Hoofdstuk *B*....ƒ		7,352,909.07½

Xde HOOFDSTUK.

Departement van Oorlog.

GEWOON.

Iste AFDEELING. *Kosten van het Departement.*

1 Tractementen van den Minister en deszelfs adjudant ....ƒ	14,400.00	
2 Tractementen van den secretaris-generaal, van de chefs der afdeelingen, officieren en verdere ambtenaren, onder-officieren en bedienden, surplus-tractementen en toelagen van officieren, benevens toelagen voor paarden, voor den Minister (Luitenant-Generaal) en verdere daarop regthebbende officieren, mitsgaders afloopende tractementen van ambtenaren.........."	125,516.75	
3 Bureaubehoeften..................."	6,683.25	
4 Locaal en meubelen.................."	2,800.00	
4 Drukwerk..........................."	3,500.00	
		ƒ 179,900.00

Transporteeren.............ƒ 179,900.00

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
Per transport............		*f* 179,900.00
IIde AFDEELING. *Tractementen, bureau-kosten, toelaag voor paarden, van den grooten en generalen staf van het leger, van de administratie der armee, van de provinciale en plaatselijke staven.*		
ART.		
1 Groote staf.....................	*f* 30,304.00	
2 Generale staf....................	" 60,856.00	
3 Administratie der armée............	" 27,700.00	
4 Provinciale en plaatselijke staven...	" 80,018.00	
5 Kosten voor verkenningen, het maken van plans en kaarten, mitsgaders voor beide daaruit voortvloeijende uitgaven............................	" 8,000.00	
		" 206,878.00
IIde AFDEELING. *Tractementen, soldijen, toelaag en fourragiegelden en verdere kosten van de verschillende wapencorpsen, alsmede gratificatiën te verleenen aan de met ligchaamsgebreken ontslagen wordende onder-officieren en manschappen.*		
1 Wapen der infanterie, staf en corpsen.	" 3,941,300.00	
2 Wapen der cavalerie, staf en corpsen, daaronder begrepen het Limburgsch bondscontingent..................	" 1,626,100.00	
3 Wapen der artillerie, staf en corpsen, daaronder begrepen het Limburgsch bondscontingent..................	" 1,489,500.00	
4 Wapen der genie, staf van het wapen, en bataillon mineurs en sappeurs, daaronder begrepen het Limburgsch bondscontingent, mitsgaders bureau- en andere uitgaven voor de ingenieurs in de vestingen....................	" 300,900.00	
		" 7,357,800.00
IVde AFDEELING. *Remonte.*		
Eenig artikel..............................		" 92,880.00
Transporteren............		*f* 7,837,458.00

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
Per transport		f 7,837,458.00
Vde AFDEELING. *Militaire Academie.*		
Eenig artikel.		
ART. Tractementen, soldijen, toelagen en verdere kosten, na aftrek van de bijdragen der kadets		f 66,200.00
VIde AFDEELING. *Reiskosten en vacatiën.*		
Eenig artikel		" 26,000.00
VIIde AFDEELING. *Geneeskundige dienst.*		
1 Tractementen, toelagen en daggelden, zoo der officieren en kweekelingen bij de militaire geneeskundige dienst, als van de administrateurs en verdere geëmploijeerden bij het magazijn van geneesmiddelen bij de hospitalen	f 254,500.00	
2 Kosten, vallende op het verplegen van zieken in het algemeen, daaronder begrepen zoodanige personen, als op authorisatie van het Departement van Oorlog in de zieken-inrigtingen zullen worden opgenomen, mitsgaders geneesmiddelen, chirurgicale, pharmaceutische en verdere behoeften, waaronder de uitgaven voor het magazijn van geneesmiddelen	" 242,380.00	
3 Materieel voor de hospitaaldienst, benevens toelaag voor het onderhoud en de vernieuwing van slaap-fournituren in de garnizoens-infirmerien	" 23,120.00	
		" 520,000.00
VIIIste AFDEELING. *Vuur en licht in de wachten.*		
Eenig artikel		" 30,000.00
Transporteren		f 8,479,658.00

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BERAAMD BELOOP OVER 1849 ARTIKEL.	AFDEELING
Per transport............		f 8,479,658.(
IXde AFDEELING. *Scheeps- en wagenvrachten en overvaartgelden; vergoeding voor geleden schade uit het contract wegens de transporten te water voortvloeijende.*		
Eenig artikel..		f 48,000.(
Xde AFDEELING. *Materieel der artillerie.*		
ART. 1 Vaste jaarwedden van beambten, daggelden voor opzigters en werklieden, toelagen en schadeloosstellingen voor gemis van vrije woning aan officieren, verdiende loonen voor stukwerk, een en ander voor de artillerie- stapel- en constructie-magazijnen, den geweerwinkel te Delft, de geweermakers-werkplaats te Maastricht, en in de wapen-depôts.....................	f 244,000.00	
2 Aankoop van materialen, gereedschappen, verwisselstukken voor draagbare wapenen en verdere benoodigdheden, herstelling en onderhoud van materieel en draagbare wapenen in de vestingen en bij eenige troepen in gebruik, dagelijksche uitgaven bij de magazijnen, schadeloosstelling voor buitengewone slijtagie aan kleedingstukken van mindere artilleristen; bureaukosten der magazijnmeesters, aankoop van boekwerken voor verschillende etablissementen; schadeloosstelling voor teruggebragte projectielen, en al wat verder op den aankoop, het onderhoud en het beheer van het materieel der artillerie betrekking heeft......	147,000.00	
3 Aanmaak en vermalen van buskruid, met den aankleve van dien, aankoop van bestanddeelen en slaghoedjes...	22,000.00	
4 Aankoop en aanmaak van geschut, met den aankleve van dien, aankoop		
Transporteren...	f 413,000.00	f 8,527,658.(

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
ART. Per transport...	*f* 413,000.00	*f* 8,527,658.00
van projectielen, koper en tin, onkosten vallende op de gieterij van bronzen geschut..................	19,000.00	
5 Onkosten vallende op de jaarlijksche practische artillerie-oefeningen.......	3,000.00	
		f 435,000.00
XIde AFDEELING. *Materieel der genie.*		
1 Gewoon jaarlijksch onderhoud van 's Rijks fortificatie-metsel- en timmerwerken, verbeteringen en vernieuwingen aan dezelve, mitsgaders het gewoon onderhoud der aardewerken en beplantingen......................	406,000.00	
2 Aankoopen op rekening of in daggeld, herstellen en verbeteren van kaarten, plans, meet- en teeken-instrumenten.	3,000.00	
3 Kosten vallende op de jaarlijksche exercitiën der mineurs en sappeurs..	1,000.00	
4 Zee-, rivier-, stormschaden en andere herstellingen, schadeloosstellingen aan aannemers voor geleden verliezen, hetzij bij wijze van gratificatie of op eene andere wijze....................	50,000.00	
		f 460,000.00
XIIde AFDEELING. *Verschillende uitgaven.*		
1 Defroijement van den amanuensis bij de directie der weduwen- en wezenkas, voor de officieren van de landmagt............................	1,200.00	
2 Kosten tot verzekering en uitoefening van de eeredienst bij de militairen, inbegrepen te gemoetkomingen aan predikanten en roomsch-katholijke geestelijken, in kleine garnizoenen.......	5,000.00	
3 Voor het onderhoud, de vernieuwing en completering van kampements-effecten, mitsgaders kosten, vallende op het kamperen van troepen.......	*Memorie.*	
4 Huur van gebouwen, exercitie-velden en loodsen......................	7,000.00	
Transporteren...	*f* 13,200.00	*f* 9,422,658.00

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
ART. Per transport... *f*	13,200.00	*f* 9,422,658.00
5 Jaarlijksch fonds, toegestaan tot betaling van gratificatiën, reisgelden, enz. aan gewezen militairen en militaire weduwen........................ "	900.00	
6 Drukwerk van onderscheiden aard, ten dienste van het leger, mitsgaders het drukken en aanschaffen van militaire reglementen en boekwerken.... "	1,000.00	
7 Subsidie aan de weduwen- en wezenkas voor de offcieren van de landmagt. "	12,000.00	
8 Schutterlijke diensten.............. "	500.00	
9 Huisvesting en voeding van lotelingen der nationale militie en reisgelden van reisgelden van opgeroepen wordende verlofgangers..................... "	10,000.00	
10 Kosten van het magazijn van kleeding, uitrusting, hospitaal-fornituren en kampements-effecten.............. "	20,000.00	
11 Kosten wegens vestiging en onderhoud van militaire huisgezinnen in de koloniën van de Maatschappij van Weldadigheid.......................... "	38,016.20	
12 Bijdrage wegens het hertogdom Limburg in het dotatie-fonds van de bondsvestingen.................... "	600.00	
13 Gratificatiën....................... "	11,425.00	
14 Proceskosten van verschillenden aard.	*Memorie.*	
		" 107,642.00
XIIIde AFDEELING. *Tractementen, soldijen en verdere kosten van het corps maréchaussée, alsmede gratificatiën, te verleenen aan de met ligchaams-gebreken ontslagen wordende maréchaussée.*		
Eenig artikel..................................		" 182,000.00
XIVde AFDEELING. *Overcomplete officieren, pensioenen en gagementen.*		
1 Overcomplete officieren, mitsgaders surplus-, $^{2}/_{3}$ en non-activiteits-tractementen......................... *f*	65,000.00	
Transporteren... *f*	65,000.00	*f* 9,712,300.00

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
ART. Per transport...	*f* 65,000.00	*f* 9,712,300.00
2 Pensioenen en gagementen..........	" 1,500,000.00	
3 Pensioenen waarop, krachtens de wet van 9 Mei 1846 (*Stbl.* n°. 24), na 1°. Julij 1846 regten zullen worden verkregen.	*Memorie.*	
		f 1,565,000.00
BUITENGEWOON.		
XVde AFDEELING. *Buitengewone uitgaven.*		
Materieel der artillerie.		
1 Uitgaven verbonden aan den aanmaak van behoeften, waarvan de vervaardiging het bestaan eener bijzondere (Pyrotechnische) inrigting vereischt; voorts aankoop van materiëel van allerlei aard, tot het bewapenen der nieuw gebouwde forten en reduits..	" 100,000,00	
Materiëel der genie.		
2 Werken alsnog noodzakelijk in de drie fortificatie-directiën, ter verbetering en voltooijing van 's Rijks verdedigings-stelsel..........................	" 297,700.00	
		f 397,700.00
Totaal van het Xde Hoofdstuk......		*f* 11,675,000.00

XIde HOOFDSTUK.

Departement van Koloniën.

1ste AFDEELING. *Kosten van het Departement.*		
1 Tractement van den Minister.......	" 12,000.00	
2 Bezoldigingen van den waarnemenden secretaris-generaal en van de ambtenaren, klerken en bedienden, en daggelden der adsistent-bedienden......	" 48,438.00	
3 Bureaubehoeften..................	" 2,862.00	
4 Locaal en meubelen...............	" 5,200.00	
5 Drukwerk.........................	" 1,000.00	
6 Reis- en verblijfkosten............	*Memorie.*	
		f 69,500.00
Transporteren............		*f* 69,500.00

BENAMING DER ONDERWERPEN VAN UITGAAF.	BERAAMD BELOOP OVER 1849. ARTIKEL.	AFDEELING.
Per transport..........*f*		69,500.00
IIde AFDEELING. *Pensioenen.*		
ART.		
1 Pensioenen, welke in de verschillende grootboeken zijn ingeschreven......″	19,195.00	
2 Pensioenen, waarop, krachtens de wet van den 9den Mei 1846 (*Staatsblad* n°. 24), na 1 Julij 1846 regten zullen worden verkregen..................	*Memorie.*	
	″	19,195.00
Totaal van het XIde Hoofdstuk.........*f*		88,695.00

TOTAAL DER GEHEELE BEGROOTING.

HOOFDSTUK	1.	Huis des Konings..............*f*	1,250,000.00
″	2.	Kabinet des Konings............″	650,939.00
″	3.	Buitenlandsche Zaken...........″	540,933.00
″	4.	Justitie.......................″	2,491,364.00
″	5.	Binnenlandsche Zaken...........″	4,438,133.00
″	6.	Hervormde Eeredienst...........″	1,649,896.52½
″	7.	R. C. Eeredienst...............″	562,376.18½
″	8.	Marine.........................″	5,353,632.05
″	9*A*.	Nationale Schuld...............″	36,271,811.33
″	9*B*.	Departement Finantiën..........″	7,352,909.07½
″	10.	Oorlog.........................″	11,675,000.00
″	11.	Koloniën.......................″	88,695.00
″	12.	Onvoorziene uitgaven...........″	400,000.00
			f 72,725,689.16½
		Daar echter het massaal cijfer der begrooting van uitgaven door de som voor onvoorziene uitgaven vastgesteld, niet kan worden overschreden, zoo dient van dezelve te worden afgetrokken..............................″	400,000.00
		Zoodat het wezenlijk cijfer der begrooting beloopt..............................*f*	72,325.689.16½ [1]

[1] *Het primitief* cijfer, (zie wet van 9 Aug. 1847, *Stbl.* N°. 41 en vervolg,) *bedroeg f 71,530,164.16½.* Omtrent de later daarin gemaakte veranderingen verg. *men Stbl. 1847,* N°. 66, 67 en 76 en *Stbl.* 1848, N°. 32 en 90.

OVERZIGT VAN 'S RIJKS SCHULDEN EN TE BETALEN RENTEN VOLGENS DE BEGROOTING VAN 1848-1849. IX°. HOOFDSTUK A.

AARD DER SCHULDEN.	HOEGROOTHEID DER RENTEN.	NOMINAAL KAPITAAL VOOR 1848.	RENTEN-BEDRAG. 1848.	RENTEN-BEDRAG. 1849.
1. Nationale Schuld	2½ pCt.	*f* 816,516,100.00	*f* 20,412,902.50	*f* 20,412,902.50
2. Nationale Schuld	3 〃 〃	〃 120,856,861.00	〃 3,625,705.83	〃 3,625,705.83
3. Amortisatie Sijndicaat	3½ 〃 〃	〃 33,308,000.00	〃 815,780.00	〃 805,280.00
4. Nationale Schuld	4 〃 〃	〃 237,640,500.00	〃 9,505,620.00	〃 9,505,620.00
5. 's Rijks Overzeesche Bezittingen	4 〃 〃	〃 14,748,500.00	〃 589,940.00	〃 589,940.00
6. Schatkistbilletten	4 〃 〃	〃 9,799,950.00	〃 391,998.00	〃 391,998.00
7. Schatkistbilletten	4½ 〃 〃	〃 6,000,000.00	Memorie.	Memorie.
8. Borgtogten van rekenpligtige Ambtenaren	4 〃 〃	....	〃 31,500.00	〃 30,000.00
9. Gewone Lijfrenten	....	....	〃 118,000.00	〃 112,000.00
10. Lijfrenten ten laste van de Domeinen geloopen hebbende	....	....	〃 28,000.00	〃 27,500.00
11. Nijmeegsche tontinaire Lijfrenten	....	....	〃 10,000.00	〃 10,000.00
12. Amortisatie Sijndicaat	....	....	〃 300,000.00	〃 300,000.00
13. Haarlemmermeer	5 〃 〃	〃 8,000,000.00	〃 380,000.00	〃 380,000.00
14. Steenweg van Maastricht tot de Geld. grenzen	5 〃 〃	〃 950,000.00	〃 51,850.00	〃 51,400.00
15. Straatweg van Utrecht naar Deventer	....	....	〃 3,270.00	〃 3,170.00
16. 〃 〃 Zeijst naar Woudenberg	....	....	〃 4,262.00	〃 4,217.50
17. 〃 〃 Amsterdam naar Naarden	....	....	〃 11,460.00	〃 11,370.00
18. Kiezelweg van Zutphen naar Goor	....	....	〃 10,847.00	〃 10,707.50
TOTAAL	....	*f* 1,237,819,911.00	*f* 36,291,136.33	*f* 36,271,811.33

STAAT VAN DE OPBRENGST DER MIDDELEN IN DE 12 MAANDEN VAN 1848, TEGENOVER DE OPBRENGST VAN DIE VAN 1847. (Zie *Staatsc.* 1849, N°. 14).

	1848.	1847.	MEERDER IN 1848 DAN IN 1847.	MINDER IN 1848 DAN IN 1847.	AANMERKING.
Directe belastingen..............	ƒ18,931,536.03	ƒ18,477,490.99½	ƒ 454,045.03½[1]	....	
In- en uitgaande regten, scheepsvaart-regten, vuur- ton- en bakengeld...	〃 4,194,879.34	〃 5,048,173.62½	....	ƒ 853,294.28½	
Accijnsen..........................	〃18,996,332.27½	〃18,325,884.46	〃 670,447.81½	....	
Registratie-, zegel-, successie regten, enz........................	〃 9,487,739.33½	〃10,119,074.89½	....	〃 631,335.56	
Regt van waarborg op gouden en zilveren werken.................	〃 130,654.88	〃 139,620.95	....	〃 8,966.07	
Posterijen.........................	〃 1,367,437.73	〃 1,397,266.12½	....	〃 29,788.39½	
Loterijen..........................	〃 391,019.50	〃 544,836.00	....	〃 153,816.50	
TOTAAL......	ƒ53,499,599.09	ƒ54,052,307.05[2]	ƒ 1,242,492.85	ƒ 1,677,200.81	

[1] Dit meerdere vloeit voort uit de 8 en 10 pCt. voor kwade posten op het personeel en patentregt vroeger gekort, doch nu onder de opbrengst begrepen, volgens de Wet van 29 Julij, (Staatsbl. No. 32).

[2] De totale opbrengst beliep in:
1843......53,027,097.29½
1844......54,446,067.39½
1845......54,576,588.31½
1846......54,052,307.05

STATEN

DER GERAAMDE ONTVANGSTEN EN UITGAVEN VAN DE NEDERLANDSCH-INDISCHE ADMINISTRATIE OVER 1847—1848.

Ingediend bij missive van den Minister van Finantiën in de Zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van den 9den Maart 1848.[1]

STAAT A.

RAMING *der ontvangsten en uitgaven van de Indische administratie over* 1847. (A. *Ontvangsten en uitgaven in Indië.*)

ONTVANGSTEN.

I. *Verpachte middelen.*

Hoofdgeld der Chinezen, Maleijers en Parnakans	*f* 39,603	
Slagten van rundvee, buffels, schapen en geiten	〃 305,730	
Slagten van varkens	〃 129,456	
Vischmarkten en vischpachten	〃 172,280	
Visscherijen en regt om vischnetten te stellen	〃 158,200	
Arak en andere sterke dranken	〃 255,901	
Verkoop van saguweer	〃 7,975	
Inlandsche tabak	〃 106,680	
Wayangs, bazaars, warongs, groentekramen en winkels	〃 2,961,621	
Tolbruggen, sluisgelden, veren en overtoomen	〃 80,354	
Diverse kleine middelen	〃 1,100	
Diverse kleine eilanden	〃 5,880	
Vogelnest-klippen	〃 83,850	
Kleine lombard	〃 327,398	
Amfioen-pacht en verkoop van amfioen	〃 7,346,750	
		f 11,982,778

Transporteren .... *f* 11,982,778

[1] *Zie Bijbl. op de Staatsc.* 1848, vel 65 [1] en vervolg.

Per transport		*f* 11,982,
II. *Landelijke inkomsten en andere grondlasten.*		
Landrenten	*f* 9,552,038	
Nipa- en kreupelbosschen	〃 24,392	
Belasting op het jattiehout	〃 800	
Vischvijvers (tambaks)	〃 184,932	
Vertiening van landerijen en landerijen aan particulieren verhuurd of afgestaan	〃 132,330	
Verponding	〃 399,379	
		f 10,293,
III. *Belastingen en inkomsten van onderscheiden aard.*		
Inkomende en uitgaande regten, entrepôt- en waaggelden	〃 5,525,330	
5 pCt. additioneel regt	〃 275,466	
Comsumtie-regt	〃 78,020	
Belasting op den verkoop van tabak	〃 13,000	
Haven-, ankeragie- en loodsgelden	〃 95,950	
Kleinzegelregt	〃 332,987	
Collaterale successiën	〃 48,147	
's Heeren geregtigdheid	〃 202,893	
Belasting op goud	〃 1,250	
5 pCt. van de particuliere bazaars	〃 6,237	
Tolpoorten en tollen	〃 15,000	
IJkgelden	〃 1,655	
Belasting op slaven	〃 20,798	
Oorgeld der paarden en belasting op de rijtuigen	〃 74,338	
Recognitiën of tributen van inlandsche vorsten	〃 29,968	
Weeskamers-rekening van interessen	〃 112,000	
Venduregten	〃 274,228	
Licentiën op de pho- en thopospelen	〃 322,535	
Inkomsten van 's Lands drukkerij	〃 75,000	
Idem van den constructiewinkel	〃 188,230	
Idem der posterijen	〃 275,722	
		f 7,968,
IV. *Koophandel en cultures.*		
Handel met Japan	〃 20,869	
Verkoop van koffij	〃 8,250	
〃 〃 specerijen	〃 22,852	
〃 〃 peper	〃 2,600	
Transporteren	*f* 54,571	*f* 30,245,

Per transport.......*f*	54,571	*f* 30,245,403
Verkoop van vogelnestjes...........″	215,000	
″ ″ tin.................″	29,187	
″ ″ houtwerken...........″	248,000	
″ ″ zout................″	4,342,840	
″ ″ rijst................″	477,885	
″ ″ arengsuiker...........″	64,995	
″ ″ suiker...............″	60,024	
″ ″ goeniezakken.........″	268,108	
″ ″ stofgoud.............″	750	
″ ″ diverse goederen..... ″	110,699	
Restitutiën van voorschotton ter zake van ondernemingen in den landbouw″	1,318,556	
		″ 7,190,615
V. *Diverse en buitengewone inkomsten.*		
Waterleidingen....................″	345	
Landpassen.........................″	1,418	
Verkoop van huizen en gronden....″	25,000	
Inhoudingen op de jaarwedden ter zake van burgerlijke pensioenen........″	280,000	
Maritiem etablissement op het eiland Onrust.........................″	260,160	
Van den Keizer van Soeracarta, in mindering van zijne schuld..........″	24,000	
Ontvangsten van verschillenden aard..″	395,628	
		″ 986,546
VI. *Inkomsten van Sumatra*...........................″		2,178,882
Totaal *der Ontvangsten van de koloniale administratie in Indië*..............................″		40,601,446
Ontvangsten voor rekening van anderen.		
Van den Keizer van Soeracarta, in restitutie van onderstaande uitgaven.........................″		27,320
Van den Sultan van Djokjokarta, in restitutie van onderstaande uitgaven.........................″		17,442
Inkomsten van het land Nangoelan..............″		29,133
Civiel weduwen- en weezenfonds..................″		514,000
Militair weduwen- en weezenfonds.................″		206,200
Verhoogd militair pensioenfonds....................″		248,500
Civile delegatiën...........................″		480,000
Militaire ″ ....″		165,000
Marine ″ ....″		21,883

Transporteren.......*f* 42,310,704.

Per transport.......		*f* 42,310,704
Van de officieren der landmagt voor goederen ten dienste van het officiers-kleedingmagazijn........		" 183,095
		f 42,493,799
Nadeelig verschil tusschen de geldelijke ontvangsten en uitgaven in Indië, om te worden gedekt uit den verkoop der producten in Nederland.......		" 11,445,576
		f 53,939,375

—

UITGAVEN.

I. *Hooge Regering.*		
Inkomsten van den Gouverneur-Generaal en kosten van deszelfs huis....	*f* 170,667	
Raad van Nederlandsch-Indië........	" 151,200	
Algemeene Secretarie................	" 150,000	
Reiskosten.........................	" 7,000	
		f 478,867
II. *Departement van Justitie.*		
Hoog-Geregtshof....................	" 169,957	
Hoog Militair Geregtshof............	" 2,860	
Raden van Justitie..................	" 232,058	
Landraden en diverse justitiekosten...	" 108,747	
		" 513,622
III. *Hooge en lage collegiën.*		
Algemeene Rekenkamer.............	" 179,680	
Beheer der weeskamers.............	" 112,000	
		" 291,680
IV. *Provinciaal bestuur en politie.*		
Provinciale besturen................	" 1,381,840	
Algemeene politie..................	" 841,496	
Districts-politie....................	" 475,157	
Kruis- of residentie-praauwen........	" 115,310	
Djaijang-sekars (inlandsche maréchaussée).........................	" 110,917	
Barissans en pradjoeris (plaatselijke corpsen).........................	" 187,090	
Gevangenen, kettinggangers en bannelingen.........................	" 334,482	
Diverse uitgaven van politie........	" 46,569	
		" 3,492,861
Transporteren............		*f* 4,777,030

Per transport...............			*f* 4,777,030
V. *Landbouw, eeredienst, kunsten en wetenschappen.*			
Landbouw, paardenstoeterijen en veefokkerijen.......................*f*		56,930	
Kosten der natuurkundige commissie..„		30,364	
Christelijke eeredienst..............„		181,639	
Inlandsche eeredienst...............„		25,750	
Onderwijs of schoolwezen...........„		95,628	
Geneeskundige dienst en vaccine....„		100,698	
		„	491,009
VI. *Civiel Bouw-departement.*			
Civile gebouwen en waterstaat (personeel)..........................„		111,990	
Civile gebouwen (materieel).*f*	48,199		
Militaire gebouwen onder civiel beheer (materieel)..„	47,063		
Waterstaat (materieel).....„	287,028		
Waterleidingen, steenbakkerijen, brandspuiten en transportetablissementen.„	8,720		
	f 391,010		
af voor goederen uit Nederland..................„	152,899		
	„	238,111	
		„	350,101
VII. *Finantiën en cultures.*			
A. *Algemeene uitgaven.*			
Generale directie van finantiën......„		307,236	
Directie en inspectie der cultures.....„		233,708	
Beheer van 's lands civile pakhuizen.„		206,097	
Beheer van 's lands algemeene geldkassen................„	345,148		
af voor onkosten op de verzending van zilveren specie uit Nederland......„	12,500		
	„	332,648	
Beheer der inkomende en uitgaande regten..........................„		303,264	
Kosten der posterijen..............„		290,532	
Transporteren......*f*		1,673,485	*f* 5,618,140

Per transport.......		f 1,673,485	f 5,618,140
Kosten der Lands-drukkerij..	f 54,623		
af voor goederen uit Nederland..................	" 5,725		
	"	48,898	
Kosten der koperen munt..........	"	1,128	
Kosten op de ijking der maten en gewigten........................	"	709	
Beheer der openbare verkoopingen....	"	100,484	
Kosten voor havenmeesters en andere inrigtingen ten dienste der zeevaart.	"	49,135	
Kosten op de landelijke inkomsten en andere grondlasten	"	1,216,761	
Kosten op de verpachting der middelen........................	"	16,385	
Kosten op de amfioenpacht en inkoop van amfioen......	" 756,040		
af voor Levantsche amfioen uit Nederland	" 336,000		
	"	420,040	
Kosten der zoutpannen, zoutdepôts, enz............................	"	709,699	
Kosten op het kleinzegel ...	f 26,105		
af voor goederen uit Nederland,..................	" 1,705		
	"	24,400	
Kosten op 's Heeren geregtigheid en de collaterale successiën..........	"	2,175	
Inkoop en kosten van diverse goederen............................	"	110,699	
Consulaat in China................	"	10,710	
Factorij in Japan en kosten van den handel aldaar..........	f 324,899		
af voor goederen uit Nederland...............	" 54,828		
	"	270,071	
		"	4,654,779

B. *Onkosten op den aankoop van producten.*

Inkoop en kosten van koffij		f 9,695,000	
" " " " specerijen		" 276,308	
" " " " peper.........		" 17,850	
" " " " vogelnestjes...		" 19,322	
" " " " tin..........		" 906,180	
" " " " houtwerken ..		" 255,960	
" " " " rijst.........		" 644,247	
Transporteren.......		f 11,814,867	f 10,272,919

Per transport.........		*f* 11,814,867	*f* 10,272,919
Inkoop en kosten van arengsuiker...″		13,404	
″ ″ ″ ″ suiker........″		8,747,000	
″ ″ ″ ″ indigo.......″		2,667,000	
″ ″ ″ ″ thee	*f* 962,000		
af voor goederen uit Nederland...................″	11,124		
″		950,876	
Inkoop en kosten van tabak.........″		1,500	
″ ″ ″ ″ zijde..........″		1,000	
″ ″ ″ ″ goeniezakken..................*f*	450,252		
af voor koffijzakken uit Nederland...............″	447,392		
″		2,860	
Inkoop en kosten van cochenille....″		70,000	
″ ″ ″ ″ kaneel........″		200,000	
″ ″ ″ ″ stofgoud.......″		25,333	
Voorschotten en ondernemingen van landbouw.......................″		1,500,000	
″			25,993,840

C. *Onkosten op den afscheep der producten naar Nederland.*

Kosten van emballagie, afscheep, enz..*f*	827,500	
Provisiepenningen aan de factorij der Nederlandsche Handelmaatschappij.″	157,500	
″		985,000

D. *Renten en aflossingen.*

Renten en aflossing van den Nederlandsch-Indischen achterstand (restant-kapitaal onder ultimo December 1846 *f* 1,914,800)...........*f*	400,000	
Aflossing van de Indische leening van van 1836 ad *f* 1,170,000 (restant-kapitaal onder ultimo December 1846 *f* 117,000)................″	117,000	
Renten en aflossing der 4½ pCt. obligatiën, ingevolge Indisch besluit van 27 Junij 1843, litt. F (restant-kapitaal onder ultimo December 1846 *f* 25,500)..................″	2,580	
Renten en aflossing der 6 percents obligatiën, ingevolge Indisch besluit van 27 Augustus 1845, n°. 1 (restant-		
Transporteren......*f*	519,580	*f* 37,251,759

Per transport.......		*f* 519,580	*f* 37,251,759
kapitaal onder ultimo December 1846 *f* 104,000..................		" 18,460	
Renten en aflossingen der 4½ percents obligatiën, ingevolge Indisch besluit van 31 Julij 1846, litt. P 2 (restant-kapitaal onder ultimo December 1846 *f* 53,000).		" 5,385	
			" 543,425

VIII. *Departement van Oorlog.*

Gewone kosten van het Indisch leger:			
Personeel............	*f* 4,946,070		
Materieel............	" 345,207		
Kleeding en equipement	" 677,352		
Voeding.............	" 959,749		
Diverse uitgaven......	" 234,828		
	f 7,163,186		
af voor goederen uit Nederland.......	" 667,866		
		f 6,594.320	
Inspectie en instructie der barissans, pradjoerits en andere inlandsche corpsen, niet behoorende tot de vaste landmagt....................		" 39,500	
Buitengewone fortificatie-werken............	" 1,000.000		
af voor goederen uit Nederland	" 80,320		
		" 919,680	
			" 7,454,500

IX. *Departement van Marine.*

Voor schepen en vaartuigen van oorlog.......	" 1,204,844		
af voor goederen uit Nederland.......	" 328,120		
		" 876,724	
Havenmeesters en andere sedentaire inrigtingen, ten dienste van het zeewezen........................		" 169,000	
Gouvernementsschoeners en kruisbooten............................		" 226,156	
Transporteren......		*f* 1,271,880	*f* 45,249,684

Per transport........		*f* 1,271,880	*f* 45,249,684
Maritiem etablissement op het eiland Onrust..............	260,160		
af voor goederen uit Nederland.......	20,905		
		239,255	
			1,511,135

X. *Pensioenen en gestichten van weldadigheid.*

Civile pensioenen.................		168,828	
Militaire 〃		202,454	
Inlandsche 〃		177,662	
Pensioenen aan weduwen van civile militaire en inlandsche personen...		52,996	
Godshuizen en gestichten van weldadigheid.........................		33,706	
			635,646

XI. *Uitgaven van onderscheiden aard.*

Hofhouding van inlandsche vorsten schadeloosstellingen en gratificatiën.		1,663.111	
Kosten der ambachtskwartieren......		16,986	
Kosten van den constructiewinkel.............	188,230		
af voor goederen uit Nederland.........	83,050		
		105,180	
Onderhoud van inlandsche gezanten, grooten en staatsgevangenen.......		101,800	
Geschenken aan inlandsche vorsten en grooten..............	16,455		
af voor goederen uit Nederland.........	6,323		
		10,132	
Publieke feesten		10,544	
Civile transportkosten uit en naar Nederland.......................		55,000	
Civile reis- en transportkosten in Indië.		33,741	
Gratificatiën.......................		14,167	
Non-activiteitstractementen en wachtgelden............................		50,000	
Verloftractementen...............		10,000	
			2,070.661

Transporteren....... *f* 49,467.126

Per transport	*f* 49,467,126
XII. *Dagelijksche onvoorziene uitgaven.* .... 〃	500,000
XIII. *Buitengewone uitgaven en onvoorz. tegenspoeden.* ....〃	500,000
XIV. *Uitgaven voor Sumatra* .... 〃	2,367.317
TOTAAL *der Uitgaven van de Koloniale Administratie in Indië* ....〃	52,834.443
Voor zooveel het administratief kapitaal onder ult°. December 1846 bevonden is minder te bedragen dan de bepaalde som ....〃	429,637
Betalingen voor rekening van anderen.	
Voor rekening van den Keizer van Soerakarta.....〃	27,320
〃 〃 〃 〃 Sultan van Djokjokarta....〃	17,442
Uitgaven van het land Nangoelan..................〃	29,133
Civiel weduwen- en weezenfonds...................〃	344,000
Militair weduwen- en weezenfonds ....〃	150,700
Verhoogd militair pensioenfonds..................〃	105,000
Voor vaste tractementen aan officieren, afkomstig van de voormalige koloniale marine..................〃	1,700
	f 53,939.375

STAAT B.

RAMING *der ontvangsten en uitgaven van de Indische administratie over* 1847. (B. *Ontvangsten en uitgaven in Nederland.*

ONTVANGSTEN.

Gouvernements-producten in 1847 *te verkoopen.*

Koffij	920,000	pikols à *f*	16.00	*f* 14,720,000.00
Suiker	804,000	〃 〃 〃	12.00	〃 9,648,000.00
Indigo	11,100	〃 〃 〃	326.00	〃 3,618,600.00
Cochenille	350	〃 〃 〃	365.00	〃 127,750.00
Tin	67,600	〃 〃 〃	47.50	〃 3,211,000.00
Japansch koper	13,650	〃 〃 〃	57.50	〃 784,875.00
Thee	8,000	〃 〃 〃	33.00	〃 264,000.00
Kaneel	1,200	〃 〃 〃	70.00	〃 84,000.00
Peper	1,300	〃 〃 〃	10.00	〃 13,000.00
			Transporteren..	*f* 32,471,225.00

		Per transport....	ƒ 32,471,225.00		
Notenzeep	50 pikols à ƒ	30.00 〃	1,500.00		
Kamfer	960 〃 〃 〃	30.00 〃	28,800.00		
Stofgoud	1,000 riolen 〃 〃	30.00 〃	30,000.00		
				ƒ	32,531,525.00
Winst op assurantie				〃	180,000.00
Besparing op onkosten				〃	200,000.00
Diverse ontvangsten				〃	100,000.00

Ontvangsten voor rekening van anderen.

Civiel weduwen- en weezenfonds	〃	19,000.00
Militair weduwen- en weezenfonds	〃	34,800.00
Verhoogd militair pensioenfonds	〃	6,500.00
Van het departement van Marine, in restitutie van in Indië betaalde vaste tractementen aan officieren, afkomstig van de voormalige koloniale marine	〃	1,700.00
	ƒ	33,073,525.00

UITGAVEN.

Tot dekking van het nadeelig verschil tusschen de ontvangsten en uitgaven in Indië		ƒ 11,445,576.00
Renten der Oost-Indische schulden, volgens de wetten van 24 April 1836, 11 Maart 1837, 27 Maart 1838 en 22 December 1838		〃 9,800,000.00
Renten der restantschuld à ƒ 10,000,000.00 aan de Nederlandsche Handel-Maatschappij, volgens de wetten van 6 Maart en 23 November 1844		〃 450,000.00
Scheeps- en oorlogsbehoeften en goederen van onderscheiden aard naar Indië te zenden voor de administratie aldaar		〃 2,650,000.00
Pensioenen ten laste der Indische kas		〃 418,000.00
Verloftractementen		〃 140,000.00
Kosten van het koloniaal werfdepôt te Harderwijk	ƒ 287,980.00	
Uitzending van suppletietroepen	〃 75,840.00	
Transportkosten van repatrierende militairen	〃 39,480.00	
Studiekosten van jongelingen op de militaire academie te Breda, bestemd voor de Oost-Indische dienst	〃 12,000.00	
Opleiding van jongelingen tot genees- en scheikundigen voor de Oost-Indische dienst	〃 6,100.00	
Transporteren...	ƒ 421,400.00	ƒ 24,903,576.00

Per transport...	ƒ 421,400.00	ƒ 24,903,576.00
Diverse betalingen aan teruggekeerde militairen..........................	″ 10,600.00	
	ƒ	432,000.00
Uitgaven ten behoeve der natuurkundige commissie.	″	10,000.00
Kosten van het onderwijs in de Oostersche taal-, land- en volkenkunde aan de academie te Delft.	″	10,000.00
Kosten vallende op de uitzending van burgerlijke ambtenaren, zeevarenden enz..................	″	20,000.00
Diverse uitgaven	″	100,000.00

Betalingen voor rekening van anderen.

Civiel weduwen- en weezenfonds..................	″	189,000.00
Militair weduwen- en weezenfonds	″	90,000.00
Verhoogd militair pensioenfonds..................	″	150,000.00
Civile delegatiën	″	480,000.00
Militaire ″	″	165,000.00
Marine- ″	″	21,663.00
Goederen ten dienste van het officiers-kleedingmagazijn (begrepen onder het hierboven uitgetrokken totaal van ƒ 2,650,000)......................	″	″
		ƒ 26,571,539.00
Geraamd excedent.........	″	6,501,986.00
		ƒ 33,073,525.00

TOELICHTENDE NOTA *betreffende de Staten* **A** *en* **B** (NEDERLANDSCH INDIË.)

Ten einde *aan den eenen kant* een duidelijker overzigt te geven van de koloniale *raming* en *aan den anderen kant* die ramingen met grooter gemak te kunnen vergelijken met de later te leveren *staten van werkelijke ontvangsten en uitgaven*, is aan de begrooting van Nederlandsch Indië over 1847 een' anderen vorm gegeven.

Die begrooting is gesplitst geworden in twee staten, A en B. De Staat A bevat uitsluitend de geraamde geldelijke ontvangsten en uitgaven *in Indië;* de staat B die, welke voor rekening der Indische administratie *in Nederland* plaats hebben.

Beide staten te zamengevoegd, geven een duidelijk begrip van de zaak welke zij voorstellen. Zij wijzen aan alle ontvangsten en uitgaven, geene uitgezonderd, waarop de Indische administratie in het jaar 1847 rekende.

Onder de uitgaven van staat A zijn begrepen de benoodigde som-

men tot inkoop van de producten, bestemd om het overschot der Indische finantiën naar Nederland over te maken. Op den staat B wordt in omvang gebragt de vermoedelijke waarde der producten, welke men verwachtte in 1847 in Nederland te zullen kunnen in veiling brengen.

De geraamde uitgaven in Indië bedragen volgens staat A	*f* 53,939,375.00
de ontvangsten	" 42,493,799.00
het tekort *aldaar* is derhalve geraamd op	*f* 11,445,576.00
Volgens de raming B zou in Nederland worden ontvangen	" 33,073,525.00
en uitgegeven, met inbegrip van de dekking van het bovengemelde tekort van *f* 11,445,576	" 26,571,539.00
Geraamd excedent	*f* 6,501,986.00

De raming van 1846 was nog berekend in *zilver* en *koper*. De staat A is uitsluitend berekend in *zilveren guldens*, in den omloop vertegenwoordigd door de bij publicatie van den Gouverneur-Generaal van 3 Februarij 1846 uitgegeven *recepissen*. De herleiding heeft plaats gehad ingevolge de bepalingen, vervat in de publicatie en in het besluit van den Gouverneur-Generaal van 14 Maart 1846 (*Indische Staatsbladen* n°. 3 en 8). De slotsom van die herleiding is geweest, dat, terwijl het cijfer der uitgaven is verminderd met *f* 5,739,831, dat der ontvangsten is verminderd met *f* 5,117,563, zoodat de onderlinge verhouding van ontvangsten en uitgaven nagenoeg is bewaard gebleven.

Het volgende diene tot toelichting van de voornaamste der in de staten voorkomende cijfers.

Staat A. Ontvangsten.

De onderscheidene hoofdstukken wijzen in bijzonderheden aan, welke de bronnen zijn, waaruit de inkomsten vloeijen. Voor zoover die bronnen afwijken van de in Nederland bestaande belastingen, zullen dezelve worden verduidelijkt.

Wayangs, bazaars, warongs, groentekramen en winkels . . *f* 2,961,621

Dit is eene belasting op de voorwerpen van inwendigen handel, welke worden verkocht op de groote markten of bazaars, op bepaalde plaatsen en tijden gehouden wordende.

Amfioen pacht . . . . *f* 7,346,750

De Regering heeft zich den alleenhandel in opium, voor zooveel het inwendig verbruik betreft, voorbehouden. Het regt om dat heulsap in het klein te verkoopen, wordt in het openbaar aan den meestbiedende verpacht.

Landrenten .... *f* 9,552,038

Overal waar de domeinen nog onverkocht zijn, betalen de bebouwers van den grond aan den souverein een gedeelte van den oogst als grondrente. De hier uitgetrokken som is voor het grootste gedeelte herkomstig van de rijstvelden der Javanen.

Verponding .... *f* 399,379

De verponding wordt geheven van alle onroerende goederen, en dus ook van de landerijen, niet meer behoorende tot het domein (*Indisch Staatsblad* van 1823, nº. 5).

Koophandel en cultures .... *f* 7,190,615

Hier vindt men opgegeven de producten welke in Indië worden verkocht, en voorts eene som van *f* 20,869, grootendeels voortspruitende uit den afstand van het regt tot het drijven van den particulieren handel op Japan; wijders de opbrengst van den alleenhandel in zout (*f* 4,342,840), en eindelijk de aflossingen van verstrekte voorschotten op cultuur-contracten (*f* 1,318,556).

Inhoudingen op de jaarwedden ter zake van burgerlijke pensioenen .... *f* 280,000

Dit is het beloop der kortingen, aan welke de jaarwedden der burgerlijke ambtenaren onderhevig zijn, om zich het regt te verzekeren op pensioen (*Indisch Staatsblad* van 1837, nº. 50).

Staat A. UITGAVEN.

Onkosten op den aankoop van producten .... *f* 25,993,840

De hoeveelheden en inkoopsprijzen, waardoor deze raming is verkregen, zijn, wat de hoofdproducten betreft, de volgende:

Koffij	972,193	pikols	à	*f*	9.97
Tin	60,000	"	à	"	15.10
Suiker	937,063	"	à	"	9.34½
Indigo	1,573,000	ponden	à	"	1.89½

Renten en aflossingen.................................*f* 543,425

Uit de hier gegeven specificatie blijkt, dat de rentdragende schulden van het Oost-Indische bestuur op ultimo December 1846 nog aan kapitaal bedroegen:

Indische achterstand......	*f*	1,914,800	(Zie *Ind. St.* 1821, n°. 27a.)
De leening van 1836.....	"	117,000	(Zie *Ind. St.* 1830, n°. 36.)
4½ pCts. obligatiën van 1843	"	25,500	Dit zijn vereveningen van schulden, ontstaan vóór het jaar 1811.
2 " " " 1845	"	104,000	
4½ " " " 1846	"	53,000	
	f	2,214,300	

Departement van Oorlog..............................*f* 7,454,500

De eigenlijke kosten van het Indisch leger, met uitsluiting van Sumatra, komen hier onder voor met............*f* 7,163,186,00
onder de uitgeven van Sumatra is begrepen voor
de kosten der aldaar aanwezige troepen.........." 1,008,650,00

de geheele kosten zijn dus......................*f* 8.171,836,00

Departementen van Marine..........................*f* 1,511,135

De onder dit totaal voorkomende som van *f* 1,204,844 voor schepen en vaartuigen van oorlog is bestemd voor het onderhoud der in Indië dienstdoende Nederlandsche oorlogsbodems, voor de voeding der scheepsbemanningen en voor de kwijting van het gedeelte der tafelgelden, soldijen, enz., hetwelk in de kolonie is betaalbaar gesteld.

Uitgaven voor Sumatra.............................*f* 2,37.317

Het was niet mogelijk om op Sumatra, met zijne onophoudelijke en onvermijdelijke veranderingen van inwendige organisatie toe te passen de voorschriften omtrent de Indische begrooting, voorkomende in het besluit van den Gouverneur-Generaal van 22 October 1834 (*Indisch Staatsblad* n°. 48), voorschriften, berustende op de onderstelling van eene bestendigheid, slechts langzaam en trapsgewijze voor noodzakelijke veranderingen wijkende. Op Sumatra zijn inkomsten en uitgaven nog aan gestadige afwisselingen blootgesteld, waardoor het beginsel van normale cijfers van zelf zijne toepassing verliest. — Daarom, en om te beter in het oog te doen springen de voor- of nadeelige uitkomsten van het bestuur aldaar, is men overgegaan *om de uitgaven en inkomsten van* Sumatra in een rond cij-

fer op de algemeene begrooting van Nederlandsch Indië te brengen. Het blijkt uit de onderwerpelijke begrooting, dat

de uitgaven zijn	ƒ 2,367,317.00
de inkomsten	„ 2,178,882.00
Geraamd tekort . . . ƒ	188,435.00

Staat B. ONTVANGSTEN.

Gouvernements-producten in 1847 *te verkoopen* . . . . ƒ 32,531,525

De hoeveelheden producten, hier als verkoopbaar aangewezen, staan in geen verband tot die, waarvan de kosten van inkoop op den staat A zijn geraamd op ƒ 25,993,840; *eensdeels*, omdat onder die raming producten begrepen zijn, bestemd om *in Indië* te worden verkocht of verbruikt, en *anderdeels* omdat die, welker bestemming is om naar Nederland vervoerd te worden, die bestemming slechts voor een zeer gering gedeelte in 1847 konden bereiken. De op staat A geraamde som van ƒ 32,531,525 bestaat grootendeels uit de waarde van producten geoogst in 1846 en vroegere jaren.

Onder het tin bevindt zich de hoeveelheid, bestemd om in China te worden verkocht, waarvan het rendement hier te lande beschikbaar komt. Dit is ook het geval met het Japansch koper, hetwelk grootendeels wordt verkocht op de daarvoor meest geschikte markten in Indië.

Staat B. UITGAVEN.

Tot dekking van het nadeelig verschil tusschen de ontvangsten en uitgaven in Indië . . . . ƒ 11,445.576

Deze som is bestemd om op de volgende wijze terug te vloeijen naar Indië, als:

door tusschenkomst der Nederlandsche Handel-Maatschappij	ƒ 5,600,000.00
„ uitzending van zilveren specie	„ 500,000.00
„ wissels door den Gouverneur-Generaal te trekken op het departement van Koloniën	„ 5,345,576.00
	ƒ 11,445,576.00

Scheeps- en oorlogsbehoeften en goederen van onderscheiden aard naar Indië te zenden voor de administratie aldaar . . . . „ 2,650,000

Op den staat A (uitgaven) is van de geraamde uitgaven voor

eenige departementen van bestuur afgetrokken de waarde der goederen uit Nederland te ontvangen en aldaar te betalen. Het totaal der aftrekkingen is *f* 2,208,757. Het verschil tusschen die som en de voor uitzending van goederen uitgetrokken *f* 2,650,000 ontstaat *eensdeels* door te lage prijsramingen in Indië en *anderdeels* doordien bij elke opkomende behoefte in den loop des jaars suppletoire eischen opgemaakt en herwaarts gezonden worden.

Pensioenen ten lasten der Indische kas............*f* 418,000

Dit totaal is zamengesteld als volgt:

Burgerlijke pensioenen.........................	*f* 117,000.00
Militaire idem..........................	" 301,000.00
	f 418,000.00

Geraamd excedent..............................*f* 6,501,986

Deze som is het bruto exedent. Om te komen tot de kennis van het vermoedelijk *batig slot*, moeten daarvan worden afgetrokken de volgende uitgaven, die men in 1847 ten behoeve der overige koloniën meende te doen, als:

Gewoon subsidie aan Suriname...................	*f* 150,000.00
Buitengewoon subsidie voor de verdere uitvoering van het Koninklijk besluit van 6 Februarij 1847, litt. O[5], rakende de conversie van het Surinaamsche bankpapier..................................	" 418,333.33
Kosten der Europesche kolonisatie aan de Saramacca en andere buitengewone uitgaven..............	*f* 32,500.00
Suriname......*f*	600,833.33
Subsidie voor Curaçao en onderhoorigheden......"	182,824.42½
Subsidie voor de Kust van Guinea..............."	108,576.64½
	f 892,234.40

STAAT C.

RAMING *der ontvangsten en uitgaven van de eilanden Curaçao, Bonaire en Aruba over het jaar* 1848.

ONTVANGSTEN.

Eiland Curaçao.

I. Belastingen en Inkomsten van onderscheiden aard.

Belasting op de grondeigendommen, hypotheken en slaven............	*f* 39,000.00
Transporteren...*f*	39,000.00

Per transport. . . *f*	39,000.00	
Belasting op het personeel en mobilair. *"*	7,000 00	
Zegelregt. . . . . *"*	6,500.00	
Accijns op ingevoerde goederen. . . . . . . *"*	10,000.00	
Patenten . . . . *"*	4,494.00	
Venduregten . . . . *"*	3,000.00	
Belasting op de erfopvolging of collaterale successie. *"*	500.00	
Belasting op den verkoop van vreemde vaartuigen. . . . . *"*	100.00	
Belasting op den verkoop en de alienatie van slaven. . . . . *"*	2,400.00	
Belasting op den uitvoer van slaven. *"*	500.00	
" *"* huisbedienden. . . . . *"*	600.00	
Huur van 's lands slaven . . . . *"*	200.00	
Belasting op de loterijen (*pro memorie*).	»	
" *"* het slagten van vreemd hoornvee. . . . . *"*	200.00	
Inkomsten van de vleeschhal. . . . . *"*	2,600.00	
Een derde der loodsgelden. . . . . *"*	700 00	
Haven- en veiligheidsregt. . . . . *"*	9,500.00	
Vuur- en bakengeld . . . . *"*	1,300.00	
Last- of tonnegeld van vaartuigen in de kolonie te huis behoorende. . . . . *"*	1,500.00	
Leges, meetloon van vaartuigen, boeten, briefporten en verkoop van havenreglementen . . . . *"*	700.00	
De 50ste penning. . . . . *"*	2,000.00	
De 40ste penning. . . . . *"*	1,400.00	
Contributie tot instandhouding der schutterij . . . . *"*	5,500.00	
Agio's van verkochte wissels. . . . . *"*	3,000.00	
Diverse inkomsten. . . . . *"*	90.00	
		" 102,784.00
II. Verkoop van producten:		
7000 pond cochenille à *f* 2.60. . . . . *f*	18,200.00	
1500 *"* aloëhars *"* *"* 0.36. . . . . *"*	540.00	
400 pinten behen-olie *"* *"* 0.35. . . . . *"*	140.00	
150 pond pita-vlas *"* *"* 0.10. . . . . *"*	15.00	
100 *"* wol *"* *"* 0.21. . . . . *"*	21.00	
Vaten zout. . . . . . (*pro memorie*).	»	
		" 18,916.00
Transporteren. . . . . *f*		121,700.00

Eiland Bonaire.

Per transport.				*f* 121,700.00
III. Belastingen en inkomsten van onderscheiden aard:				
Ankergeld		*f*	900.00	
Vuur- en bakengeld		″	250.00	
Recognitiegeld		″	20.00	
Tonnegeld		″	50.00	
Zegelregt		″	100.00	
Belasting op den eigendom van slaven		″	150.00	
				″ 1,470.00
IV. Verkoop van producten:				
60,000 vaten zout	à *f* 0.40	*f*	24,000.00	
50,000 pond watapana-peul	″ ″ 0.01½	″	750.00	
9,000 ″ aloëhars	″ ″ 0.36	″	3,240.00	
800 ″ wol	″ ″ 0.21	″	168.00	
200 vademen brandhout	″ ″ 7.00	″	1,400.00	
3,000 schepels kalk	″ ″ 0.40	″	1,200.00	
80 steenezels	″ ″ 20.00	″	1,600.00	
8,000 pond cochenille	″ ″ 2.60	″	20,800.00	
600 pinten behen-olie	″ ″ 0.35	″	210.00	
400 ″ karpat-olie	″ ″ 0.20	″	80.00	
400 pond pita-vlas	″ ″ 0.10	″	40,00	
300 ″ katoen	″ ″ 0.21	″	63,00	
Verwhout (*pro memorie*)			»	
				″ 53,551.00

Eiland Aruba.

V. Belastingen en inkomsten van onderscheiden aard:			
Grondbelasting	*f*	1,000.00	
Zegelregt	″	275.00	
Accijns van den in- en uitvoer van goederen	″	200.00	
Patenten	″	150.00	
Ankergeld	″	500.00	
Tonnegeld	″	75.00	
Belasting op den eigendom van slaven	″	650.00	
″ ″ ″ verkoop van slaven	″	150.00	
″ ″ ″ uitvoer van slaven	″	40.00	
″ ″ huisbedienden	″	75.00	
De 50 en 40ste penning	″	50.00	
Permitten der goudwinning	″	720.00	
			″ 3,885.00
Transporteren			*f* 180,606.00

Per transport		*f* 180,606.00
VI. Verkoop van producten:		
3000 pond cochenille à *f* 2.60.......	″ 7,800.00	
3600 ″ aloëhars à ″ 0.36.......	″ 1,296.00	
Rood verwhout (*prp memorie*)	«	
		″ 9,096.00
Subsidie uit Nederland..........		″ 197,767.37
		f 387,469.37

UITGAVEN.

Eiland Curaçao.

I.	Kosten van het algemeen bestuur.............	*f* 17,852.00
II.	Departement van politie en justitie...........	″ 18,848.00
III.	Departement van finantiën....................	″ 23,941.81
IV.	Kosten van de eeredienst en het lager onderwijs..	″ 21,827.76
V.	Plaatselijke en huishoudelijke kosten.........	″ 16,250.00
VI.	Kosten van 's lands gebouwen en eigendommen..	″ 14,045.00
VII.	Kosten van de geneeskundige dienst............	″ 11,500.00
VIII.	Militaire kosten............................	″ 158,600.00
IX.	Kosten der genie, fortificatiën en middelen van defensie....................................	″ 10,170.00
X.	Kosten ter bevordering van nieuw ingevoerde cultures....................................	″ 13,683.00
XI.	Departement der wees-, onbeheerde en desolate boedelkamer...............(*pro memoria*)....	″

Eiland Bonaire.

XII.	Kosten van het bestuur..........	*f* 27,260.00	
	Uitgaven ten behoeve der cultures.	″ 16,160.00	
			″ 43,420.00

Eiland Aruba.

XIII.	Kosten van het bestuur..........	*f* 5,526.00	
	Uitgave ten behoeve der cultures..	″ 7,685.80	
			″ 13,211.80
XIV.	Buitengewone uitgaven en onvoorziene tegenspoeden..........................		″ 20,500.00
XV.	Additionnele afdeeling		″ 3,620.00
			f 387,469.37

STAAT D.

RAMING *der ontvangsten en uitgaven van het eiland St. Eustatius, over het jaar* 1848.

ONTVANGSTEN.

Achterstallige belastingen voor zoover die invorderbaar worden geacht	*f*	3,500.00
Hoofdgelden	"	2,360.00
Belastingen op producten van suiker-plantagiën	"	800.00
" " het vee	"	108.00
" " huishuren	"	368.00
" " hypotheken en notariële obligatiën	"	1,096.00
" " den verkoop van slaven	"	70.00
" " " uitvoer " "	"	105.00
Contributie voor de schutterij	"	700.00
Grondregten	"	600.00
Patentregt	"	900.00
Zegelregt	"	689.00
Venduregten	"	460.00
De 50ste penning	"	300.00
" 40ste "	"	5.00
Regt op de collaterale successie	"	100.00
Zeebrieven	"	3.00
Leges	"	267.00
Subsidie uit Nederland	"	4,153.00
	f	16,584.00

UITGAVEN.

Kosten van het algemeen bestuur	*f*	8,844.00
Kosten van politie, civile en criminele justitie	"	2,088.00
Het departement van finantiën	"	3,952.00
's Lands gebouwen en eigendommen	"	1,000.00
Kosten der schutterij	"	700.00
	f	16,584.00

STAAT E.

RAMING *der ontvangsten en uitgaven van het eiland St. Martin, over het jaar* 1848.

ONTVANGSTEN.

Achterstallige belastingen	*f*	2,620.42
Hoofdgelden	"	1,300.00
Transporteren	*f*	3,920.42

Per transport	*f*	3,920.42
Zegelregt	〃	562.44
Inkomende regten	〃	4,840.54
Uitgaande regten en vlaggegelden	〃	4,093.85
Op den uitvoer van slaven	〃	143.75
〃 〃 verkoop 〃 〃	〃	72.83
De 50ste penning	〃	479.56
〃 40ste 〃	〃	90.11
Leges, vrijbrieven	〃	206.67
Leges van diverse kantoren	〃	133.82
Admissie-ceelen tot den verkoop van sterke dranken	〃	81.46
Venduregten	〃	349.62
1 pCt. op hypotheken ten voordeele van vreemden en non-residenten	〃	111.30
Successie-regten	〃	200.00
Subsidie uit Nederland	〃	3,070.95
	f	18,357.32

UITGAVEN.

Kosten van het algemeen bestuur	*f*	6,285.00
Kosten van politie en justitie	〃	1,757.00
Het departement van finantiën	〃	5,636.32
Militaire kosten	〃	1,089.00
Lands gehouwen en eigendommen	〃	850.00
Kosten van de eeredienst en het schoolwezen	〃	1,240.00
Buitengewone uitgaven en onvoorziene tegenspoeden	〃	1,500.00
	f	18,357.32

TOELICHTENDE NOTA *betreffende de Staten C, D en E.* (West-Indië.)

Curaçao, Bonaire en Arubo.

Staat C. Ten aanzien der *ontvangsten* wordt alleen aangeteekend, dat derzelver raming berust, wat de belastingen betreft, op de gemiddelde opbrengst der voorafgaande drie jaren, en wat aangaat de opbrengst der op Curaçao ingevoerde cultures, op de opgaven van degenen, die met dezelve belast zijn.

Ten aanzien der *uitgaven* wordt aangeteekend, dat, vermits de ambtenaren der wees-, onbeheerde en desolate-boedelkamer worden bezoldigd uit de kas dier kamer zelve, die bezoldigingen (ten bedrage van *f* 3200) op de begrooting voorkomen voor memorie (hoofd-

stuk XI); en dat de op den staat voorkomende *additionnele afdeeling* (hoofdstuk XV) bestaat uit eenige personele toelagen aan de ambtenaren en opzigters bij de nieuwe cultures.

Voor het te kort op de begrootiug van Curaçao wordt een subsidie ten laste der Oost-Indische geldmiddelen verleend.

St. Eustatius en St. Martin.

Staat D en E. Ten aanzien van deze staten, welke geene bijzondere toelichting behoeven, wordt alleen gemeld, dat het een punt van overweging uitmaakt, om de belasting, welke tot dusverre op de eilanden geheven wordt onder den naam van *hoofdgelden*, en welke voor de ingezetenen bezwarend en daardoor moeijelijk te innen is, af te schaffen, in verband met eene vereenvoudigde inrigting van het bestuur aldaar.

Ook van het tekort van deze eilanden wordt eene subsidie ten laste der Oost-Indische geldmiddelen afgezonderd.

STAAT F.

RAMING *der ontvangsten en uitgaven van de Nederlandsche bezittingen ter Kuste-van Guinea, over het jaar* 1848.

ONTVANGSTEN.

Geraamd saldo in kas op 1 Januarij 1848..		*f* 3,500.00	
Ankergeld	*f* 1,200.00		
Boeten	" 1,400.00		
Boeigelden	" 100.00		
Diverse ontvangsten	" 400.00		
		" 3,100.00	
			f 6,600.00
Subsidie uit Nederland			" 149,648.54½
			f 156,248.54½

UITGAVEN.

Uitgave ter Kuste.

Personeel der civile ambtenaren.

Tractement van den gouverneur	*f* 5,000.00
" " " boekhouder en officier van justitie, te-	
Transporteren...	*f* 5,000.00

Per transport. . . *f*	5,000.00	
vens belast met de functiën van secretaris en kassier. . . . . „	2,400.00	
Tractement van drie residenten ieder à *f* 1200 's jaars. . . . . „	3,600.00	
„ „ zes adsistenten ieder à *f* 900 's jaars. . „ . . . . „	5,400.00	
„ „ den fabrijk en magazijnmeester, tevens belast met de functiën van opzigter over den trein. . . . . „	1,200.00	
„ „ een schoolonderwijzer. . . . „	900.00	
„ „ „ tolk voor de Fantijnsche taal. . . . . „	500.00	
Tafelgeld van den Gouverneur. . . . . „	640.00	
Reis- en verblijfkosten der ambtenaren. „	800.00	
	„	20,440.00

Militaire tractementen en soldijen.

Een officier van gezondheid der 1ste klasse, tevens belast met de administratie der apotheek. . . . . *f*	2,100.00	
Een officier van gezondheid der 2de klasse . . . . „	1,000.00	
Een 1ste luitenant der bezetting, kommandant . . . . „	1,600.00	
Een 2de luitenant bij dezelve. . . . . „	1,000.00	
Een adjudant-onder-officier . . . . „	700.00	
Zes sergeants à *f* 13 's maands. „	936.00	
Twaalf korporaals „ „ 11 „ . . . „	1,584.00	
Vijf hoornblazers „ „ 8 „ . . . „	480.00	
Twee tamboers „ „ 8 „ . . . „	192.00	
24 Tapoeijer-soldaten „ „ 8 „ . . . „	2,304.00	
78 Neger-soldaten „ „ 7 „ . . . „	6,552.00	
	„	18,448.00

Pensioenen, gagementen en onderstands-gelden.

Pensioen aan den gewezen adsistent CHR. RÜHLE . . . . *f*	500.00	
Pensioen aan den gewezen adsistent CL. RÜHLE . . . . „	420.00	
Gagement aan gewezen militairen der be-		
Transporteren. . . *f*	920.00	*f* 38,880.00

Per transport...*f*	920.00	*f* 38,880.00
zetting en pensioen aan lands werklieden...*f*	450.00	
Gagement van op Java gediend hebbende Afrikanen...″	4,000.00	
Gratificatiën aan gepasporteerden...″	400.00	
″ bij de uitreiking van medailles...″	60.00	
Onderstand aan het Negerhoofd van Elmina...″	180.00	
Onderstand aan de Negerhoofden der acht kwartieren...″	840.00	
Onderstand aan den vorst van Ashanty...″	775.00	
		f 7,625.00

Uitgaven van verschillenden aard.

Arbeidsloonen aan gouvernements-werklieden...*f*	4,000.00	
Kano-loonen...″	800.00	
Onderhoud van gevangenen...″	275.00	
Voor Negerfeesten, zondags- en jamscostumen...″	500.00	
Onderhoud der forten en gebouwen...″	1,500.00	
Aankoop van kano's...″	120.00	
″ ″ meubelen en tafelgereedschap...″	500.00	
″ ″ palm-olie ter verlichting...″	350.00	
Schrijfloonen, kantoorbehoeften en kleine huishoudelijke onkosten...″	1,975.00	
Onvoorziene uitgaven...″	250,00	
		″ 10,270.00

Uitgaven voor de goudmijnen.

Tractement van een directeur...*f*	6,000.00	
″ ″ drie ingenieurs à *f* 2,800 's jaars...″	8,400.00	
″ ″ een werkmeester...″	1,800.00	
″ ″ negen Europesche mijnwerkers en ambachtslieden, elk à *f* 880...″	7,920.00	
″ ″ een translateur voor de Fantijnsche taal...″	240.00	
″ ″ twee opzigters of comba's à *f* 10 's maands...″	240.00	
Transporteren...*f*	24,600.00	*f* 56,775.00

Per transport...ƒ	24,600.00 ƒ	56,775.0
Tractement van een zagersbaas........〃	95.60	
Werkgelden aan zes timmerlieden, drie metselaars en drie smids, elk à ƒ 90 's jaars......〃	1,080.00	
〃 〃 drie houtzagers en een schilder, elk à ƒ 84.38 's jaars...............〃	337.52	
〃 〃 260 werklieden, à ƒ 4.22 elk 's maands.........〃	13,166.40	
〃 〃 20 rumadoors op de Boutry-rivier tot het zuiveren derzelve van boomstammen.............〃	1,250.00	
Toelagen aan militairen, dienende als opzigters bij de onderscheidene werkploegen........................〃	541.00	
Kostgeld aan zeven Ahantasche landvoogden.........................〃	490.00	
Verstrekking van rum aan werklieden en dragers..........................〃	6.240.00	
Aankoop van materialen... .....〃....〃	1,200.00	
〃 〃 kano's ...〃.............〃	120.00	
Kano-, draag- en boodschappersloon ....〃	1,050.00	
Reiskosten der beambten.〃...........〃	1,600.00	
Diverse kleine uitgaven ....〃	480.00	
Onvoorziene uitgaven ....〃	2,000.00	
		ƒ 54,250.5

Uitgaven in Nederland.

Verlofs-tractement voor den regter in het gemengd geregtshof tot wering van den slavenhandel............〃........ƒ	2,000.00	
Pensioen aan den gewezen gouverneur H. BOSCH.........................〃	1,200.00	
Pensioen aan den resident N. B. GROEN.〃	651.00	
Pensioen aan de weduwe PIGNARI, geboren GROSSI ....〃	400.00	
Pensioen aan de dochter van wijlen den generaal-majoor VERVEER.............〃	1,100.00	
Pensioen aan den gewezen kapitein D. STANDER..........................〃	800.00	
Wachtgeld aan den gewezen secretaris der missie naar Coomassie onder wijlen den generaal-majoor VERVEER............〃	1,095.00	
Transporteren...ƒ	7,246.00	ƒ 111,025.5

Per transport... *f*	7,246.00	*f* 111,025.52
Opvoedings-kosten der twee Ashantijnsche jongelingen AKWASSIE BOACHIE en KWAMENA POKOO........................ *#*	3,000.00	
Kosten der uitzending van ambtenaren.. *#*	1,500.00	
Benoodigdheden voor de dienst ter Kuste.. *#*	28,069.02½	
Twee ijzeren woningen ten dienste der Ambtenaren bij goudmijnen......... *#*	4,700.00	
		f 45,215.02½
		f 156,240.54½

TOELICHTENDE NOTA *betreffende den Staat F*, (KUST VAN GUINEA.)

Wanneer men dezen staat vergelijkt met vroegere, dan zal eene vermeerdering van uitgave blijkbaar worden. Zij ontstaat uitsluitend uit de voortzetting der pogingen, door de Regering aangewend, om koloniale bezittingen, die dusverre geene directe en slechts weinige indirecte voordeelen opleverden, meer dienstbaar te maken aan de belangen van Nederland, door het benuttigen van de delfstoffelijke rijkdommen, welke de grond aldaar zonder twijfel verbergt, maar die nog nimmer op eene wetenschappelijke wijze zijn onderzocht.

Mogten die pogingen den gewenschten uitslag hebben, dan zou het subsidie, thans voor de Kust van Guinea benoodigd, weldra kunnen ophouden en welligt plaats maken voor directe inkomsten van een niet onaanzienlijk bedrag.

FINANTIEN VAN LUXEMBURG 1848.

Inkomsten......................................	*f* 1,650,976.52
Uitgaven.......................................	*#* 1,650,217.83

Bij de uitgaven zijn 150,000 voor het Huis des Konings.

BEVOLKING, GROOTTE EN BETREKKELIJKE BEVOLKING DER ONDERSCHEIDENE PROVINCIEN.

PROVINCIEN.	INWONERS OP		GROOTTE IN		GETAL ZIELEN PER		BETREKKELIJKE BEVOLKING.
	1 Jan. 1840.	1 Jan. 1848.	NED. BUNDERS.	□ GEOG. MIJL.	NED. BUNDER.	□ GEOG. MIJL.	
Noord-Braband	378,437	391,756	512,454	93,395	78.7	4.322	0.80
Gelderland	345,762	367,672	508,748	92,720	73.4	4.027	0.78
Zuid-Holland	526,020	557,874	303,291	55,275	186.6	10.243	1.99
Noord-Holland	443,334	463,801	247,644	45,133	189.0	10.369	2.02
Zeeland	151,358	154,921	173,844	31,683	92.2	5.062	0.89
Utrecht	145,132	150,783	138,509	25,244	111.6	6.122	1.19
Friesland	227,859	245,065	326,960	59,589	57.7	4.158	0.71
Overijssel	197,694	211,875	332,120	60,530	64.0	3.511	0.68
Groningen	175,651	190,096	228,844	41,707	83.4	4.573	0.88
Drenthe	72,484	83,572	266,276	48,529	31.0	1.704	0.33
Hertogdom Limburg	196,719	197,648	220,551	40,195	92.2	5.062	0.98
	2,860,450	3,015,063	3,259,241	594,000	94.0	5.155	1.00
Bemanning van Z. M. vloot	5,299	5,850					
	2,865,749	3,020,013					

Verschil ....154,264.

De bevolking bestond in 1840 uit 1,704,275 Protestanten.
1,100,616 R. Katholijken.
52,245 Israëliten.
8,613 andere Gezindheden.

BEVOLKING EN GROOTTE DER KOLONIEN[1].

LANDEN.	ZIELEN.	□ AARDRIJKSK. MIJL.
IN AZIE.		
Java en Madura...........	10,550,000	2,560
Gouv. Sumatra's westkust...	4,000,000	6,640
〃 Borneo.............	2,500,000	6,000
〃 Makassar............	2,900,000	2,000
〃 de Molukken........	2,600,000	2,200
Residents. Riouw..........	130,000	140
〃 Banca.............	320,000	350
〃 Timor...........	1,000,000	1,000
Eiland. Bali en Lombok....	1,000,000	210
Totaal der bevolking in O.I..	25,000,000	21,100
IN AFRIKA.		
Sterkten op de kust v. Guinea.	15,000	13
IN AMERIKA.		
Suriname................	57,000	500
de Curaçaosche eilanden....	19,750	20½
de Nederlandsche Antillen..	6,250	4½
Totaal der bevolking in W. I.	83,000	525
IN AUSTRALIE.		
Westel. gedeelte v. N. Guinea.	200,000	500
Totaal..................	25,298,000	22,138

AANMERKINGEN.

A. Volgens opgave van Dr. BLEEKER bestond de geheele bevolking van Java uit:

16,270 Europeanen.
105,983 Chinezen.
9,373,989 Inlanders.
29,397 Arabier., Boeginez. enz.
11,295 militairen volg. de formatie van 1846 en
5,111 Slaven.

9,542,045 Zielen te zamen.

B. Van Sumatra, Borneo, Celebes enz. zijn de grootte en de bevolking alleen van het onderworpene gedeelte opgegeven. De gezamenlijke grootte en bevolking van den O. I. Archipel, ten oosten van de Golf van Bengalen, bedraagt 41,115 □ Geog. Mijlen en 45,500,000 zielen.

C. Volgens opgave der Surinaamsche Courant bestaat de bevolking der eilanden Curaçao, St. Martin, St. Eustatius, Bonaire, Aruba en Saba uit 26,311 zielen, waarvan 10,137 Slaven.

De bevolking van Luxemburg, op 1 Januarij 1840 uit 169,730 zielen bestaande, bedroeg op 1 Januarij 1847 186,062 inwoners, op eene uitgestrektheid van $46.^{8637}$ □ Geog. Mijlen. De bevolking bestond in 1840 uit:

169,280 Roomsch Katholijken,
124 Protestanten en
326 Israëlieten.

[1] Handb. der Aardrijksk. van het Kon. der Nederl. door P. H. WITKAMP, Amst. 1847 2e. druk.

LEGER.

Generaal-Commando.

Veldmaarschalk, Generaal en *Chef:* de Koning.
Veldmaarschalken { de Hertog van Wellington, Vorst van Waterloo. Z. K. H. Prins Frederik der Nederlanden.
5 Generaals-Luitenant.

Het wapen der *Infanterie* bestaat uit:

1 Staf, 1 regiment grenadiers en jagers, te zamen 8 regimenten infanterie en eene reserve brigade.

De Staf der *Infanterie* is zamengesteld uit:

2 Luitenants-Generaal, divisie kommandanten; 5 generaals-majoor, brigade-kommandanten; 2 kapiteins, adjudanten van de divisie-kommandanten; 5 eerste-luitenants, adjudanten van de brigade kommandanten.

Het wapen der *Kavallerie* is zamengesteld uit:

1 Staf en 5 regimenten, waarvan 2 regimenten zware dragonders, 1 regiment ligte dragonders en 2 regimenten lanciers; 2 escadrons jagers te paard; 2 korpsen maréchaussées.

De Staf van het wapen der *Kavallerie* bestaat uit:

1 Generaal-Majoor, brigade kommandant; 1 eersten-luitenant, adjudant van den generaal-majoor.

Het wapen der *Artillerie* bestaat uit:

1 Staf, 2 regimenten veld- en vesting-artillerie; 1 regement vesting-artillerie en trein; 1 regiment rijdende artillerie; korps pontonniers, 1 kompagnie artillerie werklieden.

De Staf van het wapen der *Artillerie* is zamengesteld uit:

1 Luitenant-Generaal, *Chef* van het wapen; 1 generaal-majoor, kommandant van het personeel en het materiëel.

2 Directeurs der artillerie-directiën, en verders uit de directeurs of inspecteurs der onderscheiden artillerie-inrigtingen enz. uit de magazijnmeesters en conducteurs der artillerie, mitsgaders uit de officieren van het wapen, die in de verschillende betrekkingen, hetzij bij de artillerie-etablissementen, hetzij bij het Departement van oorlog, of als adjudanten der generaals van het wapen geplaatst zijn.

Het wapen der *Genie* heeft 3 Directiën.

1e. Directie, standplaats 's Gravenhage.
2e. Directie, standplaats Nijmegen.
3e. Directie, standplaats Breda.
Een korps ingenieurs, mineurs en sappeurs in 1 bataillon.

MARINE.

Op 1 Januarij 1849, bestond de Nederlandsche Zeemagt uit:

2	Linieschepen	1e. klasse	ieder	van	84	stukken.
5	"	2e. "	"	"	74	"
2	Fregatten	1e. "	"	"	60	"
1	"	1e. "	"	"	54	"
11	"	2e. "	"	"	44	"
2	"	2e. "	"	"	38	"
2	Geraceerde Fregatten		"	"	28	"
5	Kuil-Korvetten		"	"	28	"
7	"	"	"	"	26	"
2	Gladdeks	"	"	"	22	"
1	"	"	"	"	20	"
10	Brikken	1e. klasse	"	"	18	"
4	"	1e. "	"	"	12	"
4	"	2e. "	"	"	14	"
1	"	2e. "	"	"	10	"
10	Schooner brikken		"	"	6	"
3	"	"	"	"	5	"
5	Schooners		"	"	14	"
5	"		"	"	3	"
2	Stoombooten		"	"	300	paardenkracht.
3	"		"	"	220	"
1	"		"	"	206	"
2	"		"	"	170	"
2	"		"	"	140	"
1	"		"	"	125	"
1	"		"	"	110	"
2	"		"	"	106	"
2	"		"	"	100	"
1	"		"	"	70	"

Voorts 2 instructievaartuigen, 3 transportschepen, 74 kanonneerbooten, 10 van 1 mortier en 3 stukken, 40 groot- en 24 klein model [1].

---

[1] Verg. *Marineboekje* voor 1849.

Buiten s' lands bevonden zich in active dienst: 2 fregatten der 1e. klasse, 2 fregatten der 2e. klasse, 4 kuilkorvetten, 5 brikken der 1e. klasse, 2 brikken der 2e. klasse, 10 schooner-brikken, 10 schooners, 10 stoombooten en 1 transportschip, terwijl behalve een aantal kanoneerbooten binnengaats in werkelijke dienst waren 3 fregatten der 2e. klasse, 1 kuilkorvet, 1 brik der 1e. klasse en 3 stoombooten, zoudende weldra nog 5 à 6 oorlogsbodems worden in dienst gesteld, ter vervanging en aflossing van schepen van oorlog, die eerlang in het vaderland werden terug verwacht.

Het korps der Marine bestond op 1 Jan. 1848 uit 1 admiraal, Z. K. H. Prins Frederik der Nederlanden, 3 vice-admiraals, 4 schouten-bij-nacht, 23 scheepskapiteins, 32 kapitein-luitenants, 105 luitenants der 1e. klaasse, 184 luitenants der 2e. klasse, 50 adelborsten 1e. klasse, 78 aspiranten op het Koninklijk Instituut voor de Marine, totaal 480.

Mariniers: Kolonel-kommandant 1, luitenant-kolonel 1; majoor 1, kapiteins 9, 1e. luitenants 14, 2e. luitenants 20, elèves op het Instituut 3, totaal 50.

Ingenieurs van Marine: hoofd-ingenieurs 4; ingenieurs 1e. klasse 4, idem 2e. klasse 6, ingenieurs-aspirant 1, elèves 2, totaal 17.

Officiers van Gezondheid: 1e. klasse 8, 2e. klasse 36, 3e. klasse 37; idem bij de depôts van Marine 4; totaal 85.

Officiers van Administratie: 1e. klasse 10, 2e. klasse 20, 3e. klasse 21, adjuncten 80; schrijvers 36, totaal 117.

De Marine telde in het geheel 5850 manschappen in dienst, ongerekend de Javaansche en Alfoersche matrozen (omstreeks 400) op de vloot in Nederl. Oost-Indië.

STATISTIEK

VAN DEN

NEDERLANDSCHEN HANDEL EN SCHEEPVAART

OVER HET JAAR 1847.

Uitgegeven door het Departement van Finantiën.

Hoezeer de statistieke uitkomsten, over een tijdvak van slechts twee jaren nog tot geene juiste gevolgtrekkingen kunnen leiden, met opzigt tot de voor- of achteruitgang van eenige takken van handel en scheepvaart, zoo is het nogtans niet geheel overbodig voorgekomen, met een enkel woord de verschillen op te merken, die zich in de beide jaren hebben opgedaan, zoowel ten opzigte van de eindresultaten der tabellen van in-, uit- en doorvoer, als ten aanzien der uitkomsten welke de scheepvaart betreffen. — Dezelve komen op het volgende neder:

De waarde voor den algemeenen invoer, bedraagt over 1847, *f* 5.176,393 (2 %) meer; daarentegen die van den algemeenen uitvoer, *f* 1,315,608 (½ %) minder dan in 1846.

Er is minder doorgevoerd in 1847 dan in 1846, voor *f* 9,352,488 (10 %).

Er is in 1847 meer tot verbruik aangegeven, voor eene waarde van *f* 7,325,155 (4 %) en meer uit het vrije verkeer uitgevoerd dan in 1846, voor *f* 8,036,880 (6 %).

De artikelen waaromtrent in de tabellen van in-, uit- en doorvoer, de uitkomsten tusschen 1846 en 1847 de meest in het oog vallende verschillen opleveren, zijn:

Voor den algemeenen invoer.

Koffij, thee (andere dan boei en grove congo), wijn en lijnwaad, waarvan te zamen omstreeks 11 millioen meer dan in 1846 is ingevoerd; gedisteleerd, katoenen, garens en granen (rogge); waarvan voor bijna 7 millioen minder is ingevoerd.

Voor den algemeenen uitvoer.

Boter, *koffij, meekrap*, rijst, slagtvee en ruw vlas, waarvan de *uitvoer in 1847* tien millioen meer dan in 1846 bedraagt, katoe-

nen, garens, gedisteleerd, ongesponnen katoen en geraffineerde suiker, van welke de uitvoer omtrent elf millioen minder dan in 1846 beloopt

Voor den invoer tot verbruik.

Fabriek- en stoomwerktuigen, granen (tarwe en rogge), koffij, steenkolen, gegoten en geslagen ijzerwerk, rijst, slagtvee, tabak in bladen en lijnzaad, waarvan in 1847 meer dan in 1846 tot verbruik is aangegeven voor 17 millioen, terwijl aan katoenen, garens, goud en zilver in staven en gemunt, ongesponnen katoen, manufacturen van wolle (om geverwd te worden), ruwen suiker en zout voor 9 millioenen minder werd aangegeven.

Voor den uitvoer uit het vrije verkeer.

Boter, fabriek- en stoomwerktuigen, gedisteleerd, granen, koffij, rijst, slagtvee, tin, visch en ruw vlas, waarvan over 1847 voor 16 millioenen meer, doch daarentegen aan goud en zilver in staven en gemunt, meel, huiden, indigo, ongesponnen katoen, manufacturen en gerafineerden suiker, voor 9 millioen minder dan in 1846 is ingevoerd.

Voor den doorvoer.

Er is meer doorgevoerd in 1847 dan in 1846 voor 4 millioen, te weten: aan granen, (tarwe,) meel, huiden, indigo, meekrap, olijfolij van plat en rond zaad; doch daarentegen minder doorgevoerd aan garens van hennip en vlas (ruw) ongesponnen katoen, manufacturen, suiker en traan voor 12 millioen.

De capaciteit der ingeklaarde geladene Nederlandsche schepen bedraagt in 1847 meer dan in 1846, 13,415 ton; die der vreemde geladene 4,695 ton minder.

Nederlandsche schepen in ballast 1,592 ton meer; vreemde in ballast 24,025 ton minder.

De capaciteit der uitgeklaarde geladene Nederlandsche schepen is in 1847 minder dan in 1846, 7,423 ton, die der vreemde geladene 19,684 ton meer.

Nederlandsche schepen in ballast 38,676 ton meer; vreemde in ballast 31,537 ton minder.

VERGELIJKEND ... VOER IN 1847.

BENAMING DER GOEDEREN.	... N GULDENS VAN DEN		
	DOORVOER.	INVOER TOT VERBRUIK.	UITVOER UIT HET VRIJE VERKEER.
Aardappelen	152	5270	29068
Aardappelmeel	78	5615	2019
Aarde	562	1997	11
Aardewerk	129	83	//
Amandelen	176623	552390	55761
Amaril	8924	10578	157245
Ammunitie	7830829	20433903	6048221
Appel-, Peren- en Meedrank	4594	88517	17040
Asschen	1567975	6773	2953978
Asijn			

Bel Bra Bre Chi Cub Cur Den Fra Gro Gro Han Han Jav Kas Ker Kus Lub Mec Nap Ver Noo Oos Por Rus Sar Spa Sla Sar Tol Tos

VAN HERKOMST EN BESTEMMING.	INVOER.	INVOER TOT VERBRUIK.	UITVOER.	IN DOORVOER.	UIT HET VRIJE VERKEER.
België	f 16,740,447	f 13,783,391	f 22,759,792	f 2,662,861	f 20,096,931
Brasilië	// 1,459,022	// 534,701	// 21,172	// 595	// 20,577
Bremen	// 2,448,004	// 1,088,281	// 1,053,440	// 213,419	// 840,021
China	// 4,119,763	// 1,884,880	// 119,630	// 31,739	// 87,891
Cuba	// 4,175,915	// 2,749,321	// 102,165	// 3,417	// 98,748
Curaçao	// 68,200	// 43,093	// 147,003	// 8,384	// 138,619
Denemarken	// 2,652,433	// 2,355,686	// 932,273	// 197,015	// 735,258
Frankrijk	// 10,745,682	// 6,904,280	// 9,366,091	// 5,235,441	// 4,130,650
Groot-Brittannië	// 57,679,838	// 31,709,811	// 36,703,189	// 10,652,715	// 26,050,474
Groenland en straat Davis	// 42,445	// 42,445	....	....	....
Hamburg	// 3,022,210	// 2,010,460	// 9,162,734	// 2,316,369	// 6,846,365
Hannover en Oldenburg	// 5,785,296	// 5,007,315	// 2,783,702	// 630,921	// 2,152,781
Java, ens.	// 62,447,895	// 47,862,491	// 10,695,701	// 1,879,589	// 8,816,112
Kanaris. eiland., Kaap de G. Hoop, Madagasc., Eng. O. I. Bez. ens.	// 438,857	// 355,009	// 53,151	// 16,092	// 37,059
Kerkelijke Staat	// 36,522	// 36,522	// 212,054	// 466	// 211,588
Kust van Guinea	// 125,549	// 83,336	// 38,284	// 16,556	// 21,728
Lubeck	// 71,324	// 75,404	// 49,451	// 14,523	// 34,928
Mecklenburg	// 354,681	// 344,867	// 336,376	// 37,864	// 289,512
Napels en Sicilië	// 1,440,995	// 134,798	// 921,430	// 1,487	// 919,943
Vereenigde Staten van Noord-Amerika	// 8,152,468	// 5,436,271	// 4,173,452	// 417,148	// 3,756,304
Noorwegen	// 4,179,129	// 3,581,800	// 750,814	// 210,303	// 540,511
Oostenrijk	// 1,119,506	// 487,782	// 2,818,468	// 63,287	// 2,755,181
Portugal	// 867,725	// 809,286	// 853,773	// 43,507	// 810,266
Rusland (havens aan de Oost- en Witte Zee	// 18,596,912	// 14,040,556	// 10,411,497	// 955,912	// 9,455,585
// aan de Zwarte Zee	// 3,165,738	// 1,484,160	// 97,290	// 420	// 96,770
Sardinië	// 101,738	// 79,066	// 1,539,840	// 87,999	// 1,451,841
Spanje	// 847,727	// 405,556	// 649,032	// 311,768	// 337,264
Staten van Amerika, niet afzonderlijk genoemd	// 619,920	// 83,027	// 23,462	// 6,929	// 16,533
Suriname	// 5,388,259	// 3,928,422	// 1,431,975	....	// 1,431,975
Tolverbond	// 40,823,341	// 20,058,812	// 87,691,475	// 56,283,434	// 31,408,041
Toscane	// 366,124	// 218,486	// 946,868	// 145,638	// 801,230
Turkije, Griekenl., Jonische eiland., Egypte, Algiers en Marokko	// 2,065,490	// 1,355,459	// 1,834,309	// 112,514	// 1,721,795
Zweden	// 572,532	// 479,068	// 357,233	// 186,687	// 173,546
Zonder bekende herkomst, uit Entrepôt	....	// 6,124	....	....	....
TOTAAL	f 260,721,037	f 169,464,966	f 209,037,026	f 82,741,999	f 126,295,027

LITT. A.

BEKNOPT OVERZIGT *van den Handel op Java en M over den jare* 1847, *met vergelijking van dien jaar* 1846.

INVOER.

De geheele invoer aan goederen en geld heeft in 1846 bedragen................... ....ƒ 36,
en in 1847..................................." 29,

dus minder in 1847...ƒ 6,

Door particulieren is in 1847 ingevoerd.ƒ 23,679,173
in 1846........................." 27,386,519
dus minder in 1847 ——————— " 3,

Door het Gouvernement is in 1846 ingevoerd.........................ƒ 8,734,166
in 1847........................." 5,756,229
dus minder in 1847 ——————— " 2,

Zoodat in het geheel een mindere invoer heeft plaats gehad als boven van.............................." 6,

UITVOER.

De uitvoer van goederen en geld door particulieren heeft bedragen in 1847..........................." 24,
in 1846....................................." 26,

dus minder in 1847...ƒ 2,

DE DEN

EN.	PANSCHE KAMFER.	NOTEN-ZEEP.	ZIJDE (RUWE).	GOUD (STOF-).
l.	Balies.	Pikol.	Pikol.	Thail.
	"	"	"	"
$\frac{60}{100}$	"	"	"	150
$\frac{8}{100}$	"	"	"	112
$\frac{68}{100}$	"	"	"	262
	677	$3\frac{95}{100}$	$1\frac{41}{100}$	503
$\frac{68}{100}$	677	$3\frac{95}{100}$	$1\frac{41}{100}$	765

oor rekeni
ij voor re

IN- EN

	TE ZAMEN.	
	1846.	1847.
9	*f* 36120685	*f* 29435402
3	60157388	60286740
4	*f* 24036703	*f* 30851338
....	....	....
....	....	....
....	....	....
....	....	....
....	....	....
....	....	....
....	....	....
....	....	....
....	....	....

000 $\frac{[illegible]}{100}$	262	20960	"	"	"	"	16810998
6244	3[illegible]503	40240	$3\frac{95}{100}$	741	$1\frac{41}{100}$	1661	34564439
897 $\frac{72}{100}$	3[illegible]765	61200	$3\frac{95}{100}$	741	$1\frac{41}{100}$	1661	50875437

EN HAN

...EN.	... VAN ...MERIKA ...KAAP ... HOOP.	TOTAAL AAN KOOP-MANSCHAPPEN.	AAN SPECIEN.	TOTAAL-GENERAAL.
...4400	f ...3187	f 8501589	f 17695	f 8519284
...4225	...0276	7613278	190798	7804076
	...9867	7671018	388259	8059277
...3014	...3330	f 23785885	f 596752	f 24382637
...1639	f			
...0000	.....	35062543	....	35062543
.....	...3560	343560	498000	841560
1639	f ...6890	f 59191988	f 1094752	f 60286740

.....	f	f 55330448
.....	....	93928
.....	....	139167
.....	....	531555
.....	....	3096890
.....	f	f 59191988
.....	....	1094752
.....	f ...g als boven van.................	f 60286740

VOORNA...

TIN.	...D. (STOF)-		NOTENZEEP.		ZIJDE. (RUWE)		TOTAAL BEDRAG DER WAARDE.
...ikol.	W...il.	Waarde.	Pikol.	Waarde.	Pikol.	Waarde.	
	...	GULD.		GULD.		GULD.	GULD.
300	"	"	"	"	"	"	8385568
350	...150	12000	"	"	"	"	5605881
$3\frac{79}{100}$	...112	8960	"	"	"	"	2319549
...$53\frac{79}{100}$	...262	20960	"	"	"	"	16310998
...44	30503	40240	$3\frac{86}{100}$	741	$1\frac{41}{100}$	1661	34564439
$97\frac{79}{100}$	30765	61200	$3\frac{86}{100}$	741	$1\frac{41}{100}$	1661	50875437

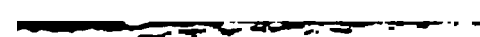
EN HAN]

...EN.	... VAN ...MERIKA ... KAAP ... HOOP.	TOTAAL AAN KOOP-MANSCHAPPEN.	AAN SPECIEN.	TOTAAL-GENERAAL.
4400	f 3187	f 8501589	f 17695	f 8519284
4225	0276	7613278	190798	7804076
	9867	7671018	388259	8059277
3014	3330	f 23785885	f 596752	f 24382637
1639	f			
0000	.....	35062543	....	35062543
.....	3560	343560	498000	841560
1639	f 6890	f 59191988	f 1094752	f 60286740

.....	f	f 55330448
.....	....	93928
.....	....	139167
.....	....	531555
.....	....	3096890
.....	f	f 59191988
.....	....	1094752
.....	f g als boven van..................	f 60286740

VOORNA.

TIN.	...D. (STOF)-		NOTENZEEP.		ZIJDE. (RUWE)		TOTAAL BEDRAG DER WAARDE.
...ikol.	Wail.	Waarde.	Pikol.	Waarde.	Pikol.	Waarde.	
	G	GULD.		GULD.		GULD.	GULD.
300	"	"	"	"	"	"	8385568
350	150	12000	"	"	"	"	5605881
3 79/100	112	8960	"	"	"	"	2319549
53 79/100	262	20960	"	"	"	"	16310998
44	30503	40240	3 95/100	741	1 51/100	1661	34564439
97 79/100	30765	61200	3 96/100	741	1 51/100	1661	50875437

ERGELIJKENDE STAAT *van den Uitvoer door Particulieren, in de jaren* 1846 *en* 1847.

1846.

NAMING DER GOEDEREN.		WAARDE.
ı516 leggers	à *f* 35 *f*	193,061
lle, 26,610 pond	〃 〃 3.15½ 〃	83,955
, 300,177 stuks	〃	452,357
287,991 pond	à *f* 2.50 〃	719,976
221,378 75/100 pikols	〃 〃 17 〃	3,763,439
Japansch), 149 pikols	〃 〃 60 〃	8,942
(id.), 30 balies	〃 〃 80 〃	2,400
85 80/100 pikols	〃 〃 125 〃	10,725
en en garens	〃	683,817
13,111 pikols	à *f* 13 〃	170,444
, 45,930 stuks	〃 〃 6 〃	275,580
00,344 pikols	〃 〃 6 〃	3,002,067
ən	〃	124,091
594,687 30/100 pikols	à *f* 13 〃	7,730,933
5784 kodies	〃 〃 370 〃	2,140,067
ı06 pikols	〃 〃 54 〃	405,324
ı8,258 pond	〃	61,776
ʒ	〃	232,536
stjes	〃	718,234
	〃	5,107,792
ən zilvermunt	〃	994,223
	Totaal... *f*	26,881,739

1847.

BENAMING DER GOEDEREN.			WAARDE.
Arak, 6134½ leggers	à f	55	f 337,397
Cochenille, 35,634 pond	〃 〃	3	〃 106,902
Goud (stof), 262 th	〃 〃	80	〃 20,960
Huiden, 180,601 stuks			〃 349,128
Indigo, 298,414¼ pond	à 〃	2½	〃 746,035
Koffij, 203,749$^{42}/_{1000}$ pikols	〃 〃	17	〃 3,463,740
Kaneel, 117$^{24}/_{100}$ pikols	〃 〃	125	〃 14,651
Lijnwaden en garens			〃 853,317
Peper, 11,333$^{84}/_{100}$ pikols	à f	11	〃 124,673
Rotting, 41,157$^{32}/_{100}$ pikols	〃 〃	7½	〃 308,679
Rijst, 498,932$^{71}/_{100}$ pikols	〃 〃	6½	〃 3,243,060
Specerijen			〃 76,455
Suiker, 486,575$^{63}/_{100}$ pikols	〃 〃	14	〃 6,812,059
Tabak, 4505$^{8}/_{40}$ kodies	〃 〃	370	〃 1,666,924
Tin, 653$^{79}/_{100}$ pikols	〃 〃	54	〃 35,304
Thee, 315 pond			〃 236
Triepang, 597$^{90}/_{100}$ pikols	〃 〃	60	〃 35.874
Vogelnestjes, 244$^{63\frac{1}{2}}/_{100}$ pikols	〃 〃	3,500	〃 856,232
Diverse			〃 4,734,259
Goud- en zilvermunt			〃 596,752
		Totaal	f 24,382,637
Afgetrokken van het uitgevoerde in 1846			〃 26,881,739
Blijft minder uitgevoerd in 1847			f 2,499,102

De uitvoer van producten, goederen en geld ten behoeve van het Gouvernement gedaan, die daaronder niet begrepen is, bedraagt:

aan producten in 1847	*f* 35,062,543		
〃 〃 〃 1846	〃 31,277,246		
dus meer in 1847		*f*	3,785,297
aan goederën en geld in 1846	*f* 1,998,403		
〃 〃 〃 〃 〃 1847	〃 841,560		
dus meer in 1846		〃	1,156,843
Zoodat de meerdere invoer in 1847 wordt verminderd tot op		*f*	2,628,454
Hiervan aftrekkende het mindere voor particulieren uitgevoerd in 1847		〃	2,499,102
geeft een meerderen uitvoer in 1847 van		*f*	129,352

Het geheel bedrag van den uitvoer is geweest

in 1846	*f*	60,157,388
〃 1847	〃	60,286,740
dus meer in 1847	*f*	129,352

In 1846 heeft de totale uitvoer bedragen	*f*	60,157,388
De totale invoer daarentegen	〃	36,120,685
dus meer uit- dan ingevoerd	*f*	24,036,703
In 1847 heeft de totale uitvoer bedragen	*f*	60,286,740
De totale invoer daarentegen	〃	29,435,402
dus meer uit- dan ingevoerd	*f*	30,851,338
De particuliere uitvoer heeft bedragen in 1846	*f*	26,881,739
Daarentegen is door particulieren ingevoerd	〃	27,386,519
dus door particulieren minder uit- dan ingevoerd	*f*	504,780
De particuliere uitvoer heeft bedragen in 1847	*f*	24,382,637
Daarentegen is door particulieren ingevoerd	〃	23,679,173
dus door particulieren minder uit- dan ingevoerd	*f*	703,464

De invoer heeft plaats gehad van de volgende landen als:

	KOOPMANSCH.	SPECIEN.	TOTAAL.	KOOPMANSCH.	SPECIEN.	TOTAAL.
Van Nederland	»	»	»	ƒ 12,183,836	ƒ 374,400	ƒ 12,558,236
〃 Engeland	ƒ3,917,273	»	ƒ3,917,273			
〃 Frankrijk	〃 507,450	ƒ 30,706	〃 538,156			
〃 België.................	〃 69,118	»	〃 69,118			
〃 Zweden	〃 86,163	»	〃 86,163			
〃 Denemarken.............	〃 57,542	»	〃 57,542			
〃 Hamburg................	〃 161,749	»	〃 161,749			
〃 Bremen	〃 33,196	»	〃 33,196			
〃 Genua..................	〃 663	»	〃 663			
〃 Amerika	〃 83,054	»	〃 83,054			
〃 de Kaap de Goede Hoop...	〃 425	»	〃 425			
〃 de Golf van Perzië	〃 44,588	〃 2,573	〃 47,161			
〃 Bengalen...............	〃 369,706	»	〃 369,706			
〃 Cochin China...........	〃 54,285	»	〃 54,285			
〃 Mauritius (Isle de France).	〃 9,948	»	〃 9,948			
〃 China en Macao.........	〃 945,618	〃 2,040	〃 947,658			
〃 Siam	〃 150,304	»	〃 150,304			
〃 Manilla................	〃 148,492	»	〃 148,492			
〃 Japan..................	〃 473,666	»	〃 473,666			
〃 Nieuw Holland..........	〃 17,481	〃 43,515	〃 69,996			
〃 Bourbon	〃 40,661	〃 15,391	〃 56,052			
				〃 7,171,382	〃 94,225	〃 7,265,607
〃 den Oosterschen Archipel .	»	»	»	〃 9,268,545	〃 343,014	〃 9,611,559
Totaal als boven.......	»	»	»	ƒ 28,623,763	ƒ 811,369	ƒ 29,435,402

De uitvoer heeft plaats gehad naar de volgende landen als:

	KOOPMANSCH.	SPECIEN.	TOTAAL.	KOOPMANSCH.	SPECIEN.	TOTAAL.
Naar Nederland............	»	»	»	*f* 43,122,493	*f* 17,695	*f* 43.140,188
〃 Engeland............	*f* 1,285,193	*f* 500	*f* 1,285,693			
〃 Frankrijk............	〃 1,642,485	〃 500	〃 1,642,985			
〃 België............	〃 143,745	»	〃 143,745			
〃 Zweden............	〃 975,627	〃 1,000	〃 976,627			
〃 Denemarken............	〃 235,263	»	〃 235,263			
〃 Hamburg............	〃 275,725	»	〃 275,725			
〃 Bremen............	〃 165,890	»	〃 165,890			
〃 Amerika............	〃 455,180	〃 127	〃 455,307			
〃 de Kaap de Goede Hoop.	〃 111,879	»	〃 111,879			
〃 〃 Golf van Perzië......	〃 115,357	〃 3,825	〃 119,182			
〃 Bengalen............	»	〃 8,500	〃 8,500			
〃 Cochin China............	〃 49,801	»	〃 49,801			
〃 Bourbon............	〃 14,617	〃 500	〃 15,117			
〃 China en Macao........	〃 1,487,174	〃 145,800	〃 1,632,974			
〃 Siam............	〃 67,863	〃 21,121	〃 88,984			
〃 Japan............	〃 194,406	〃 8,925	〃 203,331			
〃 Nieuw Holland.........	〃 393,073	»	〃 393,073			
				〃 7,613,278	〃 190,798	〃 7,804,076
〃 Oosterschen Archipel....	»	»	»	〃 8,456,217	〃 886,259	〃 9,342,476
Totaal als voren.......	»	»	»	*f* 59,191,988	*f* 1,094,752	*f* 60,286,740

ENTREPOTS.

In de Entrepôts zijn aangebragt en opgeslagen als volgt:

in het Entrepôt te Batavia	*f*	3,495,660
" " " " Samarang	"	118,669
" " " " Soerabaija	"	242,946
Te zamen	*f*	3,857,485

UITVOER.

De uitvoer door de Entrepôts niet in den gewonen uitvoer begrepen zijnde zoo wordt dezelve afzonderlijk behandeld.

De uitvoer heeft bedragen:

uit het Entrepôt te Batavia	*f*	2,465,561
" " " " Samarang	"	195,294
" " " " Soerabaija	"	503,248
Te zamen	*f*	3,164,103

INVOER.

De goederen, welke uit de Entrepôts ingevoerd en onder den particulieren invoer begrepen zijn, hebben bedragen:

uit het Entrepôt te Batavia	*f*	1,634,281
" " " " Samarang	"	145,227
" " " " Soerabaija	"	314,635
Te zamen	*f*	2,094,143

ENDE HET JAAR 1847.

wordt aangetoond. (Verg. Staatsc. 1848, N°. 251.)

NABURIGE KOLONIEN.		TOTALE INVOER.	
EELHEID.	WAARDE.	HOEVEELHEID.	WAARDE.
....	f 106.00		f 11348.50
....	〃 9861.00		〃 16087.60
à 180 pond,	〃 5754.00		〃 102354.00
....	....		〃 486.00
....	....		〃 48556.00
....	〃 155.50		〃 3716.15
cement,	〃 77.00		〃 10351.08
ndew., 400 kan 5 kan liqueur,	〃 2460.50		〃 147485.40
....	〃 5.00		〃 16424.70
....	〃 3791.00		〃 77551.67
....	〃 91.30		〃 15890.10
....	〃 115.00		〃 14657.00
erkalk,	〃 2178.00		〃 23657.00
....	〃 1916.75		〃 93110.05
....	....		〃 13146.00
....	....		〃 10523.20
....	....		〃 1664.00
meerkaarsen en nnen olie,	〃 1647.50		〃 54684.01
....	〃 4424.00		〃 100971.40
....	〃 21612.50		〃 245744.47
....	〃 5846.50		〃 83466.02
meriën,	〃 20.00		〃 1152.00
....	〃 42.50		〃 9410.50
)0,	〃 500.00		〃 24482.50
)0,	〃 590.00		〃 10275.00
....	....		〃 4031.95
à 180 pond,	〃 7500.00		〃 59464.69
k en 24 p. snuif,	〃 129.50		〃 19195.98
d,	〃 189.50		〃 3206.10
schap. en paard.,	〃 2158.50		〃 3926.50
à 180 pond,	〃 190.00		〃 45393.15
d, [3]	〃 10482.50		〃 141655.20
....	....		〃 30968.10
....	〃 2642.50		〃 36145.00
d,	〃 1985.00		〃 9496.59
d,	〃 4910.00		〃 5880.50
....	〃 1020.00		〃 18321.10
	f 92401.55		f 1514879.13

	DE KOLONIEN.	TOTALE UITVOER.	
	WAARDE.	HOEVEELHEID.	WAARDE.
	f 240.00		f 240.00
			″ 358.00
	″ 5474.00		″ 5474.00
	″ 361.00		″ 361.00
	″ 72362.25		″ 75017.25
	″ 124.00		″ 124.00
	″ 19099.71		″ 22858.46
			″ 9925.86
	″ 87310.40	979563 pond.	″ 300324.43
	″ 1395.27	19250 ″	″ 3185.39
		608641 ″	″ 152906.75
		98172 ″	″ 14846.48
			″ 3308.00
			″ 627.30
			″ 1444.00
	″ 196.00		″ 196.00
			″ 291.70
	″ 17638.00	881425 gallons.	″ 220356.00
	″ 600.00		″ 600.00
	″ 60.00		″ 60.00
	″ 27488.15		″ 27488.15
		55921 gallons.	″ 51718.60
	″ 1512.00		″ 1512.00
	″ 300.00		″ 300.00
		30086197 pond.	″2375276.78
	″ 486.00		″ 523.00
tl.	″ 785.00		″ 785.00
it.	″ 412.00		″ 412.00
	″ 150.00		″ 150.00
	″ 10.00		″ 10.00
	″ 468.00		″ 468.00
	f 236471.78		f3271147.79

Onder deze In- en Uitvoeren zijn begrepen die, welke voor rekening van het Gouvernement zijn geschied, en waarvan het bedrag wordt aangewezen bij de volgende aantooning:

STAAT *van den In- en Uitvoer voor rekening van het Gouvernement.*

INVOER.

A.	Van Nederland, zijnde voor azijn, genever, patent-olie, scheepsbehoeften, schrijf- en kantoorbehoeften, uitdeelings-goederen voor de slaven, militaire kleeding- en equipement-stukken, brandspuiten, geneesmiddelen enz .... *f*	60,140.15
B.	Van Noord-Amerika, aan levensmiddelen, lichtstoffen en diverse andere benoodigdheden voor 's lands dienst .... 〃	86,066.19
C.	Van de omliggende koloniën	*Nihil.*
	Totaal . . *f*	146,206.34

UITVOER.

A.	Naar Nederland:		
	Houtwaren van Coppename ....*f*	2,628.75	
	Suiker van plantagie Catharina Sophia. 〃	12,198.10	
		〃	14,825.85
B.	Naar Noord-Amerika		*Nihil.*
C.	Naar de omliggende koloniën		*Nihil.*
		Totaal . . *f*	14,826.85

De uitkomsten der scheepvaart zijn vervat in de onderstaande cijfers:

Inklaring.

uit	Nederland	62	schepen,	metende	7378	lasten,
〃	Noord-Amerika	28	〃	〃	2667½	〃
〃	de naburige koloniën ...	53	〃	〃	952	〃
	Totaal	143	〃	〃	10,997½	〃

Uitklaring:

naar	Nederland	67	schepen,	metende	8057	lasten,
〃	Noord-Amerika	29	〃	〃	2766	〃
〃	de omliggende koloniën .	58	〃	〃	1106	〃
	Totaal	154	〃	〃	11,929	〃

Overgaande, om de bovenstaande opgaven te vergelijken met de vroeger verkregen uitkomsten, kiezen wij daartoe het jaar 1845, als zijnde de resultaten van het jaar 1846, wegens den toen geheerscht hebbende exceptionnelen toestand, uiteengezet in de Nederlandsche *Staats-Courant* van 5 Augustus 1847, n°. 183, bevattende het handels-overzigt van Suriname over 1846.

INVOER.

	in 1845	in 1847
van Nederland............	ƒ 1,035,652.12	ƒ 949,697.75
〃 Noord-Amerika........	〃 457,174.95	〃 472,779.83
〃 de naburige koloniën..	〃 105,157.20	〃 92,401.55
Totaal...	ƒ 1,597,984.27	ƒ 1,514,879.13

Den minderen invoer over 1847 aftrekkende, ad........ 〃 1,514,879.13

wijst voor 1845 eenen meerderen invoer aan ad.........ƒ 83,105.14

UITVOER:

	in 1845	in 1847
naar Nederland............	ƒ 3,060,759.12½	ƒ 2,804,637.01
〃 Noord-Amerika........	〃 273,714.75	〃 230,039.18
〃 de omliggende koloniën.	〃 102,773.80½	〃 236,471.78
Totaal...	ƒ 3,437,257.68	ƒ 3,271,147.97

Den minderen uitvoer aftrekkende, ad............... 〃 3,271,147.97

toont voor 1845 eenen meerderen uitvoer aan ad........ 〃 166,099.71

Onder dien uitvoer is in de beide jaren begrepen geweest van de *voorname producten van Suriname:*

	in 1845.		in 1847.	
	HOEVEELHEID.	WAARDE.	HOEVEELHEID.	WAARDE.
Katoen (schoon)....	725,058 p.	ƒ 187,185.00	979,563 p.	ƒ 300,324.43
Katoen (vuil)......	33,455 p.	〃 3,914.60	19,250 p.	〃 3,185.39
Koffij (heel)........	1,530,323 p.	〃 382,904.50	608,641 p.	〃 152,906.75
Koffij (gebroken)....	177,868 p.	〃 26,529,00	98,172 p.	〃 14,846.48
Malassie............	1,027,153 g.	〃 256,788.25	881,425 g.	〃 220 356.00
Rum...............	20,356 g.	〃 12,198.60	55,921 g.	〃 51,718.60
Suiker.............	28,868,546 p.	〃 2,243,354.56½	30,086,197 p.	〃 2,375,276.78
Totaal.		ƒ 3,112,874.51½		ƒ 3,118,614.43

Men kan hieruit afleiden, dat, ofschoon de koffijteelt aanmerkelijk schijnt te zijn teruggegaan, de productie in het algemeen daarentegen niet is verminderd.

SCHEEPVAART.

Ingeklaard.

	in 1845.					in 1847.				
van Nederland	73	schep.,	met.	9214	l.	62	schep.,	met.	7378	l.
〃 Noord-Amerika	27	〃	〃	2835½	〃	28	〃	〃	2667½	〃
〃 de omliggende koloniën.	37	〃	〃	762	〃	53	〃	〃	952	〃
Totaal	137	schep.,	met	12811½	l.	143	schep.,	met.	10927½	l.

Uitgeklaard:

	in 1845.					in 1847.				
naar Nederland	72	schep.,	met.	8894	l.	67	〃	〃	8057	l.
〃 Noord-Amerika	26	〃	〃	3182	〃	29	〃	〃	2766	〃
〃 de omliggende koloniën .	33	〃	〃	696	〃	58	〃	〃	1106	〃
Totaal	131	schep.,	met	12772	l.	154	schep.,	met.	11929	l.

OVERZIGT VAN DEN NEDERLANDSCHEN HANDEL OP CHINA, OVER ONDERSCHEIDEN JAREN.[1]

JAREN.	LASTEN.	SCHEPEN.	BELOOP.	INVOER.	BELOOP.	UITVOER.
1825	1752	7	Sp. matten	1,140,050	Sp. matten	1,001,710
1826	1286	5	〃	662,000	〃	601,900
1827	1572	5	〃	720,540	〃	945,000
1828	1792	7	〃	641,928	〃	1,200,000
1829	1396	7	〃	477,075	〃	534,000
1830	720	6	〃	242,300	〃	310,000
1831	1652	9	〃	318,800	〃	351,168
1832	3087	13	〃	457,128	〃	656,645
1833	2677	7	〃	224,000	〃	113,000
1834	400	2	〃	105,500	〃	70,000
1835	600	3	〃	145,705	〃	79,500
1836	4208	22	〃	623,530	〃	620,480
1837	2634	14	〃	708,495	〃	449,500
1838	669	5	〃	165,500	〃	202,000
1839	613	3	〃	240,000	〃	175,000
1840	353	3	〃	125,000	〃	100,000
1841	670	4	〃	37,000	〃	32,000
1842	—	—	—Geene opgaaf bij het consulaat voorhanden.			
1843	933	5	Sp. matten	158,000	Sp. matten	90,000
1844	3341	15	〃	1,160,744,76	〃	1,025,744,79
1845	3025	20	〃	978,714	〃	801,112,61
1846	2483	16	〃	933,800,39	〃	1,002,136,75
1847	3497	20	〃	1,270,409,89	〃	740,171

[1] *Staatscourant* 1848, N°. 106.

UITGEKLAARD.

LA[NDEN VAN] HERKOMST.	BALLAST.		WAARONDER NEDERL. SCHEPEN.			
			GELADEN.		BALLAST.	
	SCHEPEN.	TONNEN.	SCHEPEN.	TONNEN.	SCHEPEN.	TONNEN.

In 1848 zijn ter Haringvisscherij uitgezeild 6, ... De
Middelharnis 4, de Rijp 3, Dordrecht 1,
opbrengst der vangst bedroeg in 1843 1150,

LANDEN VAN HERKOMST OF VAN BESTEMMING.	ONDER VREEMDE VLAG. GELADEN. SCHEPEN.	GELADEN. TONNEN.	BALLAST. SCH.	BALLAST. TONNEN.
Bremen	1	260		"
Hamburg	45	18609		"
Tolverbond	"	"		"
Groot-Brittannië	599	201917		602
Frankrijk	86	22532		"
Totaal	731	243318		602

1842	1800	275638	1744	[illegible]	3814	[illegible]	[illegible]	[illegible]
1843	1778	279187	1666	255984	3444	535171	2984	[illegible]
1844	1942	282787	1666	273277	3608	556064	2279	358732
1845	2092	303544	1814	270351	3906	573895	2716	359418
1846	2008	290016	2218	352819	4226	642835	3829	574906
1847	1976	232593	2174	372503	4150	655096	3490	522045
1848	*2189*	*307960*	1784	324926	3973	632886	2761	389057

Staatscourant 1849, N°. 27.

WAARVAN IS UITGEKLAARD.

UITKLARING.

GELADEN.		BALLAST		WAARONDER ONDER NEDERL. VLAG.			
				GELADEN.		BALLAST.	
EPEN.	TONNEN.	SCHEPEN.	TONNEN.	SCHEPEN.	TONNEN.	SCHEPEN.	TONNEN.
18	2044	5	460	2	139	4	393
525	194903	1093	228064	734	115810	371	88553
3	316	45	8569	3	316	25	2324
13	3822	7	1010	″	″	″	″
2	47	″	″	2	47	″	″
11	482	16	1235	11	482	13	1044
9	1837	122	31647	6	1073	4	987
10	362	48	5334	3	140	15	1147
23	1741	6	525	3	169	3	261
″	″	″	″	″	″	″	″
1	21	″	″	1	21	″	″
″	″	1	110	″	″	1	110
3	252	12	1445	3	252	10	996
132	18192	225	35497	89	12598	23	5479
8	600	1	181	6	339	1	181
″	″	5	1362	″	″	″	″
15	386	″	″	15	386	″	″
3	82	″	″	3	82	″	″
2	61	″	″	2	61	″	″
423	315792	553	86430	466	101273	114	18869
57	8733	229	35918	31	6129	64	7969
41	4254	20	2539	38	4011	19	2152
200	10195	388	18813	152	7939	235	14066
31	1471	170	10425	22	908	130	7495
2	62	60	2991	2	62	38	2511
″	″	1	57	″	″	1	57
1	62	153	6764	1	62	98	5602
3	56	4	173	3	56	3	109
25	1279	9	416	22	1208	9	416
366	73568	145	20167	174	16397	100	11993
2	142	24	1881	2	142	24	1881
37	1160	″	″	″	″	″	″
85	4936	2	238	85	4936	2	238
21	1651	62	6433	20	1585	54	4702
18	1453	27	2895	17	1399	24	2504
″	″	1	650	″	″	1	650
12	3028	22	4335	10	2708	4	1686
1	610	13	3162	1	610	9	2571
47	1996	21	2319	37	1253	6	332
150	655096	3490	522045	1976	282593	1405	187278

1846	2483	16	″	933,800,39	″	1,002,136,75
1847	3497	20	″	1,270,409,89	″	740,171

[1] *Staatscourant* 1848, N°. 106.

STATISTIEK VAN DEN LANDBOUW.

lgens de laatste officiële opgave was de oppervlakte der 10 onheidene provinciën aldus verdeeld:

	BEBOUWDE GRONDEN. BUNDERS.	GROOTE EN ANDERE WEGEN, WAARONDER STRATEN, PLEINEN, WANDELINGEN, WALLEN ENZ. BUNDERS.	WATEREN, RIVIEREN, BEKEN, MEREN, GRACHTEN, VIJVERS, MOERASSEN ENZ. BUNDERS.	HEIDEN, ZEE- EN RIVIERSTRANDEN, DUINEN, GEEST-, BIES- EN RIETLANDEN, VEEN EN TURFGRONDEN ENZ. BUNDERS.
raband'..	296,811	12,757	22,262	179,843
erland...	323,912	9,692	9,305	165,723
Holland.	257,792	2,039	19,643	24,143
olland...	182,666	3,620	17,209	44,500
nd......	164,232	2,393	3,623	3,534
ht......	113,204	706	2,461	22,191
land	264,708	2,812	23,067	36,746
jssel	204,369	3,155	3,402	123,003
ingen ...	182,292	2,159	2,748	45,977
the	136,379	1,391	445	128,056
al.......	2,126,365	40,724	104,165	773,716

VEESTAPEL.

veestapel bedroeg volgens de jongste mededeelingen, over alle nciën: *219,794 paarden*, 1,056,503 runderen en 612,834 schapen.

VERGELIJKENDE STAAT DER OP ULTIMO DECEMBER 1847 EN ULTIMO DECEMBER 1848 IN DE VAART AANWEZIGE NEDERLANDSCHE ZEESCHEPEN EN VAN DERZELVER LASTDRAGENDEN INHOUD.

NAMEN DER SCHEPEN.	AANWEZIGE ZEESCHEPEN OP ULT°. DEC. 1847.		SCHEPEN WELKE DOOR VERONGELUKKING, SLOPING, ENZ. IN 1848 UIT DE VAART ZIJN GERAAKT.		NIEUW GEBOUWDE ZEESCHEPEN WELKE IN 1848 IN DE VAART ZIJN INGEKOMEN.		TOTAAL DER OP ULT°. DEC. 1848 IN DE VAART AANWEZIGE ZEESCHEPEN.	
	SCHEPEN.	LASTEN.	SCHEPEN.	LASTEN.	SCHEPEN.	LASTEN.	SCHEPEN.	LASTEN.
Fregatten	237	77467	1	426	»	»	236	77041
Barken en pinken	147	38047	5	1105	4	4112	146	41054
Brikken	58	5496	1	105	3	253	60	5744
Schooners	63	4899	»	»	30	2680	93	7579
Brigantijnen	1	99	»	»	»	»	1	99
Galjoten en galjassen	18	1962	»	»	»	»	18	1962
Koffen	810	46981	16	776	54	2753	848	48958
Smakken	188	6310	7	236	»	»	181	6074
Tjalken	326	9109	11	304	16	481	331	9286
Hoekers	61	3076	»	»	4	229	65	3305
Gaffel- en Kaagschepen	5	168	»	»	»	»	5	168
Damschepen	2	80	»	»	»	»	2	80
Belanders	9	383	»	»	»	»	9	383
Kotters	5	80	»	»	»	»	5	80
Paveljoenschepen	2	49	»	»	»	»	2	49
Loggers	1	37	»	»	»	»	1	37
Hoekschepen	9	238	»	»	»	»	9	238
Pramen	2	49	»	»	»	»	2	49
Bunschepen	16	494	»	»	1	30	17	524
Somp- of puntschepen	1	23	»	»	»	»	1	23
Stoomschepen	6	988	»	»	»	»	6	988
Schepen beneden 20 lasten	94	1457	»	»	4	62	98	1519
	2061	197492	41	2952	126	10700	2146	205240[1]

[1] *Zijnde* 388588 zeetonnen.

STATISTIEK VAN DEN LANDBOUW.

ılgens de laatste officiële opgave was de oppervlakte der 10 on-
:heidene provinciën aldus verdeeld:

	BEBOUWDE GRONDEN. BUNDERS.	GROOTE EN ANDERE WEGEN, WAARONDER STRATEN, PLEINEN, WANDELINGEN, WALLEN ENZ. BUNDERS.	WATEREN, RIVIEREN, BEKEN, MEREN, GRACHTEN, VIJVERS, MOERASSEN ENZ. BUNDERS.	HEIDEN, ZEE- EN RIVIERSTRANDEN, DUINEN, GEEST-, BIES- EN RIETLANDEN, VEEN EN TURFGRONDEN ENZ. BUNDERS.
raband..	296,811	12,757	22,262	179,843
erland...	323,912	9,692	9,305	165,723
-Holland.	257,792	2,039	19,643	24,143
olland...	182,666	3,620	17,209	44,500
ınd......	164,232	2,393	3,623	3,534
:ht......	113,204	706	2,461	22,191
ıland	264,708	2,812	23,067	36,746
ijssel	204,369	3,155	3,402	123,003
ıingen ...	182,292	2,159	2,748	45,977
ıthe	136,379	1,391	445	128,056
al.......	2,126,365	40,724	104,165	773,716

VEESTAPEL.

: veestapel bedroeg volgens de jongste mededeelingen, over alle
ıciën: *219,794 paarden,* 1,056,503 runderen en 612,834 schapen.

OPBRENGST VAN GRANEN, AARDAPPELEN ENZ., IN MUDDEN, GEDURENDE 1846.

	TARWE.	ROGGE.	BOEKWEIT.	SPELT.	GERST.	HAVER.	AARD-APPELEN.
N.-Braband.....	89,226	371,761	282,915	2,387	54,874	359,970	1,137,452
Gelderland.....	149,454	308,694	259,833	396	63,517	161,297	1,398,232
Zuid-Holland...	211,617	70,344	746	»	141,074	203,895	347,897
Noord-Holland..	19,965	18,160	27,160	»	49,620	65,400	154,950
Zeeland........	366,607	62,383	11,968	»	255,911	120,066	241,654
Utrecht........	36,428	44,178	87,334	265	4,549	16,907	216,480
Friesland......	61,297	92,739	98,049	»	120,606	163,324	521,220
Overijssel......	9,910	193,890	183,810	»	38,940	58,800	540,630
Groningen......	67,811.75	137,231.25	77,967.05	»	380,906.25	596,378.75	353,073.75
Drenthe.......	»	149,636	127,315	»	7,716	22,154	226,667
Limburg.......	187,587	148,153	102,475	1,328	91,749	289,033	679,355
Totaal.........	1,199,902.75	1,597,169.25	1,259,572.05	4,376	1,209,462.25	2,057,224.75	5,817,610.05

Voorts Zuid-Holland nog 24,867 mud niet genoemde graansoor-
ı. De gezamenlijke opbrengst van andere artikelen van landbouw
liep voor het geheele rijk: witte erwten 12,338,37 mud, gele
rten 21,382,25 mud en 10,808 mud witte en gele erwten, graau-
erwten 20,640,66 mud, groene erwten 82,388,92 mud, blaauwe
rten 2,916 mud, capucijnen erwten 1,412 mud, bruine boonen
4 mud, witte boonen 49,274,04 mud, graauwe boonen 396 mud,
iven boonen 57,023,20 mud, paarden boonen 353,360,97 mud,
ɔote of roomsche boonen 965 mud, Walsche boonen 8,709,05 mud,
:venter boonen 46 mud, schapen boonen 65 mud, kool 1,028,150
ıks, koolrapen 557,034 mud, wortelen 127,935 mud en 37,000
ıks, uijen 852 mud, linsen 392 mud, wikken 3,600 en 328 mud
ısen en wikken, klaver 9,979,965 ℔, spurri 337,915 ℔, vogelen-
ad 2,087 mud, klaverzaad 4,971 mud en 3,950 ℔, hennipzaad
162 mud, oliezaad 73,062 mud, lijn- of vlaszaad 62,461,55 mud,
ɔolzaad 253,214 mud, kool- en houweelzaad 234,875,05 mud,
euriezaad 8,085 mud, wikkenzaad 3,407 mud, mostaardzaad 655
ud, zomerzaad 538,05 mud, boterzaad 119 mud, hennip 928,844 ℔,
as 4,038,833 ℔, mangel- of beetwortel 6,037,656 ℔, 1,551,236
ıks en 12,800 mud, chicoreiwortel 18,673,068 ℔, meekrap
857,133 ℔, 13,679 vaten en 28,433 ℔ racin, hop 219,300 ℔, en
bak 3,229,734 ℔ [1].

De gemiddelde opbrengst gedurende de jaren 1842 tot 1844 van
rwe was geweest 1,272,225 mud, van rogge 3,015,639 mud, van
ɔekweit 912,235 mud, van gerst 1,174,214 mud, van haver
,342,636 mud, van koolzaad 438,628 mud, van aardappelen
3,249,300 mud [2].

PRIJZEN DER VOORNAAMSTE LEVENSMIDDELEN. [1]

Gemiddelde prijzen van de voortbrengselen van den Landbouw,
p de publieke markten binnen Leyden in 1847.

TARWE	ROGGE	GARST	HAVER	BOONEN. DUIVEN	BOONEN. PAARDEN	HOOI	STROO	BOTER	KAAS	BROOD. TARWE	BROOD. ROGGE	BROOD. MIDD.	AARDAPPEL. VROEGE	AARDAPPEL. LATE	VLEESCH. RUND	VLEESCH. KALFS	VLEESCH. SCHAPEN
R MUD.	MUD.	MUD.	MUD.	MUD.	MUD.	100 ℔	100 ℔	℔	℔	℔	℔	℔	MUD.	MUD.	℔	℔	℔
13.95	10.86	7.50	5.25	10.06	9.85	″	″	93¾	30	26⅛	15	21¼	″	5.12½	46½	56	40
18.14	15.35	9.32	6.03	11.33	11.49	″	″	90½	31	34⅜	16½	24¼	7.65	5.45	53½	52½	43
15.20	9.01	7.43	5.38	10.64	9.75	2.30	2.05	1.—	31	31	12¾	21½	2.70	″	51	51	43½
10.67	7.40	5.80	4.01	7.05	6.46	2.80	1.98	1.05	30	27⅛	11¾	17	″	3.11	46½	54	38

[1] Zie *Tijdschrift ter bevord. der Nijverh.*, Haarl. 1848, dat onder meer be-
ıngrijke opgaven ook eenen *Staat van de gemiddelde Prijzen der Landbouw-
roducten op de publieke markten binnen Leyden van* 1824 *tot* 1847 *bevat.* —
'oorts de gemiddelde prijzen van brood, vleesch, spek en boter in 1847 in de
ijf eerste maanden van 1848, in de voornaamste steden van Zuid-Holland, in
et Verslag der Prov. Staten van Zuid-Holland.

[2] *Kantoor-Agenda over 1848*, bij J. H. LAARMAN.

PRIJZEN DER VOORNAAMSTE GRAANSOORTEN PER MUD IN 1848 OP DE WEEKMARKTEN TE DEVENTER [1].

DATUM.	TARWE.	ROGGE.	BOEKWEIT.	GARST.	HAVER.
7 Jan.	f 9 — 10	f 6 —6.25	f 6½— 7½	f 5 — 5½	f 3.60 —4.20
14 ″	″	″ 6 —6.30	″	″ 5 —5.40	″
21 ″	″ 9 —10.20	″ 5.90 — 6¼	″	″ 5 — 5¼	″
28 ″	″ 9 — 10¼	″ 5.70 —6.20	″ 7 — 7½	″ 5 —5.40	″
4 Febr.	″ 9 — 10	″ 5.70 —6	″	″ 5 — 5½	″
11 ″	″ 9 —9.80	″ 5½—5.90	″	″	″
18 ″	″ 8½— 9½	″ 5¼—5.60	″ 6¼— 7	″ 4¾— 5½	″ 3.60 —4
25 ″	″ 7½— 8½	″ 4½—5	″ 5½— 6	″ 4½—	″ 3.40 —3.80
3 Maart	″ 8¾—9.60¼	″ 5¼—5.90	″ 5¾— 6½	″ 4¼—4.60	″
10 ″	″ 8½— 9¼	″ 5.20 — 5¾	″	″ 4 — 4½	″ 3.20 —3.80
17 ″	″ 8 — 9	″ 5 —5.40	″ 5½—, 6½	″	″
24 ″	″	″ 5.20 — 5½	″	″ 4 —4.30	″
31 ″	″	″ 5 —5.40	″ 5½— 6¼	″ 4 — 4¼	″
7 April	″ 7¾— 8½	″ 4¾—5.30	″ 5¼— 6	″	″ 3 —3.60
14 ″	″ 7½— 8½	″ 4¾— 5	″ 5 — 5½	″	″
21 ″	″ 7 — 8	″ 4.40 — 4¾	″	″ 4 —	″
28 ″	″ 7½— 8½	″ 4 80 —5.40	″	″ 3.30 — 4	″
5 Mei	″ 8 — 8¾	″ 5.10 —5.60	″ 5½— 6¼	″ 3¾— 4	″
12 ″	″	″ 5.40 —5.70	″ 5½— 6½	″	″
19 ″	″ 7¾— 8¾	″ 5 — 5½	″ 6 — 6½	″ 3¾— 4½	″
26 ″	″ 7½— 8½	″ 5 — 5¼	″	″ 3½— 4	″
2 Junij	″ 7½— 8	″ 4.80 — 5¼	″ 5½— 6	″	″
16 ″	″ 7½— 8½	″ 5 —5.30	″ 5¼— 5¾	″	″
22 ″	″	″ 4.90 — 5¼	″ 5 — 5½	″ 3½— 3¾	″ 3 — 3½
30 ″	″ 7½— 8¾	″ 4.90 — 5½	″	″	″ 3 —3.40
7 Julij	″ 8 — 8¾	″ 5 — 5¼	″	″	″
14 ″	″	″ 4.90 —5.20	″ 5 — 5¼	″ 3¼— 4	″
21 ″	″	″ 5 —5.30	″ 5 —5.30	″ 3½— 3¾	″
28 ″	″ 8 — 9	″ 5.10 —5.40	″ 5 — 5¼	″	″
	nieuwe				
4 Aug.	″ 7 — 8½	″ 5 —5.35	″	″	″
11 ″	″ 6½— 8¾	″ 5.20 — 5½	″ 5 — 5½	″ 3¼— 3¾	″
18 ″	″ 7 — 8¼	″ 4.80 —5.30	″ 5 — 5¼	″ 3½— 3¾	″
25 ″	″	″ 5.20 —5.60	″ 5 — 5½	″ 3½— 4	″
8 Sept.	″ 7 — 8¼	″ 4.60 — 5	″ 4¾— 5	″	″ 3 — 3½
15 ″	″ 7½— 8½	″ 4.90 —5.20	″ 4¾— 5¼	″	″
22 ″	″	″ 5.20 —5.40	″ 4¾—5.40	″	″
6 Oct.	″	″ 5 —5.15	″ 4.90 — 5¼	″	″ 3 —3.40
13 ″	″	″ 4.85 —5.10	″ 4¾— 5¼	″ 3.40 — 3¾	″ 3 —3.50
20 ″	″ 7½— 8¼	″ 4.80 — 5	″ 4.80 —5.20	″ 3½—3.80	″
27 ″	″ 7 — 8	″ 4.65 —4.90	″	″	″ 3 —3.40
3 Nov.	″	″ 4½—4.80	″ 4.70 — 5	″ 3½— 3¾	″
10 ″	″	″ 4½— 4¾	″ 4½— 4¾	″ 3½—3.70	″ 2.80 —3.20
17 ″	″	″ 4.40 — 4¾	″ 4½—4.80	″ 3¼—3.70	″
24 ″	″	″ 4.40 —4.70	″ 4.40 — 4¾	″ 3¼—3.60	″
1 Dec.	″ 7 — 7¾	″	″ 4¼— 4¾	″ 3.20 — 3½	″
8 ″	″ 7 — 7½	″ 4.10 — 4½	″ 4.20 —4.60	″ 3 —3.40	″ 2.70 — 3
15 ″	″ 6½— 7½	″	″ 4¼—4.80	″	″ 2.60 — 3
22 ″	″	″ 4.20 —4.40	″ 4¼— 4¾	″ 2.90 —3.30	″
29 ″	″ 6½— 7½	″ 4.20 — 4½	″ 4.40 — 4¾	″ 2¾—3.30	″

[1] *Opgemaakt* volgens de wekelijksche mededeelingen in de Amsterdamsche Courant *over 1848.*

PRIJZEN DER VOORNAAMSTE GRAANSOORTEN PER MUD I
1848 OP DE WEEKMARKTEN TE DEVENTER [1].

DATUM.	TARWE.	ROGGE.	BOEKWEIT.	GARST.	HAVER.
7 Jan.	f 9 — 10	f 6 —6.25	f 6½— 7½	f 5 — 5½	f 3.60 —4.20
14 〃	〃	〃 6 —6.30	〃	〃 5 —5.40	〃
21 〃	〃 9 —10.20	〃 5.90 — 6½	〃	〃 5 — 5¼	〃
28 〃	〃 9 — 10¼	〃 5.70 —6.20	〃 7 — 7½	〃 5 —5.40	〃
4 Febr.	〃 9 — 10	〃 5.70 —6	〃	〃 5 — 5½	〃
11 〃	〃 9 —9.80	〃 5½—5.90	〃	〃	〃
18 〃	〃 8½— 9½	〃 5¼—5.60	〃 6¼— 7	〃 4¾— 5½	〃 3.60 —4
25 〃	〃 7½— 8½	〃 4½—5	〃 5½— 6	〃 4¾—	〃 3.40 —3.80
3 Maart	〃 8¾—9.60¼	〃 5¼—5.90	〃 5¾— 6½	〃 4¼—4.60	〃
10 〃	〃 8½— 9¼	〃 5.20 — 5¾	〃	〃 4 — 4½	〃 3.20 —3.80
17 〃	〃 8 — 9	〃 5 —5.40	〃 5½— 6½	〃	〃
24 〃	〃	〃 5.20 — 5½	〃	〃 4 —4.30	〃
31 〃	〃	〃 5 —5.40	〃 5½— 6¼	〃 4 — 4¼	〃
7 April	〃 7¾— 8½	〃 4¾—5.30	〃 5¼— 6	〃	〃 3 —3.60
14 〃	〃 7½— 8½	〃 4¾— 5	〃 5 — 5½	〃	〃
21 〃	〃 7 — 8	〃 4.40 — 4¾	〃	〃 4 —	〃
28 〃	〃 7½— 8½	〃 4 80 —5.40	〃	〃 3.30 — 4	〃
5 Mei	〃 8 — 8¾	〃 5.10 —5.60	〃 5½— 6¼	〃 3¾— 4	〃
12 〃	〃	〃 5.40 —5.70	〃 5½— 6¼	〃	〃
19 〃	〃 7¾— 8¾	〃 5 — 5½	〃 6 — 6½	〃 3¾— 4½	〃
26 〃	〃 7½— 8½	〃 5 — 5¼	〃	〃 3½— 4	〃
2 Junij	〃 7½— 8	〃 4.80 — 5¼	〃 5½— 6	〃	〃
16 〃	〃 7½— 8½	〃 5 —5.30	〃 5¼— 5¾	〃	〃
22 〃	〃	〃 4.90 — 5½	〃 5 — 5½	〃 3½— 3¾	〃 3 — 3
30 〃	〃 7½— 8¾	〃 4.90 — 5½	〃	〃	〃 3 —3.40
7 Julij	〃 8 — 8¾	〃 5 — 5¼	〃	〃	〃
14 〃	〃	〃 4.90 —5.20	〃 5 — 5¼	〃 3¼— 4	〃
21 〃	〃	〃 5 —5.30	〃 5 —5.30	〃 3½— 3¾	〃
28 〃	〃 8 — 9	〃 5.10 —5.40	〃 5 — 5¼	〃	〃
	nieuwe				
4 Aug.	〃 7 — 8¼	〃 5 —5.35	〃	〃	〃
11 〃	〃 6½— 8¾	〃 5.20 — 5½	〃 5 — 5½	〃 3¼— 3¾	〃
18 〃	〃 7 — 8¼	〃 4.80 —5.30	〃 5 — 5¼	〃 3½— 3¾	〃
25 〃	〃	〃 5.20 —5.60	〃 5 — 5½	〃 3½— 4	〃
8 Sept.	〃 7 — 8¼	〃 4.60 — 5	〃 4¾— 5	〃	〃 3 — 3½
15 〃	〃 7½— 8½	〃 4.90 —5.20	〃 4¾— 5¼	〃	〃
22 〃	〃	〃 5.20 —5.40	〃 4¾—5.40	〃	〃
6 Oct.	〃	〃 5 —5.15	〃 4.90 — 5¼	〃	〃 3 —3.40
13 〃	〃	〃 4.85 —5.10	〃 4¾— 5¼	〃 3.40 — 3¾	〃 3 —3.50
20 〃	〃 7½— 8¼	〃 4.80 — 5	〃 4.80 —5.20	〃 3½—3.80	〃
27 〃	〃 7 — 8	〃 4.65 —4.90	〃	〃	〃 3 —3.40
3 Nov.	〃	〃 4½—4.80	〃 4.70 — 5	〃 3½— 3¾	〃
10 〃	〃	〃 4½— 4¾	〃 4½— 4¾	〃 3½—3.70	〃 2.80 —3.20
17 〃	〃	〃 4.40 — 4¾	〃 4½—4.80	〃 3¼—3.70	〃
24 〃	〃	〃 4 40 —4.70	〃 4.40 — 4¾	〃 3¼—3.60	〃
1 Dec.	〃 7 — 7¾	〃	〃 4¼— 4¾	〃 3.20 — 3½	〃
8 〃	〃 7 — 7½	〃 4.10 — 4½	〃 4.20 —4.60	〃 3 —3.40	〃 2.70 — 3
15 〃	〃 6½— 7½	〃	〃 4¼—4.80	〃	〃 2.60 — 3
22 〃	〃	〃 4.20 —4.40	〃 4¼— 4¾	〃 2.90 —3.30	〃
29 〃	〃 6½— 7¼	〃 4.20 — 4½	〃 4.40 — 4¾	〃 2¾—3.30	〃

[1] *Opgemaakt* volgens de wekelijksche mededeelingen in de Amsterdamsche Co
tant over 1848.

PRIJZEN DER VOORNAAMSTE GRAANSOORTEN PER MUD
1848 OP DE WEEKMARKTEN TE DEVENTER [1].

DATUM.	TARWE.	ROGGE.	BOEKWEIT.	GARST.	HAVER.
7 Jan.	f 9 — 10	f 6 —6.25	f 6½— 7½	f 5 — 5½	f 3.60 —4
14 ″	″	″ 6 —6.30	″	″ 5 —5.40	″
21 ″	″ 9 —10.20	″ 5.90 — 6¼	″	″ 5 — 5¼	″
28 ″	″ 9 — 10¼	″ 5.70 —6.20	″ 7 — 7½	″ 5 —5.40	″
4 Febr.	″ 9 — 10	″ 5.70 —6	″	″ 5 — 5½	″
11 ″	″ 9 —9.80	″ 5½—5.90	″	″	″
18 ″	″ 8½— 9½	″ 5¼—5.60	″ 6¼— 7	″ 4¾— 5½	″ 3.60 —4
25 ″	″ 7½— 8½	″ 4½—5	″ 5½— 6	″ 4¼—	″ 3.40 —3
3 Maart	″ 8¾—9.60¼	″ 5¼—5.90	″ 5¾— 6½	″ 4¼—4.60	″
10 ″	″ 8½— 9¼	″ 5.20 — 5¾	″	″ 4 — 4½	″ 3.20 —3.8
17 ″	″ 8 — 9	″ 5 —5.40	″ 5½— 6½	″	″
24 ″	″	″ 5.20 — 5½	″	″ 4 —4.30	″
31 ″	″	″ 5 —5.40	″ 5½— 6¼	″ 4 — 4¼	″
7 April	″ 7¾— 8½	″ 4¾—5.30	″ 5¼— 6	″	″ 3 —3.6
14 ″	″ 7½— 8½	″ 4¾— 5	″ 5 — 5½	″	″
21 ″	″ 7 — 8	″ 4.40 — 4¾	″	″ 4 —	″
28 ″	″ 7½— 8½	″ 4 80 —5.40	″	″ 3.30 — 4	″
5 Mei	″ 8 — 8¾	″ 5.10 —5.60	″ 5½— 6¼	″ 3¾— 4	″
12 ″	″	″ 5.40 —5.70	″ 5½— 6¼	″	″
19 ″	″ 7¾— 8¾	″ 5 — 5½	″ 6 — 6½	″ 3¾— 4½	″
26 ″	″ 7½— 8½	″ 5 — 5¼	″	″ 3½— 4	″
2 Junij	″ 7½— 8	″ 4.80 — 5¼	″ 5½— 6	″	″
16 ″	″ 7½— 8½	″ 5 —5.30	″ 5¼— 5¾	″	″
22 ″	″	″ 4.90 — 5¼	″ 5 — 5½	″ 3½— 3¾	″ 3 —
30 ″	″ 7½— 8¾	″ 4.90 — 5½	″	″	″ 3 —3.
7 Julij	″ 8 — 8¾	″ 5 — 5¼	″	″	″
14 ″	″	″ 4.90 —5.20	″ 5 — 5¼	″ 3¼— 4	″
21 ″	″	″ 5 —5.30	″ 5 —5.30	″ 3½— 3¾	″
28 ″	″ 8 — 9	″ 5.10 —5.40	″ 5 — 5¼	″	″
	nieuwe				
4 Aug.	″ 7 — 8¼	″ 5 —5.35	″	″	″
11 ″	″ 6½— 8¾	″ 5.20 — 5½	″ 5 — 5½	″ 3¼— 3¾	″
18 ″	″ 7 — 8¼	″ 4.80 —5.30	″ 5 — 5¼	″ 3½— 3¾	″
25 ″	″	″ 5.20 —5.60	″ 5 — 5½	″ 3½— 4	″
8 Sept.	″ 7 — 8¼	″ 4.60 — 5	″ 4¾— 5	″	″ 3 —
15 ″	″ 7½— 8½	″ 4.90 —5.20	″ 4¾— 5¼	″	″
22 ″	″	″ 5.20 —5.40	″ 4¾—5.40	″	″
6 Oct.	″	″ 5 —5.15	″ 4.90 — 5¼	″	″ 3 —3.
13 ″	″	″ 4.85 —5.10	″ 4¾— 5¼	″ 3.40 — 3¾	″ 3 —3.
20 ″	″ 7½— 8¼	″ 4.80 — 5	″ 4.80 —5.20	″ 3½—3.80	″
27 ″	″ 7 — 8	″ 4.65 —4.90	″	″	″ 3 —3.
3 Nov.	″	″ 4½—4.80	″ 4.70 — 5	″ 3½— 3¾	″
10 ″	″	″ 4½— 4¾	″ 4½— 4¾	″ 3½—3.70	″ 2.80 —3.
17 ″	″	″ 4.40 — 4¾	″ 4½—4.80	″ 3¼—3.70	″
24 ″	″	″ 4.40 —4.70	″ 4.40 — 4¾	″ 3¼—3.60	″
1 Dec.	″ 7 — 7¾	″	″ 4½— 4¾	″ 3.20 — 3½	″
8 ″	″ 7 — 7½	″ 4.10 — 4½	″ 4.20 —4.60	″ 3 —3.40	″ 2.70 —
15 ″	″ 6½— 7½	″	″ 4¼—4.80	″	″ 2.60 —
22 ″	″	″ 4.20 —4.40	″ 4¼— 4¾	″ 2.90 —3.30	″
29 ″	″ 6½— 7¼	″ 4.20 — 4½	″ 4 40 — 4¾	″ 2¾—3.30	″

[1] *Opgemaakt* volgens de wekelijksche mededeelingen in de Amsterdamsche
tant over 1848.

OVERZIGT VAN DE HOOGSTE EN LAAGSTE [...] VAN HET

JAAR 1848, VOLGENS DE PRIJS-COU[...]

VERSCHILLENDE SOORTEN DER EFFECTEN.	INTER. PERCENT.	JANUARIJ.		FEBRUARIJ.		KOERS VAN HET GEHEELE JAAR.	
		HOOGSTE.	LAAGSTE.	HOOGSTE.	LAAGSTE.	HOOGSTE.	LAAGSTE.
BINNENLANDSCHE EFFECTEN.							
Inschrijv. van Certific. Werk. Schuld..	2½	55	54	54	53¾	55	34
Dito in dito	3	66¾	65¼	65½	64¾	66¾	38½
Dito in dito	4	84¾	84	84½	83¾	84¾	40½
PARTICULIERE BINNENL. NEGOTIATIËN.							
Aandeelen in de Handelmaatschappij.. op naam.......	4½	162¾	161	162	161½	162¾	115
Aandeelen in de Handelmaatschappij.. blanco.........	4½	150	—	150	—	150	108
Obligatiën Rhijn-Spoorweg	4½	92	87	89½	89	92	55
Dito Haarlemmer....................	5	100½	—	101	100½	101	80
BUITENLANDSCHE EFFECTEN.							
Engelsche Geconsol. 3 pCt. annuit....		89	84⅞	88¼	—	89	80
Rusl. Obl. HOPE 1798/1816...........	5	104½	—	104½	104¼	104½	71½
Inschrijving van Assignaten	6	65½	64¾	66½	65½	66½	40
Oostenrijk Oblig. Weener Metallic.....	5	98¼	97	97	94½	98¼	43
Frankrijk Inschrijv. van Certific.......	5	108	107	107	106	108	47
Dito dito	3	70½	69¾	69½	68½	70½	33½
België Inschrijv. van Certific.	2½	48¼	47¼	48¼	47	48¼	30½
Obligatiën	4½	86¼	—	87	86½	87	44

OPGAAF VAN DE VERSCHILLENDE OP JAVA UIT DEN OOGST VAN 1848 REEDS AFGELEVERDE EN VERMOEDELIJK NOG TE LEVEREN GOUVERNEMENTS-PRODUCTEN ONDER ULTIMO SEPTEMBER 1848[1].

)UCTEN.	REEDS ONTVANGEN.		VERMOEDELIJK NOG TE ONTVANGEN.	TOTAAL.	AANMERKINGEN.
j......	pikols	704279	107825	812104	
er.....	〃	413353	584850	998203	Bovendien blijven vermoedelijk ter beschikking van de fabrikanten 195,890 pikols.
o.....	Amst. pond.	632670	518698	1151368	
......	〃	595981	357240	953221	
el.....	〃	191741	58809	250550	
enille..	〃	22105	28085	50190	Bovendien blijven vermoedelijk ter beschikking van de fabrikanten 35,500 Amst. pd.
r......	〃	320180	141500	461680	
k.....	〃	»	»	»	Alsnog onbekend.

OPGAVE DER PRODUCTEN VOOR PARTICULIERE REKENING OP JAVA GETEELD, LOOPENDE TOT ULT^0. JUNIJ 1848.

)UCTEN.	BLIJKENS DE OPGAVE A, BLIJVEN VAN DE GOUVERNEMENTS-PRODUCTEN VERMOEDELIJK TER BESCHIKKING VAN DE FABRIKANTEN.		ZUIVER PARTICULIERE PRODUCTIE. REEDS ONTVANGEN.	ZUIVER PARTICULIERE PRODUCTIE. VERMOEDELIJK NOG TE ONTVANGEN.	TOTAAL.	AANMERKINGEN.
j......	pikols	»	46029	36073	82102	
er.....	〃	195890	97842	256704	550436	
go.....	Amst. pond.	»	»	»	»	Alsnog onbekend.
......	〃	»	22308	13000	35308	
enille..	〃	35500	28000	32310	95810	
k.....	〃	»	»	»	»	Als voren.

[1] taatscourant 1849, N°. 11.

SCHOOLWEZEN.

UITTREKSEL UIT DE VERSLAGEN NOPENS DEN STAAT DER HOOGE-, MIDDELBARE EN LAGERE SCHOLEN IN HET KONINGRIJK DER NEDERLANDEN OVER 1845, 1846 EN 1847.

Ingekomen in de Zittingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van den 7den *Maart en den* 30sten *October* 1848 *en van den* 1sten *Maart* 1849 [1].

HOOGESCHOLEN.

Behalve de veranderingen in het onderwijzend personeel voorgevallen en den toestand der aan die inrigtingen verbondene instellingen, over het algemeen zeer gunstig luidende, bevatten de opgenoemde verslagen de volgende opgaven:

Aan de Hoogescholen waren bij de verschillende faculteiten op ultimo Decmber 1845 ingeschreven een aantal van 1214 Studenten, op ultimo December 1846 1077 en een jaar later 1025. Van dit laatstgenoemde getal waren er te Leyden ingeschreven 322 aldaar en 115 elders studerende, te Utrecht 332 aldaar en 16 elders studerenden en te Groningen 240 allen aldaar studerende.

In de Godgeleerdheid studeerden er 236, 488 in de Regtsgeleerdheid, 211 in de Geneeskunde, 23 in de Wis- en Natuurkunde en 67 in de bespiegelende Wijsbegeerte en Letteren.

Het getal der plaats gehad hebbende promotiën beliep:

In	1842	te	Leyden	90,	te	Utrecht	50	en	te Groningen	50;	te zamen	190
"	1843	"	"	103,	"	"	61	"	" "	54;	" "	218
"	1844	"	"	107,	"	"	39	"	" "	62;	" "	208
"	1845	"	"	103,	"	"	58	"	" "	45;	" "	206
"	1846	"	"	111,	"	"	31	"	" "	25;	" "	167
"	1847	"	"	104,	"	"	32	"	" "	42,	" "	178

Aan het Athenaeum Illustre te Amsterdam bedroeg het getal der studerenden [2] op ultimo

				in de Regten.	in de Med.	in de Theol.	in de Letterk.
December	1846	128	waarvan	48	36	42	2
"	1847	128	"	50	28	47	3
"	1848	115	"	48	15	49	3

[1] *Zie Bijblad op de Staatscourant* 1848, vel 16 enz. en 1849, vel 53[1] enz.
[2] *Zie Studenten-Almanak* 1847, 1848 en 1849.

Uit de verslagen van den Minister van Binnenlandsche Zaken van onderzoek ter toelating van Studenten tot de Hoogescholen en de Athenea te Amsterdam en te Deventer [1] blijkt dat bevoegd verklaard werden om tot de academielessen te worden toegelaten

in 1846 van de 220 geëxamineerden 145
〃 1847 〃 〃 225 〃 〃 157
〃 1848 〃 〃 267 〃 〃 205

KONINKLIJKE ACADEMIE TE DELFT.

Van deze Inrigting, — waarvan de oprigting bevolen werd bij Koninklijk Besluit van 8 Januarij 1842, en aanvankelijk bestemd tot opleiding van burgerlijke ingenieurs, zoo voor 's Lands dienst als voor de nijverheid en voor de kweekelingen voor den handel, doch spoedig uitgebreid, eerst door de bijvoeging van de opleiding tot toekomstige ijkers der maten en gewigten en van ambtenaren bij de accijnsen en door het besluit van 18 Julij 1842, betreffende de opleiding van ambtenaren voor Nederlandsch Indië — vinden wij het eerst melding gemaakt in het verslag over 1847.

Uit onderstaande tabel kan men den toestand dier inrigting leeren kennen.

AANWIJZING DER STUDIEN.	1842.	1843.			1844.			1845.			1846.			1847.				
	INGESCHREVEN.	VERTROKKEN.	NIEUW INGESCHREVEN.	AANTAL AANWEZIG.	VERTROKKEN.	NIEUW INGESCHREVEN.	AANTAL AANWEZIG.	VERTROKKEN.	NIEUW INGESCHREVEN.	AANTAL AANWEZIG.	VERTROKKEN.	NIEUW INGESCHREVEN.	AANTAL AANWEZIG.	VERTROKKEN.	NIEUW INGESCHREVEN.	AANTAL AANWEZIG.	TOTAAL DER VERTROKKENEN.	TOTAAL DER INGESCHREVENEN.
…aal-, land- en volkenkunde van Nederlandsch Indië.....	10	1	21	30	12	20	38	9	29	58	14	43	87	23	30	94	59	153
…ndere Studiën......	38	2	51	87	13	30	104	20	28	112	28	23	107	43	29	93	106	199
…otalen............	48	3	72	117	25	50	142	29	57	170	42	66	194	65	59	187	165	352

Van de 153 leerlingen, die zich tot ambtenaren in Neêrlandsch Indië wenschten voor te bereiden, waren op het einde van 1847:

9 ambtenaren geworden der 1ste klasse, 7 ambtenaren der 2de klasse, 2 ambtenaren der 3de klasse, 41 vertrokken zonder bestemming, 94 nog aan de academie.

[1] *Zie Staatscourant 1847*, N°. 293 en 1848, N°. 288.

Van de 199 leerlingen, voor andere studiën ingeschreven, waren op het einde van 1847:

8 adspirant-ingenieur-surnumerair bij 's Rijks Waterstaat,
4 adspirant-ingenieur van den Waterstaat in Indië,
4 adspirant-ingenieur voor de mijnen,
6 civiel ingenieur,
19 vertrokken met een diploma van bekwaamheid voor den ijk,
7 met zulk een diploma voor de dienst bij 's Rijks accijnsen,
2 met een diploma van landmeter,
10 vertrokken, wel zonder diploma, maar niet zonder goede vorderingen,
43 zonder diploma en zonder vrucht van het onderwijs,
3 overleden,
93 nog aan de academie.

De 6 civile ingenieurs hadden allen voorloopig eene betrekking gevonden, en wel één in bijzondere dienst in Nederlandsch Indië. Van de 19 voor den ijk bestemd, hadden 7 eene aanstelling bekomen als arrondissements-ijker, één als ontvanger en één als rijks-roeijer, waartoe ook benoemd was een van de zeven, die een diploma voor de accijnsen bekomen hadden.

INRIGTING VAN HANDEL EN NIJVERHEID TE AMSTERDAM.

In den loop des jaars 1846 werd, door de zorg der Heeren Mr. W. J. C. VAN HASSELT en Dr. S. SARPHATIE, in Amsterdam eene inrigting gevestigd, die zich ten doel stelde onderwijs te doen geven in handel en nijverheid, waartoe door eenige personen een renteloos voorschot van *f* 30,000 was gegeven.

Deze school bevat, volgens haar programma, eenen cursus van drie jaren voor den handel en eenen van vier jaren voor de industrie. Voor beide deze afdeelingen is het eerste jaar een voorbereidingscursus, en de ondervinding heeft doen zien, dat zulk eene voorbereiding niet overtollig was, niettegenstaande de leerlingen, om aan de inrigting te worden opgenomen, den ouderdom van 14 jaren moeten bereikt hebben. Nu en dan, maar zeldzaam, bleek het, dat deze leerlingen reeds zooveel hadden geleerd, dat zij oogenblikkelijk tot het volgend jaar, dat is tot de eigenlijke regtstreeksche werkzaamheid van koophandel of nijverheid, konden overgaan.

De leerlingen voor den koophandel waren van den beginne in twee afdeelingen verdeeld:

1°. de zoodanigen, welke geheel het onderwijs bijwoonden, en
2°. dezulken, die op een kantoor werkzaam waren, en slechts gedurende eenigen tijd de scholen bezochten.

Geen leerling wordt aan deze school opgenomen, dan na voorafgegaan onderzoek.

Het aantal leerlingen bedroeg in het geheel 41, waarvan 30 vaste leerlingen waren en 11 van tijd tot tijd de inrigting bezochten, en voor het overige op kantoren werkzaam waren.

GYMNASIËN EN LATIJNSCHE SCHOLEN.

VERGELIJKENDE STAAT VAN HET GETAL LEERLINGEN DER GYMNASIËN EN LATIJNSCHE SCHOLEN.

PROVINCIE.	1842.	1843.	1844.	1845.	1846.	1847.
Noord-Braband	261	295	296	288	293	290
Gelderland..........	175	143	159	175	164	177
Zuid-Holland........	220	236	238	242	247	256
Noord-Holland.......	147	160	157	139	154	141
Zeeland.............	28	31	36	34	34	36
Utrecht.............	98	97	99	114	103	95
Friesland...........	82	89	91	90	108	104
Overijssel..........	65	72	74	80	86	112
Groningen	85	90	87	84	92	111
Drenthe	42	38	46	64	59	60
Limburg.............	190	200	198	197	174	161
Te zamen....	1393	1451	1481	1507	1514	1543

Uit het Tijdschrift van het genootschap van Leeraren aan de Nederlandsche Gymnasiën, te Utrecht bij J. G. BROESE, blijkt dat het getal der Latijnsche Scholen en Gymnasiën op 1 November 1848 beliep 70, dat der leeraren 241 en dat der leerlingen 1888 verdeeld als volgt:

	Scholen.	Leeraren.	Leerlingen.
Groningen	4	15	116
Friesland	9	19	107
Drenthe	2	8	60
Overijssel	7	27	186
Gelderland	14	35	234
Utrecht	2	11	100
Noord-Holland	5	20	179
Zuid-Holland	9	44	358
Zeeland	3	9	41
Noord-Braband	13	31	297
Limburg	2	22	210
	70	241	1888

waaronder 3 normale scholen, als te Hindelopen, Doetinchem en Wageningen.

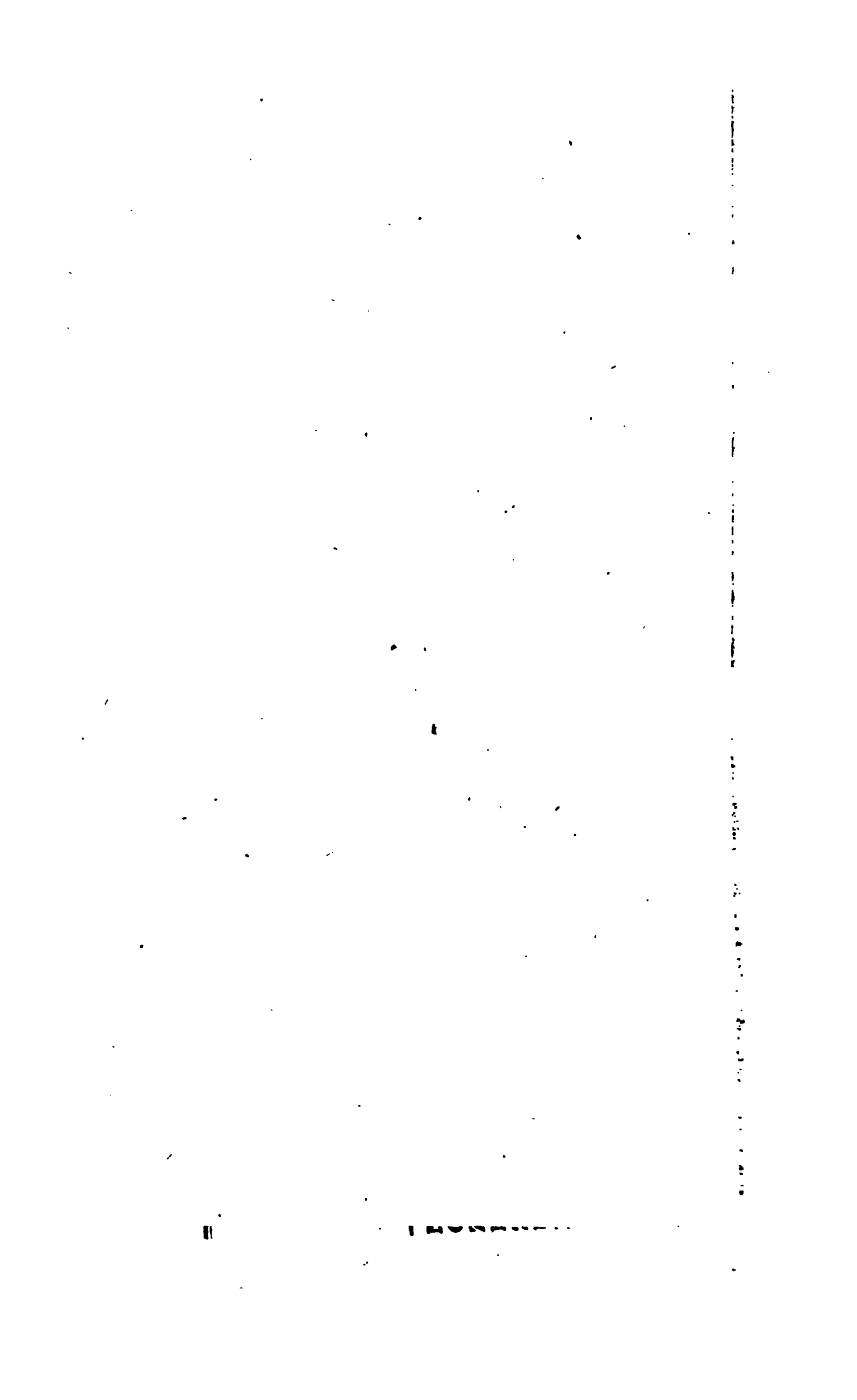
LAGER ONDERWIJS.

De subsidiën in 1845 van Rijkswege, of uit provinciale, gemeente en andere fondsen tot de instandhouding van het Lager Onderwijs verleend, bedroegen in Noord-Braband *f* 2500; in Gelderland *f* 8350; in Zuid-Holland *f* 4000, benevens *f* 12,000 uit provinciale fondsen; in Noord Holland van 's Rijks wege *f* 5375, van de provincie *f* 10,850 en *f* 2011 door de gemeente Uitgeest, voor een schoollocaal aldaar; in Zeeland van 's Rijks wege *f* 100, *f* 1350 van bijzondere giften, *f* 4691 uit de provinciale kas en *f* 2400 renteloos voorschot;

in Utrecht *f* 1000 van 's Rijks wege, even zooveel uit de provinciale kas, *f* 2500 door H. M. de Koningin voor een schoollokaal te Soest en andere liefdadige bijdragen. In Friesland werden mede aanzienlijke verbeteringen daargesteld. In Overijssel werd verleend *f* 2240 door het Rijk *f* 2354 door de provincie en andere bijzondere bijdragen; in Groningen beschikte men ter gratificatie der onderwijzers in die provincie over eene som van *f* 1264, verkregen door eene heffing van 2 % op de gemeentebegrootingen; *f* 900 droeg het Rijk bij tot verbetering van schoollokalen in het overige der provincie. Het kapitaal van het weduwenfonds der schoolonderwijzers aldaar, hetwelk op ultimo December 1844, *f* 20,075.67 beliep, was met ultimo Decemb. 1845 tot *f* 22,325.67 geklommen en op 31 Decemb. 1846 tot *f* 25,025.67. Aan 13 weduwen werd uitbetaald in 1845 *f* 925.84, in 1846 aan 15 weduwen *f* 1075.30. De inkomsten van het ondersteuningsfonds bedroegen in 1845 *f* 885.23, terwijl op 31 December 1846 het vaste fonds *f* 2500 nominaal bedroeg. In Drenthe werd in 1845 uit het daartoe bestemde fonds aan 10 weduwen en weezen *f* 500 uitgedeeld; terwijl in de provincie Limburg, behalve vroeger toegestane jaarwedden en afzonderlijke toelagen onder 56 onderwijzers, op voordragt der districts-schoolopzieners *f* 1500 verdeeld en *f* 650 door de provincie en de gemeenten tot verbetering van schoollocalen beschikt werd.

In 1846 verleende het Rijk aan de provincie Noord-Braband *f* 2500 ter verbetering van schoolgebouwen en onderwijzers woningen, terwijl uit de provinciale kas tot dat einde gelijke som werd toegestaan. In Gelderland bedroeg dit *f* 3700 van Rijks wege en *f* 1600 uit de provinciale kas; in Zuid-Holland, behalve provinciale toelage, uit de Rijks kas *f* 3000; in Noord-Holland *f* 2975 van het Rijk en *f* 1895 van de provincie, terwijl men te Haarlem *f* 17000 tot daarstelling van eene armenschool verleende en te Hoorn *f* 3400 voor de oprigting van burger-, tusschen- en armenscholen. In de provincie Zeeland beschikte de provinciale kas tot het voormelde einde *f* 3100, het Rijk *f* 1000 en nog een renteloos voorschot van de provincie en van particulieren van *f* 2400. In Overijssel leverde het Rijk eene geldelijke bijdrage van *f* 2500 en de provincie eene som van *f* 6016.67, terwijl het Rijk aan Drenthe een subsidie van *f* 550 en aan Limburg tot verbetering van schoolgebouwen *f* 700 en *f* 1692 aan 67 onderwijzers ter tegemoetkoming verleende.

In 1847 bedroegen de subsidiën in Noord-Braband verleend, van 's Rijks wege *f* 2500 en van wege de provincie eene gelijke som; in Gelderland van 's Rijks wege *f* 2500 en van wege de provincie *f* 2554; in Zuid-Holland behalve die door de provincie *f* 4000 van het Rijk; in Noord-Holland van 's Rijks wege *f* 3150, van de provincie een gelijk bedrag en daarenboven nog *f* 4950; in Zeeland *f* 2500 van het Rijk en *f* 2800 van de provincie. Van Utrecht en Friesland wordt het in het verslag niet opgegeven, terwijl aan Overijssel *f* 2500; aan Groningen *f* 900; aan Drenthe *f* 1400 en aan Limburg *f* 1200 van 's Rijkswege verleend werd.

STAAT, AANDUIDENDE HET GETAL
LEERLINGEN DIE OP D

PROVINCIEN.	BEVOLKING OP 1°. JAN. 1846.	GEMEENTELIJKE OPENBARE SCHOLEN.	LEERLINGEN.		TOTAAL.
			JONGENS		

STAAT DER ARMENSCHOLEN EN DER [illegible]AN KINDEREN VAN HUISZITTENDE BEHOEFTIGEN, GEMEENSCHAPPELIJK MET ANDEREN KOSTELOOS ONDERWIJS IS GEGEVEN, IN 1845[1].

PROVINCIEN.	SCHOLEN.	LEERLINGEN.	UITGAVEN.	INKOMSTEN.	BEDRAG VOOR ÉÉN PERSOON EN PER JAAR. Der lasten en kosten van administratie voor de armenscholen omgeslagen over het geheele getal leerlingen.	Der gezamenlijke kosten van onderwijs in dezelfde scholen, omgeslagen over het getal leerlingen.	Der lasten en kosten van administratie en voor onderwijs.	Der gelden voor onderwijs en schoolbehoeften in andere dan armenscholen.
Noord-Braband..........	303	11,945	f 13298.10½	f 13231.64½	f »	f 1.21	f 1.21	f 1.09
Gelderland.............	266	12,538	" 20952.15	" 21687.15	" 0.37	" 2.92	" 3.29	" 1.10
Zuid-Holland...........	246	28,901	" 114957.42½	" 113821.47½	" 0.23	" 4.42	" 4.65	" 2.92
Noord-Holland..........	240	19,544	" 110721.50	" 111298.33½	" 1.96	" 5.47	" 7.43	" 3.11
Zeeland................	124	5,265	" 17993.24	" 17994.94½	" 0.42	" 4.64	" 5.06	" 2.83
Utrecht................	84	6,014	" 20026.09	" 20036.53	" 0.55	" 3.34	" 3.89	" 2.63
Friesland..............	286	10,366	" 24918.81½	" 24920.52½	" 0.04	" 3.23	" 3.27	" 1.93
Overijssel.............	183	8,291	" 25159.29½	" 25159.29½	" 0.42	" 2.95	" 3.37	" 2.78
Groningen..............	212	8,914	" 30305.34½	" 30305.34½	" 0.68	" 3.19	" 3.87	" 3.29
Drenthe................	129	2,250	" 165.20	" 165.20	" »	" 1.35	" 1.35	" »
Hertogdom Limburg......	176	6,264	" 8667.40	" 8643.12½	" 0.46	" 4.37	" 4.83	" 0.76
Totaal........	2,249	120,292	f 387164.56½	f 387263.57				

1 Zie verslag van den Staat van het Armwezen over het jaar 1845, Bijblad, Staatscourant 1847—1848, vel 16[4], bladz. 58[12].

Bijzondere Scholen voor behoeftigen bestemd en door genootschappen of particulieren behoeftigd wordende.

PROVINCIEN.	WEEKSCHOLEN. GETAL DER SCHOLEN.	WEEKSCHOLEN. GETAL DER LEERLING.	ZONDAGSCHOLEN. SCHOLEN.	ZONDAGSCHOLEN. GETAL DER LEERLINGEN. KINDEREN.	ZONDAGSCHOLEN. GETAL DER LEERLINGEN. VOLWASS.	KLEINE KINDER- OF BEWAARSCHOLEN. GETAL DER SCHOLEN.	KLEINE KINDER- OF BEWAARSCHOLEN. GETAL DER LEERLINGEN.
N.-Braband...	8	801	17	1478	663	2	50
Gelderland...	»	»	2	12	37	4	471
Z.-Holland...	2	95	9	348	895	6	567
N.-Holland...	2	91	5	163	70	7	77
Zeeland......	2	43	7	4	469	4	400
Utrecht......	»	»	7	146	461	5	248
Friesland	»	»	5	205	280	1	13
Groningen....	»	»	4	157	132	»	»
Drenthe......	»	»	5	187	201	1	449
Overijssel	»	»	»	»	»	»	»
Hert. Limburg.	2	150	3	77	56	6	744
Totaal...	16	1180	64	2777	3264	36	3019

De *Gestichten voor Doofstommen* in Noord-Braband en te Groningen telden op 31 Dec. 1845, 176 leerlingen, waarvan 52 in eerstgemelde en 124 in laatstgenoemde provincie. De uitgaven van het gesticht te Herlaar (N. Braband) bedroegen dat jaar *f* 12,682.11^5, voor dat te Groningen *f* 101,796.91 te zamen *f* 114,479.02½. Tot deze som droegen de gemeentekassen bij *f* 500, de provinciën *f* 1000 en de Staat *f* 2500, terwijl het overige door particuliere bijdragen, inkomsten der inrigtingen en kostgelden gedekt werd.

Het *gesticht voor blinden* te Amsterdam, door 70 kweekelingen, waaronder 12 volwassene blinden, bezocht, kostte in 1845 aan algemeen onderhoud *f* 25,888.53; de inkomsten beliepen *f* 31,852.63^5 en het bedrag der uitgaven voor het onderwijs, het onderhoud en de voeding voor één persoon en per jaar *f* 325.69.

ARMWEZEN.

Uittreksel uit het RAPPORT *der* COMMISSIE *voor de regeringsvoorslagen nopens den Staat van het Armwezen over* 1845 *en* 1846, *uitgebragt in de Zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van den* 27sten *Junij* 1848.

Blijkens het rapport bedroeg het getal der instellingen tot het *verleenen van onderstand*, waaronder gerangschikt werden: 1 besturen voor huiszittende armen; 2 genootschappen welke aan schamele armen onderstand verleenen; 3 commissiën of vereenigingen, welke gedurende den winter uitdeelingen doen van levensmiddelen en brandstoffen; 4 genootschappen tot het verleenen van onderstand aan behoeftige kraamvrouwen; 5 godshuizen met uitzondering van zieken- of gasthuizen; 6 gast- of ziekenhuizen en 7 het fonds tot aanmoediging en ondersteuning van de gewapende dienst:

in	1841	3594	in	1844	3679
"	1842	3617	"	1835	3716
"	1843	3649	"	1846	3714

De vermeerdering ligt grootendeels in de besturen voor de huiszittende armen, die in de genoemde zes jaren geklommen zijn van 3065 tot 3151, als ook in de commissiën tot uitdeeling van levensmiddelen en brandstoffen, wier getal in 1841 bedroeg 76, in 1846, 99. Het cijfer der personen die onderstand hebben genoten beliep in:

1841	op	eene bevolking	van	2,931,143	sielen	331,627	hetgeen in verhouding tot de bevolking op de 1000 sielen in de respectieve jaren uitmaakt:	113.15
1842	"	"	"	2,957,473	"	337,297		114.05
1843	"	"	"	2,988,172	"	383,629		128.38
1844	"	"	"	3,019,748	"	407,236		134.86
1845	"	"	"	3,053,984	"	460,023		150.63
1846	"	"	"	3,062,233	"	513,212		167.59

Hiervan echter afgetrokken de verpleegden in de gast- of ziekenhuizen, de behoeftige kraamvrouwen, de ondersteunden van de gewapende dienst, alsmede de dusgenoemde schamele armen, omdat velen dezer reeds tot de huiszittende armen behooren, dan worden de getallen dergenen, die, met uitzondering der uitdeelingen van levensmiddelen en brandstoffen, eigenlijke gezegde bedeeling of verpleeging uit daartoe bestemde gewone en openbare middelen ontvingen, teruggebragt tot de volgende:

in 1841....311,103	hetgeen in verhouding tot de bevolking op 1000 inwoners uitmaakt.	106,14
„ 1842....314,592		106,71
„ 1843....359,910		120,45
„ 1844....383,729		127,07
„ 1845....436,354		142,88
„ 1846....485,416		158,52

De oorzaken van de vermeerdering, zoo van instellingen tot verleening van onderstand, als van hen die dezelve genoten, waren volgens de verslagen: toeneming van bevolking bij mindere welvaart, vroeg invallende winter van 1844—1845, mislukking van den aardappelenoogst, de ongunstige uitslag van den roggeoogst en bijzondere plaatselijke omstandigheden.

Stelt men de kosten van onderhoud van gebouwen, alle lasten, kosten van beheer, aflossing en renten van opgenomen gelden enz. ter zijde, dan kan men rekenen dat door de gezegde instellingen aan onderstand en verpleging is uitgegeven:

over 1844	f 6,284,491.16	daarentegen ontvangen uit collecten en giften.	f 1,538,165.50½	en uit subsidiën van de gemeenten, der provinciën of van den Staat.	f 2,119,276.95
„ 1845	„ 6,813,154.60		„ 1,575,224.19		„ 2,245,211.48
„ 1846	„ 7,238,797.61½		„ 1,784,891.13½		„ 2,520,408.37

Uit de tabel van de besturen der huiszittende armen blijkt dat op de 1000 zielen onderstand hebben genoten:

in 1841......100,52	in 1844......121,97
„ 1842......101,09	„ 1845......137,57
„ 1843......115,01	„ 1846......153,04

In de laatste drie jaren was de verhouding de ongunstigste voor Noord-Holland en Friesland, de gunstigste voor Overijssel en Drenthe, te weten:

	1844.	1845.	1846.
voor Noord-Holland..	230,23	238,94	257,20
„ Friesland........	143,38	163,51	182,13
„ Overijssel.......	64,75	74,04	86,04
„ Drenthe........	46,11	52,65	62,15

Het bedrag der kosten van administratie en der verschillende uitgaven, omgeslagen over het getal der onderstand genoten hebbende, voor één persoon en per jaar, beliep:

over 1841......f 1.95	over 1844......f 1.56
„ 1842......„ 1.96	„ 1845......„ 1.47
„ 1843......„ 1.68	„ 1846......„ 1.31

Opmerkelijk is het, hoezeer deze soorten in de verschillende provinciën uiteenliepen, zoo bedroegen ze

over 1845	voor	Zeeland....	*f* 3.88		over 1846	*f* 3.20
"	"	" Friesland...	" 2.26		" "	" 2.40
"	"	" Overijssel...	" 1.10		" "	" 1.05
"	"	" Groningen..	" 0.92		" "	" 0.74
"	"	" Limburg ...	" 0.60		" "	" 0.72

Het bedrag voor één persoon en per jaar der kosten voor onderstanden van allerlei aard, omgeslagen over het getal der onderstand genoten hebbende, was voor

1841..*f* 12.06;	1843..*f* 11.11;	1845..*f* 9.80
1842..″ 12.56;	1844..″ 10.32;	1846..″ 9.47

Ook ten opzigte van dezen gemiddelden onderstand per hoofd liepen de provinciën zeer uiteen,

voor 1845 waren de beide	hoogste	Friesland	*f* 15.05
		Groningen.........	″ 14.36
" " " " "	laagste	Noord-Holland....	″ 6.22
		Limburg	″ 3.20
" 1846 " " "	hoogste	Friesland.........	″ 15.07
		Zuid-Holland	″ 13.75
" " " " "	laagste	Noord-Holland....	″ 5.99
		Limburg	″ 3.26

Aangaande de instellingen *om het getal der armen te verminderen* — waaronder gebragt worden: 1°. de armenscholen, 2°. bijzondere scholen voor behoeftigen bestemd, 3°. werkscholen, 4°. gestichten voor doofstommen, 5°. gesticht voor blinden [1], 6°. werkplaatsen van liefdadigheid, 7°. koloniën gevestigd door de Maatschappij van Weldadigheid en 8°. gestichten tot zedelijke verbetering van gevangenen, te zamen genomen over 1845 een aantal van 2412, voor 1846 van 2422, waarvan voor het eerste jaar van 11, voor het tweede van 14 de gevraagde inlichtingen ontbraken — verdient aangemerkt te worden, dat over de zes jaren 1841—1846 het getal der personen die van die instellingen genoten, bedroeg:

over 1841...122,251	hetgeen in verhouding tot de bevolking over 1000 inwoners bedraagt in..................	1841...41,71
″ 1842...127,643		1842...43,16
″ 1843...139,345		1843...46,63
″ 1844...140,933		1844...46,67
″ 1845...150,462		1845...49,27
″ 1846...155,906		1846...50,91

Hoofdzakelijk is die vermeerdering toe te schrijven, aan het steeds klimmend getal leerlingen op de armenscholen. Het cijfer daarvan toch beliep:

over 1841..... 97,842	over 1844.....112,693
″ 1842.....100,672	″ 1845.....120,292
″ 1843.....110,897	″ 1846 123,967

[1] Zie aangaande deze gestichten, bladz. 223 en verv.

Het getal bijzondere scholen voor behoeftigen (weekscholen, zondagsscholen en kleine kinder- of bewaarscholen) beliep:

in 1841	61	en dat der leerlingen	5,206
〃 1842	67	〃 〃 〃 〃	6,427
〃 1843	84	〃 〃 〃 〃	8,527
〃 1844	108	〃 〃 〃 〃	9,184
〃 1845	116	〃 〃 〃 〃	10,240
〃 1846	127	〃 〃 〃 〃	10,185

De subsidiën voor de onder deze cathegorie geplaatste instellingen bedroeg in 1845:

van de armbesturen	*f* 63,368.01¼
〃 〃 gemeentebesturen .	〃 362,037.30½
〃 〃 provinciën en van den Staat	〃 10,210.00
totaal	*f* 435,615.32
voor 1846 beliep die Som	〃 448,894.00

welke bestemd waren:

voor de armenscholen	*f* 322,833.83¾
〃 〃 werkplaatsen van liefdadigheid	〃 105,582.08
〃 〃 werkscholen	〃 2,199.40
〃 〃 doofstommen	〃 4,000.00
	f 435,615.32

De derde soort van instellingen, *om de armoede te voorkomen*, waaronder gerangschikt worden: 1e. banken van leening; 2e. zieken en begrafenisbussen, 3e. weduwen- en weezenfondsen en 4e. spaarbanken, bedroegen voor 1855, 461; voor 1846, 475, terwijl geene inlichtingen werden ontvangen voor 1845 van 23, voor 1846 van 28.

Van die instellingen, zonder de banken van leening te rekenen, maakten in 1845 gebruik, 233,869 personen; in 1846, 215,395.

Van de 1e. soort van de banken van leening, namelijk die, welke door de administratiën van liefdadigheid worden onderhouden (Kon. besluit van 31 Oct. 1826, n⁰. 132), bedroeg het aantal:

in 1841 24	in 1844 27
〃 1842 25	〃 1845 28
〃 1843 26	〃 1846 28

Terwijl dat der 2e. soort (die verpacht zijn of voor eigene rekening bestaan) beliep:

in 1841 68	in 1844 68
〃 1842 66	〃 1845 65
〃 1843 68	〃 1846 67

De duurte der levensmiddelen in 1845 en 1846 deed wel haren invloed gevoelen op het getal beleende panden, echter niet in die mate als men had gevreesd.

De zieken- en begrafenisbussen zijn in de laatste jaren niet toegenomen, hoewel het getal der deelnemers daarin aanzienlijk is vermeerderd. Het beliep:

in 1841 120,154
〃 1845 209,066
doch verminderde in 1846 weder op 188,464

Met de weduwen- en weezenfondsen was dit even zoo het geval. In 1841 telden 9 dier fondsen 486 deelnemers; in 1845 vond men op 10 van deze 603, in 1846 op hetzelfde getal 607 deelnemers.

Het kapitaal der spaarbanken nam successievelijk toe. Het bedroeg in:

1841...ƒ 1,390,752.43	1844...ƒ 1,979,881.12
1842...〃 1,544,090.07	1845...〃 2,072,964.13½
1843...〃 1,722,532.19½	1846...〃 2,229,806.45½

STAAT VAN DE STERKTE DER BEVOLKING IN DE KOLONIEN DER MAATSCHAPPIJ VAN WELDADIGHEID, MET DE VERANDERINGEN DAARIN VOORGEVALLEN, VAN DEN 1sten JULIJ TOT DEN 1sten OCTOBER 1848. [1]

KOLONIEN.	STERKTE OP DEN 1 JULIJ 1843.	VERMEERDERING.				VERMINDERING.				STERKTE OP DEN 1 OCTOB. 1848.
		OPGENOMEN.	OVERGENOM.	VAN DESERTIE TERUG.	GEBOREN.	ONTSLAGEN.	OVERGEPL.	GEDESERT.	OVERLEDEN.	
Gewone koloniën....	2523	31	27	1	13	24	23	9	6	2533
Ommerschans.......	2476	526	13	13	5	102	375	9	29	2518
Veenhuizen 1e. gest. .	2010	34	36	1		97	24	3	15	1942
〃 2e. 〃 ..	1849	6	266	1	2	82	42	8	30	1962
〃 3e. 〃 ..	1922	4	163	1	5	106	44	4	39	1902
Wateren........ ...	71		10	2	1	3	7	2		72
Ambtenaren en hunne huisgezinnen......	627	3			8	6			4	628
Totaal........	11478	604	515	19	34	420	515	35	123	11557

1 Staatscourant 1848, No. 261.

GEVANGENISWEZEN.

Wij ontleenen aan het *Jaarboekje* over 1849 van den Heer LOBATTO, de volgende statistieke opgaven, betreffende de gevangenissen hier te lande in 1847.

HUIZEN VAN BEWARING.

Het getal dier inrigtingen bedroeg in 1846 130, in 1847 133, bevattende in eerstgemeld jaar 422 en in het laatstgenoemde 429 gevangenvertrekken. Derzelver bevolking op ultimo December 1846 bedroeg 267 en op ultimo December 1847 179 personen, gemiddeld in 1846 262, in 1847 247. Gedurende het jaar 1847 waren bij afwisseling in die gestichten aanwezig geweest 3459 aangehouden burgerlijke personen, waaronder 2306 mannen, 661 vrouwen, 328 jongens en 164 meisjes; voorts 346 gearresteerden militairen, 133 nalatige miliciens; wegens verkwisting of wangedrag op verzoek van familiën of *ex officio* opgesloten 4 mannen, 2 vrouwen en 1 meisje; door den kantonregter veroordeelden 616 mannen, 223 vrouwen, 112 jongens en 26 meisjes; gegijzelden om schulden 45 en wegens boeten 106; veroordeelden voor niet langer dan ééne maand 388 mannen, 132 vrouwen, 38 jongens en 7 meisjes; doortrekkende gegevangenen 10520; krankzinnigen ter oogenblikkelijke voorziening in hechtenis gesteld 14; gevangenen bestemd om naar de koloniën der Maatschappij van Weldadigheid te worden overgebragt 227; elders veroordeelden, die hunne gevangenisstraffen in het huis van bewaring hebben ondergaan 4; totaal generaal 16403 in 1847, terwijl dit in 1846 14417 bedroeg.

STRAFGEVANGENISSEN.

OVERZIGT VAN DE STERKTE DER BEVOLKING, MITSGADERS VAN DEN MAATSCHAPPELIJKEN, ZEDELIJKEN EN GEZONDHEIDSTOESTAND DER GEVANGENEN.

Gevangenis voor Militairen te Leyden. De bevolking van dit gesticht bedroeg op 31 December 1847 616 personen, de gemiddelde bevolking in dat jaar 656, terwijl er 1044 personen gedurende dien tijd *bij afwisseling* in het gesticht geweest waren.

Gevangenis voor criminele mannen te Woerden. Bevolking op 31 December 1847 499; gemiddelde bevolking gedurende het geheele jaar 536; gedurende het jaar bij afwisseling in het gesticht geweest 655.

Gevangenis voor criminele vrouwen te Gouda. Bevolking op 31 December 1847 140; gemiddelde bevolking 148; bij afwisseling gedurende het geheele jaar 218.

Gevangenis voor correctionele vrouwen te Gouda. Bevolking op 31 December 1847 177; gemiddelde bevolking 158; bij afwisseling gedurende het geheele jaar 296.

Gevangenis voor jeugdige veroordeelden van het mannelijk geslacht te Rotterdam. Bevolking op 31 December 1847 238; gemiddelde bevolking 178; bij afwisseling gedurende het geheele jaar 349.

Gevangenis voor correctionele mannen te Hoorn. Bevolking op 31 December 1847 886; gemiddelde bevolking 839; bij afwisseling gedurende het geheele jaar 1318.

Gevangenis voor jeugdige veroordeelden van het vrouwelijk geslacht te Amsterdam. Bevolking op 31 December 1847 38; gemiddelde bevolking 38; gedurende het geheele jaar bij afwisseling 69.

Gevangenis voor criminele mannen te Leeuwarden. Bevolking op 31 December 1847 848; gemiddelde bevolking 780; gedurende het geheele jaar bij afwisseling 1035.

Het totaal generaal van de gevangenen, bij afwisseling gedurende 1847 in bovengenoemde gestichten aanwezig geweest, bedroeg alzoo 4984 personen, (in 1846 4393) waaronder 4590 inlanders en 394 vreemden; 1330 gehuwden en 3654 ongehuwden; 3011 Hervormden, 1812 Roomsch-Katholijken en 161 Israëliten; 2938 konden bij hunne aankomst in de gevangenissen lezen en schrijven, de overigen 2046 niet, terwijl van deze laatsten bij hun ontslag of bij het einde van het jaar 724 het in de gestichten genoegzaam geleerd hebben. Binnen de gestichten werden 916 disciplinair gestraft en 4068 ondergingen geene tuchtiging.

Van deze 4984 gevangenen overleden er 501 mannelijke en 103 vrouwelijke personen, terwijl er 2959 eens of meermalen waren ziek geweest.

OVERZIGT VAN HET GETAL VEROORDEELINGEN, DOOR DE HOVEN, REGTBANKEN EN KRIJGSRADEN TEGEN DE GEVANGENEN UITGESPROKEN.

Door de Hoven en Regtbanken in NOORD-BRABAND werden naar de onderscheidene strafgevangenissen verwezen 482 misdadigers; door die van GELDERLAND 488; van ZUID-HOLLAND 918; NOORD-HOLLAND 1031; ZEELAND 206; UTRECHT 328; FRIESLAND 385; OVERIJSSEL 184; GRONINGEN 377; DRENTHE 156, LIMBURG en LUXEMBURG 189; door het Hoog-militair Geregtshof 148, door den Krijgsraad bij het leger te velde 6; door den Krijgsraad in de vestingen en garnizoenen 51, en door de Zee-Krijgsraden 35; als: 1044 naar de gevangenis te Leyden, 655 naar die voor criminele mannen te Woerden, 218 naar die voor criminele vrouwen te Gouda en 296 naar die voor correctionele vrou-

wen aldaar, 349 naar de gevangenis voor jeugdige veroordeelden van het mannelijk geslacht te Rotterdam, 1318 naar die voor correctionele mannen te Hoorn, 69 naar die voor jeugdige veroordeelden van het vrouwelijk geslacht te Amsterdam en 1035 naar de gevangenis voor criminele mannen te Leeuwarden.

Tijd van duur der criminele veroordeelingen.

Er werden veroordeeld voor den tijd van 1 tot 2 jaren 50 personen, van 2 tot 5 jaren 911, van 5 tot 10 jaren 690, van 10 tot 15 jaren 132, van 15 tot 20 jaren 32, meer dan 20 jaren 12, veroordeelden ter dood wier straf is veranderd in confinement 93, waaronder 66 mannen, 26 vrouwen en 1 jeugdige veroordeelde van het vrouwelijk geslacht, voorts 317 bij eerste, 66 bij tweede en 9 bij derde herhaling.

Tijd van duur der correctionele veroordeelingen.

Voor minder dan 1 maand werden veroordeeld 5 personen, van 1 tot 6 maanden 24, van 6 tot 12 maanden 139, van 1 tot 2 jaren 843, van 2 tot 3 jaren 312, van 3 tot 4 jaren 235, van 4 tot 5 jaren 332, van 5 tot 10 jaren 128, meer dan 10 jaren 2, totaal generaal 2020, waaronder 1318 mannen, 296 vrouwen, 338 jeugdige veroordeelden van het mannelijk geslacht, 68 van het vrouwelijk geslacht en 718 bij herhaling.

Tijd van duur der militaire veroordeelingen.

Door den militairen regter werden veroordeeld naar de gevangenis voor militairen te Leyden 1044 personen waarvan 35 tot detentie voor den tijd van 1 tot 2 jaren, 48 voor meer dan 2 jaren, 918 tot kruiwagenstraf, 33 ter dood, wier straf in kruiwagenstraf en 10 ter dood wier straf in gevangenisstraf is veranderd, terwijl van het eerstgenoemde getal 374 bij herhaling werden gevonnisd.

AARD DER MISDADEN EN WANBEDRIJVEN VAN DE VEROORDEELDEN.

Tegen de algemeene zaak. Vervaardiging van valsche munt en geldsnoeijerij 38, valsche geschriften 116, verduistering van geld en goed 12, feitelijke wederspannigheid 39, ontvlugting van gevangenen en verberging van misdadigers 2, bedelarij, landlooperij en rustverstoring 60, overtreding van bijzondere wetten 1. Totaal 268.

Tegen bijzondere personen. Moord, doodslag of poging daartoe 71, kindermoord 15, bedreigingen 13, moedwillige verwonding en mishandelingen 244, onwillige nederlaag, verwonding, enz. 11, aantasting der zeden en verkrachting 35, dubbel huwelijk en overspel 4, opligting van minderjarigen 2, valsche getuigenis, meineed 12, hoon en laster 2. Totaal 409.

Tegen eigendommen. Diefstal, poging daartoe 3323, bankbreuk en opligting 148, misbruik van vertrouwen 27, brandstichting, verniceling, schade 48. Totaal 3546.

Militaire wanbedrijven. Desertie 559, ronselarij 1, geweldenarij 2, insubordonnantie 148. Totaal 710.

Opgesloten op grond van Art. 66 van het Strafwetboek 41. Totaal 4984.

Ouderdom der veroordeelden tijdens hunne opneming. Jonger dan 10 jaren 10, van 10 tot 13 jaren 128, van 13 tot 16 jaren 209, van 16 tot 18 jaren 256, van 18 tot 20 jaren 366, van 20 tot 25 jaren 1216, van 25 tot 30 jaren 884, van 30 tot 35 jaren 601, van 35 tot 40 jaren 430, van 40 tot 50 jaren 538, van 50 tot 60 jaren 308, boven de 60 jaren 58. Totaal 4984.

BEROEPEN DOOR DE GEVANGENEN VOOR HUNNE OPNEMING UITGEOEFEND.

Zonder beroep 685, arbeiders, houtzagers, kruijers en sjouwerlieden 1323, arbeidsters, werksters, naaisters, spinsters 244, dienstboden 179, kleermakers 196, kooplieden, kramers, uitventers, winkeliers en uitdragers 209, landbouwers en tuinlieden 121, metselaars, stukadoors en opperlieden 111, schippers, varensgezellen, matrozen en zeelieden 213, schoenmakers en leerlooijers 232, timmerlieden, schrijnwerkers, kastenmakers, stoelendraaijers en scheepstimmerlieden 183, wevers, wolkammers, spinners, touwslagers, droogscheerders, enz. 154 en van overige beroepen minder dan 100.

BURGERLIJKE EN MILITAIRE HUIZEN VAN VERZEKERING.

In deze gestichten te 's Bosch, Arnhem, 's Gravenhage, Amsterdam, Haarlem, Middelburg, Utrecht, Leeuwarden, Zwolle, Groningen, Assen en Maastricht, bevonden zich den 31sten December 1847 1850 (in 1846 1885) personen, de gemiddelde bevolking over het geheele jaar was 1996 (in 1846 1751) en bij afwisseling gedurende het geheele jaar 9974 (in 1846 8539), waaronder 9388 inlanders en 586 vreemden; 3726 gehuwden en 6248 ongehuwden; 5658 Hervormden, 4069 R. K. en 247 Israëliten; beneden de 10 jaren 283, van 10 tot 13 jaren 283, van 13 tot 16 jaren 521, van 16 tot 18 jaren 560, van 18 tot 20 jaren 700, van 20 tot 30 jaren 3073, van 30 tot 40 jaren 2158, van 40 tot 60 jaren 2283 en boven de 60 jaren 308. Het getal der aangeklaagden beliep 4456, der in staat van beschuldiging gestelden 2460; dat der veroordeelden tot correctionele straffen bedroeg 6927 en tot criminele straffen 597; der gegijzelden 968 en dat der militaire gevangenen: onveroordeelden 849 en veroordeelden 746. Tot gevangenisstraf van 1 tot 7 dagen werden veroordeeld 744 personen, van 7 tot 30 dagen 2826, van 1 tot 3 maanden 1130, van 3 tot 6 maanden 582, van 6 maanden tot 1 jaar 779, voor meer dan één jaar 44.

Door den militairen regter werden 348 militairen veroordeeld en wel 110 voor minder dan ééne maand gevangenisstraf, 146 van 1 tot 3 maanden, 61 van 3 tot 6 maanden, 30 van 6 maanden tot één jaar en 1 voor langer dan één jaar.

Wegens misdrijven tegen de algemeene zaak werden verwezen 2571 personen, tegen bijzondere personen 613, tegen eigendommen [illegible] en 333 *wegens militaire* wanbedrijven.

Onder dezen kenden 1706 geen beroep, waren 3154 arbeiders enz., 987 arbeidsters, 259 dienstboden, 180 kleêrmakers, 352 kooplieden, winkeliers enz., 269 landbouwers, 126 metselaars enz., 227 rijswerkers enz., 232 schippers enz., 117 smeden, 222 timmerlieden enz., 267 wevers enz. en de overige van verschillende beroepen.

Het getal *overledenen* in deze gestichten beliep 146 van het mannelijk en 20 van het vrouwelijk geslacht en dat der zieken 3026 en der niet ziek geweest zijnde 6948.

HUIZEN VAN ARREST.

In deze gestichten, te Eindhoven, Breda, Nijmegen, Zutphen, Thiel, Leyden, Rotterdam, Dordrecht, Gorinchem, Brielle, Alkmaar, Hoorn, Goes, Zierikzee, Amersfoord, Heerenveen, Sneek, Deventer, Almelo, Winschoten, Appingadam en Roermond, bevonden zich op ultimo December 1847 665 personen, (in 1846 745) bedroeg het getal gemiddeld over het geheel jaar 748 in (1846 633) en waren er gedurende dat tijdsverloop bij afwisseling aanwezig geweest 6969 (in 1846 5815).

Van dit laatste getal waren er overleden 49 mannen en 7 vrouwen en 1195 wel en 5774 niet ziek geweest.

Het getal der aangeklaagden van de burgerlijke gevangenen bedroeg 2800, dat der in staat van beschuldiging gestelden 674, 4326 correctionele en 25 criminele veroordeelden en 225 gegijzelden, terwijl dat der onveroordeelden militairen 1 en dat der veroordeelden 57 beliep.

Van de burgerlijke veroordeelden werden er veroordeeld tot gevangenisstraf van 1 tot 7 dagen 451 mannen, 219 vrouwen, 97 jongens en 24 meisjes; van 7 tot 30 dagen 1114 mannen, 425 vrouwen, 104 jongens en 45 meisjes; van 1 tot 3 maanden 723 mannen, 198 vrouwen, 63 jongens en 23 meisjes en voor langer dan 3 maanden 281 correctionelen en 25 criminelen, terwijl slechts 2 militairen door den burgerlijken regter voor minder dan 1 maand detentie werden veroordeeld en geene door den militairen regter.

Wegens misdrijven tegen de algemeene zaak werden gevonnisd 1248 personen, tegen bijzondere personen 522 en tegen eigendommen 2107.

Er waren onder de veroordeelden 1248 zonder beroep, 2588 arbeiders enz., 799 arbeidsters, 114 bakkers enz., 118 dienstboden, 108 kleêrmakers, 203 kooplieden en winkeliers, 271 landbouwers, 148 varensgezellen, 109 schoenmakers, 131 timmerlieden, 286 wevers enz. en de overige van verschillende beroepen.

LANDVERHUIZING.

Blijkens eene opgave in de Staatscourant van 5 September 1848 bedroeg het getal landverhuizers, die sedert 1831 tot 1847 ingesloten, uit Nederland over zee vertrokken zijn 8052 personen, waaronder 2333 hoofden van huisgezinnen of op zich zelf staande personen.

Het grootste getal was dat van Gelderland, bedragende 3027 personen, vervolgens Zeeland 1624, Zuid-Holland 953, Overijssel 874, Friesland 443, Drenthe 315, Noord-Holland 233, Groningen 227, Utrecht 215 en Limburg 4.

Opmerkelijk is het, dat het getal der landverhuizers in 1847 verreweg het grootste getal bedroeg. In Noord-Braband beliep dit in 1847 alleen 5½ maal meer dan van 1832 tot 1846; Gelderland telde in 1844 56, in 1845 426, in 1846 1036 en in 1847 1509 landverhuizers; Zuid-Holland in 1846 58 in 1847 895; Noord-Holland in 1845 en 1846 36, in 1847 197; Zeeland van 1839 tot 1846 655 en in 1847 alleen 969; Utrecht in 1846 22, in 1847 193; Friesland in 1845 en 1846 65, in 1847 bijna 6 maal meer; Overijssel van 1840 tot 1846 265 en in 1847 alleen 639. Het grootste verschil levert echter Groningen. Terwijl er in 1835 6, in 1836 13, in 1837 1 en in 1842 7 personen het land verlieten, bedroeg dit cijfer in 1847 200 personen, terwijl in Drenthe in 1845 36, in 1846 57 en in 1847 222 personen het Land verlieten.

Van het geheele cijfer (8052) behoorden er tot de Christelijk Afgescheidenen 653, tot de Roomsch-Katholijken 451, tot de Lutherschen 12, enz. terwijl men 295 tot de welgestelden, 1513 tot de mingegoeden en 496 tot de behoeftigen konde rekenen.

Het kapitaal der vertrokkenen wordt begroot op *f* 60,000. Een persoon bezat *f* 16,000, een ander *f* 11,000, een derde *f* 7,000, enz.

Onder de 2333 hoofden van huisgezinnen bevonden zich 382 arbeiders, 65 boerenknechts, 51 broodbakkers, 70 dagloopers, 36 dienstknechts, 49 dienstmeisjes, 91 kleërmakers, 24 klompenmakers, 504 landbouwers, 46 schoenmakers, 42 smeden, 159 timmerlieden, 72 wevers, 38 winkeliers, 157 zonder en de overige van verschillend beroep.

Naar den ouderdom der landverhuizers te rekenen telde men er

van 6—10	jaren	5	van 51—60	jaren	252
〃 11—20	〃	100	〃 61—70	〃	76
〃 21—30	〃	658	〃 71—80	〃	13
〃 31—40	〃	681	〃 81—84	〃	3
〃 41—50	〃	493	de overige niet opgegeven.		

Tot verbetering van bestaan en stand vertrokken er 868, om fortuin te beproeven 52, uit vermindering van de middelen van bestaan en achteruitgang 115, om te weinig verdiensten 338, om godsdienstige meeningen enz. 460, uit gebrek aan bestaan en werk en uit armoede 115, om onbekende redenen 149 en de overige uit verschillende oorzaak.

GESCHRIFTEN

BETREKKELIJK DE HERZIENING DER GRONDWET,

IN 1848 UITGEKOMEN.

Handelingen over de herziening der Grondwet, 1847—1848, 's Grav. bij Gebr. Belinfante.

Mr. J. C. VOORDUIN, Geschied. en Beginselen der Grondwet voor het Kon. der Ned., volgens de beraadslaging deswege gehouden bij de beide Kamers der Staten-Generaal, uit de oorspronkelijke staatsstukken opgemaakt. Utrecht bij C. Bielevelt.

Ontwerp en verslag der Staatssommissie in 1848, over het Ontwerp van Grondwet. 's Grav. bij Gebr. Belinfante.

Brief van den tijdelijken Minister van Oorlog (NEPVEU) aan den Koning. Ter openlegging zijner gevoelens, aangaande het Ontwerp van gewijzigde Grondwet van het Kon. der Nederlanden enz. 's Grav. bij W. P. van Stockum.

G. Graaf SCHIMMELPENNINCK. Rapport en Missive op den 11den Mei 1848, aan den Koning gerigt. 's Grav. en Amst. bij de Gebr. van Cleef.

Mr. G. GROEN VAN PRINSTERER. Aan G. Graaf SCHIMMELPENNINCK, Minister van Staat enz., over de Vrijheid van Onderwijs. 's Grav. bij W. P. van Stockum, 3 stukjes.

Gedachten en denkbeelden naar aanleiding van de Grondwetsherziening en de gebeurtenissen van den dag. Zierikzee bij de Erven J. van de Velde Olivier.

Mr. J. R. THORBECKE. Bijdragen tot de herziening der Grondwet. Leyd. bij P. H. van den Heuvell.

Brief aan den Hoogleeraar Mr. J. R. THORBECKE. Amst. bij C. Weddepohl.

Mr. J. VAN LENNEP. Aanmerkingen op het Ontwerp van gewijzigde Grondwet. Amst. bij P. Meijer Warnars.

———————— Brief aan Mr. D. DONKER CURTIUS s. s. t. t. Aldaar.

Mr. A. S. VAN NIEROP. De Brief van Mr. J. VAN LENNEP aan Mr. D. DONKER CURTIUS, getoetst aan Politiek en Logica. Amst. bij Zweesaardt en Zoon.

Is onze Grondwet zoo vrijzinnig als zij schijnt? 's Grav. bij Kloots en Comp.

Mr. F. H. C. DRIELING. Korte opmerkingen over de Ontwerpen van *Wet* betrekkelijk de Herziening der Grondwet. Utrecht bij L. E. *Bosch* en Zoon.

Mr. ROEST VAN LIMBURG. Aan wie zal het door den Koning goedgekeurde Ontwerp van Grondwet worden voorgelegd, aan de Staten-Generaal of aan de Stemgeregtigde Natie? 's Grav. bij Gebr. Belinfante.

Mr. J. VAN 's GRAVENWEERT. Het Ontwerp van Grondwet van April 1848, vergeleken met de Grondwet van 1840.

Mr. A. J. NIEUWENHUIS. Het Ontwerp van gewijzigde Grondwet van het Kon. der Nederlanden. Leyden en Amst. bij J. H. Gebhard en Comp.

Mr. H. O. FEITH. De stem eens Staatsburgers over het Ontwerp van gewijzigde Grondwet. Gron. bij A. L. Scholtens.

De belangen des Volks in betrekking tot het Ontwerp van Grondwet. Sneek bij van Druten en Bleeker.

Mr. J. C. VAN HEUSDE. Eenige bedenkingen op het Ontwerp van gewijzigde Grondwet.

Hoe is de voorloopige aanneming der Wetsontwerpen tot Herziening der Grondwet tot stand gekomen? Utrecht bij Blanche en Comp.

Mr. J. PAN. Aanmerkingen op de taal en stijl der Ontwerpen van Wet tot Herziening der Grondwet.

Mr. C. J. VAN ASSEN. De taal der Grondwet en eenige aanteekeningen (1e. Deel 2e. Stuk, Art. 70—121). Leyden bij H. W. Hazenberg en Comp.

J. DE BOSCH KEMPER. Korte Opmerkingen over de gebeurtenissen van den dag. Amst. bij Joh. Müller.

Staatkundige Opmerkingen van Olivarius. Amst. bij P. N. van Kampen.

Mr. C. W. OPZOOMER. Volkswil en vrije Verkiezing. Leyden en Amst. bij J. H. Gebhard en Comp.

——————— Het regt der Geschiedenis in het vraagstuk der vrije Verkiezingen. Aldaar.

Ontleding van de eerste Politische Bijdragen van den Heer Mr. C. W. OPZOOMER, getiteld: Volkswil en vrije Verkiezingen, door ANONYMUS. 's Grav. bij K. W. Pichardt.

Mr. G. W. VREEDE. De regtstreeksche Verkiezing tot de Nationale Vertegenwoordiging bestreden. Amst. bij J. F. Schleijer.

——————— De noodzakelijkheid der indirecte Verkiezing tot de Nationale Vertegenwoordiging nader betoogd. Aldaar.

——————— De Provinciale Staten, als Kiezers van de Nat. Vertegenwoordiging beschouwd. Antwoord aan de Heeren Mr. A. F. JONGSTRA, J. VAN DER VEEN en C. W. OPZOOMER. Aldaar.

Mr. A. F. JONGSTRA. De regtstreeksche Verkiezing tot de Nat. Vertegenwoordiging verdedigd. Heerenveen bij F. Hessel.

Mr. J. VAN DER VEEN. De regtstreeksche Verkiezing tot de Nat. Vertegenwoordiging verdedigd tegen Mr. G. W. VREEDE. Leeuwarden bij D. Meindersma W. Zoon.

Mr. J. W. TROMP. Het stelsel van regtstreeksche Verkiezing voor de Nationale Vertegenwoordiging bestreden tegen Mr. A. F. JONGSTRA en Mr. J. VAN DER VEEN. Leeuwarden bij G. T. N. Suringar.

Mr. A. S. VAN NIEROP. Regtstreeksche Verkiezingen. Brief aan een Lid der Provinciale Staten. Amst. bij A. Zweesaardt en Zoon.

Mr. M. VON BAUMHAUER. Vrije verkiezingen en afbakening der Staatsmagten. Utrecht bij J. G. Broese en Comp.

Dr. W. CNOOP KOOPMANS en Mr. HUGO BEIJERMAN. Algemeen Stemregt behoudens maatschappelijke orde. Amst. bij P. N. van Kampen.

Over Stemregt en Verkiezingen. Leyden en Amst. bij J. H. Gebhard en Comp.

Een Militaire Blik geworpen op Art. 83 der nog bestaande Grondwet, of de niet verkiesbaarheid der Officieren, beneden den rang van Hoofdofficier, tot Leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, aan billijkheid en rede getoetst.

Bedenkingen tegen Art. 86, alinea 2, van het Ontwerp van gewijzigde Grondwet, behelzende, dat de geestelijken niet benoembaar zijn tot Leden van de Staten-Generaal. Leyden bij P. Engels.

De Geestelijkheid en het nieuwe Ontwerp van Grondwet, of beoordeeling van Art. 86. Leyden bij S. en J. Luchtmans.

A. H. ALBERT. Gedachten over de vrijheid van Godsdienst naar aanleiding der Memorie van toelichting der Regering, betrekkelijk dat hoofdstuk in het gewijzigd Ontwerp van Grondwet. Amst. bij Johannes van der Hey en Zoon.

———— Antwoord aan de Edelmogende Heeren MUTSAERS en LUYBEN, op de omtrent hem in de Vergadering van de Tweede Kamer door Hun Edelen gemaakte aanmerkingen, en de noodzakelijkheid der handhaving van het Regt van Placet. Aldaar.

Mr. H. VAN SONSBEECK. Beschouwingen over het Koninklijk Regt van Placet.

Adres van de Algemeene Synodale Commissie der Ned. Herv. Kerk aan Z. M. den Koning, ter zake van het Ontwerp van gewijzigde Grondwet.

Adres van de Synode der Evang. Luth. Kerk aan Z. M. den Koning der Nederlanden, enz. ter zake der Grondwetsherziening.

Mr. I. DA COSTA. Protest tegen eene zinsnede in het Adres der Alg. Synodale Commissie ter zake van het Ontwerp van gewijzigde Grondwet. Amst. bij H. Höveker.

———— Het oogenblik, een Woord over het Ontwerp van Grondwetsherziening. Aldaar.

P. HOFSTEDE DE GROOT. Wat hebben wij te verwachten van het Ontwerp van gewijzigde Grondwet, met betrekking tot Godsdienst en Onderwijs? Gron. bij C. M. van Bolhuis Hoitsema.

O. A. SPITSEN. Brief aan den Hoogleeraar en Schoolopziener HOFSTEDE DE GROOT.

Mr. J. J. TEDING VAN BERKHOUT. Toetsing der gronden, waarop Art. 183 van het Ontwerp van gewijzigde Grondwet, door den Hoogleeraar HOFSTEDE DE GROOT bestreden wordt. Nijmegen bij C. ten Hoet.

Mr. J. J. L. VAN DER BRUGGHEN. Advies over de bij het Ontwerp van Grondwetsherziening voorgestelde vrijheid van Onderwijs. Nijmegen bij C. ten Hoet.

Adres van eenige Onderwijzers in het 1e Schooldistrict van Zuid-

Holland aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal, wegens Art. 183 in het Ontwerp der Grondwet, door de Staats-Commissie van 17 Maart l. l. aan den Koning ingediend (betrekkelijk het Onderwijs). 's Grav. bij Gebr. Belinfante.

De zegepraal der vrijheid van Onderwijs, eene weldaad aan het Volk van Nederland, gegrond op Menschen- en Volkenregt, op den Bijbel en de oude Grondwet. Rott. bij R. Willemssen.

T. VAN SWINDEREN. Vrijheid van Onderwijs.

Het Onderwijs en het Ontwerp van Grondwetsherziening. Rott. bij M. Wijt en Zonen.

Beschouwingen over den Raad van State. 's Grav. bij Gebroed. Belinfante.

Jhr. Mr. J. G. H. VAN TETS. Ontwerp van Wet op de zamenstelling en bevoegdheid van den Raad van State. 's Grav. bij W. P. van Stockum.

H. L. FIEVEZ. Het preventive toezigt der Algemeene Rekenkamer, een Woord ter gelegenheid der voorgenomen Herziening der Grondwet. Als handschrift gedrukt.

——————— Een Woord over de Rekenwet. Idem.

——————— Nog een Woord over het Preventive toezigt der Algemeene Rekenkamer. Idem.

D. P. VAN HOOGENHUYZE. Het preventive toezigt der Algemeene Rekenkamer, ter gelegenheid van de Herziening der Grondwet verdedigd en aangeprezen. Buiten den handel.

——————— Mijn laatste Woord over het preventive toezigt der Algemeene Rekenkamer. Buiten den handel.

De gronden van de Voordragt der Regering nopens de zamenstelling der Staten-Generaal en de incompabiliteiten getoetst, eene beoordeeling der Memorie van Toelichting, gevoegd bij Art. 2, 3, 4 en 15 van het derde der Ontwerpen van Wet tot wijziging der Grondwet, ingediend den 20sten Junij 1848. Leyden bij P. Engels.

P. J. BACHIENE. Over de verantwoordelijkheid en zelfstandigheid van alle Staatsdienaars. 's Grav. bij Gebr. Belinfante.

De Ontbindbaarheid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

A. A. MOOIJAART. Over de Afschaffing der heerlijke Regten betreffende voordragt of aanstelling van personen. Leyden bij P. Engels.

CHRONOLOGIE

DER

STAATKUNDIGE GEBEURTENISSEN IN 1848.

JANUARIJ.

6. Revolutionaire bewegingen te Livorno (11 Febr.). — Vernieuwde oproerige tooneelen te Messina.

8. De stad en het gebied van Pontremoli worden door den Toscaanschen zaakgelastigde aan dien van den Hertog van *Parma* teruggegeven, die van zijnen kant het Hertogdom Guastalla aan den Hertog van *Modena* afstaat.

10. Sir STRATFORD CANNING biedt den Zwitserschen landdag eene memorie aan, d. d. 8 Jan., over den weg, dien men naar de meening van het Engelsche gouvernement moest inslaan om de rust en eendragt in de kantons te herstellen. (18 Jan.)

12. Opstand te Palermo. (15 Jan.)

15. Daarstelling van vier comité's te Palermo. 1e. belast om de stad tegen de troepen van den Koning te beschermen, onder voorzitterschap van den Prins van *Pantellaria;* 2e. met de geldmiddelen, pres. de Markies van *Rudini;* 3e. met het toezigt over de levensmiddelen, pres. de Markies van *Spedallatto;* 4e. met de binnenlandsche aangelegenheden, pres. de gen. maj. Don RUGGERO SETTIMO. — 6000 man troepen komen aldaar van Napels aan. (16 Jan.)

16. De koninklijke vloot verschijnt voor Palermo. De Graaf van *Aquila* treedt in onderhandeling met het voorloopig bewind, dat de Staatsregeling van 1812, meer liberale instellingen en eenen onderkoning vordert. (18 Jan.)

17. Opening van de zittingen van het comité der vereenigde Staten in Pruissen, om het nieuwe Strafwetboek, aan zijn oordeel onderworpen, te onderzoeken.

18. Ordonnantiën van den Koning der beide Siciliën, houdende de ruimste volmagt aan den Staatsraad van Napels en Siciliën toegestaan, benevens eene afzonderlijke administratie, den Graaf van *Aquila* tot Onderkoning, enz. (21 en 27 Jan.)

Gelijkluidende Nota van Frankrijk, Oostenrijk en Pruissen aan den President van den Zwitserschen landdag over de souvereiniteit van eenige kantons. (16 Febr.)

19. De consuls van Frankrijk, Pruissen, Groot-Brittannië, de Ver. Staten van N.-Amerika, Hanover, Brazilië en Rusland te Palermo protesteren plegtig tegen het bombarderen dier stad. (18 Jan.)

20. CHRISTIAAN VIII, Koning van Denemarken, overlijdt. (Geb

18 Sept. 1786, volgde FREDERIK VI den 3den Dec. 1839 op.) Zijn zoon FREDERIK VIII volgt hem op en belooft de aangevangene administrative hervormingen voort te zetten. (28 Jan.)

21 Jan. Antwoord van den Markies van *Spedalotto*, in naam van het regeringscommitté en van het volk van Palermo, op de voorstellen van den luitenant des Konings. Deze voorstellen voldoen volgens hunne meening niet aan de behoefte. (18 en 29 Jan.)

22. Opening van de Kamers in Wurtemberg. De Koning kondigt daarbij in zijne troonrede wettige door den tijd gevorderde hervormingen en eene nieuwe Kieswet aan. (Laatste zitting 28 Maart.) (1 Maart.) — Het klooster Novizziato te Palermo wordt door het volk vermeesterd. (21 Jan.)

23. Handelstractaat tusschen Oostenrijk en Modena.

24. Het congres van Venenzuela te Caraccas wordt, terwijl het over zijne verlegging naar Porte-Cabello beraadslaagt, door snaphaanschoten uiteengejaagd en 5 der leden verliezen daarbij het leven.

26. Opstand te Catane in Sicilië.

27. Beweging te Napels ter gunste van de Constitutie.

28. Onlusten te Messina. — Rescript van den Koning van Denemarken ten opzigte van de inrigting der afzonderlijke Stenden van Denemarken en van de Hertogdommen. (Zie 20 Jan. en 18 Febr.)

29. Decreet van den Koning der beide Siciliën. Na verloop van 10 dagen zal de Minister een Ontwerp van vrijzinnige Staatsregeling aanbieden. (Zie 3 en 10 Febr.)

31 Vorst BIBESCO, Hospodar van Wallachije, opent de generale Vergadering van de Staten des Vorstendoms. (Zie 15 Mei.)

FEBRUARIJ.

1. Decreet van den Koning der beide Siciliën, houdende Amnestie van Staatsmisdadigers sedert 1830. (Zie 29 Jan.) — Monseigneur FERRIERI buitengewoon Pauselijke Nuntius te Konstantinopel.

2. Vredeverdrag tusschen de Ver. Staten van Noord-Amerika en Mexico, geteekend te Guadeloupe.

3. De President van het algemeen comité te Palermo, RUGGIERO SETTIMO, verklaart aan den kapitein van de uit Napels afgezonden stoomboot, die belast is met het overbrengen van het Decreet van amnestie en het nieuwe Ontw. van Constitutie, dat Sicilië de wapens niet zal nederleggen voor dat het Parlement van Palermo de Constitutie naar de behoefte des tijds gewijzigd heeft. (Zie 22 Jan. en 8 Febr.)

4. *Besluit van Z. M. den Koning der Nederlanden tot oprigting van een Koninklijk Instituut voor Ingenieurs, onder bescherming van Z. K. H. den Prins van Oranje* [1].

7. De Heer DUVERGIER DE HAURANNE opent in de Kamer der Gedeputeerden te Parijs de beraadslagingen over de Reformistische maaltijden, bewerende dat zij tot de regten des volks behooren. (Zie 9 Febr.)

---

[1] De gebeurtenissen Nederland betreffende zijn gemakshalve cursijf gedrukt.

8 Febr. Overeenkomst tusschen het comité generaal van Palermo en den zeekapitein YAUCH, wien de regering volmagt heeft verleend tot de teruggeving van Castellamare, tegen de uitwisseling der gevangenen te Palermo, Trapani en Girgenti. (Zie 22 Jan. en 3 Febr.) Proclamatie van den Koning van Sardinië, met belofte van eene costitutionele Wet.

9. Hevige discussie der Kamers in Frankrijk. (11 Feb.)

10. Constitutie van het Koningrijk der beide Siciliën. (29 Jan. en 14 Mei.) — Opening van de Storthing in Noorwegen. — Bewegingen te Munchen door de Studenten veroorzaakt.

11. Publicatie (manuproprio) van den Groot-Hertog van Toscane, inhoudende de toezegging van eene volksvertegenwoordiging en andere volksregten. (Zie 15 Febr.). — Afkondiging van de constitutionele Wet te Napels. (Zie 10 Febr.) — De Kamer van Gedep. van Frankrijk verwerpt de amendementen betrekkelijk de laatste zinsnede van de troonrede, neemt integendeel het ontwerp der commissie en de woorden aan: »*Les excitations des passions ennemies ou des entraînements aveugles tomberont devant l'opinion publique, éclairée par nos libres discussions*. (Zie 18 Febr.)

12. Antwoord van de Tafel der Hongaarsche afgevaardigden op het Kon. rescript van 30 Jan. betrekkelijk het bestuur der Gespanschappen en de benoeming der Administrateurs. (Zie 3 Maart.)

14. Geheim consistorie te Rome, vereenigd met het doel om te beraadslagen over het nut der in Staatszaken te verleenen concessiën. (Zie 14 Maart.)

15. Nieuwe Constitutie van het Hertogdom Toscane. — Eene Spaansche expeditie van 650 man uit Manilla tuchtigen de Soolosche zeeroovers van den 15—25 Febr.

16. Antwoord van den Zwitserschen landdag op de gelijkluidende nota's der drie Groote Mogendheden. (Zie 18 Jan.)

17. Kon. Rescript in Beijeren, bevattende de opheffing van de Orde des Verlossers. — Open brief van den Koning van Sardinië: de Albigenzen zullen alle burgerlijke en staatkundige vrijheden genieten.

18. Vergadering van de afgevaardigden van het Hertogdom Sleeswijk-Holstein te Kiel, met het doel de verkiezingen voor de constituerende vergadering te volbrengen. (Zie 28 Jan.) De Kiezers verklaren echter, dat de verkozene afgevaardigden zich zullen verzetten tegen iedere Staatsregeling, gegrond op het denkbeeld van eenen vereenigden Deenschen Staat. (Zie 10 Maart.) — 92 Leden van de oppositie in de Fransche Kamers verklaren, dat zij tegenwoordig zullen zijn bij den reformistischen maaltijd, die tegen den 22sten is aangekondigd, hiermede met de daad willende protesteren tegen de regering, die het regt tot deze soort van vereenigingen wil betwisten. (Zie 11 Febr.)

20. *Overlijden van* Z. K. H. WILLEM, ALEXANDER, FREDERIK, CONSTANTYN, NICOLAAS, MICHAËL, *Prins der* NEDERLANDEN, *te Madera.* (geb. *2 Aug. 1818*).

21 Febr. Spanning te Parijs, of de reformatische maaltijden zullen doorgaan. De President van den te houdene maaltijd, de afgevaardigden BOISSEL verwittigt den Minister van Binnenlandsche Zaken, dat die maaltijden geen plaats zullen hebben.

22. Eenige leden der oppositiepartij brengen eene acte van beschuldiging tegen het Ministerie uit. Oproerige bewegingen te Parijs. — De krijgswet te Milaan tegen de insurgenten en de verraders van het Vaderland, ten gevolge van eene Keiz. Ordonnantie van 18 Febr. afgekondigd. (Zie 18 Maart.)

23. De Maarschalk Hertog van *Isly* wordt bij ordonn. van den Koning der Franschen tot Kommandant-Generaal van de Nationale Garde en der linietroepen van het 1ste militaire district benoemd. De Heer GUIZOT verklaart aan de Kamer der afgevaardigden, dat de Ministers hun ontslag aan den Koning hebben aangeboden. De Koning belast den Heer MOLÉ met de vorming van een nieuw Ministerie. Het oproer, een oogenblik gestild, wordt 's nachts ten 11 ure hervat.

24. 's Morgens ten drie ure ontbiedt LOUIS PHILIPPE den Heer THIERS en belast hem met de zamenstelling van een nieuw Ministerie. Ten 12½ ure vlugt de Koning, na ten voordeele van zijn kleinzoon, den Graaf van Parijs, onder voogdijschap van de Hertogin van *Orleans* als regentes, van den troon afstand te hebben gedaan. Het oproer wordt heviger, men verbrijzelt den troon en benoemt een provisioneel bewind bestaande uit de Heeren DUPONT (de l'Eure) Pres., LAMARTINE, CREMIEUX, ARAGO, LEDRU-ROLLIN, GARNIER-PAGES, MARIE, ARMAND MARRAST, LOUIS BLANC, FERDINAND FLOCON en ALBERT. Het Provisioneel Bewind verkiest de republiek. Tijdelijk Ministerie: DUPONT (de l'Eure) Pres. van den Raad, LAMARTINE, Buitenl. Zaken, CREMIEUX, Justitie, LEDRU-ROLLIN, Binnenl. Zaken, GOUDCHAUX, Financiën, ARAGO, Marine, BEDEAU, Oorlog, CARNOT, Onderwijs en Eeredienst, BETHMONT, Koophandel en MARIE, Publieke Werken. Generaal CAVAIGNAC benoemd tot Gouverneur-Generaal van Algerië en GARNIER-PAGES tot Maire van Parijs. De Municipale-garde en de Kamer der Afgevaardigden ontbonden. Het wordt aan de Kamer der Pairs verboden te vergaderen enz.

25. Het kasteel van Vincennes en de forten van Parijs hebben het Prov. bew. erkend; de Tuileriën zullen voortaan dienen tot eene wijkplaats voor invalide werklieden; het van de civiele lijst vervallen millioen wordt bestemd tot onderhoud der werklieden. Invrijheidstelling van alle gevangenen om politieke misdrijven.

26. Proclamatie van het Prov. bew. Het Koningschap is afgeschaft; geen legitimisme, geen Bonapartisme, geen regentschap! De Republiek geproclameerd. Decreet betreffende de Nationale vlag. De doodstraf om staatkundige misdrijven wordt afgeschaft. Vorming van kolommen van mobiele Nationale gardes. Opschorting van alle strafoefeningen. Acte van beschuldiging van den Proc. Gen. PORTALIS tegen het Ministerie GUIZOT.

27. Plegtige uitroeping van de Republiek aan den voet der Julij-kolom. — Kennisgeving van de proclamatie der Republiek aan de

te Parijs geaccrediteerde ambassadeurs der vreemde hoven. Antwoord van den Pausselijken Nuntius.

28 Febr. De Ambassadeur der Ver. Staten van N.-Amerika geeft de gevoelens eener levendige vriendschap aan de Fr. Republiek te kennen. Het bewind ontvangt insgelijks de officiële bezoeken van de vertegenwoordigers der Argentijnsche Republiek en van die van Urugnay. De Maarschalk Hertog van *Isly*, stelt zich ter beschikking van het gouvernement even als de Heeren ODILLON-BARROT, DUVERGIER-DE-HAURANNE, LÉON DE MALEVILLE en vele andere vroegere afgevaardigden. Aankomst van de Hertogin van *Montpensier* te Londen. — De Belgische regering doet aan de vertegenwoordigende Kamer voorstellen omtrent eene uitbreiding van het Kiesregt. — Ten gevolge der in Frankrijk plaats gehad hebbende gebeurtenissen vraagt de Generaal NARVAEZ aan de Cortes van Spanje magtiging tot het nemen van alle maatregelen, die hij dienstig zoude achten tot handhaving der rust, belastingen te heffen en eene leening van 200 millioen realen te doen.

29 Febr. *Wederzijdsche bekrachtiging van het traktaat van Handel en Scheepvaart van* 17 *Nov.* 1847, *tusschen de Nederlanden en de beide Siciliën.* — Decreten van het Prov. bewind in Frankrijk: 1e. over de belastingen, 2e. de adelijke titels, 3e. de politieke misdrijven en drukpersdelicten en over eene commissie belast met de verbetering van het lot der werklieden. — Opstand tegen de regering van Neufchâtel; men roept de hulp van het Eedgenootschap in.

MAART.

1. De Duitsche bondsvergadering beveelt het volk eensgezindheid en medewerking met de regering aan. Van haren kant zal zij tot Duitschlands heil medewerken. — Instructie van den Koning van Pruissen voor Generaal VON RADOWITZ, met eene zending aan het Hof van Weenen belast. — De censuur in Wurtemberg en Baden afgeschaft. (Zie aangaande Baden 18 Maart.) — Decreet van het Prov. Bew. in Frankrijk. De ambtenaren zullen voortaan geenen eed van getrouwheid meer afleggen. ARMAND MARRAST, Lid van het Prov. Bew., wordt benoemd tot administrateur van de goederen der voormalige civiele lijst. — Aankomst van de Hertogin van *Orleans* en haar beide zonen te Coblentz, en van de Hertogen van *Nemours* en van *Montpensier* te Londen.

2. Lord NORMANBY deelt aan den Heer LAMARTINE depêches mede, die hij van Lord PALMERSTON heeft ontvangen, met toezegging eener voortdurende vriendschap. — Circulaire van den Heer LAMARTINE aan de buitenlandsche agenten: de afkondiging der Fransche Republiek is geene daad van aanval tegen eenigen regeringsvorm ter wereld; *geenszins* is oorlog haar beginsel enz. — De Leden van de Praagsche *Stenden* verzoeken eene spoedige oproeping der vergadering. (*Zie 12 Maart.*)

3 Maart. LOUIS PHILIPPE na zich eenige dagen in de omstreken van Treport schuil te hebben gehouden, scheept zich op de stoomboot *the Express* in en landt te Newhaven (Engeland). De Heer GUIZOT komt te Londen aan. Afscheid van den Hertog van *Aumale* aan de bewoners van Algerië. — De Tafel der Stenden van den Hongaarschen Rijksdag neemt eenstemmig het voorstel van LOUIS KOSSUTH aan, om eene deputatie aan den Koning naar Weenen te zenden, ten einde een geheel verantwoordelijk alleen uit Hongaren bestaand ministerie, te verzoeken en aan te dringen op een spoedig regt op de klagten, als ook op eene door den tijd vereischte hervorming van Staatsregeling. (Zie 12 Febr. en 18 Maart). — De Tweede Kamer der Beijersche vertegenwoordigers wordt ontbonden; de Koning schrijft nieuwe verkiezingen voor, voor eene Kamer die den 31sten Mei op ruimere grondslagen zal opgeroepen worden (Zie 6 Maart). —

4. Begrafenisplegtigheid van de gevallene slagtoffers op 22, 23 en 24 Februarij te Parijs. — De Hertog van *Nassau* geeft aan al de door zijne onderdanen gedane vorderingen toe. — De Hertog van Brunswijk ontvangt de petitiën van de regering zijner hoofdstad, bij welke men vordert burgerwapening, openbaarheid der Stenden, der stedelijke vergaderingen en der regtszittingen, vrijheid van drukpers enz. (Zie 13 Maart.) — Decreet van het Wetgevend Ligchaam van de vrije stad Frankfort. De drukpers is vrij enz. — Verleende Concessiën van den Vorst van Hohenzollern-Sigmaringen op de hem door zijne onderdanen aangebodene adressen. (27 Sept.)

5. Het Prov. bewind der Fransche Republiek bepaalt de oproeping der kiesvergaderingen op den 9den April en die der wetgevende Nationale Vergadering op den 20sten April (Later wordt dien termijn verlengd. (Zie 4 Mei.) Er zullen 906 representanten zijn enz. De Diplomatische betrekkingen tusschen Frankrijk en België worden hersteld. — Eene vergadering van 51 patriotten vereenigt zich te Heidelberg, om zich met elkander te verstaan over de voorbereidselen tot eene Nationale verkiezing. Men benoemt zeven leden, belast met de eerste organisatie dezer vergadering. (Zie 10, 12 en 20 Maart.) — Koninklijk Pruissische boodschap aan het comitté van den vereenigden Landdag, omtrent de Staatsregeling.

6. De vergadering der landdags-comités in Pruissen, hare werkzaamheden geëindigd hebbende, wordt door den Koning in persoon gesloten. — Proclamatie van den Koning van Beijeren: de Stenden des Rijks zullen tegen den 16den Maart in de hoofdstad bijeengeroepen worden, men zal hun onverwijld wetsontwerpen aanbieden aangaande de verantwoordelijkheid der Ministers, enz. enz. (Zie 29 Maart.) — Verleende Concessiën door den Keurvorst van Hessen. (Zie 11 Maart). — Concessiën van den Landgraaf van Hessen-Homburg. — Bij decreet van den Groot-Hertog van Hessen-Darmstadt worden toegestaan, vrijheid van drukpers, burgerwapening, enz. (Zie 19 Maart.) — *Aan de Beurs te Amsterdam wordt de eenigen tijd stil gestane handel in effecten weder geopend.*

7. *De Tweede Kamer der Staten-Generaal* hervat te 's Gravenhage hare

zittingen. — Afschaffing van de censuur in het Hertogdom Saxen-Gotha en belofte van den tot nu toe in werking zijnde féodole Staatsregeling. — De Stenden van het Koningrijk-Hanover tegen den 28sten Maart bijeengeroepen, de Koning stemt niet toe in de petitiën, die de municipale raad hem had aangeboden, om vrijheid van Drukpers en de medewerking der gedeputeerden des Lands in den vereenigden Landsdag. (Zie 17 Maart).

8 Maart. Concessiën aan het Groot-Hertogdom Saxen-Gotha. De regering zal zooveel zij kan medewerken tot de vorming van eene Duitsche volksvertegenwoordiging enz. — In het Groot Hertogdom Saxen-Weimar en te Bremen, wordt de vrijheid van drukpers toegestaan. — Bevel van het Kon. Pruissische kabinet aan het Staats-Ministerie tot daarstelling van eene voor geheel Duitschland geldende wet op de drukpers.

9. *Zeven en twintig Wetsontwerpen tot wijziging van bepalingen van de Nederlandsche Grondwet, aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangeboden.* (Zie 14 Maart.) — Decreten van het provisioneel bewind in Frankrijk; het eerste geldt de Spaarkassen; bij een tweede wordt de Minister van Financiën gemagtigd tot den verkoop van de diamanten der kroon, het tot munt doen slaan van het zilverwerk en de staven edel metaal uit de Tuileriën, het kasteel van Neuilly en andere Koninklijke verblijven, voorts den verkoop der bosschen, landerijen, pachthoeven enz. der vroegere civiele lijst. Een ander decreet behelst de magtiging tot verkoop van aan den Staat behoorende bosschen ten bedrage van 100 millioen francs; eindelijk eene Nationale leening bij wijze van inschrijving. — Bevel van den Keizer van Rusland aan den Minister van oorlog, tot het op den voet van oorlog brengen des legers. (Zie 31 Maart.) — Bijeenroeping der Koninklijk Saxische Stenden tegen den 20sten Maart; vernietiging van de censuur aldaar. (Zie 16 Maart.) — Eene proclomatie, gedateerd uit Hanau en aan den Keurvorst aangeboden, verklaart het onvoldoende der door dezen vorst toegestane concessiën. — De Senaat der vrije Hanzeestad Bremen en de Raad der stad Hamburg schaffen de censuur af en beloven mede te werken tot andere hervormingen. — Concessiën toegestaan in het Vorstendom Lippe.

10. De Duitsche Bondsvergadering noodigt alle regeringen van Duitschland uit, mannen, die het openbaar vertrouwen genieten naar Frankfort af te zenden, met het doel om de Bondswetgeving te herzien. (Zie 12 Maart.) — Bevelen van den Koning van Denemarken betrekkelijk de opheffing der censuur voor de Hertogdommen Holstein en Lauenburg, als ook voor het Hertogdom Sleeswijk. (Zie 18 Maart). — Besluit van den Groot-Hertog van Oldenburg, houdende vergunning tot eene vertegenwoordigende Staatsregeling. — Concessiën verleend in het Vorstendom Schwarzburg-Rudolstädt. — Kennisgeving van de regering van het Groot-Hertogdom Saxen-Weimar, waarbij verscheidene vrijheden beloofd worden. — Verleende vrijheden in het Vorstendom Waldeck.

11. De Keurvorst van Hessen staat alle hem gedane vorderingen

toe. Nieuw Ministerie, vrijheid van drukpers enz. — Vergadering der Studenten te Weenen en petitie betrekkelijk de opheffing der Censuur. (Zie 13 Maart). — Beloften van den Vorst van Reuss-Ebersdorf ten opzigte der te verleenen Concessiën. (10 Oct.) — De Vorst van Hohenzollern-Hechingen vlugt naar Stuttgart.

12 Maart. Vereeniging der Praagsche burgers te Wenzelsbad, om te beraadslagen over eene petitie ten opzigte van de gelijkstelling der volksstammen, de waarborg voor de vereeniging van Bohemen, Moravië en Silesië, door middel van eene vertegenwoordigende vergadering, gelijkheid voor alle belijdenissen enz. (Zie 29 April). — Rescript van den Groot-Hertog van Mecklenburg-Schwerin houdende belofte van de oude feodole constitutie, en in het werk stellen tot eene Duitsche volksvertegenwoordiging. (Zie 26 April). — Toegestane concessiën door de regering van Anhalt Dessau onder den datum van dezen dag en van den 14den Maart, vrijheid van drukpers, enz. (Zie 10 Mei). — Het commité van de den 5den Maart te Heidelberg gevormde vereeniging tot het opstellen van de grondslagen voor de daarstelling van een Duitsch Nationaal parlement kondigt aan, dat deze grondslagen zijn opgesteld, en noodigt alle vroegere en tegenwoordige leden der landdagen en der Duitsche Wetgevende Kamers uit (Oost- en West-Pruissen, en de landen van Sleeswijk-Holstein er onder begrepen) zich den 30sten dezer maand te Frankfort te vereenigen, en deel te nemen aan de beraadslagingen van het genoemde ontwerp. De Leden van het Comité zijn: BINDING I, GAGERN, ITZSTEIN, ROEMER, STEDMANN, WELCKER en WILLICH (Later verklaart men, dat men geenszins voornemens was geweest het Groot-Hertogdom Posen uit te sluiten. (Zie 25 Maart.)

13. Opening van den Neder-Oostenrijkschen Landdag. — Onlusten te Weenen. Vorst METTERNICH ontdoet zich van zijne bedieningen als Huis- Hof en Staatskancelier (Zie 15 Maart.) — De Hertog van Brunswijk vaardigt de wet af, houdende vrijheid van drukpers enz. — Opstand der landlieden in de Mainstreken (Beijeren) tegen de Landbezitters en de Joden. (Zie 20 Maart).

14. *Z. M. de Koning der Nederlanden ontbiedt den Voorzitter der Tweede Kamer bij zich, en deelt hem mede, dat daar het bleek, dat de voorstellen gedaan wegens de Herziening der Grondwet verre waren van aan de algemeene verwachting te voldoen, Z. M. aan de Kamer de vrijheid verleende zoodanige voorstellen te doen ten opzigte der Grondwet, als zij in het belang der Natie oordeelden, waarmede dan Z. M. zich wilde vereenigen.* (Zie 15 Maart.) — Patent van den Koning van Pruissen ten opzigte van de oproeping van den vereenigden Landdag tegen den 27sten April. (Zie 18 Maart.) — Concessiën door den Vorst van Schwarzburg-Sondershausen verleend. — Grondwettig Statuut voor de wereldlijke magt van de Romeinsche Staten. (Zie 29 April.) —

15. *Al de Nederlandsche Ministers treden af, en worden voorloopig met de waarneming hunner portefeuilles belast* (Zie 16 Maart.) — Keizerlijk Rescript in Oostenrijk: 1e. Vrijheid van drukpers; 2e. Nationale Garde; 3e. bijeenroeping van de Afgevaardigden van al de Pro-

vinciale Stenden en der centrale congregatie van het Lomb. Venetiaansch Koningrijk, tot daarstelling eener nieuwe constitutie. (Zie 21 Maart.) — Manifest van de regeringen van Oostenrijk en Pruissen, aan hunne Duitsche Bondgenooten, ten aanzien van het Congres dat zich te Dresden zal vereenigen. (Zie 1, 14 en 23 Maart.)

16 Maart. *Rapport van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, op de 27 Wetsontwerpen tot Herziening der Grondwet.* (Zie 17 Maart). — Ministeriële Decreten in het Koningrijk Saxen (Dr. BRAUN, Dr. VON DER PFORDTEN, GEORGI) aflegging van den eed op de Staatsregeling door de militairen, afschaffing van de Censuur, enz. (Zie 9 Maart.) — Decreet van het Prov. Bew. in Frankrijk. 1e. Er zullen alleen voor het jaar 1848, vijf en veertig opcenten geheven worden op het totaal der cohieren van de vier directe belastingen; 2e. de houders van Koninklijke Bons zullen die kunnen verwisselen tegen coupons der Nat. leening, rentende 5 ten honderd. (De vlottende schuld bedroeg den 24sten Februarij 872 millioen.) (Zie 3 Maart.) De grenadiers en voltigeurs-compagnie der nationale garde te Parijs, protesteren tegen het Decreet der Nationale Vergadering, bij hetwelk zij als bijzonder corpsen zijn opgeheven. (Zie 17 Maart.) — Depêche van den Minister van Buitenlandsche Zaken te Londen aan den Spaanschen Ambassadeur, hem dringend uitnoodigende aan de Spaansche Regering de noodzakelijkheid aan te bevelen van een wettig en overeenkomstig de artikelen der Staatsregeling systema te volgen. (Zie 10 April.)

17. *Z. M. de Koning der Nederlanden benoemt eene Commissie tot het ontwerpen eener Concept-Grondwet, bestaande uit de Heeren* Mr. DIRK DONKER CURTIUS, Mr. J. M. DE KEMPENAER, Mr. E. C. LUZAC, Mr. L. D. STORM *en* Mr. J. R. THORBECKE. — Het protesteren van het corps grenadiers en voltigeurs der Parijscher nationale garde, geeft aanleiding tot eene groote manifestatie der clubs (welks getal reeds 52 bedraagt) en van de werklieden der nationale werkplaatsen; men eischt de verwijdering der troepen van Parijs, dat de verkiezingen tot de nationale garde zullen uitgesteld worden tot den 5den April, en dat die tot de nationale vergadering bepaald worden op den 31sten Mei. (*Den* 17den *Maart de Volksmanifestatie; den* 16den *April de Zamenzwering; den* 15den *Mei de Aanranding; den* 23sten *Junij de Burgeroorlog.* (Rapport der Commissie van onderzoek in de Zitting van den 3den Aug. 1848 der Nationale Vergadering.) — Pruissische wet rakende de vrijheid van drukpers. — De Studenten van de Göttinger Hoogeschool verlaten die allen. — Vrijstelling der om staatkundige misdrijven gevangenen te Krakau.

18. *De Minister van Finantiën,* de Heer RAPPARD, *kondigt in de Tweede Kamer der Staten-Generaal de ontslagneming van het Nederlandsch Ministerie aan.* — Open brief van den Koning van Pruissen, rakende de bijeenroeping van den Landdag tegen den 2den April. (Zie 14 Maart.) Waarin men voorslagen zal doen tot de wedergeboorte van het een en ondeelbaar Duitschland. — Verandering van Ministerie in Pruissen, Graaf SCHWERIN Eeredienst, Generaal Landraad VON AUERSWALD, Binnenlandsche Zaken met den Graaf VON ARNIM; STOLBERG

en VON ROHR blijven voorloopig met hunne portefeuilles belast en KUHNER Financiën. Onlusten te Berlijn. Bloedig gevecht des nachts in de straten; de troepen verlaten de Hoofdstad. (Zie 19 Maart.) — In het Groot-Hertogdom Baden wordt eene algemeene amnestie voor Staatsmisdadigers toegestaan. (Zie 20 Julij.) — De afgevaardigden van Sleeswijk en Holstein besluiten in eene te Rendsburg gehoudene vergadering de volgende voorstellen aan den Koning-Hertog te doen: 1e. Bijeenroeping van eenen Sleeswijk-Holsteinschen Landdag. 2e. Aanbieding van een Ontwerp van Staatsregeling voor de vereenigde Hertogdommen. 3e. Volkswapening en 4e. Afdanking van den Regeringspresident. — De Hongaarschen Rijksdag besluit eenstemmig de onmiddellijke afschaffing van alle Heerendiensten en jaarlijksche schattingen der landlieden, voorloopig zonder vrijkooping van den kant der laatsten. (Zie 12 Febr., 3, 23 en 31 Maart.) — Opstand te Milaan. (Zie 21 Maart.)

19 Maart. De Koning van Pruissen staat de burgerwapening toe. — Toegestane amnestie voor politieke delicten en misdrijven in het Groot-Hertogdom Hessen. — Onlusten te Stokholm.

20. *Ontslag van den Ned. Minister van Justitie* Mr. W. DE JONGE VAN CAMPENS NIEUWLAND *en in zijne plaats benoemd tijdelijk* Mr. DIRK DONKER CURTIUS. — De Koning van Beijeren LODEWIJK, doet afstand van den troon aan zijnen Zoon den Kroonprins MAXIMILIAAN II. (Zie 22 Maart.) — De Koning van Pruissen verleent eene algemeene amnestie voor politieke delicten en misdrijven. — Proclamatie van den Koning van Hanover. De censuur is afgeschaft; de zittingen der Stenden vergaderingen zullen openbaar gehouden worden, enz. (Zie 28 Maart.) — Verleende amnestie van den Keizer van Oostenrijk aan alle burgerlijke personen in Gallicië en Lodomirië, Krakau (zie 26 April) daaronder begrepen, even als in het Lom. Venet. Kon. — Opstand te Parma en Piacensa. De Hertog van Parma vlugt, na een regentschap benoemd te hebben, bestaande uit den Graaf SAN-VITAL, den Graaf CANTELLI, de Advocaten MESTRI en GIOLA en Professor PELLEGRINI. (Zie 1 April.)

21. Commissie zamengesteld uit 12 leden der Stenden in Neder-Oostenrijk en van een gelijk getal burgers uit Weenen, onder voorzitterschap van den Graaf ALBERT VON MONTECUCOLI en belast met de bewerking van onderscheidene nieuwe Wetten. (Zie 15 Mei.) — Vergadering van burgervertegenwoordigers te Kopenhagen. Men besluit tot aanbieding van een adres aan den Koning, waarin men verzoekt de aftreding van het bestaande Ministerie en de handhaving van de regten der Deensche Kroon op het bezit van het Hertogdom Sleeswijk. (Zie 24 Maart.) — Men verbrijzelt te Rome het wapenschild van de woning des Oostenrijkschen Ambassadeurs. — Terugtrekking van den Luiten.-Veldmaarschalk RADETZKY van Milaan op Lodi. (Zie 33 Maart.)

22. Plegtige begrafenis te Berlijn van de in den nacht van den 18/19 Maart gesneuvelde burgers en soldaten. — Eedsaflegging der Saksische troepen op de Staatsregeling. — Opening van de Beijersche Stenden-vergadering. Troonrede. (Zie 20 Maart.) De Vorst vereenigt

zich met de belofte vervat in de Proclamatie van den 6den Maart, (Zie 30 Maart.) — Te Venetië wordt een provisioneel Bewind geproclameerd; (GIOVANNI-CORRER, LUIGI MICHIEL, ENZ.) de Oostenrijksche Luitenant-Veldmaarschalk Graaf VON ZICHY verlaat bij capitulatie de stad. (Zie 3 Julij.) — Proclamatie van den Koning van Napels: elke onderhandeling met Sicilië is nutteloos, dewijl de Sicilianen weigeren een enkel punt hunner eischen te matigen. (Zie 25 Maart.)

23 Maart. Benoeming van een Hongaarsch ministerie onder voorzitterschap van den eersten Minister Graaf LODEWIJK VON BATTHYANY. (Zie 18 en 31 Maart.) — Proclamatie van den Koning van Sardinië aan de Lombardijers en Venetianen. Hij biedt hun zijne hulp aan en kondigt aan, dat hij met zijne troepen de grenzen zal overschrijden met het doel, hunne zaak te ondersteunen. (Den vorigen dag betuigde deze Vorst zijne vriendschap voor Oostenrijk. (Zie 25 Maart.) — Pruissen stemt overeen met verscheidene Zuid-Duitsche Bondstaten, in de maatregelen voor eene voldoende hervorming der Duitsche wetgeving. (Zie 15 Maart, 12 en 14 Mei.)

24. *Eenige ongeregeldheden te Amsterdam worden spoedig bedwongen.* — Bevel van het Pruissische Kabinet, bevattende de benoeming eener Commissie, belast met de nationale hervorming van het Groot-Hertogdom Posen. (Zie 3 April.) — Proclamatie van het Prov. Bew. der Hertogdommen Sleeswijk en Holstein (BESELER, FREDERIK Prins van Sleeswijk-Holstein, F. REVENTLOW en M. T. SCHMIDT). Ten gevolge eener volksbeweging te Kopenhagen, ziet de Koning zich gedrongen zijne raadsleden af te danken en eene vijandelijke houding tegenover de Hertogdommen aan te nemen. De zetel van het Bewind wordt naar Rendsburg verlegt. (Zie 3 April.) — Antwoord van den Deenschen Koning aan de Sleeswijk-Holsteinsche afgevaardigden. Hij zal aan de Hertogdommen eene vrije staatsregeling geven, maar niet toelaten dat het bij den Duitschen Bond worde ingelijfd. Brief van den Koning van Pruissen aan den Hertog van Sleeswijk-Holstein-Augustenburg, waarin hij belooft te interveniëren bij den Duitschen Bondsdag in het belang van het Hertogdom Sleeswijk-Holstein, en hem van zijne bescherming verzekert.

25. *Tijdelijk Ministerie in Nederland benoemd. Pres. van den Ministerraad en Minister van Buitenlandsche Zaken en Financiën* G. Graaf SCHIMMELPENNINCK; *Marine en Koloniën* J. C. RYK; *Binnenlandsche Zaken en voor de zaken der Hervormde en andere Eeredienslen, uitgenomen die der R. C.* Mr. L. C. LUZAC; *R. C. Eeredienst* Mr. L. A. LIGHTENVELT; *Oorlog de Generaal-Majoor* C. NEPVEU *en Justitie* Mr. D. DONKER CURTIUS. — 5000 Piemontezen komen te Milaan. (Zie 30 Maart.) — Een bende Belgische en Fransche werklieden komen te Quievrain met het doel een Belgisch republikeinsch voorloopig bestuur uit te roepen; de beweging wordt onderdrukt. (Zie 29 Maart.) — Opening van het Siciliaansch parlement te Palermo. (Zie 13 April.) — De vergadering des Duitschen Landdags hernieuwt hare uitnoodiging van den 10den dezer maand, om het begin der beraadslagingen over de wetgeving des Duitschen Bonds te bespoedigen. (Zie 30 Maart.)

26 Maart. Onlusten te Madrid; de wetgevende vergadering van 1847 wordt gesloten. De hoofdstad wordt in staat van beleg gesteld. In geheel Spanje worden de constitutionele waarborgen opgeheven. — Keizerlijk manifest in Rusland: Rusland is bij den uit Frankrijk afkomstigen opstand en regeringloosheid gereed zich tegenover den vijand te stellen, en zijne eer en de grenzen van het Rijk te verdedigen.

27. De Kamer van de Stenden van het Groot-Hertogdom Hessen stemt toe dat het Ministerie terstond de voldoendste maatregelen neme, ten einde de mogelijke aanvallen, waarmede het van den kant van Frankrijk bedreigd wordt te voorkomen. — Te Pontremolie proclameert men den Groot Hertog van Toskane, LEOPOLD, tot Souverein (bij afval van Parma zie 8 Jan.) FIVIZZANO verlangt bij het Groot-Hertogdom Toskane ingelijfd te worden.

28. *Ontslag van den Heer* H. J. Baron VAN DOORN VAN WESTCAPELLE, *Vice-President van den Raad van State der Nederlanden.* — Opening der Stenden-vergadering van het Kon. Hanover door den Graaf VON BENNIGSEN, waarin de gedane beloften (zie 20 Maart) worden herhaald. (Zie 7 Julij.) — De Oostenrijkschen Ambassadeur Vorst *von Schwarzenberg* verlaat Napels, nadat men daar de Keizerlijke wapenborden afgeslagen en op de markt verbrand had.

29. Deensche troepen bezetten de stad Hadersleben en Deensche schepen dwingen het eiland Alsen en de stad Sonderburg in hun belang te handelen. — Proclamatie van de regering van het Groot-Hertogdom Luxemburg, waarbij men aan zijne bewoners ten gevolge van een koninklijk Decreet, de aanstaande hervorming der Constitutie op de grondslagen, die het voorwerp hunner wenschen zijn geweest, aankondigt. (Zie 8 Julij.) — Eene bende Belgische en Fransche werklieden, die van den kant van Neufville het Belgisch grondgebied gewapenderhand aanvallen, worden door de troepen teruggedrongen. (Zie 25 Maart en 30 Aug.) — Besluit van den grooten Raad van Freiburg, waarbij men de goederen der kloosters in beslag neemt.

30. De Duitsche Bondsvergadering, met bijvoeging van mannen, die het algemeen vertrouwen genieten, besluit dat de Regeringen van Duitschland zullen uitgenoodigd worden om een begin te maken met de verkiezingen der Volksvertegenwoordigers (Zie 31 Maart.) — Commité van zevenen: WILLICH, ROEMER, WELCKER, STEDMANN, BINDING, VON GAGERN, BERGENHAHN. — Amnestie in Beijeren aan de veroordeelden wegens politische misdaden. (Zie 6 Aug.) — De Luitenant-Veldmaarschalk RADETZKY komt met zijn leger te Montechiarie aan. (Zie 21 en 31 Maart.) — De vesting Comacchio, in de Romeinsche Staten gelegen, maar sedert 1815 door een Oostenrijksch garnizoen bezet, wordt bij capitulatie aan de troepen van den Paus overgegeven.

31. Eene voorbereidende vergadering van 500 personen, tot vestiging van een Duitsch nationaal Parlement, vereenigt zich op de *Kaisersaale* van den *Roemer* te Frankfort a/M. De Heer MITTERMAIER wordt tot President gekozen. De Heeren DAHLMANN, ITZSTEIN, JORDAN en ROBBERT BLUM tot Vice-Presidenten benoemd. Programma der te

beraadslagene punten door het Comité van zevenen aangeboden, aangaande den staatsregterlijken-handelstoestand enz. van het toekomstige Duitschland. (Zie 1 April.). Verklaring van het *Journal de St. Petersbourg* van het Manifest van den Keizer van den 26sten Maart. Rusland heeft geenszins het plan, om zich te mengen in de plaats gehad hebbende veranderingen, maar het zal zorg dragen dat het politieke en territorale evenwigt niet aangerand worde. (Zie 6 Julij.) — Rescript van den Sardinischen Koning, uit zijn hoofdkwartier te Lodi. (Zie 8 April.) — Koninklijk rescript rakende de vorming van een Hongaarsch verantwoordelijk Ministerie. (Zie 23 Maart.) — Verbod in Rusland tot uitvoer van gemunt geld naar het Westen.

APRIL.

1. Besluit van het voorbereidend Duitsche Parlement. Een comité van 50 leden zal gekozen en belast worden om in overeenstemming met de Duitsche Bondsvergadering (Zie 2 April.) aan de bijeenroeping van eene constituerende vergadering te arbeiden. Deze vergadering zal zich den 1sten Mei te Frankfort moeten vereenigen. — Rescript van den Hertog van Parma: hij zal voortaan zijne bestemming in de handen van Paus PIUS IX, van KAREL ALBERT en van LEOPOLD II nederleggen, die over het toekomstig lot zijner Staten tot heil en bevestiging van Italië zullen beslissen. (Zie 9 April.)

2. Opening van den tweeden vereenigden Landdag te Berlijn door den Koninklijken Landdag-Commissaris, President van het Staats-Ministerie, in naam des Konings. (Laatste zitting 10 April.) — Ten gevolge der besluiten van de voorbereidende vergadering, verklaart de Duitsche Bondsvergadering, dat alle exceptionele wetten als vervallen moesten worden beschouwd en dat alle ter Landdag afgezondene, die niet door het vertrouwen der Natie ondersteund worden, hun ontslag moesten nemen.

3. De vesting Posen wordt in staat van beleg gesteld. De afgevaardigden van het bij het Groot-Hertogdom Posen verblevene gedeelte van het voormalig distrikt Nesse vorderen even als de kreitsen Birnbaum, Miseritz, Bomst, Fraustadt, enz. de inlijving der landen bij het Duitsche Bond. (Zie 22 April.) Opening der Stendenvergadering te Brunswijk. — De opening van den eersten Sleeswijkschen Landdag heeft plaats te Rendsburg. Het voorstel om het Hertogdom Sleeswijk bij den Duitschen Bond in te lijven wordt met 174 tegen 2 stemmen aangenomen. — Publicatie der besluiten van de voorbereidende vergadering tot vorming van een vereenigd Parlement te Frankfort, tegen den 31sten Maart, gedateerd 1 tot 4 April; naamlijst van het comité der 50. — Eene bende Savojaards (700 tot 800 man), van Lyon te Chambery komende, proclameert een *provisioneel* Bewind, zij wordt den volgenden dag door de bewoners der stad en uit de omstreken gevangen genomen. — Programma

van het nieuwe Ministerie te Napels. (CARLO TROJA, Pres. en Min. van Buitenl. Zaken.) (Zie 7 Mei.)

4 April. Besluit van den Duitschen Landdag. Men noodigt Pruissen uit om in naam des Bonds zich met de bemiddeling in de Holsteinsche zaken te belasten.

6. Ordonnantiën betrekkelijk de grondslagen waarop de nieuwe Staatsregeling van Pruissen moet gegrondvest zijn. — Organisatie van den generalen Staf voor het leger der Alpen in Frankrijk. Proclamatie van het comité der 50 aan het Duitsche volk, met uitnoodiging tot de verkiezingen zijner Vertegenwoordigers voor de Nationale Vergadering; eene andere Proclamatie den 8sten. (Zie 10 April.)

8. Het Prov. Bewind in Frankrijk neemt de vreemde werklieden, die aldaar hun verblijf houden, in bescherming. — Keizerlijk rescript in Oostenrijk aan den Minister van Binnenlandsche Zaken, Baron VON PILLERSDORFF, over de toekomstige organisatie van Bohemen. — De Oostenrijkers strijden te Goïto aan de Mincio tegen de Sardinische troepen, die van den kant van Marcaria aanrukken, en bij Sorio tegen eenige benden insurgenten. (Zie 23 April.) — Ontwerp van eene nieuwe Grondwet voor Zwitserland. (Zie 7 Mei.) — De Heer WILDENBRUCH wordt door den Koning van Pruissen belast met het overbrengen eener Nota aan het Deensche Kabinet, waarin de bemiddeling van Pruissen aan Denemarken wordt aangeboden, zoo het den vredelievenden weg in de Sleeswijk-Holsteinsche kwestie wil inslaan.

9. De Deenen landen bij Holnis, dwingen de Sleeswijk-Holsteinsche troepen, te Flensburg gelegerd, tot den terugtogt; de laatste bezetten den 11den de linie van Hollingstadt over Cropp naar Wittensee, niet verre van de grenzen van het Hertogdom Holstein. — Het voorloopig Bewind van Modena en Reggio constitueert zich; de afgevaardigden JOZEF MALMASI en JAN MINGHELLI worden benoemd voor Modena; LOUIS PERRETTI en JACOB FERRARI voor Reggio. (Zie 27 Mei.) — Proclamatie van den Hertog van *Parma*. Hij staat het Hertogdom toe een voorloopig Bewind te kiezen onder bescherming en voogdijschap van Koning KAREL ALBERT.

10. Reglement voor de werkzaamheden van het comité der 50 te Frankfort. Plegtige ontvangst der afgevaardigden bij de voorbereidende vergadering. (Zie 22 April.) — Optogt der Chartisten te Londen met hunne petitie naar het Parlement. — Antwoord van den Hertog van *Soto Major* op de nota van den 7den April. (Zie 16 Maart.) De Minister van Buitenlandsche Zaken van Groot-Brittannië heeft geen regt zich met de binnenlandsche zaken te bemoeijen, enz. (Zie 12 April). — Gevangenneming van verscheidene Bojaren in de woning van den Bojaar ALEKO MAUROK ORDATO en andere personen, welke van den Hospodar van Moldavië MICHAËL STOURDZA de ontbinding der Kamer en de vestiging van eene Nationale garde verlangden.

12. *De Commissie biedt het ontwerp van Grondwets-Herziening aan Z. M. den Koning der Nederlanden aan.* — Een Deensch corps landt te Eckenfoerde. (Zie 19 April.) — Proclamatie van FREDERIK HECKER en GUSTAAF STRUVE, gedagteekend uit Constanz, waarbij zij het volk

pogen aan te zetten tot oproer, hen tot eene gewapende bijeenkomst te Donaueschingen zoekende over te halen. Besluit van het Comité der vijftig tegen deze beweging, den 15den trekken de Wurtembergsche troepen Donaueschingen binnen, en het vrij-corps wordt verstrooid. (Zie 20 April en 21 Sept.) — Antwoord van den Britschen ambassadeur te Madrid op de Nota van den Hertog van SOTO MAJOR van den 10den dezer maand. Engeland zou, wanneer het in denzelfden toestand als Spanje verkeerd had, die raadgevingen als een bewijs van vriendschap hebben ontvangen. (Zie 17 Mei.)

13 April. Het Siciliaansch parlement verklaart FERDINAND *van Bourbon* en zijn huis, voor altijd van het regt op den Troon vervallen. (Zie 18 April.)

16. Het plan om het Prov. Bew. in Frankrijk door een Comité van algemeen welzijn te doen vervangen, lijdt schipbreuk voor dat het tot uitvoering gekomen is door de hulp der nationale garde. — Opstand te Port au Prince (Haïti of St. Domingo) uitgebarsten door de beschuldiging van den President SOULONQUE tegen den Generaal ARDOUIN. De laatste poogt wederstand te bieden, doch wordt gevangen genomen. De mulatten smeden eene zamenzwering tegen den President, zij moeten voor de overmagt bukken, en een groot aantal hunner komen hierbij om.

17. Bij Decreet van het voorloopig Bewind in Frankrijk, wordt de onafzetbaarheid der regters afgeschaft.

18. Koning FERDINAND II, protesteert tegen het Decreet van het Siciliaansch parlement van den 13den April. (Zie 8 Junij).

19. De Deensche Regering beveelt het embargo op alle Duitsche schepen, die zich in de Deensche havens bevinden, en geeft aan hare oorlogschepen bevel al de Pruissische koopvaardijschepen op te brengen. (Zie 23 April.) — Bij Decreet van het voorl. Bew. in Frankrijk, zal men de vereenigingen van Duitschers in het oostelijk gedeelte des Rijks verstrooijen.

20. De Badensche en Hessische troepen onder aanvoering van den Generaal VON GAGERN, en vergezeld van den Burger-Commissaris Regeringsraad STEPHANI, ontmoeten te Kandern de vrijbenden van HECKER en STRUVE; de Generaal VON GAGERN aan het hoofd eener kolonne wordt doodelijk gewond; de opstandelingen worden tot Schlechtenhaus, tot Steinau en Loerrach teruggeworpen, anderen keeren in volslagene wanorde naar Wehr. (Zie 24 April.) — Verbroederingsfeest te Parijs. — Twee Britsche agenten uit Lahore vertrokken om KHAN-SINGH benoemden opvolger van MULRADESCH, tot nu toe Gouverneur, naar Moultan te begeleiden, worden onderweg overvallen en vermoord. (Zie 7 Mei.)

22. Op de motie over dat onderwerp door Pruissen gedaan, neemt de Duitsche Bond eenstemming verscheidene districten van Posen met eene bevolking van 593,000 zielen in den Bond op. (Zie 29 April). — Professor MADAÏ te Kiel, wordt als afgevaardigde van Sleeswijk in de Duitsche bondsvergadering ontvangen. — In de Zitting van het Comité der vijftig, besluit men de opening van de consti-

tuërende vergadering tot den 18den Mei uit te stellen, indien de leden dezer vergadering zich niet voor dien dag in voldoend aantal te Frankfort mogten bevinden. (Zie 26 April).

23 April. De Pruissische Generaal VON WRANGEL tast de Deenen aan, en neemt de stad Sleeswijk in. (Zie 25 April). — De Badensche See- en Boven-Rijnkreitsen worden in staat van beleg gesteld. — Ten gevolge der ratificatie van eene den vorigen dag geslotene capitulatie, welke ook de provincie Triaul insluit, rukken de Oostenrijkers Udine binnen; den volgenden dag bezetten zij Codroipo. (Zie 30 April. — Opstand der Raïzische bevolking te Kikinda (Hongarije); zij wordt den 27sten onderdrukt. (Zie 14 Mei en 3 Junij).

24. De Generaal HOFFMANN ziet zich genoodzaakt Freiburg met geweld in te nemen, nadat de opstandelingen zich in de omstreken van Guntheristhal verspreid hebben.

25. De Pruissen nemen Flensburg in. (Zie 29 April.) — Staatsregelingsacte van het Oostenrijksche Keizerrijk.

26. De 17 mannen, het algemeen vertrouwen genietende, bieden aan den Duitschen Rijksdag het Ontwerp van Grondwet voor Duitschland aan. (Zie 27 April.) — Opstand te Krakau, de Baron VON KRIEG Opperhoofd der Kreitz, door de insurgenten gevangen genomen, herkrijgt door toedoen van den veldmaarschalk Graaf CASTIGLIONI de vrijheid terug; den volgenden dag is de opstand echter algemeen, de stad wordt gebombardeerd, en geeft zich bij capitulatie over. Opening van de Stendenvergadering van het Hert. Mecklenburg te Schwerin. — (Zie 17 Mei).

27. De Wurtembergsche troepen verslaan en verstrooijen in de nabijheid van Schapfheim (Boven-Rijnkreitz) het vrij-corps onder aanvoering van G. HERWEGH. — Het Comité der vijftig besluit, den Landdag met drie leden te vermeerderen, aan welke de keuze van het opperhoofd des Bondslegers, het onderhoud der buitenlandsche diplomatieke betrekkingen en in dringende gevallen de uitvoerende magt, onder hunne eigene verantwoordelijkheid, in andere gevallen echter op raad van den Bondsdag, zal toevertrouwd worden. (Zie 3 Mei.) — Het voorloopig Bewind in Frankrijk schaft de slavernij in alle Fransche Koloniën af. Vereeniging der banken van Rouaan, Lyon, Havre, Rijssel, Toulouse, Orleans en Marseille met die van Parijs; Nantes en Bordeaux. — Plotselinge verandering van het ministerie der verhevene Porte, SARIN PACHA wordt in plaats van MUSTAPHA REDJID PACHA tot groot-Visier benoemd.

28. Bloedige voorvallen te Rouaan.

29. De stad Xion, waar eenige opstandelingen onder LEO DABROWSKI zich gevestigd hadden (Zie 2 Mei) ingenomen. — Manheim wordt in staat van beleg gesteld, de inwoners worden ontwapend (den 11den Mei wordt de staat van beleg opgeheven). — Eenige afgevaardigden van het Boheemsche Comité der vijftig (VON WAECHTER en Dr. SCHILLING) vinden het Nationale Comité van Praag in eene weinig gunstige stemming tot de inlijving van het land in Duitschland. (Zie 1 Mei.) — De Koning van Denemarken verklaart de havens, kusten, en de mon-

den der Rivieren van Pruissen, Hanover, Oldeburg, Mecklenburg en der vrije Hanzesteden in staat van blokkade. (Zie 8 Mei). — Proclamatie van den Lord Luitenant van Ierland tegen eene ontworpene verkiezing van eene vertegenwoordigende Iersche vergadering en de oprigting eener burgerweer, als ook tegen de voorbereidende maatregelen daartoe. — Allocatie van den Paus in een geheim consistorie. Wat hij gedaan heeft is geweest ter liefde van het volk; hij veroordeelt degenen die hem aan het hoofd willen stellen van eene Italiaansche republiek. (Zie 1 Mei).

30 April. De Pruissische Generaal VON BLUMEN rukt van Schroda tegen de Poolsche opstandelingen op, die door den kort te voren door den Koning van Pruissen begenadigden MIROSLAWSKI worden aangevoerd. Hij bezet Winnagora en Miloslaw, doch wordt met veel verlies teruggeslagen. (Zie 8 Mei.) — De Piemonteërs vallen den Oostenrijkers, door den General VOCHER aangevoerd, aan, die gedwongen is met groot verlies tot op den linker oever der Adige terug te trekken. Bij de nadering van den Luit. Veldmaarschalk VON WELDEN, die uit zuidelijk Tyrol aanrukt, trekken de Piemonteërs terug, en verlaten de streek tusschen Piovezzano en Calmasino. (Zie 5 Mei.).

MEI.

1. Proclamatie van den Pruissischen Generaal VON WRANGEL aan de bewoners van Jutland, bij welke hij hun het binnenrukken der Duitsche troepen tegen den volgenden dag aankondigt — Beweging te Rome ten gevolge van de weigering van den Paus om den oorlog aan Oostenrijk te verklaren; het ministerie neemt zijn ontslag. Manifest van den Paus. (Zie 3 Mei.) — Koninklijk Decreet in Spanje: de goederen van de orde van St. Jan van Jeruzalem worden te koop aangeboden. (Bij Kon. Ordonn. van 11 Julij wordt deze verkoop uitgesteld.) — Bij Proclamatie van dezen dag noodigen de Graaf JOSEF MATTH. VON THUN, de Graaf ALBERT DEYM enz., de Slaven der Oostenrijksche staten, als ook degenen die in andere landen zijn verspreid uit om zich den 31sten Mei te Praag te vereenigen. (Zie 29 Mei.)

2. De afgevaardigden der distrikten van het Groot-Hertogdom Posen aan Duitschland behoorende, protesteren tegen hunne uitsluiting uit het Comité der 50 en tegen het ontwerp van dat Comité, om een corps Poolsche uitgewekenen vrij naar hun Vaderland te laten trekken, zonder dat Vaderland nader aan te wijzen. (Zie 5 Mei.)

3. *De Heer* L. F. H. BEERENBROEK, *Districts-Commissaris te Roermond, door den Koning der Nederlanden, benoemd tot Limburgschen Commissaris voor de Duitsche Bondszaken, vaardigt een besluit af tot regeling van de verkiezing van Limburgsche afgevaardigden voor de Duitsche Bondsvergadering. Zij wordt bepaald op den* 12den *Mei, bij* 2 *trappen, districtsgewijze,* 1 *kiezer* op 500 zielen. (Zie 1 Junij). — Een Romeinsch Mi-

nisterie onder voorzitterschap van Graaf MAMIANI: de buitenlandsche staatszaken zullen afgescheiden worden van die welke de kerk aangaan; de geestelijke zaken zijn aan een bijzonder ministerie opgedragen. (De Kardinaal CIACCHI). (Zie 5 Mei.) — Decreet van de Duitsche Bondsvergadering. Men zal drie afgevaardigden kiezen, die in spoed vereischende omstandigheden naar hun eigen oordeel maar in andere gevallen na zich met den Rijksdag te hebben verstaan zullen moeten handelen, en aan het volk, en tevens aan de regeringen verantwoording schuldig zullen zijn. (Zie 18 Mei.)

4 Mei. Opening der Nationale Vergadering te Parijs. Ongeveer 2/3 der afgevaardigden zijn tegenwoordig. (Zie 8 Mei.) — Poolsche opstandelingen vallen eene te Buk aangekomene Pruissische compagnie aan.

5. Proclamatie van den Generaal, Kommandant en Chef van de 5de Legerafdeeling VON COLOMB, en van den President en Chef VON BEURMANN: de Krijgswet wordt van kracht gesteld voor het Groot-Hert. Posen. (Zie 27 Julij.) De Heer BUCHEZ voor den tijd van eene maand tot President der Nat. Verg. in Frankrijk benoemd. — De Veldtuigmeester Graaf NUGENT verdrijft de opstandelingen uit Belluno. (Zie 6 Mei.) — De Graaf VON LUTZOW, Keizerl. Koninkl. afgezant van het Hof van Weenen te Rome, vraagt zijne paspoort. (Zie 3 Junij.)

6. Het Prov. Bewind in Frankrijk biedt aan de Nationale Vergadering het rapport van zijne administratie aan. — Het Piemontesche leger tast de stelling van het Oostenrijksche leger bij Verona aan; Santa Lucia en Croce Bianca zijn de voornaamste punten van het gevecht. De Piemonteërs herwinnen hunne oude stellingen te Somma Campagna. — Een opstand van het regiment Espana in garnizoen te Madrid, wordt na een vrij ernstig gevecht bedwongen. (Zie 24 Mei.)

7. De Landgemeenten van het kanton Uri komen weder op het denkbeeld van een *Sonderbünd.* — GUNGA-RAM en KHAN-SING, die door de Ranee of Koninginne moeder en vroeger regentes van Lahore afgezonden, de Engelschen op allerlei slinksche wijzen in Moultan zoeken afbreuk te doen, worden gevangen genomen en 4 dagen later gedood. (Zie 18 Junij).

8. Het voornaamste corps Poolsche Insurgenten, tot dus verre door MIEROSLAWSKI, nu door BRZEZONSKI aangevoerd, wordt door den Luit. Gen. WEDELL tot Miroslaw teruggedrongen, en schijnt zich genoodzaakt te zien om zich bij capitulatie te onderwerpen. Andere benden opstandelingen vereenigen zich in den omtrek van Strzemo en Rogalin. (Zie 10 en 11 Mei. — Antwoord van den Duitschen Rijksdag op het besluit van het Comité der 50 van 4 Mei, betrekkelijk het besluit aangaande de centrale uitvoerende magt. — De Nat. Verg. te Parijs, erkent met algemeene stemmen (4 of 5 uitgezonderd) dat het voorl. Bewind zich verdienstelijk omtrent het Vaderland gedragen heeft (Zie 10 Mei.) — De groote raad van Bern geweigerd hebbende de noodige maatregelen te nemen tegen de opstanden ter gunste van Lombardijë, neemt de President van den Landdag de Heer OCHSENBEIN zijn *ontslag.* (Den 10den Mei aanvaardt hij echter zijne

betrekking weder, na voldoening van den grooten Raad erlangt te hebben). — Opening van het voor de eerste maal vereenigde Parlement in Sardinië. De zitting wordt door den Luit. Gen. van het Koningrijk prins EUGENIUS geopend. (Zie 5 Julij). — Ten gevolge van het opbrengen van Duitsche schepen door Denemarken, neemt de Duitsche Landdag het besluit, dat op allen Deenschen eigendom in Duitschland beslag zal gelegd worden. (Zie 28 Mei).

9 Mei. Beroep aan de Duitsche patriotten tot daarstelling van eene zeemagt door middel van vrijwillige bijdragen (Comité te Hamburg: SLOMAN, GODEFFROI, ROSS, VIDAL en WOLDSEN.) (Zie 13 Julij). — Koninklijke verklaring van Zweden aan Pruissen. Hoewel het pleit over Sleeswijk Zweden in geenen deele aangaat, kan de Koning echter niet onverschillig blijven; indien andere Deensche Provinciën werden aangevallen, zou hij zich verpligt zien met gewapende magt tusschen beiden te komen. (Zie 11 Mei).

10. De Oostenrijksche Keizer ratificëert de opheffing van de broeder- en zusterschap van de orde des Verlossers, als ook die der Jesuïten. — De Nationale Verg. te Parijs, benoemt leden voor het uitvoerend bewind: ARAGO (met 725 stemmen), GARNIER PAGÈS (715) MARIE (702) LAMARTINE (643) en LEDRU ROLLIN (458). (Zie 11 Mei). Appèl van WOLOWSKI aan de Nat. Verg. te Parijs, om haar over te halen aan het Duitsche volk en aan den Duitschen Landdag te verzoeken hunne magt aan te wenden, om de bevrijding van Polen te bewerken. Zie 11 Mei.) — Het Hertogdom Piacenza verklaart zich met 37000 stemmen voor de indeeling in het Kon. Sardinië. (Zie 13 en 27 Mei.) — Een nieuw Ministerie te Napels onder Voorzitterschap van CARLO TROYA. (Zie 14 Mei.) — Opening van de zitting der eerste vergadering van de Anhalt Dessausche Stenden.

11. Terugroeping van den Kroonprins van Pruissen. (Zie 21 Mei). MIEROSLAWSKI wordt aangehouden en gevangen genomen, terwijl zijne oproerige benden zich in het land verspreiden. (Zie 24 Julij). — Fransch Ministerie: CRÉMIEUX, Justitie; JULES BASTIDE Buitenl. Zaken; CHARRAS, Oorlog; CASY Marine; RECURT, Binnenl. Zaken; CARNOT Openbaar Onderwijs; Openbare Werken TRÉLAT; FLOCON Koophandel; BETHMONT Eeredienst; DUCLERC Financiën, MARRAS Maire van Parijs; CAUSSIDIÈRE Prefect van Parijs. (Zie 15 Mei.) — De Zweedsche Stenden (de geestelijkheid en de Burgerstand op dezen dag, de adel den 10den en de landelijke stand den 11den) bewilligen in eene begrooting van twee millioenen Rthlr. Banco, tot verleening van hulp aan Denemarken en tot dekking der kosten voor de Zweedsche Oorlogstoerusting. (Zie 7 Junij).

12. Decreet van het Toskaansche Gouvernement te Florence betrekkelijk de in bezitneming van Massa, Carrara, Lunigiona en Garfagnana. (Zie 27 Mei).

13. *Bij besluit van dezen dag van den Koning der Ned., treden af de Min. af. G. Graaf SCHIMMELPENNINK, Min. van Buitenl. Zaken en Financiën, Mr. L. C. LUZAC, Min. van Binnenl. Zaken in wiens plaats als tijdelijk Mr. J. M. DE KEMPENAER, en de Gen. Maj. C. NEPVEU, Min. van Oor-*

log. — Een gedeelte van het voornaamste corps Poolsche Insurgenten, wordt den 11den te Exin (Bromberger Kreitz) deels gedood, deels gevangen genomen. — Decreet der Nat. Verg. te Parijs. Zij verdeelt zich in 15 Comité's ieder van 60 leden, belast met het onderzoek der verschillende vraagpunten; ieder afgevaardigde heeft het regt zich willekeurig aan een der Comités aan te sluiten. — Koninklijk Decreet in Spanje. Don ENRICO MARIA VAN BOURBON, wordt vervallen verklaard van zijne waardigheid als Infant van Spanje, en al zijne andere bedieningen en waardigheden. — Publicatie van het Lombardijsch Prov. Bew. in alle gemeenten zullen registers gereed liggen om de stemming tot de inmenging in Piemont op te nemen. (Zie 8 en 13 Junij).

14 Mei. De Koning der beide Siciliën benoemt 50 Pairs. — De afgevaardigden der Napelsche Kamer, in eene voorbereidende vergadering vereenigd, weigeren bij de opening der Kamer, den eed af te leggen op het Statuut van den 10den Februarij, zich op het programma van het ministerie TROYA beroepende; de Koning stemt toe in eene verandering van de formule van den eed, en tevens dat de Kamer der Pairs vooreerst niet geopend worde. (Zie 29 Jan., 10 Febr., 3 April en 15 Mei). — Mandaat van den Aartshertog PALATYN van Hongarije opgedragen aan DIONYSIUS PAZMANDY en LADISLAUS SZALY, om hun aan te bevelen in de Staatsvergadering te Frankfort te waken over het behoud en de versterking der vriendschapsbetrekkingen die Hongarije aan de Duitsche Staten verbinden, in het belang hunner wederkeerige onafhankelijkheid. (Zie 18 Mei).

15. Door de Studenten en de Nat. Garde gedrongen, bewilligt het Oostenrijksch Ministerie, dat de Staatsregeling van den 25sten April 1848 voorloopig onderworpen worde aan de Stenden des Keizerrijks. (Zie 16 Mei). — Het volk dringt de zaal der Nat. Verg. te Parijs binnen; BLANQUI vordert, dat men zonder uitstel een gedeelte van het leger tot hulp van Polen afzende, BARBÈS wil, dat men eene belasting van een millioen van de rijken zal afvorderen; HUBER de afzetting der Nat. Verg.; men proclameert een nieuw bewind, waarvan CABET, BARBÈS, HUBER, PROUDHON, LEDRU-ROLLIN, BLANQUI, PIERRE LEROUX en RASPAIL de leden zijn. De opstand wordt gedempt, de Nat. Verg. betuigt haren dank aan de Nat. Garde en aan de Linietroepen en verklaart zich permanent, zij vaardigt het besluit tot gevangenneming van COURTAIS, BARBÈS en ALBERT af. (Zie 16 Mei). — De zevenbergsche Wallachyers (eene te Blasendorf vereenigde vergadering) protesteren tegen hunne vereeniging met Hongarije. Gelijke bewegingen hebben plaats in Croatie (zie 30 Mei), zij vorderen, de onafhankelijke staatkunde der natie gegrondvest op vrijheid, gelijkheid en broederschap enz. — Opstand te Napels, men vordert de verwijdering van alle troepen; de strijd vangt aan en duurt tot drie uren des nachts; de Koninklijke troepen behouden de overhand, de Nat. Garde wordt afgeschaft, en een nieuw Ministerie zamengesteld, eene proclamatie van den Koning van 16 Mei behelst, dat het statuut in zijne geheele uitgestrektheid van kracht

zal zijn. (Zie 14 Mei en 1 Julij); de staat van beleg in de hoofdstad wordt den 14den Junij opgeheven.)

16 Mei. *Benoeming van den Gen. Maj.* H. J. VOET, *tot tijdelijk Min. van Oorlog in Nederland.* (Zie 13 Mei.) De bezetting van Parijs wordt aanmerkelijk versterkt, en verscheidene gewapende corpsen (garde republicaine, Montagnards, Lyonnais) even als eenige clubs (droits de l'homme, Blanqui etc.; Decreet van 22 Mei) worden opgeheven. (Zie 22 Mei.) — Het Oostenrijksche Ministerie verklaart, dat het, verlamt door de gebeurtenissen van den 15den, en door de maatregelen ten gevolge dier voorvallen genomen en zich te krachteloos bevindende om de kroon te ondersteunen, zijne magt in handen des Keizers overgeeft. (Zie 17 Mei.)

17. *Bij besluit van den Kon. der Ned., van dezen dag wordt de Baron* A. A. BENTINCK, *benoemd tot tijdelijk Minister van Buitenl. Zaken.* (Zie 13 Mei.) — De Keizer en Keizerin van Oostenrijk; de Aartshertog FRANS KAREL met zijne echtgenoot en drie Prinsen verlaten Weenen, om zich naar Inspruck te begeven. De Graven HOYOS en WILCZEK, volgen op aandrang van het provis. Ministerie het Keizerlijk gezin en smeeken den Vorst de bevolking der Hoofdstad door eene spoedige terugkomst gerust te stellen. (Zie 19 Mei.) — De Mecklenburgsche Stenden worden door den Groot-Hertog ontslagen, die de verklaring aanneemt dat de Stenden afstand doen van het oude regt, om in den Landdag zitting te hebben wegens de regten als grondbezitters, en dat voortaan de Landdag zal bestaan uit verkozene vertegenwoordigers — De Spaansche Minister van Buitenl. Zaken Hertog VAN SOTO MAJOR, stelt aan den Engelschen afgezant HENRI LITTON BULWER zijne paspoort ter hand, die den volgenden dag vertrekt. (Zie 12 Junij.) — Congres der inwoners van de 11 Saxische Kreitzen van Hongarije te Hermanstadt. Men besluit dat, aangezien de pogingen tot het Maggyarismus en Separatismus die zich overal doen gevoelen, de vereeniging met Hongarije gevaarlijk en schadelijk voor den trouw zijn, die men aan het Keizerlijke huis, aan de onkrenkbaarheid der Monarchie en aan de belangen van het algemeene Vaderland schuldig is (volgens het bijvoegsel op de Augsburger Zeitung van 5 Junij, pag. 4507, heeft deze gebeurtenis den 5 Mei plaats gehad. (Zie 30 Mei.)

18. Eerste zitting van de Duitsche constituerende Verg. in de St. Pauls Kerk te Frankfort a/M. Men neemt voorloopig het door SCHWARZENBURG, R. MOHL en MURSCHEL, ontworpen reglement van orde aan. (Zie 19 Mei.) — Publicatie van het voorl. Ministerie in Oostenrijk. De burgerweer met het Academisch legioen en met de Garde Civique vereenigd, zal de Militaire Kommandant van Beneden-Oostenrijk, Graaf VON AUERSPERG tot Opperhoofd hebben. enz. (Zie 30 Mei.) — De Hanoversche Regering, den 17den te Frankfort hebbende doen aanzeggen, dat het embargo op de Deensche schepen opgeheven was, volgen het Hert. Sleeswijk-Holstein, en den 21sten, Oldenburg, Hamburg en Bremen.

19. De constituerende Duitsche Vergadering benoemt HEINRICH VON

GAGERN voor den tijd van vier weken tot President (tot in December herhaaldelijk benoemd) en den Heer VON SOIRON tot Vice-President. (Zie 27 Junij.) — Heffing van eene belasting van 2 millioenen kroonen (ƒ4,750,000) tot schadevergoeding van de door Denemarken genomene Duitsche bezittingen. — Komst van den Keizer van Oostenrijk te Inspruck. (Zie 26 Mei.) — De Kamer der Afgevaardigden van het Mexicaansche congres ratificeert, het vredeverdrag tusschen Mexico en de vereenigde Staten van Noord-Amerika.

20 Mei. Manifest van den Keizer van Oostenrijk uit Inspruck. De gebeurtenissen van den 15 Mei te Weenen, hebben den Monarch overtuigd, dat eene anarchistische factie voornemens was hem van de vrijheid van handelen te berooven; hij zal echter de toegezegde vrijheden niet bekorten, enz.

21. Opening van eenen buitengewonen Landdag in het Koningrijk Saksen, voornamelijk met het doel om middelen te beramen tot wering der armoede en voorziening in de geldmiddelen. (Zie 22 Julij). — Aanval der burgers van Maintz op de Pruissische soldaten; de stad wordt in staat van beleg gesteld en de inwoners worden ontwapend. (Zie 30 Mei.)

22. *Demonstratie der Ingezetenen te Batavia.* — Opening van de Nat. Vergadering te Berlijn, bijeengeroepen om over de nieuwe Staatsregeling te beraadslagen. — Bij besluit van het voorloopig Bewind in Frankrijk worden de clubs van RASPAIL en BLANQUI opgeheven. (Zie 5 Junij.)

23. Het Sardinische, Napelsche en Venetiaansche eskader, onder bevel van den Schout-bij-Nacht ALBINI verschijnt voor de reede van Triëst. — Opstand der slaven te Guadeloupe en Martinique, ten gevolge van het gerucht uit het moederland aangaande de toegestane vrijheid, emancipatie en amnestie der slaven. Generaal PAEZ ruimt Maracaïbo, dat den volgenden dag door de troepen van den President MONAGES wordt bezet. — PAEZ en zijnen aanhangers schepen zich in.

24. De Consuls der vreemde Mogendheden te Triëst, protesteren tegen elke vijandelijkheid, die men tegen de stad zou willen ondernemen. — Proclamatie van den Koning der beide Siciliën. De verkiezingen zullen den 15den Junij plaats hebben, het parlement wordt tegen den 1sten Julij bijeengeroepen, enz. — Ten gevolge der bevelen die hij van Napels ontvangt, geeft de Ambassadeur aan het Sardinische Hof, PIETRO LOMBARDI, aan den Admiraal der Napolitaanscha vloot in de Adriatische zee te kennen, dat hij bevel ontvangen heeft, om zich ten minste met een gedeelte zijner vloot in de wateren van Venetië te stationeren, om de Italiaansche zaak te beschermen. (Zie 23 en 30 Mei.)

26. Verklaring van den Graaf VON MONTECUCOLIE. Het academische legioen te Weenen zal als onafhankelijk corps opgeheven en in de Nationale garde ingelijfd worden. Opstand. Barricaden. (Zie 3 Junij.) — Het Huis der Lords verwerpt de bill aangaande de emancipatie der Joden, met 163 tegen 128 stemmen.

27 Mei. Publicatie van den Minister PILLERSDORF, in naam van den Ministerraad. De Nationale garde, de garde Civique en het Academisch legioen zullen alleen de poorten van Weenen bewaken enz. tevens hernieuwt het Ministerie de dringende uitnoodiging aan den Keizer om zoo spoedig mogelijk te Weenen terug te komen, of ten minste een der Prinsen als zijn plaatsvervanger te benoemen. Open brief van den Koning van Sardinië, rakende de in bezitneming van het Hertogdom Piacenza. (Zie 10 Mei.) — Het voorloopig Bewind in het Hertogdom Modena protesteert tegen de in bezitneming van Massa, Carrara, Lunigiana en Garfagnana door den Hertog van Toscane. (Zie 26 Junij.)

28. Belgisch besluit, bevattende, dat de ambtenaren die tot leden van eene der beide Kamers verkozen worden kunnen kiezen tusschen deze benoeming en hunne staatsbetrekkingen. — De Deenen verlaten Alsen, tasten de Duitsche troepen aan en dringen hen tot Gravenstein terug. (Zie 5 Junij.)

29. Publicatie van den Oostenrijkschen Ministerraad aan de inwoners van Weenen. De Ministers verklaren, dat zij met alle magt de anarchie en de reactie zullen tegengaan, den Landdag alleen geregtigd erkennen tot de reorganisatie van den Staat, en zij de bijeenroeping der vergadering zullen bespoedigen. — De Gouverneur van Bohemen, Graaf VON THUN, verklaart in de vergadering der Nationale Commissie, dat ten gevolge van de plaats gehad hebbende gebeurtenissen, al de betrekkingen tusschen de Overheid van Weenen en die van Praag hebben opgehouden, en benoemt een voorloopig Bewind voor de aangelegenheden van Bohemen; leden: PALACKY, BORROSCH, BRAUNER, RIEGER, STROBACH en den Graaf ALBERT NOSTIZ. (Zie 1 Junij.) — De Maarschalk RADETZKY, trekt, nadat hij den 28 van Verona naar Mantua getrokken is, over de Mincio en verslaat de vijanden bij Curtatone.

30. De Kroonprins van Pruissen keert uit Londen terug. (Zie 9 Junij.) — De Oostenrijkers moeten de vesting Pechiera aan de Piëmonteërs overgeven. — Eene poging van de Oostenrijkers om zich van het bruggehoofd van Goito meester te maken, slaagt niet. (Zie 8 Junij.) — De Zevenbergschen Landdag, te Clausenburg vergaderd, besluit dat op den verjaardag van Koning FERDINAND V, de vereeniging van Zevenbergen met Hongarije plaats zal hebben. De Saksers (Zie 8 Junij) vereenigen zich, ten gevolge van eene beraadslaging, den vorigen dag gehouden, met dit besluit. In den volgenden Hongaarschen Landdag zullen, behalve de tot nu toe vertegenwoordigde drie volksstammen, de Hongaren, Szekles en Saksers ook de Wallachijers zitting nemen. (Zie 15 en 17 Mei en 3 en 9 Junij.)

JUNIJ.

1. *Verklaring der Limburgsche afgevaardigden aan de Duitsche Nationale vergadering* (Baron VAN SCHERPENZEEL HEUSCH en SCHOEMAKERS): Bijal-

dien Duitschland niet verklare dat Limburg een Duitsch land is, in geen geval in den Staatsschuld van Nederland behoorende te deelen, zijn de afgevaardigden genoodzaakt tegen de vereeniging van dit Hertogdom met Duitschland te protesteren. (Zie 19 Julij.) — Reglement van de wijze van verkiezing in Oostenrijk.

2 Junij. Opening van het Slavon. Congres te Praag. (Zie 22 Julij.) — De diplomatieke betrekkingen tusschen Spanje en Pruissen worden weder aangeknoopt; de Graaf RACZYNSKI geeft te Madrid als Ambassadeur zijne geloofsbrieven over.

3. *De Heer* P. P. VAN BOSSE *benoemd tot Minister van Financiën ad interim en tevens tot lid van den Raad van State.* — Proclamatie van den Keizer van Oostenrijk aan de Inwoners van Weenen, onderteekend door de Ministers WESSENBERG en DOBLHOFF. De onrust in verscheidene Provinciën, de gebeurtenissen, die den 15den te Weenen hebben plaats gehad, hebben hem doen zien, dat de bestaande constitutie niet aan de verwachting voldoet, waarom hij besluit, dat de eerste Landdag eene constituerende vergadering zal zijn. (Zie 16 Junij.) — Opening van den eersten Rijksdag te Rome. (Zie 9 Junij.) — De Raizen en Illijriërs vereenigen zich te Neusatz, Carlowitz en Tittel (Hongarije); zij maken zich in laatstgenoemde stad van het tuighuis meester en voeren acht kanonnen weg. (Zie 23 April en 12 Junij.)

5. *Inwijding van het Standbeeld van Prins* WILLEM I, *te 's Gravenhage, waarbij de Minister van Binnenlandsche Zaken de aanspraak doet.* — Ten gevolge der te Parijs plaats gehad hebbende onlusten, worden eenige Nationale werkplaatsen gesloten. (Zie 22 Junij.) — De Deensche en Duitsche troepen slaags bij Nubbel en Sonderburg. — Besluit der Frankf. Verg. betrekkelijk de ontruiming van Jutland. (Zie 14 Junij.)

6. SENARD, Vice-President der Nationale Vergadering in Frankrijk, benoemd tot President.

7. *Afsluiting der Haarlemmermeer en begin van droogmaling.* — Decreet van de uitvoerende Commissie in Frankrijk, rakende de gewapende bijeenkomsten en de straffen die de daaraan wederspannigen zullen ondergaan. — Onderhoud van den Koning van Zweden met dien van Denemarken te Malmoë. (Zie 1 Junij.)

8. Zweedsche troepen landen te Nijborg op het eiland Funen. — Proclamatie van het voorloopig Bewind van Lombardije. De verkiezingen hebben het resultaat opgeleverd dat bijna algemeen eene spoedige vereeniging met Sardinië werd gewenscht. Men benoemt daarom eene aan beide landen gemeene constituerende vergadering (President CASATI; BORROMEO, GUERRIERE, LEVIGELLI, enz.) (Zie 10 Junij.) — De Admiralen der Sardinische en Venetiaansche vloten verklaren Triëst in staat van blokkade. (Zie 10 Junij.) — De vereenigde Commissie ter herziening der Staatsregeling van 1812 te Palermo, biedt aan het Siciliaansch Parlement een Ontwerp van hervorming in 17 artikelen aan. De Koning van Sicilië zal nooit eene andere kroon dan die des eilands kunnen dragen. (Zie 11 Julij.)

9. Aanranding te Berlijn door bijeengeschoolde burgers van eenige afgevaardigden der Nationale Vergadering, die de verdiensten van

de verdedigers der barricades van 19 Maart niet hebben willen erkennen. (Zie 20 Junij.) — Verklaring van den Romeinschen Minister, TERENZIO MAMINIANI, in de eerste zitting der constituerende vergadering gedaan, dat PIUS IX als een vader der geloovigen, den kring zijner goddelijke waardigheid niet verlate, maar dat hij in zijne hoedanigheid als wereldlijk Vorst, het grootste gedeelte zijner tijdelijke zaken aan de wijsheid der vergadering toevertrouwe. (Zie 19 Julij.) — Adres van den koninklijken Regter te Hermanstad, Graaf der Saksers in Hongarije, FRANCISCUS SALMEN, en van de afgevaardigden der 11 Saksische Kreitsen aan de Duitsche Nationale Vergadering, om hare hulp en haren bijstand te verzoeken, in den strijd, dien zij tot ondersteuning hunner vrijheid zullen wagen. (Zie 19 Junij.)

10 Junij. Koning KAREL ALBERT van Sardinië, teekent in zijn hoofdkwartier te Garda de akte van vereeniging van Lombardije met Sardinie. (Zie 8 en 13 Junij.) — Vicensa door de Oostenrijkers ingenomen. — De stad Carlowitz (militaire slavonische grenzen) wordt gebombardeerd door de troepen onder den Luitenant-Veldmaarschalk HRABOWSKY. (Zie 3 en 23 Junij.) — Ten gevolge der Bonapartistische bewegingen die zich onder het volk hebben doen blijken, biedt de uitvoerende Commissie te Parijs der Nat. Verg. een Ontwerp van wet aan, waarbij de Wet van 10 April 1832, betrekkelijk NAPOLEON LOUIS-CHARLES BONAPARTE, Zoon van den Ex-Koning van Holland, van kracht zal blijven, totdat de Nat. Verg. er anders over zou oordeelen. (Zie 13 Junij.) — Nota van Lord PALMERSTON aan den Spaanschen afgezant, Don FRANCISCUS XAVIER VAN ISTURITZ. De handelwijze van het Spaansche Gouvernement jegens Sir H. L. BULWER. (Zie 17 Mei) hebben de verbreking der diplomatieke betrekkingen tusschen de beide Landen ten gevolge, en de afgezant zal zelf oordeelen dat zijne terugkeer naar Madrid noodzakelijk is. (Zie 31 Julij.) — Congres der Duitsche Studenten op den Wartburg.

13. De Nat. Verg. in Frankrijk erkent NAPOLEON LOUIS CHARLES BONAPARTE als afgevaardigde (hij werd door de Depart. van de beneden Charente, van de Seine en van de Yonne gekozen. Zie 14 Junij.) — Overeenkomst gesloten tusschen de Sardinische regering en het voorloopig Bewind van Lombardije. Zoodra de Koning verklaard zal hebben, dat hij het voorstel van de vereeniging, waarvoor het Lombardijsche volk heeft gestemd (zie 12 Mei) aanneemt, zullen de Sardinische en Lombardijsche Staten slechts één geheel vormen. Tot dat deze verklaring zal uitgesproken worden, zal het voorloopige centrale Bestuur blijven bestaan. (Zie 14 Junij.)

14. Opening van de zittingen der Sleeswijk-Holsteinsche Standen (Zie 2 Julij.) — Opstand te Berlijn. — Brief van LODEWIJK NAPOLEON BONAPARTE aan den President der Nat. Verg. te Parijs: indien de Natie hem pligten oplegt, zal hij ze weten te vervullen. (Zie 24 Julij.) Na een bombardement van 12 uren geeft Treviso zich aan den Luitenant-Veldmaarschalk Baron VON WELDEN over. Padua capituleert *met den* Luitenant-Veldmaarschalk VON ASPRE. (Zie 20 Junij.)

15 Junij. Adres van het democratische Congres te Frankfort a/M. aan de Nationale Vergadering, waarbij men de terugroeping van HECKER in de Nat. Vergadering verlangt.

16. Proclamatie van den Keizer van Oostenrijk, behelzende de benoeming van den Aartshertog JOHAN om den Rijksdag te openen en het bestuur waar te nemen, zoo lang 's Keizers gezondheid niet toelaat naar Weenen terug te keeren. (Zie 8 Julij.) — Overlijden van LODEWIJK II, Groot-Hertog van Hessen, geb. 26 Dec. 1777; hij regeerde sedert 6 April 1830 en wordt opgevolgd door zijnen zoon.

18. Grieksche opstandelingen (PAPPAKOSTA en KONDOJANNIS), uit het noord-oosten der Provincie Phthiotis komende, vallen de gemeente Makrokomis aan. Te vergeefs noodigt de Grieksche regering de Turksche Overheden uit, zich tegen de vereeniging der onruststokers en opstandelingen aan de grenzen te kanten. — In den omtrek van Ahmedpoer, verslaat de Engelsche Luitenant EDWARDS, aan het hoofd van een corps door hem vereenigd en zamengesteld uit Patans (bewoners van West Afghanistan), Beludsjen en een gedeelte van het leger der Sigks, den opgestanen Vorst van Moeltan, Divan Muldradsch. (Zie 1 Julij.)

19. Het Ontwerp der nieuwe Staatsregeling van Frankrijk wordt aan de Nationale Vergadering aangeboden. — De banus van Croatië, Baron VON JELLACHICH, wordt bij den Keizer in audiëntie ontvangen; men deelt hem het besluit van den Souverein mede, om te bewilligen in de tusschenkomst van den Aartshertog JOAN, door het Hongaarsch Ministerie gevraagd. (Zie 10 Mei en 23 Junij.) — De rust wordt in het Hertogdom Altenburg hersteld.

20. *In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal worden aangeboden* 12 *Ontwerpen van Wet tot herziening der Grondwet.* — De President van den Pruisschen Ministerraad de Heer VON CAMPHUIZEN neemt zijn ontslag, zonder er in geslaagd te zijn het Ministerie voltallig te maken. (De Graaf VON CANITZ, Minister van Oorlog, vervangen door den Luitenant-Generaal VON SCHREKKENSTEIN; de Min. van Buitenlandsche Zaken Baron VON ARNIM en de Minister van Eeredienst Graaf VON SCHWERIN, hadden zich den 17den van hunne bedieningen ontslagen.) (Zie 25 Junij.) — De Duitsche Nationale Vergadering verklaart, dat elke vijandelijke daad tegen Triëst ondernomen als eene oorlogsverklaring tegen het Duitsche Bond beschouwd zal worden. (Zie 25 Junij.)

21. De Cholera te Petersburg. (Zij breidde zich later over Duitschland, Nederland, enz. uit.)

22. De werklieden der Nationale werkplaatsen te Parijs weigeren naar de Departementen te vertrekken, ondanks de verbindtenissen die zij aangegaan hebben, wegens werken op bevel van het Gouvernement. De opstand verdubbelt den 23sten; talrijke barricaden overal opgeworpen, worden woedend tegen de Nationale garde en de linietroepen verdedigd. (Zie 24 Junij.) — Te Marseille wordt een opstand onder de werklieden gedempt. — Opstand te Bucharest (Wallachije) tegen Vorst BIBESCO. (Zie 25 Junij.)

23 Junij. De stad Weisskirchen (Hongarije) door de opstandelingen, ondersteund door insurgenten onder bevel van STANIMIROMICH en NOVAKOWICH wordt ingenomen. (Zie 1 Julij.)

24. Decreten van de Fransche Nationale Vergadering: Zij verklaart zich permanent; Parijs in staat van beleg verklaard, en de uitvoerende magt aan den Generaal CAVAIGNAC opgedragen. Ten gevolge van dit laatste besluit nemen de leden der uitvoerende Commissie F. ARAGO, LEDRU-ROLLIN, GARNIER PAGÈS, LAMARTINE en MARIE hun ontslag. (Zie 25 Junij.) — De vergadering der Anhalt-Cöthensche Stenden, bijeengeroepen om over eene constitutionele wet te beraadslagen, opent hare zittingen.

25. Nieuw Ministerie in Pruissen onder voorzitterschap van den Heer VON AUERSWALD. (Zie 4 Julij.) — Voortdurende burgerkrijg te Parijs. Generaal BEDEAU en CLEMENT THOMAS gekwetst, Generaal NÉGRIER sneuvelt, CHARBONNET doodelijk gekwetst, Generaal BRÉA vermoord. (Zie 26 Junij.) — PALMA-NOVA geeft zich aan de Oostenrijkers over, waardoor deze in het bezit van het artilleriepark van Italië geraken. (Zie 26 Julij.) — Vorst BIBESCO (Wallachije) na het Ministerie, met welks vorming de hoofden der opstandelingen hem belast hebben, bevestigd te hebben, en nadat hij zich in de daad met de beweging belast heeft, ontdoet zich van de regering. (Zie 26 Junij.)

26. Opening van de buitengewone zittingen der Belgische Kamers. — De Fransche Nationale Vergadering neemt de door den Generaal CAVAIGNAC voorgestelde maatregelen aan. 1°. Elke Nationale garde die niet beantwoordt aan de oproeping om gewapende hulp te verleenen zal ontwapend worden. 2°. Zullen allen als gevaarlijk te beschouwen clubs gesloten en maatregelen tegen voor alle als zoodanig te houden dagbladen genomen worden. De Aartsbisschop van Parijs DENIS-AUGUSTE AFFRE, die de barricaden in den Faubourg St. Antoine beklommen had, om de opstandelingen tot den vrede aan te manen, wordt doodelijk gewond. (Hij overlijdt den 27sten aan die wonden. Zie 27 Junij.) — In Wallachije vestigt zich een voorloopig bewind, waarvan de metropolitaan het hoofd is, de leden zijn: JAN ELIADE, STEPHEN GOLESCO, TELL, MACHIERO en SKURTO. (Zie 5 Aug.) — De Kamers worden te Florence geopend met eene troonrede van den Groot-Hertog. (Zie 31 Julij.) — De Beijersche afgezant en de zaakgelastigde *ad interim* van Pruissen te Turijn protesteren, overeenkomstig het Decreet in de Nationale Vergadering te Frankfort van den 20sten, tegen elke vijandelijke daad van Sardinië tegen Triëst. De Sardinische Minister antwoordt dat de blokkade alleen het beletten van den handel in oorlogsmaterialen ten doel heeft. (Zie 27 Junij.)

27. Decreten van den Duitsche Nationale Vergadering: 1. Tot aan de definitive vestiging van eene regeringsmagt voor Duitschland, zal men voorloopig eene centrale magt daarstellen, belast met de *algemeene* en gemeenschappelijke zaken des geheelen rijks. 2. Er *zal een* Rijks Stedehouder zijn met verantwoordelijke Ministers. (Zie

1 Julij.) — De Heer MILDE tot Minister van Staat benoemd, wordt door den Heer GRABOW vervangen als President van de Pruissische Nat. Vergadering; Onder-Presidenten: VON KIRCHMANN, KOSCH en JONAS. (Zie 5 Julij.) — Decreet van de Fransche Nationale Vergadering: De gevangenen, wegens deelneming aan den opstand van den 23sten Junij, zullen naar de Overzeesche bezittingen vervoerd worden. (Zie 28 Junij.) — De Graaf VON MONTECUCULI wordt belast met de organisatie en den loop der zaken in de door den Oostenrijkers heroverde Italiaansche Provinciën. (Zie 28 Junij.).

28. Generaal CAVAIGNAC legt zijne magt in handen der Nationale Vergadering neder. De president SÉNARD en CAVAIGNAC ontvangen bij de dankbetuiging der Nat. Vergadering de algemeene getuigenis, dat zij zich jegens het Vaderland verdienstelijk gemaakt hebben. Het Ministerie ontdoet zich insgelijks van zijne bedieningen en de vergadering draagt op nieuw aan Generaal CAVAIGNAC de geheele uitvoerende magt op. Ministerie: SÉNARD, Binnenlandsche Zaken, RECURT, Openbare Werken, LAMORICIERE, Oorlog, THOURET, Koophandel, BETHMONT, Justitie, BASTIDE, Buitenlandsche Zaken, LEBLANC, Marine, GOUDCHAUX, Finantiën, CARNOT, Openbaar Onderwijs. (Zie 29 Junij.) — De Sardinische Kamer neemt het Ontwerp van Wet, rakende de vereeniging van Lombardije met de Provinciën Padua, Vicenza en Treviso in overeenstemmig met de stemming der inwoners aan. (Zie 3 Julij.)

29. In hare 27ste zitting benoemt de Nationale Vergadering te Frankfort tot Stedehouder des Rijks JOAN, Aartshertog van Oostenrijk, en belast eene deputatie met de overbrenging dier benoeming naar Weenen, bestaande uit de afgevaardigden ANDRIAN, SUCHO, RAVEAUX, SAUCKEN-TARPUTSCHEN, ROTENHAN, FRANKE en HECKSCHER. — Verkiezing van eenen nieuwen President in Frankrijk, in plaats van SÉNARD. MARIE, kortelings lid van de uitvoerende commissie, President; Vice-Presidenten: EDMOND LAFAYETTE en EMILE PÉAU. (Zie 1 Julij.)

30. *Ontslag van den Heer* Mr. L. C. LUZAC, *als Minister voor de Zaken der Hervormde en andere Eeredienslen, behalve de R. C. en in zijn plaats tijdelijk benoemd* Jhr. S. Baron VAN HEEMSTRA. — *Benoeming door den Gouverneur-Generaal van Ned. Indië van eene Commissie tot vervaardiging van een Wetboek van Strafregt voor Ned. Ind. bezittingen.*

JULIJ.

1. Jhr. H. W. Baron VAN AYLVA VAN PALLANDT, *treedt af als lid van den Nederl. Raad van State.* — Besl. der Frankforter Vergad. omtrent de verkiezingen voor de vertegenwoordiging in Frankfort wegens de Duitsch-Slavonische Rijkslanden, en de bescherming van de Duitschers en Bohemers tegen de aanvallen der Czechische partij. — Aartshertog JOHAN noodigt den Banus van Hongarije JELLACHICH uit, om ten einde de goede verstandhouding tusschen Hongarije en de Kroatische-Slavonische nevenlanden te herstellen, ten spoedigste naar Weenen

over te komen. (Zie 5 Julij.) — Opening der Napelsche Kamers in naam des Konings. — Het Zweedsche eskader keert van zijne kruisvaart in de Oostzee te Malmoë terug. — Begin van het onderzoek van het ontwerp der constitutie in de bureaux der Nat. Verg. te Parijs. — Generaal CHANGARNIER benoemd tot bevelhebber der Nat. Garde van de Seine. — Ontbinding der Nat. werkplaatsen in het 12de Arr. van Parijs. (Zie 2 Julij). — Gevecht tusschen de Engelsche troepen onder EDWARDS en LAKE in Moeltan, tegen MOOLRAAY. (Zie 12 Sept.).

2 Julij. Onderhandelingen over eene wapenschorsing tusschen Denemarken en Duitschland. Sleeswijk zal onder toezigt van een provisioneel Bewind blijven enz. (Zie 11 Julij). — Overlijden van den Generaal BOURGAN aan de in het Junij-oproer bekomene wonden. (De 5de Generaal). (Zie 5 Julij).

3. Opening van den jaarlijkschen Landdag te Bern. (Zie 20 Aug.) — Kon. ordonnantie in Spanje, verbiedende den uitvoer van gemunt goud en gouden staven. — Een gedeelte der Sardinische vloot beschiet de haven van Pirano $^3/_4$ uurs. (Zie 6 Julij). — Besluit te Venetië tot vereeniging met Piemont. (Zie 5 Julij). — 10,000 man Russische troepen trekken de Pruth over en Moldavië binnen. (Zie 10 Julij). — In de nabijheid van New-York vereenigen zich meer dan 20,000 personen, waarin Majoor SHORT tot Pres. benoemd wordt, en protesteren tegen de houding van Engeland jegens Ierland. (Zie 17 Julij). — ANNEKE en Dr. GOTSCHALK te Keulen om politieke misdrijven gevangen genomen. (Zie 24 Dec). — De Koning van Saksen treedt tot de keuze der Nat. Verg. te Frankfort toe. (Zie 4 Julij).

4. Brief van de gemagtigden der zeven regeringen in de Nat. Verg. te Frankfort voorgelezen, tot officiële kennisgeving van het genoegen nemen in de keuze van den provisionelen rijksvoogd (Zie 5 Julij). — De Pruissische Minister van Eeredienst, RODBERTUS, neemt zijn ontslag wegens verschil met het overige Ministerie over de houding van Pruissen tegenover de Duitsche Nat. Verg. (Zie 5 Julij). — Eenige beweging van geen politieken aard te Petersburg, wordt spoedig gedempt. — Het Comité voor de opstelling der constitutie te Christiania, besluit met 5 tegen 2 stemmen, de opheffing voor te stellen van de wet, die aan de Joden het verblijf in Noorwegen verbiedt. — De Piemontesche Minister van Oorlog FANZINI, verklaart in de Kamer van afgev., dat hij, noch een der Generaals van het leger, geschikt zijn den Oorlog met vrucht voort te zetten. — De rots *Dent de Naye* bij Vevay stort in: 7 huizen, 1000 stuks vee en eenige menschen daardoor verpletterd. — Overlijden van den beroemden Franschen schrijver CHATEAUBRIAND in 80 jarigen leeftijd.

5. Besluit van de Nat. Verg. te Parijs: 1e. tot het sluiten eener leening met de Bank van 150 mill. francs, 2e omtrent de Spaarkassen. (Zie 6 Julij). — Komst der Frankforter deputatie te Weenen. De Aartshertog JOHAN neemt de keuze tot Rijksvoogd aan. Zie 6 Julij. — De Regerings-President KUHLWETTER definitief benoemd tot Minister van Binnenl. Zaken in Pruissen, en in plaats van RODBERTUS (Zie

4 Julij), tot Min. van Eeredienst, onderwijs en geneeskundige aangelegenheden, de regeringsraad VON LADENBERG. (Zie 7 Julij). — Opening van de Hongaarsche Nat. Verg. door den nieuw benoemden gevolmagtigde en vertegenwoordiger des Keizers Aartshertog STEPHAN, in welke zitting de Hongaarsche Minister van Finantiën KOSSUTH, eene belasting voorstelt van 100 mill. florijnen en eene ligting van 200,000 man, ten einde des noods de bestaande geschillen met de wapenen te vereffenen, en het in Italië bedreigde Keizerrijk te hulp te komen. (Zie 11 Julij). — De Verg. der Volksvertegenw. te Venetië, benoemt als leden van het voorl. Bewind CASTELLI, PALEOCCAPA, CAMERALA, PAOLUCCI, MARTININGO, CAVEDALI en REALI. (Zie 12 Julij). — Het Sardinisch Ministerie stelt 7 Amendementen voor, die allen worden verworpen. De Minister PARETO scheidt zich geheel van de andere Ministers af. (Zie 6 Julij).

6 Julij. Begrafenisplegtigheid der Junijslagtoffers te Parijs. De Minister van Openbaar Onderwijs CARNOT neemt zijn ontslag op de beschuldiging van op lands kosten republikeinsche boeken te hebben aangekocht; in zijne plaats de Heer VAULABELLE. (Zie 7 Julij). — Proclamatie van den Rijksvoogd aan de Duitsche natie (Zie 7 Julij). — Aftreding van het Sardinisch Ministerie. RICCI met de zamenstelling van een nieuw belast. (Zie 28 Julij). — Opheffing der blokkade voor Triëst. (Zie 10 Julij). — Circulaire van den Russischen Minister van Buitenl. Zaken VAN NESSELRODE, aan de Russische gezanten in Duitschland: Het handhaven van den vrede is 's Keizers onveranderlijk voornemen enz. (Zie 31 Julij).

7. De Heer ARAGO beschuldigt de Afgev. PORTALIS, LANDRIN en JULES FAVRE, als hoofdaanleiders van het komplot in Mei en den opstand in Junij. Begrafenis van den Aartsbisschop van Parijs. (Zie 8 Julij). De Majoor CONSTANTIN in hechtenis genomen als beschuldigd van belast te zijn geweest met de instructie van het komplot. — Wanorde te Berlijn door het binnentrekken van 2 bataillons Infanterie in de stad. (Zie 17 Julij). — Brief van het Hanoversch Ministerie behelzende de bewilliging van den Koning in de keuze van den Rijksvoogd. Z. M. zal echter niet dulden dat een vreemde vorst zich in de aangelegenheden zijns Rijks menge enz. (Zie 14 Julij). — Proclamatie van den Rijksvoogd aan de Duitsche natie. (Zie 11 Julij). — De Heer D'HARCOURT, afgezant van de Fransche republiek, overhandigt zijne geloofsbrieven aan den Paus.

8. *De Koning, Groot-Hertog van Luxemburg, legt den eed op de nieuwe Constitutie af. — De Nederlandsche expeditie tegen de Balinezen (den 1sten, 2den en 3den met 8 schepen van Bezoeki afgezeild) tast den vijand aan. Zij wordt teruggeslagen en verliest 14 Officieren, 104 Europeanen, 25 Afrikanen en 113 Inlanders.* — De Fransche Bank verleent 100,000 francs aan de betrekkingen der bij de Junij-onlusten voor de handhaving der orde gesneuvelde burgers. Overlijden van den Generaal DUVIVIER aan zijne toen bekomene wonden. (De 6de Generaal). (Zie 10 Julij). — Het Oostenrijksch Ministerie Pillersdorf treedt af, doordien het Comité van veiligheid met 153 tegen 5 stemmen zijn o-

slag aanneemt. DOBLHOFF met de zamenstelling van een nieuw Ministerie belast. (Zie 12 Julij). — Bij het gevangennemen van drie onruststokers te Frankfort, ontstaat er eene bloedige botsing tusschen de gewapende magt en het volk.

10 Julij. De Nationale Vergadering te Parijs neemt de Wetsontwerpen aan: 1e. waarbij een crediet geopend wordt van 500,000 francs ten behoeve der hospitalen en bureaux van Weldadigheid; 2e. van eene gelijke som voor de geheime Politie. (Zie 15 Julij). — De Gouverneur van het Kustland protesteert tegen de blokkade in de Adriatische Zee, ondanks die opgeheven was. (Zie 13 Julij). — Russische troepen trekken de legerplaats op den Bosco bij Jassy binnen. (Zie 31 Julij.

11. *De Tweede Kamer der Staten-Generaal neemt het Wetsontwerp aan tot afschaffing der straffen van geesseling en brandmerk.* — Intrede van den Rijksvoogd te Frankfort. (Zie 12 Julij). Onordelijkheden te Regensburg. — Wapenschorsing tusschen de vijandelijke Generaals in Jutland voor 7 dagen. (Later werd zij verlengd). (Zie 13 Julij). — Het Lagerhuis te Pesth constitueert zich door de benoeming van een President. De Minister KOSSUTH dringt aan op vermeerdering van troepen en het bewilligen van geld. (Zie 14 Julij). — Het Siciliaansch parlement te Palermo decreteert den Hertog van Genua, tweeden zoon des Konings van Sardinië, onder den naam van ALBERTO AMEDEO tot Koning van Sicilië.

12. Laatste zitting van den Duitschen Bondsdag en eerste zitting der Nationale Vergadering te Frankfort, in de St. Pauls-Kerk; bij welke gelegenheid de Rijksvoogd den eed aflegt. (Zie 15 Julij). — JOSEPH REUDLER tot President, en WEISS en MANNHEIMER tot Vice-Presidenten van de voorloopige zittingen van den Weener Rijksdag benoemd. (Zie 15 Julij). — De groote Raad te Neuchâtel schaft het geesselen en brandmerken maar niet de doodstraf af — Deputatie uit Venetië bij KAREL ALBERT, ter overhandiging der vereenigings-acte met Piemont. (Zie 10 Aug).

13. 33,000 man Sardinische troepen rukken tegen Mantua op. (Zie 14 Julij). — Prins ADALBERT van Pruissen, dient aan de Commissie der Duitsche-Bondsvergadering voor de zaken der Marine eene memorie in over de zamenstelling eener Duitsche Oorlogsvloot. — De Duitsche Nationale Vergadering rigt eene nota aan den Zwitserschen Landdag, met verzoek de vrijcorpsen van HECKER, HEINZEN, MÖGLING, SIEGEL, RESINA en KAISER de grenzen te doen verlaten. (Zie 19 Nov.) — De Sleeswijk-Holsteinsche Vergadering verklaart hare stelling niet te zullen verlaten, zoo lang er geene nieuwe Regering overeenkomstig de wenschen des volks is gekozen. (Zie 21 Julij).

14. *Tegenstand der Landlieden in Noord-Braband, bij het innen en verpachten van tienden.* — De Oostenrijkers rukken onder LIECHTENSTEIN Ferrara binnen. De Paus protesteert daartegen. (Zij verlaten den volgenden dag die stad weder). (Zie 16 Julij). — Verbroedering van de *Nationale* Garde en het Garnizoen van Weenen. — Onordelijkheden *te Berlijn.* — Generaal BECHTOLD door de opstandelingen in Hongarije

geslagen. (Zie 31 Julij). — Besluit in de Nationale Vergadering te Frankfort: 1e. aangaande den brief van het Staats-Ministerie van Hannover. (Zie 21 Aug.) 2e. omtrent het verbod tot uitvoer van geld van 2 April uit Oostenrijk.

15 Julij. De Rijksvoogd JOHAN benoemt voorloopig drie Ministers: VON SCHMERLING Binnen- en Buitenlandsche Zaken; Gener. Majoor VON PEUCKER, Pruissische gevolmagtigde bij de Militaire Commissie, Oorlog; HEKSCHER, Justitie. — Proclamatie van den Rijksvoogd aan het Duitsche volk; hij vertrekt naar Weenen. (Zie 17 en 24 Julij). — De Heer THIERS ijvert in het Comité van Finantiën tegen het voorstel van JULES FAVRE tot confiscatie der particuliere goederen van LOUIS PHILIPS. (Zie 17 Julij).

16. Generaal BAVA, door Koning KAREL ALBERT afgezonden, om de Oostenrijkers uit Ferrara te verjagen, trekt bij Borgaforte over den Po. (Zie 23 Julij).

17. Bij besluit van de Nationale Vergadering te Parijs wordt aan de Schouwburgen een subsidie van 690,000 francs toegestaan. — Aftreding van den Franschen Minister van Justitie BETHMONT, in zijne plaats MARIE, President der vergadering. (Zie 18 Julij). — De Rijksvoogd JOHAN te Weenen teruggekeerd, keurt het door DOBLHOFF zamengesteld Oostenrijksch Ministerie goed. President en Buitenlandsche Zaken, Vrijheer VON WESSENBERG; Binnenlandsche Zaken, Vrijheer VAN DOBLHOFF; Justitie A. BACH; Oorlog Graaf LATOUR; Finantiën, Provisioneel, Vrijheer VON KRANZ; Onder-Secretaris bij het Minist. van Finantiën, Vrijheer VON STEFFS; Koophandel, HORNBOSTL; Onderwijs, Provisioneel, VON DOBLHOFF; Onder-Secretaris van het Min. van Onderwijs, Vrijheer VON TEUCHTERSLEBEN; Openbare Werken Graaf VON SCHWARZER. (Zie 22 Julij). — Graaf ROSENKRANZ benoemd tot Minister van Eeredienst in Pruissen. (Zie 22 Julij). — Oproerige Tooneelen te Wiesbaden. — Gisting in Ierland. (Zie 18 Julij).

18. BASTIDE in plaats van BEDEAU tot Minister van Buitenlandsche Zaken en VERNINHAC ST. MAUR, Kapt. ter zee, tot Minister van Marine in Frankrijk in plaats van BASTIDE. (Zie 19 Julij) — De Hertog van Modena vlugt naar Innspruck. (Zie 7 Aug.). — De stad en het Graafschap Dublin, Cork enz., in staat van beleg gesteld. (Zie 21 Julij).

19. *Discussie over het Rapport in de Nationale Vergadering te Frankfort aangaande Limburg. Zij beschouwt de vereeniging van dat Hertogdom met Nederland onder ééne Grondwet onbestaanbaar.* (Zie 20 Julij). — In België wordt FRÈRE-ORBAN, Minister van Publieke Werken tot Minister van Finantiën, en in zijne plaats tot Minister van Publieke Werken H. ROLLIN, Adv. te Gent benoemd. — MARRAST, tot President der Nationale Vergadering in Frankrijk verkozen, en BIXIO tot Vice-President. (Zie 20 Julij). — Democratische Volksvereeniging te Ettlingen bij Karlsruhe; zij verklaart de Nationale Vergadering vervallen, en de benoeming van Aartshertog JOHAN van onwaarde. — Het volk dwingt den Paus eene oorlogsverklaring aan Oostenrijk te doen; het Ministerie neemt zijne demissie; de Kamer verklaart zich permanent. (Zie 2 Aug.) — Deputatie van den Gemeenteraad van

het Burger-Comité van Heidelberg te Karlsruhe ter indiening van een adres, houdende verzoek tot intrekking van het besluit, waarbij de Democratische Studenten-vereeniging aldaar was ontbonden. De Ministerraad slaat dit verzoek af.

20 Julij. *Aanneming in de Tweede Kamer der Staten-Generaal van het Wetsontwerp tot niet vervulling der vacatures in de Geregtshoven. — De Limburgsche Afgevaardigden bij de Duitsche Nationale Vergadering keeren in Limburg terug, en vaardigen eene proclamatie uit, waarbij zij kennis geven, dat de Duitsche Bond besloten heeft, dat Limburg geene Nederlandsche provincie kan zijn.* (Zie 28 Julij). — Opheffing van den staat van beleg te Praag. — Overlijden van den Afgev. bij de Nationale Vergadering DORNÈS te Parijs aan zijne in het Junijoproer bekomen wonden. — De Groot Hert. Regering van Baden, erkent de besluiten van de Nationale Vergadering over het centraal bestuur en de keuze van den Rijksvoogd. (Zie 22 Julij). — In de Rijksdag te Weenen benoemd tot Pres. voor 4 weken FRANZ SCHMITT, uit Praag.

21. Schorsing der *Habeas Corpus acte* in Ierland. (Zie 22 Julij).— De Stendenvergadering voor de Hertogdommen Sleeswijk-Holstein plegtig opgeheven. 1 Aug. zal eene constituerende Vergadering optreden. —De onderhandelingen tusschen den opperbevelhebber der Duitsche troepen in Sleeswijk en den Deenschen opperbevelhebber leiden tot geen resultaat, en de wapenschorsing houdt op. (Zie 24 Julij). — Protest van den Koning van Napels tegen de benoeming van den Hertog van Genua door het parlement te Palermo. — Opstand te St. Croix in West-Indië onder de Negers. Nadat een dertigtal hunner gedood is, wordt de rust hersteld. (Zie 26 Julij).

22. Finantiële voordragt van den Minister van Finantiën in Frankrijk GOUDCHAUX. De uitzigten over de dienst van 1848, doen een verlies van 80 millioenen voorzien. Zoo al de uitkomsten eene gelijke vermindering ondergingen, zou het tot 150 millioen stijgen, waarom hij eene leening van 75—200 millioen francs voorslaat. (Zie 24 Julij). — De commissie van onderzoek voor het ontwerp der Pruissische staatsregeling eindigt haren arbeid. (Zie 30 Julij). — Na hevige discussiën neemt de vergadering te Dresden een Wetsontwerp aan: 1°. waarbij aan den staat een crediet geopend wordt van $5^1/_2$ millioen; 2°. eene buitengewone belasting op de inkomsten, en zoo deze maatregelen niet voldoende waren, 3°. eene gedwongene leening voor eene nader te bepalen som. (Zie 26 Julij). — Op voorstel van het Ministerie wordt Graaf LEO THUN als President des bestuurs in Bohemen ontslagen, en in zijne plaats benoemd de Kreitsoverste in Pilsen Graaf KAREL VON ROTHKIRCH. — Opening van den Oostenrijkschen Rijksdag te Weenen door den Aartshertog. (Zie 31 Julij). — In Baden worden bij Decreet alle democratische vereenigingen opgeheven en verboden. — Lord JOHN RUSSEL doet eene voordragt tot meerdere magtsverleening aan den Lord Luitenant van Ierland bij de woelingen aldaar. (Zie 27 Julij). — MEHEMED ALI, wegens krankzinnigheid van de regering vervallen verklaard zijnde, wordt door zijn' zoon IBRAHIM PACHA opgevolgd. (Zie 31 Aug.).

23 Julij. De Oostenrijksche veldmaarschalk RADETZKY behaalt aanmerkelijke voordeelen op, Koning KAREL ALBERT bij Rivoli, Somma Campagna enz. (Zie 24 Julij). — ARAGO overhandigt zijne geloofsbrieven als afgezant van Frankrijk aan het Pruissische Hof. (Zie 1 Aug.)

24. De Nationale Vergadering te Parijs neemt de leening van 175 millioenen bijna zonder discussie aan. Aanspraak van den nieuw benoemden President in die Vergadering MARRAST: »De orde keert terug, de zucht naar arbeid doet zich gevoelen enz." (Zie 26 Julij). — Voorlezing van den brief van LODEWIJK NAPOLEON uit Londen, dd. 10 Julij. Hij zal zijne benoeming als vertegenwoordiger wegens het departement der *Seine*, *Yonne* en *Charente* (infér) niet aannemen. (Zie 17 Sept.). — De Rijksminister van Duitschland VON SCHMERLING verklaart in de Frankforter Vergadering, dat er geen wapenstilstand met Denemarken zou gesloten worden, dan die met de eer van Duitschland bestaanbaar was, en dat er maatregelen zouden genomen worden om des noods den oorlog voort te zetten. (Zie 31 Julij). — In Sleeswijk-Holstein wordt door de provinciale regering eene commissie benoemd, belast met het ontwerpen eener staatsregeling. (Zie 5 Aug.). — Onrustige volksvergadering te Darmstadt. — MIEROSLAWSKI verlaat op belofte Pruissen nooit weder te betreden zijne gevangenis en vertrekt naar Parijs. — KAREL ALBERT herneemt de stelling van Somma Campagna. (Zie 25 Julij).

25. *De tijdelijke Minister van R. C. Eeredienst van Nederland Mr.* L. A. LIGHTENVELT, *gaat als gevolmagtigde naar Limburg bij de geschillen aangaande dat Hertogdom.* — Beslissende veldslag tusschen de Oostenrijkers en Piemontezen, waarin de laatste tot Goïto terug worden gedreven. (Zie 26 Julij.

26. Hevig oproer te Gera (Saksen), ontstaan door het gevangen nemen van den Land-Kamerraad KRAUSE, hoofd der radicale partij. (Zie 11 Sept.) — Rapport in de Nationale Vergadering te Parijs door den Heer THIERS over het voorstel van den afgevaardigde PROUDHON luidende: Men moest zich meester maken van het derde gedeelte der pachten, huurgelden, interest en kapitaal. — Opbrengst der finantiën in Frankrijk, in de eerste zes maanden van 1846, 74 in 1847, 65 in 1848 slechts 33 millioen francs. (Zie 28 Julij). — Op het vernemen van de emancipatie der slaven in de Fransche Kolonie, staan die van het Deensche eiland St. Croix ook op, en noodzaken den Gouverneur-Generaal op staanden voet de emancipatie af te kondigen (ook op de Deensche eilanden St. Thomas en St. Jan wordt zij verleend. (Zie 7 Nov.). — Het Oostenrijksch leger zegeviert bij Volta. KAREL ALBERT trekt tot Cremona terug. (Zie 27 Julij).

27. De regering van Ierland stelt eene belooning op de arrestatie van de Iersche volksleiders OBRIEN, MEAGHER, DILLAN en DOHENNY. (Zie 29 Julij.) — Proclamatie van Generaal RADETZKY aan de Lombardijers, waarin hij hen vermaant zich weder aan den Keizer te onderwerpen. (zie 31 Julij). — Aangenomen in de Frankforter vergadering met 342 tegen 31 stemmen, om de opneming van die gedeelten van Posen in den Duitschen Bond goed te keuren, die, daartoe op 22 April

en 21 Mei jl. door den Koning van Pruissen, zijn aangewezen, en dus ook de 12 gekozene Posensche afgevaardigden in de Rijksvergadering toe te laten. (Zie 26 Oct.) — Het getal der gearresteerden wegens het Junijoproer te Parijs bedraagt reeds 9179 personen.

28 Julij. *Publicatie van den Gouverneur van Limburg aanmanende tot rust en orde.* (Zie 24 Nov.). — Aanneming der wet op de clubs in de Nationale Vergadering te Parijs (Zie 31 Julij. — Nieuw Ministerie in Sardinië: CASALI, PARETO, PAZZA, RIZZI, COLLIGNO, GIVIO. RATAZZI, DABINI, MOFFA, DI LIZZIO. (Zie 29 Julij). — Proclamatie van Koning KAREL ALBERT tot algemeene wapening. (Zie 17 Aug.).

29. *De Eerste Kamer der Staten-Generaal verwerpt de Wetsontwerpen tot afschaffing der straffen van geesseling en brandmerk en de niet vervulling der vacaturen in de Geregtshoven.* — De Pruissische Minister CAMPHAUSEN tot gezant bij het voorloopig Duitsch centraal bestuur benoemd. — Het volk te Turijn is niet tevreden met het Ministerie. (Zie 28 Julij) Het Ministerie en de Kamers treden af. Koning KAREL ALBERT tot dictator benoemd, tot op den afloop des oorlogs. — Botsing in Ierland (te Kelcoaly in Tipperary) tusschen de constapels en de oproerlingen. Er vallen eenige dooden. OBRIEN ontvlugt. (Zie 5 Aug.).

30. Vergaderingen der Repealers en Chartisten te Londen. — Dagorder van den Koning van Pruissen aan het leger: De troepen worden uitgenoodigd getrouw en gehoorzaam het oppergezag van den Rijksvoogd te erkennen, wanneer de Koning het hun zal gelasten. (Zie 4 Aug.)

31. *De Ned. Min.* D. DONKER CURTIUS *dient zijn ontslag in, bij de afstemming der regterlijke wetsontwerpen.* (Zie 29 Julij.) *De Koning neemt dit echter niet aan.* — HEINRICH VON GAGERN tot President, VON SOIRER en HERMANN tot Vice-Presidenten in de Frankforter Vergadering gekozen. Vaststelling van de Duitsche rijksvlag: drie horizontale banen, zwart, rood, goud. — De Rijksvoogd keert van Weenen naar Frankfort terug. (Zie 4 Aug.) — In de geheele zuider Donaustreek (Hongarije) wordt de krijgswet afgekondigd. (Zie 3 Aug.) — Mons. AUGUSTIN DOMINIQUE SIBOURS tot Aartsbisschop van Parijs benoemd. (Zie 2 Aug.) — Koning KAREL ALBERT behaalt eenige voordeelen bij Cremona. (Zie 1 Aug.) — Aftreding van het Toscaansch Ministerie. (Zie 5 Aug.) — Depêche van het Russisch Kabinet aan zijne vertegenwoordigers in het Buitenland: Wij rukken in Moldavië binnen in verstandhouding met de Ottomanische Porte. Als in Wallachije de wettelijke orde hersteld zal zijn, zullen onze troepen terug trekken. (Zie 5 Aug.) — Officieel decreet in Spanje, houdende de benoeming van den Markies DE PINDAL tot Minister van Buitenlandsche Zaken, in plaats van den Hertog DE SOTO MAJOR, die om ongesteldheid aftreedt en in plaats van Don MANUEL DE LA CONCHA tot buitengewoon Ambassadeur bij de Fransche Republiek wordt benoemd.

AUGUSTUS.

1. Wanordelijkheden te Berlijn, te Schweidnitz (bij Breslau) en te Dantzig. — De Graaf VON WATZFELDT overhandigt zijne geloofsbrieven als Pruissisch afgezant aan de Nationale Vergadering te Parijs. — De gezanten van Engeland en Frankrijk ter bemiddeling der Oostenrijksch-Italiaansche kwesti te Turijn. (ABERCROMBY en BEZET, welke laatste later door BOIS-LE-COMTE vervangen wordt. Zie 3 Aug.)

2. Verslag in de Nationale Vergadering van Frankrijk van het onderzoek, ingesteld om de oorzaken van de gebeurtenissen te Parijs op 15 Mei en in Junij op te sporen, waarin als medepligtigen aan den opstand genoemd worden de afgevaardigden LOUIS-BLANC, CAUSSIDIÈRE en PROUDHON. (Zie 17 Maart en 5 Aug.) — Brève van Paus PIUS IX: Wij hebben den prologaat van Urbino en Pesaro, Graaf ODOARDO FABRI met de zamenstelling van een nieuw Ministerie belast enz. (Zie 3 Aug)

3. Proclamatie van Baron VON WELDEN te Bondeno, kennis gevende van zijn binnenrukken in de legatiën. (Zie 6 Aug.) — Koning KAREL ALBERT verlaat Lodi om Milaan te beschermen, terwijl hij den Generaal SOMMARIA tegen de Oostenrijkers afzendt. (Zie 4 Aug.) — De Hongaarsche Nat. Vergadering besluit eenstemmig zich ten naauwste aan Duitschland aan te sluiten. (Zie 5 Aug.)

4. De Nationale Vergadering te Frankfort, even als die te Berlijn (Zie 9 Aug.) schaffen de dood- en andere lijfstraffen af. — Rijksministerie in Duitschland: President en Buitenlandsche Zaken, Vorst VON LEININGEN; VON BECKERATH Minister van Finantiën, HEKSCHER Justitie, VON SCHMERLING Binnenlandsche Zaken, BASSERMAN, MEVISSON en MATTHY onder-Staats-Secretarissen, VON PEUCKER Oorlog. (Zie 6 Aug.) — De Oostenrijkers verschijnen voor Milaan, zij worden tot Malignano teruggedreven. (Zie 5 Aug.) — Deputatie van den Oostenrijkschen Rijksdag te Innspruck, om den Keizer te verzoeken naar Weenen terug te keeren. Den 8sten hoopt Z. M. de terugtogt te aanvaarden. (Zie 5 Aug.)

5. Transport van 600 gedeporteerden wegens de Junij-onlusten van Parijs naar Havre. (Zie 6 Augustus.) — SMITH O'BRIEN te Turles gevangen genomen. (Zie 16 Augustus.) — Milaan kapituleert. De Prins VON SCHWARZENBERG tot militair Gouverneur aangesteld. (Zie 9 Augustus.) en de Koning van Sardinië aldaar door het graauw beleedigd en bedreigd. — Proclamatie van den Groot-Hertog van Toscane: Wij blijven getrouw aan onze verbindtenissen met Koning KAREL ALBERT enz. (Zie 6 Aug.) — Breedvoerig overzigt van den finantiëlen toestand van Oostenrijk in de Rijksvergadering te Weenen door den Minister van finantiën gegeven: zoo door tusschenkomst van de Nationale Bank en door het uitgeven van rentedragend papier, als door het verhypothekeren van de zoutmijnen van Gmünden zijn de te korten gedekt. (Zie 12 Aug.) — KOSSUTH, Minister van Finantiën in Hongarije, geeft 12¼ millioen twintigers in

papier uit en deponeert daarvoor 5 millioen in zilver. (Zie 4 Sept.) — Adres van de ingezetenen van Wallachije, aan den Sultan, verzoekende zijne bescherming en bekrachtiging van de nieuwe Staatsregeling, terwijl aan den anderen kant de Commissaris des Sultans SOLEIMAN PACHA, die aan het hoofd van 12000 man het vorstendom is binnengerukt, een ultimatum aan de provisionele regering van Wallachije naar Bokharest zendt, eischende namens de Porte, 1°. weder invoering van het *status quo* van 1831; 2°. herstel van Vorst BIBESCO; 3°. ontbinding van het voorloopig Bestuur; waarop men zich binnen 24 uren tijds beraden moet. — De Heer TITORO overhandigt eene nota aan den Porte, waarin het Russisch Kabinet verklaart Moldavië te blijven bezetten, zoolang de toestand dat vereischt; omtrent de Donau-Vorstendommen zal het slechts eene opmerkende rol aannemen. (Zie 26 Sept.) — De Deenen beproeven eene landing tusschen Apenrade en Hadersleben, maar worden door de Pruisen daarin verhinderd. (Zie 16 Aug.)

6 Aug. Opheffing van het verbod van verscheidene dagbladen te Parijs. (Zie 7 Aug.) — Feestviering van Duitschlands eenheid te Frankfort en elders. (Zie 10 Aug.) — Het Ministerie van Toscane blijft na vruchtelooze poging tot daarstelling van een ander, weder aan. (Zie 25 Aug.) — Huldigingsfeest te München, waarbij geschillen ontstaan, die het Ministerie zijn ontslag doen nemen. (Zie 21 Aug.) — Protest van den Paus tegen het binnenrukken der Oostenrijksche troepen in zijne Staten. (Zie 7 Aug.)

7. Tweede transport van gedeporteerde insurgenten naar Belle-Isle. (Zie 12 Aug.) — De politieke cirkel te Turijn benoemt eene commissie om den Minister van Oorlog COLLIGNO ophelderingen te vragen, wegens de gebeurtenissen die de inneming van Milaan zijn voorafgegaan. — Bologna geeft zich aan den Veldmaarschalk Luitenant VON WELDEN over, nadat deze den Po was overgetrokken en Ferrara had bezet. — Gisting te Rome. Namens den Paus verklaart de Minister van Justitie aan de Kamer van afgevaardigden te Rome, dat Z. H. het binnenrukken der Oostenrijkers in zijne Staten, als eene hem persoonlijk aangedane beleediging beschouwt. Zamenstelling van het Ministerie, Kardinaal SOGLIA, Binnenlandsche en Geestelijke en FABRI, Buitenlandsche Zaken; ROSSI, Gratie en Justitie en Finantiën, GUARINI, Handel en *ad interim* Publieke Werken, CAMPELLO Oorlog, PERFETTI, Policie *ad interim*. (De laatste neemt den volgenden dag zijn ontslag, waardoor eene groote volksdemonstratie voor het hôtel van den Franschen Ambassadeur plaats heeft, om de interventie der Republiek in te roepen. (Zie 8 Aug.) — De Oostenrijksche kolonne, onder Generaal LIECHTENSTEIN, neemt Modena in bezit. (Zie 10 Aug.)

8. De Oostenrijkers uit Bologna verdreven. — Te Rome worden de Nationale garde en de aldaar garnizoen houdende troepen te wapen geroepen. (Zie 9 Aug.)

9. *Rapporten uitgebragt in de Tweede Kamer der Staten-Generaal*, 1°. *van de Ontwerpen van Wet tot herziening der Grondwet*, 2°. *van het Wetsontwerp tot afschaffing* en *vermindering van sommige accijnsen enz.* —

Wapenstilstand van zes weken tusschen RADETZKY en KAREL ALBERT. (Later werd die van tijd tot tijd verlengd. Zie 13 Aug.) De Oostenrijksche troepen bezetten le Montagnola bij Bologna, bombarderen die stad (waartegen het corps-diplomatique te Florence protesteert); doch worden door de inwoners daaruit verdreven. (Zie 15 Aug.) — De constituerende vergadering te Berlijn besluit ten gevolge der te Schweidnitz plaats gehad hebbende gebeurtenissen, dat het Ministerie een dagorder aan het leger zal uitvaardigen, waarin het vermaand wordt zich van alle reactionaire pogingen te onthouden. (Zie 14 Aug.)

10 Aug. De Rijksvoogd JOHAN benoemt den Heer HEKSCHER tot Minister van Buitenlandsche Zaken en in diens plaats tot Min. van Justitie VON MOHL. (Zie 12 Aug.) — Terugkeer van den Hertog van Modena in zijne Staten. — De Venetianen scheiden zich van KAREL ALBERT af, roepen ten tweede male de Republiek uit, met MANIN aan het hoofd en schepen de Sardinische en Napelsche troepen onder verwenschingen in. (Zie 13 Aug.)

12. De eerste compagnie van het tweede battailjon uit het tweede legioen der Nationale garde te Parijs ontwapend, wegens het niet behoorlijk vervullen van haren pligt bij het Junij-oproer. (Zie 17 Aug.) — Beweging te Hamburg ten gevolge van een bevel van inhechtenisneming van de medeleden van het voorloopig comité. — Terugkomst van den Keizer van Oostenrijk te Weenen. Zie 26 Aug.) — De Nationale Vergadering te Frankfort besluit, dat zij niet kan toegeven aan het verlangen van de afscheiding van Triëst en Roveredo noch van het Italiaansche-Tijrol en benoemt eene Commissie van 25 leden, om haar te vertegenwoordigen bij het Domfeest te Keulen. — KAREL ALBERT begeeft zich naar Allessandria.

13. Voorloopig Bestuur te Venetië: MANIN, CAVEDALIS en GRAZIANI. (Zie 19 Nov.) — Onlusten te Trier. — Brescia geeft zich op genade en ongenade aan den Veldmaarschalk Luitenant VON ASPRE over. (Zie 14 Aug.)

14. Ongeregeldheden te Düsseldorf, waarbij de Koning van Pruissen zwaar beleedigd wordt. (Zie 15 en 22 Aug.) — Domfeest te Keulen. De Koning van Pruissen en de Rijksvoogd begroeten dáár elkander. Aanspraak van H. VON GAGERN. (Zie 21 Aug.) — De Veldmaarschalk Luitenant Vorst VON SCHWARZENBERG bezet Bergamo.

15. *Aanvulling van de Eerste Kamer der Staten-Generaal uithoofde der op handen zijnde beraadslagingen over de Grondwet*, Mr. A. F. J. A. Graaf VAN DER DUYN VAN MAASDAM, H. J. C. J. Baron VAN HEECKEREN VAN ENGHUYZEN, BEVERWEERD EN ODYK en F. VAN DER OUDERMEULEN. (Zie 19 Aug.) — De Veldmaarschalk Luitenant VON WELDEN begeeft zich op uitnoodiging der Pausselijke Commissarissen MARIUS, CORSINI en GUARINI naar Rovigo ter beslechting der gerezen geschillen met den Pausselijken Staat. (Zie 23 Aug.) — Inwijding van het standbeeld van GODFRIED VAN BOUILLON te Brussel. — Besluit van de Pruissische Constitutionele Vergadering tot het voortzetten van den Oostelijken spoorweg om 1000 ambachtslieden werk te verschaffen. (Zie 20 Aug.)

16 Aug. *De beraadslagingen over de Grondwetsherziening nemen in de Tweede Kamer eenen aanvang.* — MORGAN, een der Iersche volksleiders ontsnapt naar Havre. (Zie 14 Sept.) — Arrestatie van elf Chartistische heethoofden te Londen. — De Noorweegsche Storthing verwerpt het Wetsontwerp tot verleening van gelijke regten aan alle Christelijke gezindheden en tot vergunning van het verblijf der Joden in het Rijk. (Zie 4 Julij.) — Begin der debatten over de geëindigde zamenstelling eener Staatsregeling in Sleeswijk-Holstein. (Zie 17 Aug.) — In Turkije wordt RESJID-PACHA weder tot Groot-Visier, ALI-PACHA tot Minister van Buitenlandsche en REFAAT-PACHA tot Minister van Justitie en President van den Ministerraad benoemd.

17. De Nationale Vergadering te Parijs neemt het Wetsontwerp aan tot aankoop van den Lyonschen spoorweg en de Minister van Finantiën doet aanvrage tot eene leening van 100 millioen francs. (Zie 21 Aug.) — Gevecht bij Holnis tusschen de Duitsche bondstroepen en de Denen. (Zie 26 Aug.)

19. *Benoeming van leden in de Eerste Kamer der Staten-Generaal* A. I. VOS DE WAEL en L. G. A. Graaf VAN LIMBURG STIRUM. (Zie 15 Aug.)

20. Oproerigheden te Berlijn en te Charlottenburg. (Zie 21 Aug.) — Het Kanton Zug verwerpt met 1780 tegen 803 stemmen de nieuwe Staatsregeling, terwijl al de overige Kantons die aangenomen hebben. Zie 2 Sept.) — Definitive zamenstelling van het Sardinisch Ministerie. (Zie 17 Sept.) nadat FERRARI en COLLA geweigerd hadden: ALFIERI DE SOSTEGNO President zonder portefeuille en *ad interim* Koophandel, Landbouw en Justitie; Generaal PERRONA, Buitenlandsche Zaken; PINELLI, Binnenlandsche; THAON DE REVEL, Finantiën; SANTA ROSA Publieke Werken; FRANZINI Oorlog en Marine; FELIX MERLO, Openbaar Onderwijs. (Zie 10 Oct.)

21. Schorsing van eenige Fransche dagbladen. (Zie 25 Aug.) — Oproerigheden te Berlijn. (Zie 4 Sept.) — Onlusten te Munchen op het gerucht van het verduisteren van de juweelen der Kroon. (Zie 18 Oct.) — Benoeming der Duitsche Rijks-afgevaardigden: Engeland VON AUERSWALD; Frankrijk VON RAUMER; Zweden WELKER; Nederland COMPES; België von ROTENHAHN; Zwitserland RAVEAUX. Erkenning van het centraal gezag door Hannover. (Zie 5 Sept.) —

22. Conferentie te Weenen tusschen den Oostenrijkschen Minister van Buitenlandschen Zaken VON WESSENBERG en de Engelsche en Fransche afgezanten over de Lombardsche kwestie. Eerstgenoemde wijst de bemiddeling dier Mogendheden af, op grond, dat er reeds met KAREL ALBERT regtstreeksche onderhandelingen zijn aangeknoopt. (Zie 24 Aug.)

23. Nieuwe onlusten te Weenen. De Ministerraad en het stedelijk Bestuur verklaren hunne zittingen permanent. — Het Romeinsch Ministerie verklaart de door Oostenrijk gestelde voorwaarden na de ontruiming der Kerk. staten te verwerpen. (Zie 24 Aug.)

24. *Aanneming van al de ontwerpen tot Grondwetsherziening door de Tweede Kamer der Staten-Generaal.* — ALBINI, Bevelhebber der Sardinische vloot, wordt door den Minister van Oorlog gelast de blokkade

van Triëst op te heffen. (Zie 10 Sept.) — Nota en antwoord van Oostenrijk op het protest van den Paus tegen de bezetting van Ferrara. (Zie 14 Sept.)

25 Aug. Beraadslagingen in de Nationale Vergadering te Parijs, over het Rapport der Commissie van onderzoek naar de gebeurtenissen van 15 Mei en in Junij. Zij verleent magtiging tot inhechtenisneming van LOUIS BLANC en CAUSSIDIÈRE, ter zake van deelneming aan de gebeurtenissen van 15 Mei; beide ontvlugten. (Zie 27 Aug.) — De Oostenrijksche gezant verlangt van het eedgenootschappelijk Bewind de Lombardsche vlugtelingen van de grenzen te verwijderen. (19 Sept.) — Oproer te Livorno. Voorloopig bestuur aldaar: ANGIOLA, DI GAUFALONIBRI, LA CEGELLA, LUIGI SECCHI, de Abt PIFFERI, FORTUNATO, ALLORI en ANTONIO MANGINI.

26. Keizerlijk besluit te Weenen: De Criminele vervolgingen wegens hoog verraad, oproer enz. moeten worden opgeheven. (Zie 30 Aug.) — Generaal AUPICK overhandigt zijne geloofsbrieven als afgezant der Fransche Republiek aan de Ottomannische Porte. — Wapenstilstand tusschen Denemarken en Pruissen. (Zie 1 Sept.). — Onlusten te Monza.

27. Overgave van het protest der Fransche Dagbladschrijvers aan den Generaal CAVAIGNAC. (Zie 29 Aug.)

29. Nieuw Ontwerp van Constitutie aan de Nationale Vergadering te Parijs weder ter tafel gebragt, nadat het zeer belangrijke veranderingen heeft ondergaan; onder anderen is het regt tot den arbeid weggelaten, de censuur opgeheven enz. (Zie 4 Sept.)

30. Regtspraak in België in de zaak der beschuldigden van den beproefden inval in April 1848 bij *Risquons tout;* 17 hunner ter dood veroordeeld. — De Oostenrijksche Rijksdag neemt het voorstel tot opheffing der heerendiensten tegen behoorlijke schadevergoeding aan. (Zie 11 Sept.) — Eene aanzienlijke krijgsmagt verlaat Napels tot eene onderneming tegen Sicilië. (Zie 3 Sept.)

31. IBRAHIM PACHA te Konstantinopel om, in plaats van zijnen wegens krankzinnigheid tot de regering onbekwaam verklaarden vader MEHEMED-ALI (die kort daarna overleed), met het opperbestuur in Egypte, bekleed te worden. (Zie 23 Nov.

SEPTEMBER.

1. Uitwisseling der ratificatie van den wapenstilstand tusschen Denemarken en Pruissen, door Graaf HOLCK van de Deensche en den Generaal VON BELOW van de Pruissische zijde, te Lubeck. (Zie 4 Sept.)

2. Onlusten te Kassel. — Oproer te Livorno. Het volk belegert het fort waarin de Gouverneur der stad zich met de troepen geworpen heeft en benoemt een provisioneel bewind. (Zie 3 Sept.)

3. Proclamatie van den Groot-Hertog van Toscane, ter oproeping der Nationale garde. (Zie 4 Oct.) — De Napelsche troepen, onder Generaal FILANGIERI, bombarderen Messina. (Zie 8 Sept.)

4 Sept. Begin der discussiën in de Nationale Vergadering te Parijs over de Grondwet. (Zie 18 Sept.) Brief van het Pruissisch Ministerie, waarbij het weigert aan het besluit der Const. Vergadering te Berlijn van 9 Aug. (zie daarop) te voldoen. (Zie 7 Sept.). — De Sleeswijk-Holsteinsche landsvergadering te Kiel, verzet zich tegen een gedeelte van de voorwaarden van den wapenstilstand, verklaart zich Souverein en weigert af te treden. (Zie 5 en 9 Sept.) — De Hongaarsche troepen nemen Perlas in. De Keizer weigert het genomen besluit, in Hongarije, van papieren geld te bekrachtigen. De Rijksdag besluit doodschuldig te verklaren hem, die de aanname daarvan weigert. KOSSUTH verlangt een Comité tot ondersteuning van het Hongaarsch Ministerie. Men benoemt eene deputatie van 160 leden, aan het hoofd waarvan PASMANDY is geplaatst, om zich naar Weenen te begeven, ten einde den Koning de verklaring af te vragen, of het zijn wensch is, de kroon van Hongarije voortdurend te blijven dragen, zoo ja, dat hij dan onmiddelijk herwaarts kome, om de woelingen der Raitzen (Serviërs), Croaten, enz. te helpen keeren. Aartshertog STEPHAN weigert die deputatie te vergezellen en Vorst ESTERHAZY neemt zijn ontslag. (Zie 9 Sept.)

5. Sluiting van de zittingen van het Engelsche Parlement door de Koningin. — De Nationale Vergadering te Frankfort verwerpt met eene meerderheid van 238 tegen 221 stemmen den gesloten wapenstilstand met Denemarken. Aftreding van het Rijksministerie. DAHLMANN met de zamenstelling van een nieuw belast. (Dit gelukt hem echter niet en hij geeft zijne taak over aan den afgevaardigde HERMANN, wiens pogingen even vruchteloos blijven. (Zie 8 Sept.)

7. De Vergadering te Berlijn gelast het Ministerie het besluit van 9 Aug. (Zie 9 Aug. en 4 Sept.) uit te voeren. De Ministers treden daarop af. (Zie 13 Sept.).

8. *De Nederlandsche Eerste Kamer neemt de Wetsontwerpen tot Grondwetsherziening aan.* — Het Beijersche Staats-Ministerie erkent het besluit der Nat. Vergadering te Frankfort van 28 Junij. (Zie 16 Sept.) De Napelsche troepen nemen Messina in, even als later Malazza, Catania en Barcelona. (Zie 11 Sept.).

9. De Sleeswijk-Holsteinsche Landsvergadering te Kiel, neemt de nieuwe Staatsregeling voor de beide Hertogdommen aan. Het voorloopig bestuur bekrachtigd die aanname. (Zie 18 Sept.) De Hongaarsche deputatie (Zie 4 Sept.) keert onverrigter zake terug. Het Ministerie neemt zijn ontslag. KOSSUTH met de zamenstelling van een nieuw belast. (De Aartshertog Palatijn STEPHAN draagt haar echter later aan Graaf L. BATHIANY op. (Zie 11 Sept.).

10. De Schah van Perzië overleden zijnde, wordt de 18 jarige WELISAT NOEREDDYN MIRZA als zoodanig uitgeroepen.

11. Onlusten te Chemnitz in Saksen. (Zie 17 Nov.)— Het Croatische leger met den Banus JELLALICH aan het hoofd rukt de Drave over, neemt de vesting Essek en andere plaatsen in en dringt tot Stuhlweissenburg voort. (Zie 15 Sept.). Conferentie van Generaal FILANGIERI (Zie 3, en 8 Sept.) met de afgezanten van Admiraal PARKER en

BAUDIN te Messina, ten gevolge waarvan de vijandelijkheden op het eiland Sicilië ophouden. (Zie 22 Sept.)

12 Sept. Besluit van den Zwitserschen Landdag tot aanneming der nieuwe Bondsacte tot Grondwet. (Zie 16 Nov.). — Driedaagsche onlusten te Weenen. De Rijksdag verklaart zich permanent en benoemt den afgevaardigde STROBACH tot President. (Zie 26 Sept.). — Nadat de Engelsche Generaal WHISH een leger van 30,000 man vereenigd heeft, stelt hij zich in beweging, verovert eenige vestingen op de Moeltanezen doch wordt teruggedreven. (Zie 11 Oct.).

13. Terugkomst van KAREL ALBERT te Turijn. Proclamatie. — Groote Volksvergadering te Keulen, waarin men 30 personen tot leden van een veiligheidscomité benoemt. (Zie 21 Sept.).

14 Woelingen in Ierland. (Zie 21 Sept.) — Graaf ROSSI, gewezen Fransch Ambassadeur bij den Heiligen Stoel, belast met de zamenstelling van een nieuw Romeinsch Ministerie, benoemt daartoe ROSSI Binnen- en *ad int.* Buitenl. Zaken; den Hertog BIGNANO Openbaar Onderwijs, ROSSI Justitie, GUARINI Landbouw en Koophandel; GOLETTI Politie. (Zie 28 Sept.).

15. Gisting te Pesth ter oorzake van de mislukte deputatie (zie 9 Sept.) en op het gerucht dat JELLACHICH, banus van Croatie in Kanischa was binnengerukt. De Palatijn neemt het bevel over het leger van de Drave op zich en reist den volgenden dag af. (Zie 18 en 25 Sept.). — Congres der departementale drukpers te Tours. Men protesteert daar tegen de te Parijs genomene maatregelen enz. —

16. De Frankforter Vergadering verwerpt het voorstel van de meerderheid der commissie om den wapenstilstand af te keuren met 258 tegen 237 stemmen. Onrustige beweging aldaar. (Zie 17 Sept.).

17. Verkiezingen in Frankrijk van Leden der Nationale Vergadering: LOUIS NAPOLEON, (Zie 26 Sept.) FOULD, RASPAIL. — Groote Volksvergadering van meer dan 9,000 personen te Woeringen (Rijn-Prov.) — Te Frankfort krijt men hen die den wapenstilstand hebben goedgekeurd voor verraders uit. (Zie 18 Sept.).

18. *Eerste zitting van de dubbele Tweede Kamer der Staten-Generaal tot beraadslaging over de Ontwerpen van Wet tot Grondwetsherziening.* — De Nationale Vergadering te Parijs schaft de doodstraf voor politieke misdrijven af. (Zie 22 Sept.) — Hevig oproer te Frankfort. (Zie 16 en 17 Sept.) barricadengevecht; vorst LICHNOWSKY en VON AUERSWALD wreedaardig vermoord; de stad in staat van beleg verklaard. (Zie 22 Sept.) — De Deensche commissie, ingevolge art. 7 van de overeenkomst betrekkelijk den wapenstilstand benoemd, bestaande uit de afgevaardigden Graaf MOLTKE, JOHANSSEN en HANSEN, vaardigt eene proclamatie af, waarbij zij kennis geeft, van hare aanvaarding van het bestuur (Zie 22 Sept.). — De Hongaren behalen eene schitterende overwinning onder Graaf TEREK bij Berend op de Croaten onder den Banus JELLACHICH. — Eene nieuwe Hongaarsche deputatie met den blinden WESTELESCH, aan het hoofd vervoegt zich te Weenen bij den Rijksdag. (De Rijksdag neemt den volgenden dag alleen het adres over en besluit tot de niet-toelating dezer commisie). (Zie 25 Sept.).

19 Sept. Eenige leiders van den opstand in Lombardije naar Tessino gevlugt spannen aldaar te zamen met zekeren MAZZINO. RADETZKY, na zich hierover te vergeefs bij de regering van Tessino beklaagd te hebben, breekt alle gemeenschap tusschen dat kanton en Lombardije af, verklarende dat hij 2,000 in Lombardije gevestigde Tessiniërs naar hun land zal doen terugtrekken. (Zie 21 Sept).

20. Opening van de jaarlijksche Landdagszitting te Stuttgardt. — Manifest van den Keizer van Oostenrijk aan de Lombardijërs, houdende volledige vergiffenis wegens den opstand en toezegging van eene door eigen afgevaardigden gekozene Grondwet. (Zie 28 Oct.).

21. Begin der teregtzettingen in Ierland wegens de opstandelingen OBRIEN, MEAGHER, O'DONOGHUE, M'MANUS, LEGU en anderen. — Ordonnantie van den Koning van Pruissen, houdende kennisgeving van de aftreding der Ministers VON AUERSWALD, HANSEMANN, VAN SCHRECKENSTEIN, MILDE, MARCKER, GIERCKE en KUHLWETTER en de benoeming van VON BFUEL tot Minister van Oorlog en President; EICHMANN Binnenl. Zaken, VAN BONIN Finantiën, Graaf VAN DONHOFF Buitenl. Zaken *ad interim*, MULLER Justitie, *ad interim*. (Zie 25 Sept.). — Opening van de Vergadering van Duitsche Universiteitsleeraren, die eene onbeperkte vrijheid van onderwijs aannemen. — Een republikeinsch vrijcorps onder STRUVE van 3000 man trekt bij Lorrach over den Rijn, roept aldaar de republiek uit, en geeft alom de willekeurigste bevelen. (Zie 24 Sept.). — De Zwitsersche Landdag besluit een vertoog in te dienen tegen de handelwijze van RADETZKY bij het Oostenrijksch Gouvernement en zendt eene brigade Bondstroepen naar Tessino. (Zie 25 Sept.).

22. De militaire commissie in Frankrijk belast met het onderzoek der beschuldigden wegens het Junij-oproer eindigt hare werkzaamheden: 4316 tot deportatie veroordeelden en 256 tot de krijgsraden verzonden. (Zie 26 Sept.) — Rescript van den Duitschen Rijksvoogd aan de verschillende Bondsregeringen, tot medewerking van het handhaven van orde en wet. (Zie 24 Sept.) — Weigering van den Koning van Napels tot aanneming der bemiddeling van Frankrijk en Engeland in de Italiaansche zaken. — Het voorloopig Bewind der Hertogdommen Sleeswijk en Holstein maakt bekend, dat zij de Deensche Commissie niet erkent (zie 18 Sept.) en geeft bevel, haar, zoodra zij zich in de Hertogdommen vertoont, in hechtenis te nemen; deze commissie daarentegen vordert dat men de voorloopige regering dadelijk zal ontbinden. (Zie 16 Oct.).

24. Definitieve benoeming van het Duitsche Rijksministerie: VON SCHMERLING Binnenlandsche en *ad int.* Buitenl. Zaken; Gener. Maj. VON PEUCKER Oorlog; R. VON MOHLL Justitie; VON BECKERATH Finantiën; DUCKWITZ Koophandel. — Schrijven van den Duitschen Rijksminister van Justitie aan de Ministeriën van Justitie der verschillende Duitsche Staten, tot het tegengaan van de vergrijpen der drukpers en de verregaande opruijingen der Volksvergaderingen. Graaf KELLER tot Rijkscommissaris voor de Zuid-Duitsche Bondstaten benoemd met onbepaalde volmagt om STRUVE tegen te gaan. STRUVE bij Stauffen door den Badenschen Generaal HOFFMAN geslagen, gevangen genomen en

naar Rastadt gevoerd. (HEKSCHER was reeds naar Amerika gevlugt). — (Zie 28 Sept.)

25 Sept. Onlusten te Keulen. De stad in staat van beleg verklaard. (Zie 2 Oct.) — De nieuwe Minister VON PFUEL verklaart in de Nationale Vergadering van Pruissen dat het Ministerie zich aan het besluit van 9 Aug. zal onderwerpen. (Zie 9 Aug., 4, 7 en 24 Sept.). Spanning te Berlijn. — Antwoord van den Oostenrijkschen Gezant bij de Zwitsersche kantons op de Nota van het eedgenootschap van 21 Sept. (zie daarop): RADETZKY zal de genomene maatregelen intrekken, wanneer Zwitserland bewijzen van zijne onzijdigheid zal geven (Zie 14 Oct.). — In plaats van naar het leger aan den Drave te gaan, begeeft de Aartshertog Palatijn van Hongarijë zich naar Weenen, waar hij zijne waardigheid in handen des Keizers nederlegt. — Manifestatiën van den Keizer van Oostenrijk aan zijne volken in Hongarijë en aan het leger aldaar. (Zie 27 Sept.).

26. LODEWIJK NAPOLEON (zie 17 Sept. en 27 Nov.) neemt zitting in de Nationale Vergadering te Parijs als afgevaardigde wegens het departement der Yonne. Aan RASPAIL, die nog als gevangene wegens de gebeurtenissen in Mei te Vincennes zit, wordt weder toelating verleend tot de Nationale Vergadering doch ook tevens verlof tot voortzetting der vervolgingen tegen hem vergund. (Zie 27 Sept.) — De Oostenrijksche Minister van Openbare Werken SWARTSER neemt zijn ontslag. (Zie 28 Sept.) — De Turken bezetten Bokharest, stellen er een militair geregtshof in met den Russischen Generaal DUHAMEL, den Turk FUAD-EFFENDI en Vorst KANTAKUZENO aan het hoofd. (Zie 6 Oct.) — Onlusten op het Jonische eiland Cephalonia.

27. Graaf MEILATH in plaats van den Aartshertog STEPHAN *ad int.* tot Palatijn van Hongarijë benoemd, en aan den Luitenant Veldmaarschalk LAMBERG het opperbevel over de gezamenlijke troepen in dat land, zoowel Hongaarsche als Croatische opgedragen, terwijl bij dat zelfde besluit een wapenstilstand tusschen de strijdende partijen en het binnenrukken der Keizerlijke troepen uit Moravië in Hongarijë bevolen wordt. (Zie 28 Sept.). — Op het gerucht dat Beijersche troepen in aantogt zijn, benoemt men in Hohenzollern-Sigmaringen een Comité van openbaar welzijn, waarop Vorst KAREL ANTON het Land verlaat. (Zie 11 Oct). — De Fransche Nationale Vergadering neemt de vertegenwoordiging der Natie met ééne Kamer aan. (Zie 30 Sept.).

28. Het Duitsche Rijksministerie verzoekt ophelderingen van de Pruissische en Wurtemburgsche regeringen, waarom de laatstelijk te Heilbronn, Coblentz, Keulen en elders plaats gehad hebbende ruststoringen niet zijn voorkomen. (Zie 5 Oct.) — De Hongaarsche Rijksdag verklaart de manifestatiën des Keizers (zie 25 Sept.) onwettig en van onwaarde. Men verbiedt Graaf LAMBERG het bevel over de troepen te aanvaarden en verklaart al degenen die hem gehoorzamen voor verraders. — Graaf LAMBERG te Pesth wreedaardig vermoord. De Hongaarsche Rijksdag benoemt de Commissie van Zessen, de vorige week aan BATTHYANIE voor de oorlogsaangelegenheden toegevoegd,

tot voorloopig bewind met onbeperkte magt. President van dat bewind KOSSUTH. (Zie 29 Sept.). — Oproerige beweging te Weenen. Zie 6 Oct.) — In de Dalmatische Kreits Cattaro barst een verschrikkelijk oproer uit, waarin de hoofdman der Kreits GRICE wordt gedood. — De Russische legerafdeeling onder Generaal LUDER rukt over den Isereth naar Bokharest. — Nieuwe Ministerie te Rome. Kard. SOGLIS Voorzitter en Buitenlandsche Zaken; Kardinaal VIZZADELLI Openbaar Onderwijs; ROSSI Binnenlandsche Zaken; SICCOGNANI Gratie en Justitie; RIGNANO Openbare Werken; ANTONIO MONTARINI Koophandel; Graaf PIETRO GUARINI Minister zonder Portefeuille; RIGHETTI Finantie. (Zie 15 Nov.).

29. Sept. JELLACHICH trekt Ofen binnen, na die stad twee uren te hebben gebombardeerd. (Zie 3 Oct.).

30. *Rapport van de afdeelingen der dubbele Tweede Kamer over de Wetsontwerpen tot Herziening der Ned. Grondwet.* = Onstuimige zitting der Nationale Vergadering te Parijs, veroorzaakt door de interpellatie van den afgevaardigde DENJOY, over de gebeurde daadzaken op het banket te Toulouse van 19 Sept. j. l. (Zie 4 Oct.). — Antwoord van den Koning van Wurttemberg op het adres der Kamers op de Troonrede. De Koning deelt met zijne Stenden de overtuiging, dat zijne regering zich aan de besluiten der Nationale Vergadering te Frankfort onvoorwaardelijk moet onderwerpen.

OCTOBER.

1. HENDRIK LXXII, vorst van Reuss-Ebersdorf, doet afstand van de regering ten behoeve van den regerenden vorst van Reuss-Schleiz.

2. Opheffing van den staat van beleg van Keulen. (Zie 6 Oct.).

3. De Sardinische gezant bij de Nationale Vergadering te Frankfort overhandigt zijne geloofsbrieven. (Zie 13 Oct.) — De Keizer van Oostenrijk benoemt den Vrijheer VON RECSY VON REESSE tot zijnen Minister-President van Hongarijë, met last een nieuw Ministerie te vormen; besluit dat Hongarijë tot op het herstel van rust en orde onder de krijgswet is gesteld; dat de Hongaarsche Rijksdag ontbonden is, en dat al de troepen in Hongarijë, Zevenbergen en onderhoorige gewesten, zonder onderscheid, onder den Banus van Croatië, Slavonië en Dalmatië, Luit. Veldm. Bar. JOSEPH JELLACHICH gesteld zullen worden. (Zie 6 en 9 Oct.).

4. Ernstige onlusten te Lyon ter oorzake van de ontbinding der in die stad aanwezige mobile garde. (Zie 5 Oct.) — Ongeregeldheden te Florence. (Zie 8 Oct.).

5. Discussiën in de Nationale Vergadering te Parijs over de benoeming van den President der Republiek. (Zie 7 Oct.).

6. Te Berlijn verbranden eenige leden der burgerweer openlijk de op dat ligchaam genomene wet. (Zie 16 Oct.). — Een corps Grenadiers bevel ontvangen hebbende naar Hongarijë op te rukken weigert *Weenen* te verlaten; men dwingt het corps hiertoe; daardoor ontstaat

een hevig oproer, waarin de Minister van Oorlog LATOUR wreedaardig wordt vermoord; het Ministerie treedt af; de Keizer vlugt naar Ollmutz; de afgevaardigden van den Rijksdag SCHERZER voorloopig tot generalen Kommandant der Nationale garde van Weenen en omstreken benoemd. (Zie 7 Oct.). — De Russische Generaal LUDER, zendt den Luit. Gen. HASFORD met gewapende magt ter ondersteuning der Turksche troepen tot handhaving der rust in Wallachijë. (Zie 11 Oct.). — Van den 26sten Sept. tot dezen datum behalen de Russen eenige voordeelen in den Kaukasus. (Zie 12 Nov.).

7 Oct. *De dubbele Tweede Kamer der Staten-Generaal neemt de ontwerpen van Wet tot Grondwetsherziening aan.* De Nationale Vergadering te Parijs, besluit om de Presidentsverkiezing door het Volk en niet door de Vergadering te doen plaats hebben. (Zie 8 Oct.). — De Oostenrijksche Rijksdag besluit de Ministers KRAUS, DOBBLHOF en HORNBOSTL voorloopig met al de Ministeriële departementen te belasten, en stelt eene militaire Commissie in om voor de verdediging van Weenen te waken. (Zie 9 Oct.).

8. Eene bezending kolonisten van 800 personen verlaat Frankrijk om zich naar Algerië te begeven. (Later werd zij door meerdere gevolgd). (Zie 10 Oct.) — Voortdurende gisting te Livorno. (Zie 24 Oct.).

9. De Keizer van Oostenrijk doet den Minister HORNBOSTL bij zich ontbieden te Sieghartskerken, twee poststations van Weenen, om de noodige besluiten te contrasigneren. (Zie 11 Oct.) — JELLACHICH die reeds eenige voordeelen behaald heeft, verlaat Hongarijë om tegen Weenen op te rukken. (Zie 19 Oct.).

10. Belangrijk vertoog van den Heer THIERS in de Nationale Vergadering te Parijs tegen alle invoering van papieren geld. Geruststellende mededeelingen van den Minister van Finantiën, GOUDCHAUX. (Zie 14 Oct.).

11. *De Nederlandsche Eerste Kamer der Staten-Generaal neemt de Ontw. van Wet tot Grondw. herzien. aan.* — Te Sigmaringen keert de Regering terug; de leiders van den opstand nemen de vlugt. — De Oostenrijksche Minister HORNBOSTL neemt zijn ontslag, als kunnende zich niet verantwoordelijk stellen voor de genomene en nog te nemen maatregelen. Vorst WINDISCHGRÄTZ bevelhebber der Oostenrijksche troepen in Bohemen, trekt tegen Weenen op. (Zie 12 Oct.). — Het congres tot vereeniging der onderscheidene Italiaansche Staten houdt zijne eerste zitting te Turijn en kiest tot Presidenten ANDREA BONEO, VINCENT GEOBERTI en MAMIANI. — De Russische en Turksche troepen bezetten Bokharest. (Zie 23 Oct.). — De Gouverneur-Generaal van Engelsch-Indië te Calcutta, neemt het opperbevel over de expeditiën tegen MOOLRAAY in Moeltan op zich. (Zie 6 Nov.).

12. Eene deputatie uit Weenen om den Keizer tot de terugkeer te bewegen moet onverrigter zake terugkeeren. (Zie 13 Oct.).

13. WELCKER en MOSLE als Commissarissen der Rijksvergadering uit Frankfort naar Weenen gezonden, met last zoo te handelen als de omstandigheden mogten vereischen. (Zie 19 Oct.). — De Ministers BACH en DOBBLHOFF te Weenen dienen hun ontslag in. (Zie 14 Oct.).

14 Oct. *Sluiting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.* — Nieuw Ministerie in Frankrijk: MARIE, Justitie; BASTIDE, Buitenlandsche Zaken; DE LAMORICIÈRE, Oorlog; VERNINHAC, Marine en Koloniën; DUFAURE, Binnenlandsche Zaken; TOURRET, Landbouw en Koophandel; FRESLON, Openbaar Onderwijs en Eeredienst; GOUDCHAUX, Finantiën, en VIVIER, Publieke Werken. (Zie 17 Oct.) — De Afgevaardigden bij de Duitsche Nationale Vergadering: BLUM, HARTMAN, FRÖBEL, (Zie 19 Oct. en 18 Nov.), BOSZEK en TRAMBURCH begeven zich naar Weenen, niet op last der Vergadering, maar ter overbrenging van een door 130 leden der linkerzijde onderteekend adres aan de Weeners. (Zie 19 Oct.) — De Banus JELLACHICH en AUERSPERG, wiens troepen zich om Weenen vereenigd hebben, vorderen van den Oostenrijkschen Rijksdag, te bewerken, dat de Hongaren de grenzen niet overschrijden. Zij bekomen tot antwoord, dat het behoud van den vrede aan het aftrekken des legers ligt. — De Keizer van Oostenrijk komt te Ollmutz aan. (Zie 16 Oct.) — Het Eedgenootschappelijk Bewind te Bern bekomt de mededeeling dat RADETZKY al de genomene maatregelen tegen de Tessiners opgeheven heeft. —

16. *Opening van de Tweede Kamer der Staten Generaal in Nederland.* — Proclamatie van den Keizer van Oostenrijk aan zijne volken, waarbij kennis gegeven wordt, dat Vorst WINDISCHGRÄTZ benoemd is tot Opperbevelhebber van het geheele leger, met uitzondering van de troepen onder Generaal RADETZKY, met onbepaalde volmagt tot het herstellen van den vrede en het stillen van het oproer te Weenen. MESSENHAUSER, Bevelhebber der gewapende Burgers in Weenen rigt eene nota aan den Veldheeren JELLACHICH en AUERSPERG, die de stad steeds omsingeld houden, ten einde van hen inlichtingen omtrent de door hen aangenomene houding te erlangen. (Zie 19 Oct.) — Oproerigheden te Berlijn, waartoe het afdanken van arbeiders aan het stads kanaal de zoogenaamde aanleiding geeft. Het Ministerie VON PFUEL wil aftreden, doch op 's Konings verlangen blijft het bestaan. (Zie 26 Oct.) — Ongeregeldheden te München. — Opening der Sardinische Kamers. (Zie 15 Nov.) — De Rijks-Commissaris van Sleeswijk berigt aan het voorloopig Bestuur der Hertogdommen, dat het moet aftreden, dewijl ten gevolge van den gesloten wapenstilstand tot leden der gemeenschappelijke regering benoemd zijn, de Heeren Baron VON HEINTZE, VON MOLTKE, PREUSSER, Graaf VON REVENTLOW en BOIJON. (Zie 22 Oct.)

17. Reformistisch banket van meer dan 2000 personen te Parijs. (Zie 19 Oct.)

18. Hernieuwde onlusten te München ter oorzake van eene verhooging der bierprijzen. (Zie 20 Dec.

19. De Fransche Nationale Vergadering beslist tot opheffing van den staat van beleg te Parijs. (Zie 22 Oct.) — Begin der discussiën in de Nationale Vergadering te Frankfort over het Ontwerp der Staatsregeling. (Zie 21 Oct.) — Proclamatie van de uit Frankfort gezondene afgevaardigden naar Weenen, WELCKER en MOSLE, aan de inwoners van die stad, hen tot vrede aanmanende, terwijl MEN c. s.

als eereleden in den Oostenrijkschen Rijksdag worden opgenomen. (Zie 30 Oct. en 9 Nov.) — KOSSUTH vertrekt met 1200 Nationale gardes naar het Hongaarsche leger aan de Leitha, om daar de noodzakelijkste maatregelen te nemen. (Zie 23 Oct.)

20 Oct. Weenen wordt al naauwer en naauwer ingesloten. De Oostenrijksche Rijksdag protesteert daartegen. Vorst WINDISCHGRÄTZ antwoordt dat hij den Rijksdag alleen als constituerende Vergadering beschouwt. (Zie 22 Oct.)

21. De staat van beleg van Frankfort opgeheven. (Zie 14 Nov.)

22. Aanneming der nieuwe Constitutie door de Nationale Vergadering te Parijs. (Zie 25 Oct.) — Congres te Deutz van de constitutionele vereenigingen van de Rijnprovinciën en Westphalen. — Proclamatie van den Keizer van Oostenrijk, waarbij hij de constituerende Rijksvergadering, als te Weenen niet vrij in hare overwegingen zijnde, uitnoodigt den 15den November te Kremsier te vergaderen. — Kennisgeving van den Banus JELLACHICH aan de vereeniging *Slowanska Lipa* te Praag, inhoudende de rede die hem genoopt heeft naar Weenen op te trekken. (Zie 23 Oct.) — De nieuw benoemde regering van Sleeswijk-Holstein aanvaardt het bewind. (Zie 23 Dec.)

23. Opening van den Deenschen Rijksdag, troonrede. (Zie 11 Nov.) — WINDISCHGRÄTZ eischt de stad Weenen op, vordert de overgave der wapens en onderwerping aan den Keizer. Men kan zich beraden tot den avond van den 26sten. (Zie 24 Oct.) — Het Wallachijsche leger bij Roggylak door de Hongaren geslagen. (Zie 30 Oct.)

24. *Wederzijdsche bekrachtiging van het tractaat van* 31 *Aug.* 1848, *houdende additionele artikelen op het tractaat van* 4 *Mei* 1818, *ter wering van den slavenhandel, gesloten tusschen de Koningin van Groot-Brittanje en den Koning der Nederlanden.* — De gezanten verlaten Weenen. (Zie 25 Oct.) — De Groot-Hertog van Toscane benoemt een nieuw Ministerie: MONTANELLI, GUERRAZZI, MAZZONI en ZANETTI. — Mishandeling der Joden te Rome.

25. Aftreding van den Franschen Minister van Finantiën GOUDCHAUX; in zijne plaats wordt de Heer TROUVÉ CHAUVEL benoemd. (Zie 4 Nov.) — Proclamatie van Vorst WINDISCHGRÄTZ aan de inwoners van Weenen, ten gevolge van de herhaalde deputatiën uit de belegerde stad, ten einde eene vreedzame bemiddeling te bewerken, waarin hij verklaart dat het hem onmogelijk is, om in de tegenwoordige omstandigheden op de voorgestelde voorwaarden eene minnelijke schikking aan te nemen. (Zie 26 Oct.)

26. Bijeenkomst te Berlijn van eene aldaar bijeengeroepene democratische Nationale Vergadering. (Zie 28 Oct.) — Gisting te Posen. — Circulaire van den eersten Oostenrijkschen Minister VON WESSEMBERG aan alle Oostenrijksche gezanten in Duitschland: Het bestrijden der regeringloosheid en het herstel der wettige orde van zaken is het eenige doel der tegen Weenen plaats hebbende operatiën. — Voor dat de bepaalde termijn is verstreken opent men van de zijde der belegerden te Weenen het vuur. (Zie 27 Oct.)

27. Vorst WINDISCHGRÄTZ neemt eenige voorsteden van Weenen in.

Eenige deputatiën uit de stad ter onderhandeling afgezonden, keeren onverrigter zake terug. (Zie 28 Oct.)

28 Oct. De Afgevaardigde UNRUH in plaats van PHILIPS tot President der Nationale Vergadering te Berlijn gekozen. (Zie 30 Oct.) — Eene deputatie van den Oostenrijkschen Rijksdag, om te protesteren tegen het verleggen dier vergadering naar Kremsier, bekomt van den Keizer een ontkennend antwoord. (Zie 29 Oct.) — Oproerigheden te en in de nabijheid van Como worden door het Keiz. Kon. leger bedwongen. (Zie 30 Oct.) — Nieuw Grieksch Ministerie: CANARI, President en Marine; LONDO, Binnenlandsche Zaken en *ad interim* Justitie; MAUROMICHALI, Oorlog; CALLIPHRONA, Eeredienst en Openbaar Onderwijs; COLLOCCOTRONI, Buitenlandsche Zaken en BALLI, Finantiën. (Zie 9 Nov.)

29. Proclamatie van MESSENHAUSER, provisioneel Opperbevelhebber van de gewapende magt binnen Weenen: Er is gebrek aan ammunitie, enz. Eene deputatie uit den Gemeenteraad tracht Vorst WINDISCHGRÄTZ te bewegen, om na de onderwerping der stad den staat van beleg terstond op te heffen; dit wordt geweigerd. 's Nachts biedt men de onvoorwaardelijke onderwerping der stad aan: den volgenden dag zullen de troepen de stad Weenen binnentrekken en de stedelijke Overheden zullen bij de ontwapening de behulpzame hand bieden. (Zie 30 Oct.)

30. De Hongaarsche troepen, wier linkervleugel door KOSSUTH aangevoerd wordt, rukt tot op twee mijlen van Weenen voort. (Zie 31 Oct.) Op dezen aanval verbreken de Weeners de aangegane verbindtenis en vallen de Keizerlijke troepen weder aan. De Generaals JELLACHICH en LIECHTENSTEIN verslaan de Hongaren. VON WINDISCHGRÄTZ beschiet de stad. (Zie 31 Oct.) — 10000 personen vereenigen zich op het democratisch Congres te Berlijn, na afloop daarvan worden de leden SILBERSTEIN uit Weenen en SENNIN uit Dresden wegens laag verraad gevangen genomen. (Zie 31 Oct.) — Chiavenna in Lombardije, waar eenige ongeregeldheden waren voorgevallen, door de Kon. Keizerl. troepen bezet. (Zie 15 Nov.)

31. Vorst VON WINDISCHGRÄTZ rukt Weenen binnen; de stad onderwerpt zich en LECHTENSTEIN drijft de Hongaren tot over de Leitha. (Zie 9 Nov.) — Eene geduchte volksmenigte van 20 à 30,000 menschen begeven zich naar de Nationale Vergadering te Berlijn, die juist besloten had den adel, de ridderorden en titels af te schaffen, om eene petitie in te leveren, ten einde voor de bewoners van Weenen gewapende ondersteuning te erlangen. (Zie 1 Nov.)

NOVEMBER.

1. Kennisgeving van den Pruissischen Minister van Binnenlandsche Zaken: Ten gevolge van de gebeurtenissen des vorigen daags zal, wanneer in het vervolg de magt der wettig opgeroepene burger

weer te kort schiet, de gewapende militaire magt haar de behulpzame hand bieden. (Zie 2 Nov.) — Proclamatie van Vorst VON WINDISCHGRÄTZ: 1°. Weenen in staat van beleg; 2°. ontbinding van het academisch legioen en van de Nationale garde; 3°. algemeene onderwerping. (Zie 7 Nov.) — Hevige botsingen te Lemberg.

2 Nov. Het Pruissisch Ministerie VON PFUEL neemt zijn ontslag, Generaal BRANDENBURG met de vorming van een nieuw belast. De Nationale Vergadering benoemt eene deputatie tot overgave van een adres, om den Koning te verzoeken, dat Z. M. van zijne keuze op Generaal BRANDENBURG afstand wil doen. Scherpe woordenwisseling tusschen den Vorst en den medegecommitteerde JACOBI. (Zie 3 Nov.) — Deputatie uit Innspruck aan den Keizer ter overbrenging van een adres van trouwbetuiging en aanbod, om zoo noodig, de Tijroler schutters ter zijner beschikking te stellen.

3. *Afkondiging van de Grondwet in het Koningrijk der Nederlanden.* — Ontkennend antwoord van den Koning van Pruissen op het verzoek der Nationale Vergadering. (Zie 8 Nov.)

4. Definitive aanneming der Grondwet in de Nationale Vergadering te Parijs, met 739 tegen 30 stemmen. (Zie 12 Nov.)

6. Opening der Wetgevende Kamer te Brussel. — MOOLRAAY doet eenen uitval op Generaal WHICH, die Moeltan belegert, doch wordt teruggeslagen.

7. Gratz, Brunn, Lemberg en Innspruck mede in staat van beleg verklaard. (Zie 10 Nov.) — Verkiezing van Generaal TAYLOR tot President der Vereen. Staten van Noord-Amerika. — De Deensche Commissaris-Generaal HANSEN doet op het eiland St. Thomas (West-Indië) onderzoek naar de aldaar plaats gehad hebbende gebeurtenissen.

8. Koninklijke Pruissische ordonnantie behelzende het ontslag van de Ministers VON PFUEL, EICHMANN, VON BONIN en Graaf VON DÖNHOFF, en de benoeming van het nieuwe Ministerie: Luitenant-Generaal VON BRANDENBURG, President en *ad interim* Buitenlandsche Zaken; VON LADENBERG, Kerkelijke Zaken, Onderwijs en Geneeskundige Aangelegenheden; VON MANTEUFEL, Binnenlandsche Zaken; Generaal-Majoor VON STROTHA Oorlog; KISKER, *ad interim* Justitie; KÜHNE, Directeur-Generaal der Belastingen, tot Minister van Finantiën, *ad interim*; en de Opper-Geheimraad van Finantiën VON POMMER-ESCHE tot Minister van Koophandel, Nijverheid en Publieke Werken. Bij eene Tweede Koninklijke boodschap wordt de constituerende Nationale Vergadering te Berlijn geschorst, tot den 27sten November, wanneer zij zich weder te Brandenburg zal vereenigen, dewijl de gedurige storingen haar beletten geregeld te beraadslagen. (Zie 9 Nov.)

9. Hevig misnoegen der Pruissische Nationale Vergadering tegen die verlegging. (Zie 10 Nov.) — ROBERT BLUM, Lid der Frankforter Nationale Vergadering, om zijn aandeel in den Weener opstand gefusileerd. (Zie 14 Nov.) — JELLACHICH, door de troepen van VON WINDISCHGRÄTZ en VON WELDEN ondersteund, trekt weder naar Hongarije om aldaar den aangevangen strijd verder voort te zetten. (Zie 12 Dec.) — Opening van de zitting der Wetgevende Kamers in Griekenland.

10 Nov. Generaal VON WRANGEL bezet Berlijn met 15000 man troepen. De Nationale Vergadering biedt op dezen en de volgende dagen veel tegenstand aan het bovengenoemde besluit tot verlegging der Vergadering; dan hier dan daar poogt zij vereenigingen te houden, doch wordt telkens verdreven. (Zie 11 Nov.) — De Keizer van Oostenrijk draagt aan Graaf STADION de vorming van een nieuw Ministerie op, en besluit het openen der Rijksvergadering te Kremsier tot den 22sten uit te stellen, (Zie 22 Nov.)

11. De besluiten der Nationale Vergadering te Berlijn, na de bekende Koninklijke boodschap genomen, worden door het Staatsministerie van onwaarde verklaard. Spanning in verscheidene steden van Pruissen ten gevolge van de gebeurtenissen te Berlijn. (Zie 11 Nov.) — Het Deensche Ministerie neemt zijn ontslag. (Zie 18 Nov.)

12. Berlijn in staat van beleg verklaard. Publicatie van den Opper-President van Pruissisch Saksen, bij de woelingen aldaar, door de gebeurtenissen in Berlijn veroorzaakt. (Zie 14 Nov.) — Overwinningen der Russische troepen in de Kaukasische streken. — Constitutiefeest te Parijs. (Zie 25 Nov.)

13. *Rapport der tydelijke Nederlandsche Ministers over de voorgestelde bezuinigingen.*

14. Besluiten der Duitsche Rijksvergadering: 1°. der Pruissische Regering zal aangezegd worden de bevolene verlegging der constitutionele Nationale Vergadering van Berlijn naar Brandenburg op te heffen, zoodra er maatregelen zullen genomen zijn, die toereikend schijnen om de waardigheid en vrijheid harer beraadslagingen te Berlijn te verzekeren en een Ministerie te benoemen, dat het vertrouwen des Lands bezit. (Zie 15 en 18 Nov.) 2°. protest tegen *den moord* van ROBERT BLUM. (Zie 9 en 16 Nov.) en vordering van het Oostenrijksch Staatsministerie, om de middelbare en onmiddelbare daaraan schuldige te straffen.

15. Omwenteling te Rome. De Minister ROSSI door een' sluipmoordenaar om het leven gebragt. (Zie 16 Nov.) — De nieuw benoemde Gouverneur van Weenen, Luitenant-Veldmaarschalk VON WELDEN te Weenen. — De constitutionele Nationale Vergadering te Berlijn besluit dat het Ministerie *Brandenburg* niet geregtigd is over eenige Staatsgelden te beschikken en verbiedt het betalen van belastingen. (Zie 17 en 19 Nov.) — Het Ministerie te Turijn wendt zich tot de Engelsche en Fransche regeringen, ter oorzake van de door Generaal RADETZKY te Milaan gehevene belastingen. (Zie 19 Nov. en 11 Dec.)

16. Men eischt te Rome van den Paus een populair Ministerie. Het volk begint eenen strijd tegen de Zwitsers, die het Quirinaal bewaken; de Pausselijke Secretaris, Majoor PALMA, doodelijk gewond. Men rigt het geschut tegen het paleis van den Paus en eischt de hoofden der Kardinalen LOGLIO en ANTONINO. De Paus verleent het geëischte Ministerie: MAMIANI, Buitenlandsche Zaken; GALETTI, Binnenlandsche Zaken en policie; Advocaat LUNATI, Finantiën; STERBINI, Handel en Publieke Werken; CAMPELLO, Oorlog; de Abt ROSMINI,

President en Openbaar Onderwijs; Advocaat SERINI, Gratie en Justitie. (24 Nov.) — Lijkfeest te Keulen voor R. BLUM (den vorigen dag te Leipzig. Zie 1 Dec.) — Ontwapening der burgerweer te Berlijn. — MESSENHAUSER en verscheidene andere deelhebbers aan den opstand te Weenen gefusileerd. — Benoeming van de leden der gewone Zwitsersche Bondsvereeniging: Burgemeester FURRER, President; OCHSENBEIN, DRUEY, Vice-Presidenten; MUNZINGER, FRANZINI, FREY HEROSE en NÄFF.

17 Nov. De buitengewone zitting der Saksische Kamers, waarin de wijzigingen in de Staatsregeling en de nieuwe kieswetten tot stand zijn gebragt, worden door den Koning gesloten. — Onrustige beweging te Leipzig, ten gevolge van de ontwapening van een vrijcorps dat naar Berlijn wil optrekken.

18. De afgevaardigde BASSERMAN, als Commissaris van de Nationale Vergadering te Frankfort naar Berlijn afgezonden, keert terug en stelt den Koning in het gelijk. De afgevaardigde FROBEL (Zie 19 October) even als BLUM ter oorzake van het deelnemen aan den opstand te Weenen, ter dood veroordeeld, doch door den Keizer begenadigd, neemt weder zitting in de Nationale Vergadering te Frankfort. (Zie 7 Dec.) — Nieuw Ministerie in Denemarken: Graaf MOLTKE, Pesident en *ad interim* Buitenlandsche Zaken; Kamerheer BARDENFLETH, Justitie; Graaf SPONNECK, Finantiën; Professor MADVIG, Eeredienst; Staatsraad BANG, Binnenlandsche Zaken; Kamerheer SAKSTMANN, *ad interim* Marine; Generaal-Majoor HANSEN, Oorlog; Prof. CLAASSEN, Minister, zonder portefeuille.

19. BIEDERMAN uit Leipzig, in plaats van RAVEAUX tot Gezant van het Duitsch centraal Bestuur in Zwitzerland benoemd, dewijl de laatste zich niet kan vereenigen met de handelwijze van Zwitserland, ten opzigte van het toelaten der Duitsche uitgewekenen aan de grenzen. — Gisting te Breslau, ter oorzake dat de burgerweer verzoekt de Koninklijke kassen onder vertrouwd opzigt te stellen, opdat het Ministerie *Brandenburg* die gelden niet zal gebruiken. (Zie 20 Nov.) — Oproer te Turijn. Het volk eischt den oorlog met Oostenrijk. Koning KAREL ALBERT verklaart de door RADETZKY opgelegde belastingen onwettig. (Zie 4 Dec.) — Uitval der Venetianen op de Oostenrijkers, die de stad blokkeren. (Zie 16 Dec.)

20. De Nationale Vergadering te Berlijn besluit, na verscheidene malen uiteengejaagd te zijn, hare zittingen te doen ophouden. (Zie 21 Nov.)

21. *Bij datum van dezen dag wordt aan de onderscheidene leden van het Ned. tijdelijk Ministerie ontslag verleend en een nieuw benoemd.* (Zie bl. 111). — Manifest van de Magistraat van Berlijn, waarin zij eene verklaring geeft van de redenen harer handelwijze bij de plaats gehad hebbende botsingen. (Zie 22 Nov.)

22. Dusseldorf, wegens de gedurige gistingen aldaar, in staat van beleg gesteld. (Zie 27 Nov.) — Nieuw Oostenrijksch Ministerie: WESTENBERG, President; Vorst SCHWARZENBERG, Buitenlandsche Zaken; Graaf STADION, Binnenlandsche Zaken en ad interim onderwijs; Baron

KRAUS, Finantiën, Generaal-Majoor CORDON, Oorlog; VON BRUCH, Handel en Publieke Werken, Baron VON THIENFELD, Landbouw. Opening van den Oostenrijkschen Rijksdag te Kremsier, SMOLTKE tot President daarin benoemd. (Zie 27 Nov.) — Onlusten te Florence bij de verkiezingen aldaar.

23 Nov. IBRAHIM-PACHA overleden zijnde, wordt ABBAS-PACHA, zoon van TOSSUM-PACHA, oudste zoon van MEHEMED-ALI tot Stedehouder van Egypte benoemd.

24. *Besluit der Nationale Vergadering te Frankfort ten opzigte van Limburg. Met algemeene stemmen wordt aan het Rijksbestuur gelast, tegen de invoering der Nederlandsche Grondwet in die Provincie te protesteren en zich op alle mogelijke wijzen, daartegen te verzetten.* — Oproer te Erfurt, dat in staat van beleg wordt gesteld. — De Paus verlaat Rome en vlugt naar Gaëta. (Zie 27 Nov.)

25. Spanning te Parijs, wegens eenige interpellatiën tegen den president, Generaal CAVAIGNAC, gedaan. (Zie 26 Nov.)

26. Besluit der Fransche Nationale Vergadering. Met 503 tegen 34 stemmen erkent men: Dat Generaal CAVAIGNAC, hoofd van het Uitvoerend Bewind, zich bij het Vaderland verdienstelijk heeft gemaakt. (Zie 10 Dec.)

27. Manifest van LODEWIJK NAPOLEON aan de kiezers. (Zie 20 Dec.) — Opening der Pruissische Nationale Vergadering te Brandenburg (tot den 30sten is die Vergadering telkens te onvoltallig om te stemmen. (Zie 1 Dec.) — Programma van het Oostenrijksch Ministerie, waarbij het zich voor de constitutionele monarchij verklaart en tevens te kennen geeft, dat de zaken nog niet rijp genoeg zijn, *om te kunnen* bepalen, welke de duurzame verhouding van Oostenrijk tot het Duitsche Rijk zou wezen. (Zie 2 Dec.) — Protest van den Paus tegen het Romeinsch Ministerie. Hij erkent het hem den 16den November opgedwongen Ministerie niet, verklaart deszelfs handelingen van onwaarde en benoemt een nieuw Kabinet, bestaande uit den Kardinaal CASTRACENI, Generaal ZUCCHI, Prins BARBERINI, Hertog SORRIANO, Markies FERRI en Markies BERILAQUA. (Zie 29 Nov. en 3 Dec.)

29. Rescript van den Minister-President van den Romeinschen Staat aan de gezanten der vreemde Mogendheden, betrekkelijk de jongste gebeurtenissen aldaar. (Zie 3 Dec.)

DECEMBER.

1. *Verkiezingen in Nederland.* — De Pruissische constitutionele Vergadering houdt weder eene zitting, waarin een genoegzaam aantal leden tegenwoordig zijn; doch zij is op nieuw hevig verdeeld en verdaagt zich tot den 7den. (Zie 3 Dec.) — Lijkfeest voor den te Weenen gefusileerden afgevaardigden ROBERT BLUM te Frankfort. (Zie 7 Dec.)

2. De Keizer van Oostenrijk doet afstand van de Regering ten be-

hoeve van den 18jarigen zoon zijns broeders FRANS KAREL, die onder den naam van FRANS JOZEF I, de regering aanvaardt, het nieuw gekozene Ministerie bevestigt en den Baron CALMER tot Minister zonder portefeuille benoemt. (Zie 3 Dec.)

3 Dec. De Ex-Keizer van Oostenrijk komt te Praag aan. (Zie 4 Dec.) — In den nacht van den 3den op den 4den ontstaat er een hevig oproer onder de landlieden in de omstreken van Breslau. (Zie 5 Dec.) — Men ontvangt te Rome het protest van den Paus (Zie 27 Nov.) en verklaart het van onwaarde. Bologna verzet zich tegen de handelingen der regering te Rome en benoemt een provisioneel Bewind: Generaal ZUCCHI, SPANDA en MASTAÏ, broeder van den Paus. (Zie 6 Dec.)

4. De Oostenrijksche Minister van Finantiën deelt aan de Rijksvergadering te Kremsier mede, dat voor het budget van 1849 een te kort van 49 millioenen florijnen was te voorzien en stelt eene leening van 80 millioen voor. (Zie 7 en 16 Dec.) — Het Sardinisch Ministerie ten gevolge van de oppositie in de Kamers en van de gedurige oproerigheden afgetreden, deelt aan de Kamers zijne beweegredenen daartoe mede. — Opening van het gewone Congres der Vereenigde Staten te Washington. (Zie 14 Dec.)

5. Besluit van den Koning van Pruissen met nevensgaande memoriën: De Nationale constituerende Vergadering is ontbonden. Afkondiging van eene Grondwet voor Pruissen. Den 26sten Februarij 1849, zullen de volgens de nieuwe Grondwet gekozene kiezers te Berlijn vergaderen. (Zie 8 Dec.).

6. De Heer de CORCELLES komt als buitengewoon afgezant van de Fransche republiek te Gaëta bij den Paus aan. (Zie 8 Dec.) — De leden der door den Paus benoemde Regerings-commissie begeven zich naar Bologna.

7. Antwoord van het Oostenrijksch Ministerie op de interpellatiën van het lid der Rijksvergadering te Kremsier, CHUSELKA, over den toestand van Oostenrijk: Oostenrijk zal alle binnen- en buitenlandsche vijanden met moed tegentreden. ROBERT BLUM is wettig gevonnisd. Het besluit der Frankforter Vergadering van 29 en 30 Sept., omtrent de onschendbaarheid van de Duitsche afgevaardigden, is niet voor Oostenrijk verbindend, daar het aldaar niet officiëel bekend is gemaakt enz. (Zie 13 Dec.)

8. Dankbetuiging van den Koning van Pruissen aan zijn volk wegens de blijken van genegenheid hem bij zijn 25jarig huwelijksfeest, betoond. (Zie 16 Dec.). Met 1 Januarij 1849 is het zegelregt op alle binnen- en buitenlandsche dagbladen in Pruissen opgeheven. De gemeenteraad van Berlijn besluit met 47 tegen 44 stemmen aan den Koning een adres aan te bieden, waarin de noodzakelijkheid van 's Konings handelwijze wordt aangetoond. — De deputatie der Romeinsche Kamers aan den Paus brengt haar verslag uit: Zij was aan de Napelsche grenzen afgewezen, had vervolgens Z. H. eenen brief geschreven en tot antwoord bekomen, dat de Paus de deputatie niet kon ontvangen. (Zie 11 Dec.).

10 Dec. Presidentsverkiezing in Frankrijk. (Zie 20 Dec.)

11. De Romeinsche Wetgevende Kamer stelt een voorloopig bestuur in. (Zie 17 Dec.) — Eenige onlusten te Genua worden spoedig gedempt. (Zie 24 Dec.)

12. De Russen trekken Zevenbergen binnen en bezetten Kroonstadt. — De Oostenrijksche troepen maken zich van Neusiedl a/S en Parendorf meester. (Zie 17 Dec.)

13. De Oostenrijksche Regering verklaart het door de Nationale Vergadering te Frankfort vastgestelde wisselregt niet aan te nemen, weigert bijdragen te leveren tot daarstelling van eene Duitsche Rijksvloot, en dreigt den Oostenrijkschen Commissaris bij de tol-conferentie te Frankfort, den Heer VON GAHRINGER terug te zullen roepen, zonder hem door een ander te doen vervangen. (Zie 15 Dec.)

14. De Kamer te Turijn neemt de wet aan betrekkelijk de vereeniging der hertogdommen Parma, Piacenza, Modena, Guastalla en Reggio met Piemont. (Zie 15 Dec.)

15. De Duitsche Rijksminister VON SCHMERLING en de Onder-Secretaris van Staat VON WURTH, beide Oostenrijkers, nemen wegens de verwikkelingen met Oostenrijk hun ontslag. (Zie 18 en 27 Dec.) HENRY VON GAGERN, President der Nationale Vergadering in plaats van VON SCHMERLING tot President-Minister gekozen. (Zie 17 Dec.) — De Hertog van Anhalt-Bernburg ontbindt, op grond van de tusschen zijne Regering en den constituerenden Landdag gedurig plaats vindende botsingen, dien Landdag en vaardigt eene staatsregeling uit. — Nieuw Ministerie van Sardinië: abt GIOBERTI, SINEO, RATAZZI, RICCI, MONTEZIMOLO, DIOBINI, BIXIO en LA MARMORA. (Zie 19 Dec.) — *Opening der* Spaansche Cortes.

16. Het Pruissisch Staatsministerie verklaart al de leden der ontbondene Constituerende Vergadering, die het weigeren der belastingen hebben voorgestaan, als van hoog verraad beschuldigt, voor de Regtbanken te zullen roepen. (Zie 17 Dec.) — De finant. Commissie van den Oostenrijkschen Rijksdag besluit, dat de door den Minister voorgestelde leening (zie 16 Dec.) niet 80 maar 50 millioen, het werkelijk te kort, zal bedragen. (Zie 21 Dec.)

17. Het Oostenrijksch Kabinet verklaart dat het voortaan zijne relatiën met het centraal bestuur te Frankfort, door zijnen Minister van Buitenlandsche Zaken zal voortzetten. (Zie 18 Dec.) — Vorst VON WINDISCHGRÄTZ behaalt verscheidene voordeelen op de Hongaren en rukt tot Presburg voort. (Zie 18 Dec.) — Volksdemonstratie te Rome, eischende de bijeenroeping eener Constituerende Vergadering. Het Romeinsch Ministerie treedt af. In plaats van den Senator ZUCCHINI benoemt de Kamer van afgevaardigden den Heer GALETTI tot lid der Regerings-Commissie. (Zie 19 Dec.) — Uitvaardiging van de reglementen voor de verkiezingen in Pruissen.

18. De afgevaardigde SIMON in plaats van H. VON GAGERN, tot President der Duitsche Rijksvergadering benoemd. — Programma van genoemden Minister VON GAGERN, hoe het ministerie in de verwikkelingen met Oostenrijk denkt te handelen. Het staat voor, dat Oos-

tenrijk van het Duitsche rijk worde uitgesloten. Men benoemt omtrent die vraag eene nieuwe Commissie. (Zie 27 Dec.). — Vorst VON WINDISCHGRÄTZ neemt Presburg in; JELLACHICH vermeestert de vesting Wieselburg; KOSSUTH trekt terug. (Zie 25 Dec.).

19 Dec. Opening van de Kamer van afgevaardigden te Brunswijk. (Zie 23 Dec.). — Besluit der Sardinische Kamers om zoo lang de vijandelijkheden voor Venetië voortduren, die stad 's maandelijks een onderhoud van 600,000 lires toe te staan. (Zie 30 Dec.). — Te Rome komt de Regeringsjunta tot stand, bestaande uit den Senator van Rome Prins CORSINI, den Gonfaloniër van Ancona CAMERATA en den Advocaat GALETTI. Zij zal deze ambtsmagt bekleeden tot eene constituerende Vergadering over de staatsregeling zal hebben beslist. De Paus protesteert echter tegen de oprigting eener regeringsjunta en verklaart hare handelingen van onwaarde. (Zie 24 Dec.).

20. LODEWIJK NAPOLEON tot President der Fransche republiek geproclameerd; zijne eedsaflegging en redevoering. De uitslag der stemming voor die waardigheid was aldus: LODEWIJK NAPOLEON 5,434,226; CAVAIGNAC 1,448,107; LEDRU ROLLIN 370,119: RASPAIL 36,920; DE LAMARTINE 17,910; CHANGARNIER 4,790 stemmen, enz. (Zie 21 Dec.)— Aftreding van den Beijerschen Minister LERCHENFELD. (Zie 31 Dec.). — Belangrijke Circulaire van den Pruissischen Minister van Openbaar Onderwijs VON LADENBERG aan de prov. Schoolcommissiën en Besturen.

21. Keuze van het Ministerie van LODEWIJK BONAPARTE: ODILLON BARROT, Justitie en, bij afwezigheid van den Pres., Pres. in den Ministerraad; DROUYN DE LHUYS Buitenl. Zaken; LEON DE MALEVILLE Binnenlandsche Zaken; Generaal RULHIÈRES Oorlog; DE TRACY Marine en Koloniën; DE FALLOUX Onderwijs en Eeredienst; LEON FAUCHER Publ. Werken; BIXIO, Landb. en Kooph.; HIPPOLYTE PASSY, Finantiën. (Zie 29 Dec.). Bovendien benoemd tot Opperbevelhebber der Alpen-Armee BUGEAUD, tot Kommandant in de 1ste Militaire divisie en der Nationale en Mobile garde en het departement der Seine CHANGARNIER. — De Oostenrijksche Rijksdag neemt de leening van 80 mill. aan ondanks het gevoelen der commissie. (Zie 16 Dec.). — Nota van het Spaansche Hof aan alle Katholieke regeringen in Europa met betrekking tot de pausselijke aangelegenheden.

22. Proclamatie van de Regerings-Commissie van Sleeswijk-Holstein over den toestand der Hertogdommen. (Zie 27 Dec.) — De Brunswijksche Bondsdag besluit dat alleen aan Pruissen, het bekleeden van den erfelijken Duitschen troon toekomt.

24. GOTSCHALK en ANNEKE te Keulen vrijgesproken. — De Burger garde te Genua verijdelt aldaar de pogingen der ergste heethoofden, voornamelijk door toedoen van den Sardinischen Minister van Koophandel BUFFA, op wiens woorden de menigte uiteen gaat. — Het nieuwe Ministerie te Rome constitueert zich. MAMIANI is daarvan geen lid meer. (Zie 26 Dec.) — De Siciliaansche Kamer neemt het Decreet van toetreding tot de Italiaansche Constit. Vergadering aan.

25. Graaf NUGENT bezet Kormend en dringt de Hongaren tot Janozhaza terug. (Zie 29 Dec.).

26 Dec. LUCIEN MURAT benoemd tot Kolonel der mobile garde te Parijs. LOUIS LUCIEN BONAPARTE (een van de voornaamste bewerkers van de omwenteling te Rome) en CHARLES BONAPARTE benoemd als vertegenwoordigers in de Nat. Verg. te Parijs. (Zie 29 Dec.). — Het Ministerie te Rome draagt op aandrang der opper-junta het ontwerp eener Constituerende Vergadering aan de Kamers voor; doch het wordt verworpen, en de Ministers moeten onder gefluit en geschreeuw de zaal verlaten. (Zie 30 Dec.).

27. De gewezen Rijks-Minister VON SCHMERLING ontvangt op zijne terugreis naar Ollmutz van den Oostenrijkschen Keizer zijne benoeming tot gevolmagtigde van dat bestuur te Frankfort. — Opening van de Vergadering der vertegenwoordigers te Sleeswijk, ter bestendiging van de bestaande belastingen van 1°. Januarij 1849. — Vorst VON WINDISCHGRÄTZ trekt de stad Raab binnen, vervolgt den vijand, en slaat hem bij Babolna.

28. Nota van den Oostenrijkschen regering, protesterende tegen het voorstel van VON GAGERN. (Zie 18 Dec.)

29. JELLACHICH verslaat de Hongaren bij Moor. — Ministeriële verandering in Frankrijk, veroorzaakt door de aftreding der Ministers MALEVILLE en BIXIO, wegens een verschil met den President der Republiek: LEON FAUCHER Binnenlandsche Zaken, in zijne plaats tot Minister van Publieke Werken de Vice-President der Nationale Vergadering LACROSSE, en BUFFET Minister van Landbouw en Koophandel.

30. De Kamer der Afgevaardigden te Turijn, bij besluit van dezen dag ontbonden en de verkiezingen op den 15den Januarij bepaald. — Te Rome wordt het decreet dat de constituerende Vergadering zamenroept afgekondigt. Bologna vereenigt zich met het protest van den Paus tegen de regeringsjunta, waarvan een der drie leden Prins CORSINI zijnen post nederlegt, omdat hij voornoemd decreet voor onwettig houdt.

31. Verandering in het Ministerie te Munchen. BEISLER tot Minister van Binnenlandsche Zaken en Prof. EDEL tot Minister van Eeredienst benoemd.

BIJVOEGSELS.

VERDEELING DES RIJKS IN HOOFD- EN ONDER-KIESDISTRICTEN.

Ons na het afdrukken eene juistere en meer volledige opgave van de verdeeling des Rijks in Kiesdistricten, in het *Bijvoegsel op het Staatsblad voor* 1848 (bl. 694 en verv.), geworden zijnde, vullen wij het ontbrekende en foutive in onze opgave op bl. 47 en verv. met de volgende mededeelingen aan.

NOORD-BRABAND.

1ste Hoofd-kiesdistrict: Onder het Kiesdistrict 's Hertogenbosch behooren de gemeenten: 's Hertogenbosch, Rosmalen, den Dungen, Sint Michielsgestel, Schijndel, Vught, Heeswijk en Dinther.

Onder Geffen: Geffen, Nuland, Heesch, Nistelrode, Lith en Lithoijen.

2de Hoofd-kiesdistrict: Onder Grave: Grave, Escharen, Velp, Beek, Gassel, Linden, Cuyk, Schaijk, Beers, Uden, Mill, Zeeland, Ravenstein, Dieden c. a. en Huisseling c. a.

Onder Boxmeer: Boxmeer, Sambeek, Vierlingsbeek, Maashees c. a., Oploo c. a., Wanrooij c. a., Beugen c. a., Oeffelt en Haps.

Onder Oss: Oss, Berchem, Megen c. a., Oijen c. a. en Herpen.

3de Hoofd-kiesdistrict: Onder Tilburg: Tilburg, Goirle, Berkel c. a., Oosterwijk, Moergestel, Diessen, Hilvarenbeek, Loon-op-zand, Udenhout en Gilze-en-Rijen.

Onder Boxtel: Boxtel, Esch, Helvoirt, Haaren, Cromvoirt en Liempde.

4de Hoofd-kiesdistrict: Onder Heusden: Heusden, Bokhoven, Alem c. a., Empel c. a., Engelen, Drongelen c. a., Dussen, Hedikhuizen, Heesbeen c. a., Herpt-en-Bern, Meeuwen c. a., Oud-Heusden c. a., Wijk-en-Aalburg en Veen.

Onder Woudrichem: Woudrichem, Rijswijk, Andel, de Werken c. a., Werkendam, Giessen, Emmikhoven c. a. en Almkerk c. a.

Onder Waalwijk: Waalwijk, Baardwijk, Besoijen, Capelle, Sprang, Vrijhoeven-Capelle, Waspik, Vlijmen, Nieuwkuik c. a. en Drunen.

5de Hoofd-kiesdistrict: Onder Helmond: Helmond, Aarle-Rixtel,

Beek-en-Donk, Lieshout, Mierlo, Stiphout, Gemert, Bakel c. a., Nunen-Gerwen c. a., Heeze en Leende.

Onder Asten: Asten, Deurne-en-Lieshout, Vlierden, Someren en Lierop.

Onder Budel: Budel, Maarheeze en Soerendonk c. a.

Onder Veghel: Veghel, Erp en Boekel.

6de Hoofd-kiesdistrict: Onder Eindhoven: Eindhoven, Aalst, Dommelen, Geldrop, Gestel c. a., Oerle, Stratum, Strijp, Tongelre, Valkenswaard, Veldhoven c. a., Waalre, Woensel c. a., Zeelst, Zes-Gehuchten, Borkel-en-Schaft en Westerhoven.

Onder Sint Oedenrode: Sint Oedenrode en Son-en-Breugel.

Onder Oirschot: Oirschot, Best, Vessem c. a. en Oostelbeers c. a.

Onder Bladel: Bladel, Bergeijk, Reusel, Hooge-Mierde c. a., Eersel, Duizel c. a., Riethoven en Luijksgestel.

8ste en 9de Hoofd-kiesdistrict: Bij besluit van Ged. Staten van N. Braband van 31 October 1848 is bepaald: 1°. Dat de Gemeente *Fijnaart en Heijningen* wordt ingedeeld bij het 8ste Hoofd-Kiesdistrict, Hoofdplaats *Zevenbergen*.

2de Dat de Gemeente *Oud- en Nieuw-Gastel* van het 8ste Hoofd-Kiesdistrict wordt afgetrokken en toegevoegd aan het 9de Hoofd-Kiesdistrict, Hoofdplaats *Bergen op Zoom;* zullende die Gemeente deel maken van het Onder-Kiesdistrict, Hoofdplaats *Rozendaal*.

9de Hoofd-kiesdistrict: Bevolking 40,256 zielen.

NOORD-HOLLAND.

7de Hoofd-Kiesdistrict. *Schagen* is de hoofdplaats van het Onder-Kiesdistrict Schagen, Haringcarspel, Sint Maarten, Warmenhuizen en Barsingerhorn.

Bij het Onder-Kiesdistrict *Enkhuizen* behoort nog het eiland Urk.

ZEELAND.

2de Hoofd-Kiesdistrict. Staat Pont-Ambacht, lees Poort-Ambacht. Achter *Scherpenisse* te voegen Stavenisse.

4de Hoofd-Kiesdistrict. Staat Zaanslag, lees Zaamslag.

UTRECHT.

2de Hoofd-Kiesdistrict. *Veenendaal* is de hoofdplaats van het Onder-Kiesdistrict: Veenendaal, Renswonde en Woudenberg.

Bevolking, staat 30,514, lees 50,514 zielen.

VRIESLAND.

1ste Hoofd-Kiesdistrict. Staat Menalduadeel, lees Menaldumadeel.
4de Hoofd-Kiesdistrict. " Gasterland, " Gaasterland.

OVERIJSSEL.

3de HOOFD-KIESDISTRICT. DEVENTER, Onder-Kiesdistrict *Deventer* en Diepenveen. — *Bathmen* en Holten. — *Raalte* en Heino. — enz.

DRENTHE.

1ste HOOFD-KIESDISTRICT. ASSEN, met de Gemeenten *Anlo*, *Assen*, *Smilde*, *Norg*, *Roden*, *Peize*, *Eelde*, *Zuidlaren*, *Vries*, *Gieten*, *Gasselte*, *Odoorn*, *Borger*, *Beilen*, *Rolde*, *Westerbork*, *Diever*, *Dwingelo* en *Vledder*.

2de HOOFD-KIESDISTRICT. HOOGEVEEN, met de Gemeenten *Hoogeveen*, *Coevorden*, *Dalen*, *Emmen*, *Havelte*, *Meppel*, *Nijeveen*, *Oosterhesselen*, *Ruinen*, *Ruinerwold*, *Sleen*, *de Wijk*, *Zuidwolde* en *Zweelo*.

Elk dezer Gemeenten maakt op zich zelve een Onder-Kiesdistrict uit, en de hoofdplaats van ieder Onder-Kiesdistrict zal zijn het dorp of het gehucht, waar het Gemeentehuis is gevestigd.

LIMBURG.

2de HOOFD-KIESDISTRICT. Bij circulaire van Ged. Staten van 27 Oct. 1848, is de gemeente *Hunsel* gesteld, als behoorende bij het Onder-Kiesdistrict *Weert*.

Staat *Grothem* lees *Grathem*

3de HOOFD-KIESDISTRICT. VENLO. Bij besluit van Ged. Staten van 2 November 1848 is bepaald, dat in dit Hoofd-Kiesdistrikt twee Onder-Kiesdistricten zullen bestaan, zoodat het aldus verdeeld zal zijn: Hoofd-Kiesdistrict. VENLO, met Arcen-en-Velden, Tegelen, Belfeld, Beesel, Kessel, Maasbree, Helden en Grubbenvorst, met Onder-Kiesdistricten in *Bergen*, Gennep, Mook, Ottersum, Wanssum, Meerloo. — *Horst*, Venray, Sevenum en Broekhuijzen.

4de HOOFD-KIESDISTRICT; te voegen achter Grevenbicht: Limbricht.

Staat *Beck* lees *Beek*

LEDEN DER STATEN-GENERAAL.

Bij Kon. Besluit van 19 Februarij 1849 werd de Heer C. C. VAN LIDTH DE JEUDE, Burgemeester van Thiel, in plaats van wijlen Baron NAGELL VAN WISCH, (zie de Noot op bl. 108) tot Lid der Eerste Kamer benoemd.

VERBETERINGEN.

Bl. 58,	reg.	5 v. o.	*staat.*	Woudrichem,	*lees:*	Heusden.
" 62,	"	2 "	*achter te voegen:*	voor de Eerste Kamer.		
" 65,	"	6 v. b.	*staat:*	die Heer,	*lees:*	die de Heer.
" 84,	"	4 en 5 v. b.	"	591,	"	316.
" 87,	"	8 v. o.	"	ereenigden.	"	vereenigden.
" 88,	"	6 v. o.	"	*Ellemaat,*	"	*Ellemeet.*
" 92,	"	23 v. b.	"	*Ablaing en Geissenberg,*	lees:	*d'Ablaing va Giessenburg*
" 155,	"	6 v. o.	"	*ƒ* 125,516.75	*lees:*	*ƒ* 152,516.75.
" 164,	Totaal kol. 3		"	*ƒ* 1,242,492.85	"	*ƒ* 1,124,492.85.
" 203,	reg.	1 v. o.	"	minder,	"	meer.

